Miguel Ángel Asturias
Weekend în Guatemala
În româneşte de
Micaela Ghiţescu şi
Paul Teodorescu
EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ
BUCUREŞTI 1964

Guatemalei.

Patria mea, vie în *sângele studenţilor săi eroi, ţăranilor săi martiri, muncitorilor săi sacrificaţi şi poporului său în luptă*.

Dedicaţie intimă: Biancăi

MIGUEL ANGEL ASTURI. *AS Schiţă biobibliografică*

MIGUEL ANGEL ASTURIAS s-a născut în Guatemala, în anul 1899. Î*n casa părintească, ceasuri întregi a ascultat cântecele şi basmele indienilor, minunatele lor legende şi frânturi ale epopeii populare* Popol-Vuh. *Acest contact direct cu creaţia populară a jucat un rol important în dezvoltarea patriotului şi scriitori/lui*. *În întreaga sa operă literară se va resimţi nemijlocit influenţa artei populare*.

Copilăria îi este întunecată de exploatarea trusturilor nord-americane şi de dictatura sângeroasă a lui Estruda Gabrera. *De tânăr, Asturias alege calea permanentă a luptei pentru eliberarea poporului său*. *Student fiind, se găseşte în cercul studenţilor opoziţionişti, militând pentru învăţământul gratuit*. *Colaborează la revista socialistă* Vremuri Noi *şi participă la mişcarea care, în 1920, îl răstoarnă pe Gabrera*. *Câţiva ani mai târziu, în 1925, emigrează în Europa, de unde se va întoarce abia în 1933*. *Aflându-se la Paris, frecventează cercurile unor tineri scriitori sud-americani, dar, în ciuda atmosferei confuze, Asturias rezistă presiunilor nefaste şi respinge imitaţia servilă a tuturor curentelor „moderniste” franceze*. Prima *sa carte, apărută la Madrid în 1930,* Legendele Guatemalei, *este remarcabilă prin originalitate şi pitoresc*. *După câţiva ani, în 1933, termină romanul* Domnul Preşedinte, *început încă de la vârsta de 20 de ani*. *Din cauza dictatorului Ubico, a cărui existenţă nu crea condiţii favorabile pentru tipărirea lui, romanul a apărut abia în 1946*. *Devenise totuşi cunoscut în cercuri largi, cu mult înainte de 1946, circulând clandestin, în manuscris*.

Lucrare realistă de mare valoare artistică, Domnul Preşedinte *este rezultatul îmbinării sentimentelor de nemărginită dragoste pentru*

poporul umilit şi de ură profundă împotriva tiranului.

Motorul desfăşurării acţiunii din trilogia Oameni de Porumb: Vânt puternic, Monstrul verde, Ochii munţilor *este lupta de clasă*.

Din nou în patrie, consecvent cu patriotismul său fierbinte, Asturias s-a încadrat imediat în miinca la care a pornit guvernul democrat al preşedintelui Arbenz. *A fost unul din cei mai activi membri ai comisiei pentru reforma agrară, în aceeaşi perioadă a fost trimis ca ambasador al tinerei republici democrate în Argentina*. *Puţin timp după aceea, în urma loviturii contrarevoluţionare din 1954, preşedintele Arbenz este alungat şi, odată cu el, Asturias porneşte din nou în exil*. *Cutreieră stat cu stat America Latină şi, într-o serie de conferinţe pasionate, demască*, plin *de curaj*, complotul *cercurilor*

M*onopoliste nord-americane şi amestecul lor direct în răsturnarea guvernului democrat*. *Expresie directă a urii sale faţă de invadatorii străini, culegerea de nuvele* Weekend în Guatemala (*1956*) *este o dovadă înflăcărată a dorinţei de libertate a poporului său*.

Militant al mişcării mondiale pentru pace, Asturias este un participant activ la această mişcare.

Oaspete al ţării noastre, Asturias a scris despre realizările poporului nostru, iar acum pregăteşte un volum referitor la Republica Populară Română.

WEEKEND ÎN GUATEMALA

ÎŞI TRASE de pe podea acea parte a corpului numită picior – totdeauna atât de uitat – îl prinse cu ajutorul tocului într-una din stinghiile taburetului care se rotea cu persoana lui cu tot – ca un satelit – înaintea barului şi, rezemându-se cu spatele de bara tejghelei, orizont infinit tocit şi răstocit de nenumărate mâini de beţivi, schifă grimase de râs cu buzele şi cu dinţii lui neregulaţi, gălbui, îşi plimbă ochii pe gâturile celorlalţi băutori – ce mai chef ar fi avut să-i spânzure! – şi în timp ce barmanul îi servea whisky şi bere, mărind doza de whisky în proporţie geometrică şi cea de bere în proporţie aritmetică, îşi trântea câte un pumn în creştetul neted al genunchiului.

— Sunt sergentul Peter Harkins, şi cum nu m-am dus la niciun fel de *blitz*, ci la un *weekend*… Mă îmbătai… Pricepeţi?… Mă îmbătai!… Însă în ziua aceea nu eram beat!… Băusem, dar nu eram beat, iar cel care zice altfel confundă prosteşte a cădea cu a se împletici… Omul beat cade… ăl băut se împleticeşte… Şi cum în ziua aceea, când am ieşit să-mi caut camionul, mă clătinam, eram doar băut, nu eram beat.

Sergent Harkins, de când oare îţi saluţi camionul milităreşte?... Am râs când m-am trezit luând poziţia de drepţi în faţa unui

It şef de două tone şi jumătate... Dar nici gând de bâjbâială până să dau de portiera maşinii... Am pus mâna pe clanţă dintr-odată şi numai ce am deschis, că m-am şi agăţat de volan, ca de un cârlig, ca să mă salt în muşchi şi să cad drept pe locul meu... O ţigară şi lumina la faruri, că nu degeaba mai întâi a fost fulgerul şi-abia după aceea tunetul... Întâi şi întâi farurile deci, şi apoi tunetul portierei, când am închis-o, cu camionul în mers, căci îl scosesem în mar-şarier şi pe urmă îl îndreptasem pe stradă în direcţia dorită, gata să străbată cei o sută şaizeci de kilometri care mă despărţeau de coastă. Lumina electrică îşi rodea unghiile pe semilunile iluminate ale cadranului, ceasulrodea timpul: nouă şi treizeci de minute seara, iar eu începeam să-mi rod din parcurs.

Am ieşit din oraş printr-un bulevard mare, plin de copaci, trecători şi monumente, automobile şi biciclete, mărind viteza pe măsură ce mă apropiam de capătul lui, unde am făcut la dreapta, ca s-o iau pe drumul când drept când curb care se aşternea printre arcadele unui vechi apeduct, în parte îngropat, printre grădini şi vile iluminate.

Lipsa de încărcătură, viteza la care mergea şi starea proastă a pavajului făceau să salte camionul într-un nor de praf atât de des, încât nu mă mai vedeam nici pe mine şi, de n-ar fi fost zăngănitul îndrăcit al roţilor şi al caroseriei, aş fi uitat că mergeam în misiune, manevrând un uriaş vehicul al marinei. ™

Nici nu adormisem, nici nu visam, nici nu eram beat...

Am auzit răgetul fiarelor la ieşirea din oraş... Leii şi tigrii pe care „comuniştii” îi ţineau hămesiţi de foame, gata să-i mănânce pe catolicii bogaţi – în cadrul unei serbări romane ce se pregătea pe *Stadionul Revoluţiei*. M-am simţit ca un roman milos şi asta m-a mâhnit. Naţiunile tinere, cum e a mea, nu pot avea milă. De loc. Mi-am înăsprit obrazul sub casca ce-mi dădea înfăţişarea unui soldat al Imperiului şi mi-am aruncat ochii asupra circului, asupra *Stadionului Revoluţiei* unde se juca fotbal, închipuindu-mipe catolici şi pe bogătaşi în ghearele şi sub colţii fiarelor, pe care le ascultam cum rag ameninţătoare şi fioroase... Nu, nu eram beat şi nici nu aveam o iluzie auditivă! Răgeau, şi de aceea am hotărât să opresc camionul lângă un gardian şi să-l întreb, într-o spaniolă corectă, dacă aude şi el cum rag fiarele înfometate de creştinii bogaţi.

— Lei?… L-am întrebat extrem de serios.
— Da, lei… Mi-a răspuns.
— Tigri?… L-am întrebat extrem de serios.
— Da, tigri… Mi-a răspuns.
— Şi dumneata, ca paznic al ordinii – m-am înfuriat eu – nu faci nimic ca să nu-i mănânce pe catolici?
— Sunt în cuştile grădinii zoologice – mi-a răspuns fără să-şi mai ascundă râsul – și nu-i niciun pericol să-i mănânce, mister…
Am mers înainte pe o pantă abruptă, am trecut pesfe şinele unei căi ferate înguste, lângă o gară unde, dacă n-ai cască pe cap, îţi spargi ţeasta de acoperişul cabinei când sare camionul la trecerea de nivel şi, de acolo, am apucat-o cu
Şaizeci pe oră pe un drum în formă de S, printre copaci şi case cu acoperişul scund, aprinzând faza mare şi claxonând întruna. Când să trec de la prima la a doua curbă a lui S, cu toate că am întors cât am putut volanul spre stânga, am călcat o persoană care mergea pe partea dreaptă a șoselei, în aceeaşi direcţie cu mine. Cu coada ochiului, într-o frântură de secundă, i-am zărit corpul zburând în aer cu braţele desfăcute.
Ei, blestemăţie, cine dracu’ poate să frâneze brusc cu şaizeci pe oră!…
Am reușit să opresc camionul acolo unde mi-a permis porcăria asta de inerţie, dar atât de departe încât a trebuit să alerg înapoi ca să-i dau ajutor victimei. Lanterna mea de buzunar lumina încă de departe mogâldeata întinsă pe troscot, dar n-am găsit decât un pardesiu de damă de culoarea vinului negru, cu o mânecă aproape smulsă. Când am pus mâna pe el, încă mai păstra căldura de om. Victima trebuia să fie prin apropiere. Căldură şi un uşor miros de păr, de piele… Cum însă nu auzeam nici vaiet, nici geamăt, m-a cuprins spaima că am s-o găsesc moartă. Simţii cum înţepenesc, căci una-i să găseşti o fiinţă vie, chiar dacă-i rănită, foarte grav rănită, şi alta să dai peste un cadavru. Şi, cu pas greu, m-am învârtit în stânga şi-n dreapta fără să găsesc cadavrul. Mi-am înteţit căutarea, desperat, simţind cum creştea misterul pe măsură ce trecea timpul şi eu mă tot învârteam în jurul pardesiului. Palmă cu palmă am cercetat din nou locul accidentului. Am răscolit apa dintr-o băltoacă făcută de
Li ploaie, într-un şanţ, °u o creangă care mai întâi, când am văzut-o pe întuneric, am crezut că era victima. Am traversat şoseaua

alergând, gândindu-mă că poate oi fi azvârlit-o în partea cealaltă. M-am dus glonţ la camion, temându-mă să n-o fi târât pe porţiunea aceea de şosea pe care mersesem fără să pot opri, şi să nu dau peste corpu-i zdrobit, sângerând sub o roată; şi iar m-am întors la locul unde rămăsese pardesiul pe troscot, singurul lucru vizibil, strigând-o în neştire, dar nu-mi răspundea decât ecoul…

Unde, unde mi-era victima?… O fi tânără?… O fi bătrână?… O fi frumoasă?… O fi urâtă?…

Mă cutremură răgetul fiarelor care, de la tonul cel mai ascuţit, trecea la un vaier de o moliciune sfâșietoare, nostalgică…

Numai unui om beat i se putea întâmpla aşa ceva, şi eu nu eram beat… Să vezi corpul unei persoane zvârlit în aer, cu braţele desfăcute, să alergi în ajutorul ei şi să n-o găseşti, ca şi cum totul ar fi fost o vedenie. O vedenie?… O vedenie de beţiv?… Totuşi, cum era posibil aşa ceva, când pardesiul se afla acolo?…

Am stins lanterna şi m-am întors la camion, după ce mi-am aprins o ţigară. Mirosul greţos al benzinei, duhnind a tăbăceală, alungă din nările mele ceva din ceea ce adusese victima mea dispărută, aroma de camelii dulci din acea noapte de iunie.

Nu aveam timp de pierdut. Altminteri, dădeam maşina îndărăt şi mă întorceam până la agentul postat lângă grădina zoologică, îl suiam în camion şi – l luam cu mine ca să mă ajute să

Limpezesc misterul… Ce mutră ar fi făcut omul acela dacă, după ce-l întrebasem despre tigri, lei şi catolici, veneam să-i povestesc că tocmai călcasem o femeie cu roata dreaptă din fată, dar că nu-i găseam corpul!… Ar fi spus ceea ce gândiţi şi dumneavoastră acum… O vedenie de beţiv… Dar… Cum putea să fie vedenie, dacă găsisem pardesiul?… Hm!… Era acolo ca să demonstreze că nu-i vedenie de beţiv, fiindcă vă spun, şi vă repet, că nu eram beat.

Am zbughit ca un abur în mijlocul drumului, afundându-mă într-o vale scăldată de mii de stele. Mâinile îmi aţipeau pe volan şi corpul pe scaun. Priveam doar, în depărtare, fâşia de şosea care părea că se înmoaie la cotituri şi se întăreşte pe porţiunile drepte. Maşini, autobuze, camioane, căruţe se dădeau la o parte ca să-mi facă loc. Dar puţin durează o câmpie la optzeci pe oră, şi drumul se prăvăli spre adâncuri ca şi cum greutatea nopţii l-ar fi doborât, până ce am trecut un pod peste un râu cu ape de un albastru-întunecat, de unde, printre garduri vii, cu frunzele ca nişte pumnale verzi şi flori asemeni unor

clopoţei amuţiţi de lună albă, am coborât spre coastă.

Afurisită treabă să stai în Brooklyn!…

Ţigara, lipită de buza inferioară, pe jumătate căzută, i se consuma ca o a doua răsuflare fumegândă.

— Tâmpiţii!… Beat, eu, sergentul Harkins?… Cocotierii se aliniau la intrarea unei localităţi care trebuie să se fi chemat *Unsprezece mii de pietre fierbinţi* şi pe care, din fericire, am lăsat-o repede în urmă. Noi porţiuni drepte mi-au

Permis să măresc viteza şi să pot respira în atmosfera aceea înnegurată, asfixiantă, cu arbori înalţi, uriaşi, prefăcuţi în argint luminos la lumina stelelor, singurii locuitori ai acelor întinderi golaşe, mărginite de Oceanul Pacific. În depărtare, pe şosea, se ivi semnalul de stop pe care numai eu îl cunoşteam, şi-am început să frânez până am ajuns la el, punct în care, fără să opresc, am virat spre dreapta, făcând să lunece imensa masă vibrândă de pe partea carosabilă a drumului pe un teren cu pietroaie şi apoi mai departe, dincolo de nişte mărăcinişuri, pe un fel de lac de nisip care producea sub cauciucuri zgomotul a mii de guri ce-mi spuneau: „sst!… Sst!… Sst!…” pentru a-mi impune tăcerea.

M-am oprit, cu luminile stinse, aşteptând să se facă ora pe care am stabilit-o. Mai erau nouă minute. Curând batistele mi se udară leoarcă tot ştergându-mi năduşeala, ploaie de foc care-mi şi-roia pe obraz, în mijlocul acelei arşiţe tropicale.

La ora potrivită, câteva minute după aceea, zgomotul de telefon produs de îndepărtatul du-te-vino al mării, conectat cu imensitatea, lăsă să se distingă un zbârnâit care zgâria aerul, zbârnâit ce deveni curând un muget sfredelitor de motoare şi apoi, când aparatul zbură deasupra capului meu, revărsarea unor urlete negre. Se vedea puţin prin întuneric. O aripă complet înclinată în timp ce evolua deasupra terenului, coloane de nisip care se ridicau în vârtejuri sub respiraţia elicelor, plopi şi tufişuri care fremătau şi o paraşută deschizându-se în umbră. Într-un salt nebunesc am ajuns, fără să pierd timpul.

2 – 1001

Până la umbrela aceea albă, care tocmai se lăsase pe pământ cu încărcătura. Se zvârcolea în mâinile mele ca să se înalţe iarăşi, asemenea unui imens fluture de pânză care, în clipa când se strânse, nu mai era decât un cadavru. Afurisită treabă să stai în Brooklyn! În cursul uneia din evoluţiile sale, am simţit cum giganticul avion de

transport trecea atât de aproape de capul meu încât mai-mai să mă doboare la pământ; dar mai bine-mi tăia capul, lua-l-ar dracu'!... M-ar fi scutit să mai car armele, de-acolo de undele lăsase paraşuta, până la locul în care, mizând totul pe o carte – căci rotile se înfundau din ce în ce mai mult în nisip – izbutisem să mă apropii cu camionul. Să mă apropii?... Să te apropii e un fel de a zice, atunci când nu laşi şi spinarea să vorbească. Am cântărit de departe, din ochi, încărcătura, numai că ochii au fost făcuţi să cântărească vise şi nu realitatea cea mai rea, adică încărcătura pe care trebuie să ţi-o salti pe umeri şi s-o transporţi pe picioarele tale. Am blestemat de o mie şi una de ori clipa afurisită în care mi-am închipuit că-i o nimica toată să transporţi pe o distantă de cincizeci de metri baloturile de arme şi lăzile de muniţii, mai ales că eram nevoit să-mi trag tot timpul picioarele din nisipul în care mă afundam la fiecare pas. Maica mă-sii, dacă ăsta era *weekend*, atunci nu mai ştiu ce înseamnă *weekend*! Era un *blitz*, un *blitz* pe care-l pregăteau pentru un sfârşit de săptămână!

În calea mea se iveau mărăcinişuri, rădăcini pe care coasta le uscase şi vântul le purtase şi

Care, ca într-un vis mut de lucruri inerte, se opuneau mersului meu clătinat sub acea povară de moarte; dar nu pentru că aş fi fost cumva beat, înţelegeţi? Ci doar fiindcă-i greu să faci paşi siguri pe nisip. M-am ţinut eu ţeapăn să nu cad, dar până la urmă tot am căzut, am căzut, ca un om beat, lungindu-mă cu fata-n jos, atunci când m-am dus să ridic ultimul balot de arme. Nu că ar fi fost mai greu, dar nu mai aveam nici putere, şi nici voinţă, fiindcă mă istovisem tot cărând poverile acelea reci ca însuşi scheletul morţii. Fapt e că m-am întins cât eram de lung, cu fata-n jos, şi nu tăgăduiesc că am zăcut acolo... Da... Am zăcut o bună bucată de timp, ca şi cum într-adevăr m-ar fi răzbit somnul, într-atât eram de pilit... Nu m-am sculat prea repede de jos, şi atunci când mi-am revenit, m-am mai zvâr-colit câtva timp pe pământ, dând din mâini şi din picioare de furie, zgâriat pe frunte şi pe nas, în timp ce pe obraz îmi curgea sânge amestecat cu sudoare... Drace!... Cât p-aci să las acolo ultimul balot, drept dovadă a weeke*ndului* pe care-l petreceam în ţărişoara aceea. L-am târât cum am putut lângă camion, apoi l-am ridicat cu braţele şi pieptul ca să-l pot sprijini de caroserie, iar până la urmă, între un gâfâit uscat şi o pârâială de centură, l-am împins înăuntru, aşa cum făcusem şi cu celelalte baloturi din încărcătură, am închis tăblia din spatele camionului, şi gata. Trebuia să

mă grăbesc, să mă întorc cu armele înainte de ivirea zorilor.

Afurisită treabă să stai în Brooklyn!

Contact, benzină şi motor, dând la maximum, la maximum, cu gândul de-a smulge camionul

…

Din locul în care se împotmolise. A fost uşor să intre fără încărcătură, dar să iasă… Cine iese din nisip cu un camion încărcat?…

Barmanul se proţăpea dinaintea lui, ca să-i împrospăteze doza de whisky şi bere în proporţie geometrică şi aritmetică şi ca să-i dea impresia că-l ascultă, la fel cu ceilalţi băutori care-l înconjurau pe sergentul Harkins. Afurisită treabă să stai în Brooklyn! Barmanul ştia că *blitz-week-end-ul* sergentului Harkins avusese drept decor o ţară tropicală, cu munţi înalţi şi mereu verzi, cu lacuri foarte frumoase, cu fructe delicioase, cu flori fermecătoare, o tară plină de păduri, din ai căror arbori se mulge laptele care ne dă guma de mestecat şi de unde veneau cele mai bune banane şi cea mai bună cafea din lume. Toate astea le ştia barmanul. O tară cu indieni paşnici, care se îmbrăcau în pânzeturi multicolore, cu creole insinuante şi cu metişi trişti, care umpleau arenele unde aveau loc luptele cu tauri, ţarcurile pentru lupte de cocoşi, bisericile catolice şi crâşmele cu rachiu din trestie-de-zahăr. Toate astea le ştia barmanul care, după ce-l servi pe sergentul Harkins, îl întrebă cum făcuse ca să iasă din beleaua aceea, cu camionul încărcat de arme.

— Cum?…

Înainte de a răspunde, bâjbâi ca beţivul care nu-şi nimereşte băutura, ridică paharul de whisky şi şi-l înfundă în gură, fixându-l între colţurile buzelor ca o zăbală, după care-i bău conţinutul dintr-o sorbitură, fără a risipi niciun strop; pe urmă îşi potoli arsura lăsată pe gâtlej de scotch cu bere rece, scuipă, îşi şterze obrazul

Cu batista şi-şi scoase o nouă ţigară din tabacheră.

— În cazuri de-astea e nevoie să pui lanţuri… Spuse barmanul, cu sticla de whisky gata să-i mai toarne o duşcă; bere avea mai mult de o jumătate de pahar.

— Blestemată înşelăciune mai sunt şi cuvintele! strigă Harkins. Unora li se pun lanţuri ca să li se răpească libertatea, iar camionului meu trebuia să-i pun lanţuri ca să-l eliberez! Cum am ieşit din nisip?… Ei bine, era un lucru atât de grav apariţia unui camion de-al armatei,

încărcat cu arme şi cartuşe aruncate de un avion de-al nostru, condus de un sergent din armata noastră, fost combatant în Normand ia, încât m-am simţit pierdut şi tot atât de neputincios să scot lanţurile şi să le pun la roti, cât să opresc timpul în loc pentru a întârzia ivirea zorilor… Motorul pornit la maximum duduia, rotile dinapoi se învârteau în gol şi camionul era scuturat de un tremur oribil de frică, spaimă şi frig, ca să nu dea acolo peste mine autorităţile vreunei ţări prietene, împotriva căreia ne jucam de-a războiul la sfârşit de săptămână. Nici conştient, nici inconştient, am lăsat să-mi cadă braţele pe volan şi mi-am aplecat capul pe ele, având grijă să nu-mi zgândăr zgârieturile de pe frunte şi nas… Ce pacoste şi cu sudoarea asta… Îmi picura de la subsuori, îmi alerga pe spate, de-a lungul piciorului, la glezne mi se lipeau ciorapii şi cizmele de parc-ar fi fost clei, nu alta… Doamne sfinte!… Ochii mi-au alunecat spre roata din faţă şi, în lumina slabă a farurilor, mi se înfăţişa din nou scena când afurisita

2!

Aia de roată, acum nemişcată, zvârlise în aer cu braţele desfăcute ca o sperietoare de ciori sau ca un crucificat, corpul unei persoane – femeie după pardesiu – pe care nu l-am găsit după aceea nicăieri. La asta mă gândeam şi asta mi se părea că văd; dar, de fapt, în timp ce-mi ciupeam obrazul ca să-mi revin la realitate, pupilele mele mângâiau conturul unei pietre ce răsărea din imensul banc de nisip şi care, după cum am văzut numaidecât, avea forma unei femei sub un cearşaf… O femeie cu forme rotunde… Dormea şi ea… Era şi ea ca mine, prizoniera nisipului… Aceeaşi roată alături de aceeaşi formă reală, corporală, a femeii… Zvârlind-o acolo în văzduh, pentru ca în văzduh să se topească, să nu rămână nimic dintr-însa, nici măcar rouă, iar aici arătând-o în mormântul ei, prefăcut într-o piatră de vis… Toate lucrurile acelea mi se părură atât de misterioase încât, nu ştiu de ce, am simţit că asta era salvarea mea. Mă şi ridicasem, cu volanul în mână, învârtindu-l până ce i-am dat rotii drepte posibilitatea să sară peste colţul acela de piatră şi, luând această precaute, am pornit vehiculul cu motorul în mers, hotărât să-l forţez pân-o lua foc, ca să pot măcar explica într-un fel „pana" şi să nu se arunce vina pe presupusa mea ebrietate. Afurisită treabă să stai în Brooklyn!… Parcă n-ar fi făcut un salt înainte enormul camion atunci când s-a urnit din loc, ci parcă ar fi fost catapultat. Şi nu m-am oprit nici pe nisip, nici pe şoseaua pe care acum, la întoarcere, o străbătui cu atâta viteză încât porţiunile drepte

de coastă din apropierea Oceanului Pa

Cific dispărură aproape pe dată, şi orăşelul pe care-l botezasem *Unsprezece mii de pietre fierbinţi* rămase în urmă, estompat, cu ochiul unui felinar în vârful turnuleţului unei cazărmi, cu cocotierii, plantaţiile de trestie de zahăr, bananierii şi papayerii *, înlocuiţi de vegetaţia celor dintâi platouri, al cărei verde metalic se desluşea în aerul dimineţii. Am schimbat direcţia mai înainte de a ajunge la un lac şi, părăsind şoseaua asfaltată, am pornit pe un drum de ţară, săltând prin hârtoape, printre aşezări minuscule, până la ferma *Grăuntele de aur*, unde trebuia să predau armele, fiindcă nu era prudent să le duc până-n capitală. În satele acestea viaţa-şi începea cursul: cocoşi, găini, porci, cirezi, clopote ce chemau la liturghie şi trompete care sunau deşteptarea.

De-a lungul unei largi alei de smochini, care aproape o acopereau cu crengile lor, am intrat cu maşina într-una din cele mai vestite ferme producătoare de cafea din regiune, ai cărei proprietari mă şi aşteptau în faţa casei; erau doi domni cu feje uscăţive, cel mai mare dintre ei încărunţit, amândoi cu ochi mici şi pomeţi asiatici. Abia oprii camionul, că ei se şi apropiară să mă salute într-o engleză perfectă, cercetându-şi ceasurilebrătară, de parcă mi-ar fi spus: „Ai întârziat, grăbeşte-te, trebuie să câştigăm timp!...” Am sărit jos de la locul meu, din fata volanului, cu casca dată pe spate, cu batista în mână ca să-mi şterg năduşeala, şi

1 Arbore din America tropicală, al cărui fruct, *papaya*, este comestibil (n.t.).

M-am dus cu ei în spatele vehiculului să deschid tăbliile şi să începem descărcatul şi ascunderea armelor în casă... Armele?... Care arme?... Camionul era gol...

Mi se înmuiară picioarele, picioarele cele mai grele din lume; nu-mi venea să-mi cred ochilor, în timp ce stăpânii plantaţiei, alarmafi, din ce în ce mai alarmaţi, uitându-se unul la altul şi apoi la mine, repetau: „Nu e nimic înăuntru!... Nimic!...” Am sărit în sus, era imposibil, era o amăgire a ochilor... Acolo, fuseseră armele, da, acolo... Picioarele mele, ca ale unui fotbalist înnebunit, începură să tragă şuturi în pereţii camionului, în spaţiul lui gol, fără să lovească niciun balot... Nu era nimic... Se volatilizaseră lăzile din camion... M-am repezit să le caut cu mâinile... Trebuiau să fie acolo... Cum putea să dispară o încărcătură întreagă?... Dar n-am dat decât peste paraşută...

Pardesiul… Pardesiul… De astă dată nu al femeii, ci al armamentului pe care nu-l găseam. Afurisită treabă să stai în Brooklyn!

Să fi căzut? Cum ar fi putut să cadă, dacă am găsit tăblia fixată cu drugi şi cu lanţuri? Furt? Cine să le fure, dacă la întoarcere nu m-am oprit niciodată, şi am venit în viteză mare, în afară de urcuşuri unde, din cauza greutăţii pe care o căram şi a pantei şoselei, încetineam mersul?

Vis?… Vis, aşa cum fusese cel cu fiarele care devorau creştinii bogaţi?… Vis, aşa cum fusese cel cu persoana călcată din care nu găsisem decât pardesiul?… Dar cum să fie vis când le încărcasem şi le aruncasem în camion.

Balot după balot, având umerii zdrobiţi şi mâinile pline de băşici mari cât oul de porumbel? Atunci am crezut că într-adevăr mi-am pierdut minţile. Totul era inexplicabil. Dar nu eram beat. Proprietarii *Grăuntelui de aur* care aşteptau armele în mijlocul câmpurilor cu arbori de cafea înfloriţi, albi, ninşi, mă străpungeau cu ochii lor enigmatici de şefi indieni educaţi la *Columbia University*… Cel mai tânăr alergă să-şi scoată automobilul dintr-un garaj ascuns de o perdea de plante agăţătoare şi dispăru în plină viteză pe drumul pe care venisem eu. Se ducea să vadă dacă lăsasem urme pe şosea. Era foarte probabil. Mai târziu am aflat că mersese în sat ca să vorbească la telefon cu *Ambasadorul*, care aştepta ştiri despre sosirea armamentului şi a muniţiei.

Trebuia să mă prezint autorităţilor locale, pentru a lămuri cazul femeii aceleia călcate, al cărei pardesiu îl lăsasem aruncat la locul accidentului, şi ardeam de curiozitate să aflu în ce stare găsiseră victima: moartă sau rănită; cât despre arme, urma să răspund în faţa teribilului *Ambasador*. Degeaba aş fi încercat să-l conving, vorbindu-i de şalele mele zdrobite şi de mâinile-mi prăpădite, de efortul depus şi de tot ce făcusem pentru a-mi îndeplini conştiincios misiunea. Mai grăitoare erau zgârieturile de pe frunte şi de pe nas care dovedeau starea mea de beţie.

M-am depărtat de camion pas cu pas. Purtam paraşuta pe umăr ca o manta albă, o ţigară între buze; am acceptat din partea proprietarului *Grăuntelui de aur* o ceaşcă de cafea şi un scaun.

Afurisită treabă să stai în Brooklyn!…

Barmanul se profăpi din nou în faţa lui, cu sticla de scotch în mână, cu ochii umeziţi de o veselie de paradă, cu surâsul celui care

conduce călători, şi îi umplu paharul. Ştia câte ceva barmanul despre viaţa sergentului Harkins. Ştia că e din California, licenţiat al unei universităţi, probabil al celei din Standford, ziarist, *globetrotter*… Şi, cum spunea chiar el, „poet pe care ce! de-al doilea război mondial îl lăsase dormind un somn fără vise”.

— Beat, eu?… În loc să fac drepţi în faţa *Ambasadorului*, trebuia să-i trag una în mutra lui scârboasă de pederast, dar luasem deja poziţia, cu piciorul la treizeci şi cinci de centimetri spre stânga şi cu mâinile încrucişate la spate.

— Unde ai lăsat armele, sergent?

— Nu ştiu, domnule *ambasador*…

— Le-ai încărcat în camion?

— Da, domnule *ambasador*, le-am încărcat chiar eu.

— Şi cum explici dumneata că n-au ajuns în camion?

— Nu-mi explic, domnule *ambasador*…

— N-au căzut pe drum?…

— Nu ştiu, domnule *ambasador*…

— Ţi le-au furat?

— Nu ştiu, domnule *ambasador*, dar nu m-am oprit nicăieri…

— Erai beat?

— Nu, domnule *ambasador*!…

— Te vei prezenta să dai socoteală în faţa autorităţilor militare ale Zonei, în Panamá.

I

— Nu sunt mobilizat, domnule *ambasador*…

— Şi cum eşti aici?

— Ca turist, domnule *ambasador*. Invitat să petrec weekend-ul…

— Atunci află, prostule, că suntem în război…

— În război? am holbat eu ochii. În război cu Rusia? am întrebat.

— Nu, sergent Harkins, nu face pe imbecilul, suntem în război cu ţara asta, şi dumneata eşti beat!

— Da, domnule *ambasador*, sunt beat…

— Adineauri spuneai că nu…

— Acum însă spun că da. Dacă dumneavoastră afirmaţi că ţara noastră, cea mai puternică din lume, se află în război cu republica asta în miniatură, atunci sunt beat, beat mort.

— Ţi se va da biletul pentru Panamá şi trebuie să te prezinţi, sub cuvânt de onoare, în faţa autorităţilor militare ale zonei.

— Înainte de asta trebuie să mă prezint poliţiei de aici, fiindcă astă-noapte am călcat cu maşina o femeie.

Dar diplomatul nici nu mă mai auzi. Îmi întoarse spatele şi ieşi milităreşte, urmat de cei doi proprietari ai fermei *Grăuntele de aur*. Pe lângă aceşti oameni cu înfăţişare de indieni, arăta corpolent, ca un călău deghizat în sportiv.

Mă prăbuşii pe scaun. Eram. Beat. Numai în stare de beţie puteam să cred că ţara mea, cea mai puternică din lume, ar putea fi în război cu o ţară atât de mică, atât de inofensivă… Ha!… Ha!… Ha!… Era o ruşine şi trebuia să fiu

Total, absolut, complet beat, şi s-o ţin aşa înir-una ca să cred asemenea năzbâtie… Beat… Beat turtă…

Afurisită treabă să stai în Brooklyn!…

Cel însărcinat să dea informaţii poliţieneşti presei, un jandarm căruia îi lipsea un braţ şi avea prea mulţi ochi, îi cunoştea foarte bine pe reporterii ziarelor. În dimineaţa aceea nu veniseră însetaţi după marea ştire, ci după confirmarea ei oficială. I-a fost de ajuns să-i audă înaintând în pluton de asalt către biroul său şi să-i vadă intrând cu creion şi hârtie în mână, scoţându-şi trendurile, cu pălăria la subsuoară, cei care foloseau încă această piesă vestimentară inutilă – unii fără cravată, alţii fără haină, în bluze, cu toţii nervoşi, gesticulând, cu răsuflarea întretăiată – atât de multe erau semnele de întrebare pe care, ca pe nişte cârlige de undită, le aduceau cu ei din oraşul ce fierbea de zvonuri.

Dar îi lovi în ochi *presse-papi*erul sau poate chiar jandarmul, care deşi îl ascundea întotdeauna când intrau ei – nu lipseau cleptomani printre oamenii de condei – de astă dată însă puse mâna pe el ca să se facă respectat, încleştându-şi degetele mâinii drepte pe globul de cristal, pe care se vedeau figurile miniaturale ale unui bărbat şi ale unei femei, călcând una din cele zece porunci.

Reporterii dădură înapoi în faţa atitudinii războinice a ciungului, care nu numai că nu-i asculta, dar îi şi ameninţa să-i dea afară, în timp ce ei îi explicau că gravitatea ştirii, după a cărei confirmare veniseră, îi făcuse să-şi piardă capul şi să se repeadă într-un mod atât de nerespectuos în biroul lui. Ceea ce se găsise pe şoseaua Pacificului în dimineaţa aceea, nu erau nici hapuri şi nici scobitori, ci arme de toate calibrele, precum şi mii de gloanţe.

Unul dintre ei salvă situaţia.

— Am şi eu un *presse-papier* ca al dumitale, numai că bărbatul şi femeia sunt îmbrăcaţi.

Ciungul fu dezarmat. Avea o mare slăbiciune pentru *presse-papi*erurile obscene.

— Îmbrăcaţi, dar… Ooo…

— Da, da, îmbrăcaţi, ce-i atât de neobişnuit?…

— Atunci al meu e mai bun… Vedeţi, al meu e în pielea goală…

— Nu ştiu dacă e mai bun… Al meu e foarte nostim… Bărbatul poartă sutană şi femeia mantie…

Gura ciungului se umplu de spume, ochii începură să-i strălucească şi, cum nu-şi putea freca mâinile, îşi pocnea de plăcere un genunchi de altul.

— Un popă cu femeia lui! strigă. Şi se vede bine cum…

— Da, se vede bine…

— Şi cum fac…

— Cum adică, cum fac?… Aşa cum numai un bărbat şi o femeie pot face împreună!…

— Ea, ea! cum stă?

— Îngenuncheată…

— Îngenuncheată… Repetă ciungul cu bale la *gură*, înainte de a întreba curios, lasciv: Şi popa?… Şi popa?…

— Aşezat…

— Aşezat?…

— Dar cum voiai să stea, de vreme ce-o spovedeşte?

Cu toţii izbucniră în râs, iar ciungul cinsti gluma cu hohote atât de puternice, încât se sufocă: ochii i se umplură de lacrimi, mustăţile mari i se zburliră, în timp ce mâneca fără braţ îi ţopăia ca moţul unui curcan. Şi nici nu s-ar fi oprit prea curând din râs, dacă ziariştii, crezându-l anesteziat de hohote, n-ar fi încercat să-i smulgă confirmarea oficială a ştirii.

Omul se schimbă la fată.

— Duceţi-vă în… La Ministerul Apărării… Vreţi să mă trageţi de limbă… Le aruncă în obraz. Asta e o informaţie cu caracter militar şi nu poliţienesc, dar dacă aveţi nevoie de material, vă pregătesc numaidecât un buletin cu ştirea că în apropiere de gara Eureka s-a găsit un pardesiu de damă.

— Ce spaimă trebuie să fi vârât poliţia în tânăra pereche, pentru ca femeia să-şi lase până şi pardesiul! exclamă ziaristul, care făcuse

gluma cu *presse-papierul*!

— Şi pesemne că nu erau ca pe *presse-papierul* dumitale, îmbrăcaţi şi spovedindu-se, sublinie ciungul, ci ca pe al meu…

— Şi ţi se pare drept, domnule şef, ca în timp ce dumneata colecţionezi *presse-papier-nn* cu perechi goale pe ele, poliţia să nu dea pace perechilor care *furnizează* oraşului *presse-pa-pieruri* vii? îi argumentă unul dintre reporteri, singurul care îi primi buletinul.

Ceilalţi nici nu catadicsiră să-l citească. Să te duci să vânezi o confirmare oficială a zvonului în legătură cu armele găsite pe şosea şi să te-ntorci la ziar cu noutatea că un pardesiu de damă a fost găsit lângă gara Eureka era tocmai ce-ţi trebuia ca să te dea afară din serviciu.

— Arme… Arme… Ştirea zilei… S-au descoperit arme pe şoseaua Pacificului… Arme… Arme!…

Vânzătorii de ziare străbătură oraşul cu acest strigăt, iar lumea se ivea la ferestre, ieşea la porţi, alerga după ei, până ce punea ra m-a pe hârtia tipărită. Nu le era de ajuns să audă ştirea din gura vânzătorilor. O auziseră încă de când circulase zvonul prin oraş. Voiau s-o citească, s-o silabisească.

— Arme!… Arme!… Ştirea zilei… S-au descoperit arme pe şoseaua Pacificului… Arme!… Arme!…

— Da, domnule, mă numesc Marcos Paz…

— Dragi ascultători, în faţa microfonului nostru se află domnul Marcos Paz, unul dintre şoferii care au descoperit azi-dimineaţă primele lăzi din marea încărcătură de arme şi muniţii, semănată de-a lungul şoselei care leagă capitala de portul San-José. E un bărbat de

Statură mijlocie, brun, cu un nas nu prea mare, din care pricină i se spune „Cârnul”, şi ne va povesti cum a descoperit aceste baloturi… Domnul Marcos Paz are cuvântul…

— Apăi… Phe… Ne!… Nu-i mult de povestit, ce să spun… Am plecat în zori din port cu nişte pasageri…

— Aţi auzit, interveni crainicul, a plecat din port cu un transport de pasageri adormiţi…

— Nu ştiu dacă erau adormiţi, însă… Phe!… He!… Eu unul eram treaz de-a binelea. Niţeluş mai încolo de Masagua a apărut primul balot, zvârlit în mijlocul şoselei… Phe!… He!… Nici prin gând nu mi-a trecut ce erau…

— Şi dumneata ce-ai făcut?

— Cum, ce-am făcut?... Am oprit.

— Da, se înţelege că ai oprit...

— L-am zgâlţâit pe ajutorul meu, care moţăia, ca să coboare şi să vadă despre ce e vorba, şi s-a întors, galben la faţă, să-mi spună că era un balot cu arme. Phe!... He!... Zic eu... Şi am coborât... Erau într-adevăr arme... Le-am ridicat pe loc, ca să le aruncăm în camionetă, dar mai departe am întâlnit al doilea, apoi al treilea balot... Trei am găsit eu...

— Şi cum erau?

— Aruncate în drum... Ca atunci când un camion în mers iasă să-i cadă încărcătura pe care-o duce...

— Ai putea consemna dumneata asta? Nu crezi că au fost zvârlite din avion?

— Phe!... He!... Să semnez, nu...

— Să consemnezi...

— Nici asta, nici asta... E o simplă presupunere...

— Şi pe ce te bazezi?...

— Ei bine, pe faptul că în locul unde se aflau baloturile căzute, se vedeau urmele unor cauciucuri cu dinţi mari care nu puteau fi decât ale unui camion de peste două tone... Phe... He... He!... Avioanele nu lasă urme, iar acolo îţi săreau în ochi urmele unui camion!...

— Şi altceva ce ne-ai mai putea spune?... Ce-ai făcut cu armele?... Le-ai dus în căsuţa dumitale?...

— Doamne fereşte!... Le-am predat Comandamentului din Santa Maria, şi, n-o să mă credeţi dacă o să vă spun, că a trebuit să fac coadă, atâta lume se adunase acolo ca să predea baloturile găsite... Camionari... Automobilişti... până şi căruţaşi.

— Îi mulţumim domnului Marcos Paz... Phe... He... He!... Fiindcă a vorbit la microfonul acesta pentru ascultătorii noştri...

Ştirea zilei erau armele. Atunci, cine mai avea măcar vreme să vadă mica notiţă publicată în interiorul ziarelor? Câteva rânduri: „Ieri la orele 21 şi 53 de minute a fost găsit în apropierea gării Eureka, aruncat la marginea şoselei care duce de la *Garda Veche* la *Reforma*, un pardesiu de damă de culoarea vinului roşu, cu mâneca dreaptă aproape smulsă. În buzunarele lui s-au descoperit două fise de ruletă, una de zece dolari de culoarea fildeşului, alta de cinci dolari, roşie, precum şi o carte de vizită cu numele *Ada Muffio, Profesoară de Educaţie Fizică*”.

0 – 1001 33

III

Afurisită treabă să stai în Brooklyn! N-am mai tăgăduit că mă îmbătasem... Pentru că era mai bine să mă creadă beat... Numai considerându-mă eu însumi într-o stare de completă ebrietate, inconştient, total inconştient, puteam accepta să mă trateze ca şi cum într-adevăr ar fi fost aşa... Eram sau nu beat atunci când mă dusesem să aduc armele?... Ne-am înţeles doar mai-nainte că nu eram într-atât de beat ca să nu mă pot fine pe picioare, că... Nu eram în aşa hal de beat încât să cad grămadă, ci numai să mă împleticesc, da... Şi de-atunci n-am mai contenit cu băutura nici măcar o singură zi... Asta înseamnă sinucidere?... Dacă asta înseamnă sinucidere atunci eu nu încetez să mă sinucid nici măcar o zi”. Mă sinucid în fiecare zi... De-atunci mă sinucid în fiecare zi... Înainte mă bărbieream în fiecare zi, ca orice persoană civilizată... Acum mă sinucid în fiecare zi...

Agentul însărcinat să ancheteze ceea ce se şi numea *Affaire Harkins*, membru al Serviciului federal de spionaj, al Agenţiei centrale de spionaj, şi om de încredere al *Ambasadorului*, a adus cu el biblia... Am crezut că are de gând să mă pună să jur c-am fost beat... N-a fost aşa... A adus-o, a deschis-o şi mi-a spus:

— Ştii ceva despre învierea lui Hristos?...

— Ceva... I-am răspuns.

— Atunci, dacă ştii, îţi vei aminti, sergent, că în capitolul 28, versetul 2 din Evanghelia lui Matei, citim:

Şi iată, cutremur mare s-a făcut; *că* Îngerul *Domnului*... (pesemne că-s beat mort, mi-am spus, că nu pricep o boabă din ce-mi citeşte ticălosul ăsta...) *că* Îngerul *Domnului pogorâ*ndu-*se din cer şi venind, a prăvălit piatra de pre uşă şi şedea deasupra ei*”.

Cu atât mai puţin înţelesei pe urmă, când mă întrebă, nitam-nisam, care înger deschisese oblonul de la spatele camionului.

— „Da, da...” afirmă el în faţa tăcerii mele, ţintindu-mă drept în ochi, cu pupilele-i ca un albuş de ou uşor albăstrui, şi, fără să aştepte vreun răspuns, scoase din buzunarul lateral al vestonului un ziar îndoit. Îl desfăcu deschizându-şi larg braţele, cu capul îngropat în paginile lui, şi îl auzii citind, ca un sufler de la teatru, informaţia cu pardesiul. Şi când termină de citit, fără să mă lase să spun şi eu ceva, îşi scoase capul din ziar şi exclamă: „Un lucru neînsemnat, nu-i aşa?... Totuşi, pentru mine, în această mică ştire se află cheia întregii

chestiuni… Dacă mormântul Domnului a fost deschis de-un înger, oblonul camionului a fost deschis de alt înger…”

A trebuit să-mi scutur capul, ca atunci când îţi rămâne apă în urechi, ca să-mi dau seama că nu eu, ci el, cel mai bun agent al Serviciului de spionaj, era cel care aiura ca un om beat.

— Insinuaţi, i-am spus, că stăpâna pardesiului, probabil Ada Nuffio, după cartea de vizită ce-o avea în buzunar, ar fi deschis oblonul camionului ca să cadă armele?…

— Nu insinuez nimic, sergent…

— Vreau să vă explic: între locul unde am călcat această persoană şi cel în care am adunat armele lansate de unul din avioanele noastre e o distantă de cel puţin optzeci de kilometri, iar între ora accidentului, înainte de zece seara, şi dimineaţa în care am încărcat armele, trecuseră multe ore. Cum să accept că la asemenea distantă, şi cu această diferenţă de ore, persoana călcată, probabil Ada Nuifio, ar fi putut deschide oblonul camionului ca să semene armele pe drum, având grijă să-l închidă după aceea?…

— Aceasta este necunoscuta problemei şi vom căuta s-o rezolvăm, sergent. Dumneata susţii, şi declaraţia dumitale a fost înregistrată pe bandă de magnetofon, ceea ce mi-a permis s-o ascult de mai multe ori, că în momentul accidentului ai zărit cu coada ochiului corpul unei persoane zvârlite în aer cu braţele desfăcute şi că, oprind camionul mai încolo şi întorcându-te ca să-i dai ajutor, această persoană dispăruse.

— Da, e foarte misterios… I-am răspuns.

— Ai putea dumneata, sergent Harkins, să-mi spui dacă ai văzut capul, obrazul, mâinile sau picioarele acestei persoane? Mi-ai mai spus că nu, că în fracţiunea aceea de secundă nu ţi-a fost cu putinţă să observi decât mogâldeaţa, silueta umană, care putea fi pur şi simplu pardesiul, iar ceea ce ai luat dumneata drept braţe, mânecile în mişcare; în cazul acesta am ajuns ia concluzia care lămureşte enigma: persoana călcată a fost azvârlită din pardesiu în momentul loviturii, şi-aşa se explică cum de n-ai găsit-o…

— Aş fi găsit-o pe jos… L-am întrerupt.

— Lasă-mă să trag concluzia – n-ai găsit-o, fiindcă a căzut acolo unde te-aşteptai mai puţin, acolo unde nici n-ai căutat…

— V-am mai spus doar că nu eram atât de beat încât să nu ştiu ce fac…

— Da, însă mi-ai spus, de asemenea, că nicio clipă nu te-ai urcat ca să inspectezi camionul, nici măcar atunci când ai încărcat armele, pentru că n-ai făcut altceva decât să împingi înăuntru baloturile, care au alunecat cu multă uşurinţă pe podeaua camionului…

— Sugeraţi deci… Că persoana a căzut în camion, l-am întrerupt. Imposibil… Mogâldeaţa abia a atins înălţimea roţii, iar braţele şi le-a mişcat în afară!

— Braţele sau… Mânecile… Şi prin ceea ce spui dumneata, sergent Harkins, nu faci decât să confirmi ipoteza: în timp ce pardesiul era zvârlit ca o coajă, corpul omenesc era expediat în sus ca o ghiulea – o simplă chestiune de balistică – și, pierzându-și impulsul, s-a prăbușit înăuntrul camionului.

— Cred că atunci când am oprit camionul aş fi auzit-o văitându-se, plângând, jelindu-se… Sau când m-am întors s-o caut sub roţi…

— Şi dacă era în nesimţire?…

— Cine?…

— Ea…

— A, da, ea, ea… Şi mi-am mușcat buzele.

— A căzut leşinată în camion şi abia mai târziu şia recăpătat cunoştinţa; cine ştie, poate că tocmai în clipa când avionul zbura deasupra terenului pe care a lăsat să cadă armele…

— Nu puteam fi atât de beat!… Am strigat disperat. Și, în afară de asta, e imposibil ca o persoană care a fost călcată, care rămâne leşinată şi care și-a pierdut cunoştinţa, să-și poată da seama imediat ce-și vine în fire că eu încarc arme şi să mai joace şi o festă…

— Nu te-ai prezentat în faţa autorităţilor poliţieneşti…

— Nu…

— În privinţa asta ai procedat bine. Ar fi însemnat să-i fi pus în gardă asupra identităţii camionului care a călcat-o pe persoana ce, fără să vrei și fără ca dumneata să accepţi, a fost pasagera vehiculului…

Mă exaspera faptul că mă interoga în forma asta voalată, dar m-am abţinut să reacţionez, mulţumindu-mă să mă scarpin în cap şi să spun drept concluzie:

— Pe de altă parte, era un secret militar…

— Era, bine ai spus, *era*, fiindcă, după părerea mea, a încetat să mai fie un secret… Spionajul acestor sălbatici e foarte activ în Panamá. Nu se poate contesta că a fost o lovitură de maestru, şi vei vedea cum

se confirmă ceea ce susţin eu: cheia acestei enigme o constituie accidentul… O să primim însă foarte repede ştiri din Panamá. Şi despre această profesoraşă de educaţie fizică, Ada Nuffio, de asemenea…

IV

Pe pistele negre, lăcuite, suprafeţe de apă grea, gheată de catran, picoteala de lumini ale hangarelor, sfârlezele scânteietoare ale farurilor

Aprinzându-se şi stingându-se ici şi colo, iar la capăt, spre mare, în mijlocul celei mai umede întunecimi, o frântură de zi obţinută cu preţul a mii de volţi, strălucire orbitoare care scălda corpul masiv al unui uriaş avion de transport şi al unui *Thunderbolt* P-47.

Cu spatele la lumină, lipiţi de suprafeţele metalice ale avioanelor, grupuri de oameni ca nişte marionete îşi arătau chipurile însângerate, dar nu era sânge, ci vopsea, pentru că ştergeau unele iniţiale şi cifrele roşii de pe aripi şi de pe părţi.

…*Eu vreau să divorţez ia să mă-nsor cu tine*…

…*Eu vreau să divorţez ia să mă-nsor cu tine*…

Negrul Turundre continua să bată toba în burta *Thunderbolt-ului*, şi mâna lui nu ştergea nici steaua, nici pavilionul, nici literele, nici numerele… Nu ştergea… Nu ştergea…

…*Eu vreau să divorţez ia să mă-nsor cu tine*…

Toate celelalte mâini ştergeau, dar a lui, cea care bătea toba în burta avionului, nu ştergea, nici steaua, nici pavilionul…

Nu erau mulţi cei din tura specială. Lucrau într-un loc izolat, departe de orice trafic, şi erau plătiţi ca în timp de război.

— Va fi din nou război, Turundre? îl întrebă un mulatru care ştergea şi el alături o stea şi un pavilion…

— Iar război? Ce întrebare! Doar nici nu s-a isprăvit. Numai că-i zic „război lece”…

— Război sărac trebuie să-i zică, îşi dădu cu părerea mulatrul, potolindu-şi jocul pupilelor de miere neagră în corneele de aluminiu. Şi pentru războiul ăsta rece, băiete, stăm noi să ştergem semnele de recunoaştere de pe avioanele astea?

— Ah!… Deschise negrul o gură cât o şură, descoperind o cavitate roşie, cu şiruri de dinţi albi. În momentul acesta cel mai bine folosit e un bombardier, unul singur, fără stea, fără pavilion, fără litere… Cel mai bine…

— Pentru ce e cel mai bine?…

— Pentru tot…

— Şi ce vorbeai cu administratorul teatrului?

— Vorbeam? se miră Turundre.

— Te-am văzut… Şi, cu degetul colorat de vopsea, mulatrul îşi trase pielea obrazului ca să-şi dezgolească şi mai mult corneea argintată de aluminiu.

— Vorbeam?!… Înălţă din umeri negrul.

— Te-am văzut… Tocmai îl întrebai, Turundre: „de ce ne pun să ştergem pavilioanele de pe avioanele astea?…"

— Da, am întrebat…

— Şi el ce ţi-a spus?…

— Ca să fie de luciu, cică… Sunt mulţi şo-meli…

— Păi doar îs vopsite de curând… Ce dracu', cum să nu ştiu cu de ce… Cine nu ştie?!…

Mările se năpusteau una împotriva alteia, prin acel brâu subţire de pământ, fără a reuşi să se mişte, încătuşate de talazuri, arătându-şi

Dinţii de spumă la fiecare muşcătură de cristal şi mugind până departe. Începu să plouă. Turundre nu se uda. Vedea cum se udă ceilalţi, cei care lucrau la coada avionului, râcâind numerele până ce dispăreau. El, stând sub o aripă foarte mulţumit, şterge şi tot şterge pavilion şi stea…

Dar acum dădeau jos vopseaua de pe avioanele de transport şi de pe bombardiere până şi în timpul zilei. Turundre apăru la Teatrul Cometa pe la mijlocul siestei. Era închis. Închis peste tot. Nici măcar palmierii nu clipeau. Moţăind sub torentele fierbinţi ale razelor de soare perpendiculare, nu mai clipea nici Turundre, şi genele sale mari şi negre rămaseră în pragul pleoapelor ca nişte bărbi din frunze de palmier. E oribil să cânţi când ceilalţi toţi îşi fac siesta. Dar n-avea încotro. Chiar pe acolo trebuia să cânte. Mai întâi fredona, apoi fluieră melodia, iar la urmă dădu drumu' vocii lui de negru, deschizând gura doar şi scoţând din gâtlej sunetul.

…*Eu vreau să divorţez ia să mă însor cu tine*…

…*Eu vreau să divorţez ia să mă însor cu tine*…

Abia începu să cânte, că la ferestruică se şi arătă un cap strigându-l de sus pe nume:

— Ce mai faci, Turundre?

Nici n-a avut timp să răspundă sau să scuipe de două ori, că administratorul Teatrului Cometa se şi afla lângă el.

— Câte au curăţat azi? se grăbi să-l întrebe; era un bărbat uscăţiv, năsos, cu fruntea largă.

Cu gura mirosind a cărbune vegetal, leac sâânt împotriva acidităţii, preludiul ulcerului, care. La rândul lui, e preludiul cancerului.

— Un avion de transport, care-o să plece numaidecât, şi un bombardier din cele mari, deşi e cam vechi.

În mâna lui Turundre1 rămase un pumn de bancnote foşnitoare.

— Pe pilotul Columbian l-ai văzut? întrebă celălalt în timp ce-şi încheia nasturii la pantaloni, căci coborâse din casă cu ei descheiaţi.

— Nu, pe Silvano nu l-am văzut. Avioanele astea mari nu le dau pe mâna nimănui, numai ei le pilotează.

Când dispăru administratorul Teatrului Cometa, Turundre se opri lângă un palmier. să numere banii căpătaţi. Apoi îşi continuă drumul spre Bulevardul Central. Corpul lui avea nevoie de o ceaşcă de lapte de cocos.

Avionul de transport se desprinse uşor de pe pistă şi se angaja în zbor razant peste hangarele şi edificiile din Panamá, care, după puţin timp, deveniră nişte puncte albe, nelămurite pete de culoare. Trebuiau să anunţe că un avion de transport fără semne de recunoaştere porneşte chiar în clipa aceea spre nord. Şi, în ciuda avizului, oarbe şi aproape instinctive, mii de baterii antiaeriene se îndreptară către silueta cruciformă a avionului.

Sub un cer acoperit de nori, prin locurile pe unde se destrăma perdeaua lor groasă, se zăreau, contopindu-se în puzderii de smaralde şi turcoaze, în largul coastelor America Centrale, pământuri şi mări, iar după câteva ore de zbor, 42

Când avionul de transport începu să coboare, se ivi imensa masă de apă a doua lacuri, atât de apropiate unul de altul încât păreau două cupe ciocnite într-o urare.

Nici nu ateriza bine, că o grămadă de umbre albe – ca bolnavii dintr-un ospiciu de nebuni cu picioarele goale, iar unii din ei cu pălării mari din palmier – asaltară aeronava într-o procesiune mută, încărcaţi cu baloturi şi lăzi. Un dublu şir de gardieni în uniforme albe, cu ghete lucioase şi pălării de *cowboy*, cu pistoale mari la cingătoare şi cu cravaşe în mâini, urmăreau cu ochi atenţi acest du-te-vino al hamalilor. Nimeni nu cuteza să scoată o vorbă» dar ştiau cu toţii prea bine că se încarcă arme şi muniţii; şi cu atât mai puţin îndrăzneau să pronunţe numele ţării spre care se îndrepta mai târziu avionul, ce-şi profila pe

cer, deasupra câmpului uscat, cele patru cruci ale giganticelor sale elice.

— Anterior volum indică ori nu!... Anterior volum indică ori nu!... Se auzi vorbăria monocordă a unui radioamator din Panamá (care-şi avea transmiţătorul la Teatrul Cometa) ... Aici Panamá, aici Panamá, aici Panamá, cheamă pe Luis Morch din Guatemala... Cheamă Guatemala... Guatemala... Anterior volum indică ori nu! Anterior volum indică ori nu!...

În Guatemala, pe strada Cimitirului, în fundul unei grădini unde se intra printr-o portiţă care, de-atâta soare cât o bătuse, părea de var

Stins, şi pe sub care se mai vedea inscripţia „Aici se vând flori", într-o casă cu acoperiş cu două streşini, printre iederă şi sârmă cu plante agăţătoare şi grilaj de metal, un radioamator captează: „Anterior volum indică ori nu" şi deduce, scriind în viteză şi extrăgând prima literă a fiecărui cuvânt: AVION!

— ...Treci pe recepţie, treci pe recepţie, îi cere Panamá, şi să auzi Guatemala:

— ...Trec pe recepţie... Panamá... Panamá... Panamá... Trec pe recepţie... Aici Guatemala... Aici Guatemala... Guatemala raportează... Am luat notă de cererea dumitale... „Anterior volum indică ori nu"... Dar îţi dau din nou microfonul... Treci pe recepţie... Panamá... Treci pe recepţie... Îţi dau din nou microfonul, e inutil să îi dau volumul pe care mi-l ceri, dacă nu ştiu pe ce undă s-a emis... Dacă s-a emis pe cea obişnuită, nu-i vorba de volum...

— ...ştiu, ştiu, dar aminteşte-ţi că sunt amator şi nu mă pricep prea bine la volume şi la unde... E însă sigur că transmisia mea s-a emis şi c-a – ajuns până la dumneata... Şi vreau să mă fixez bine asupra undei pe care s-a emis... Pentru că, dacă m-ai receptat, ştiu acuma că s-a emis... Deşi cred că am un condensator care încarcă prost... Încarcă prost? nu încarcă de loc... Mă auzi, Guatemala... Guate... Guate... Guate... Mă auzi... În Guatemala, pe strada Cimitirului, tocmai s-a oprit în faţa portiţei unei grădini, unde se vând flori, un bătrân frânt în trei bucăţi: până la genunchii, care se înclinau înainte din cauză că-şi târâie picioarele – una; de la genunchi până la mijlocul aruncat spre spate – alta;

Iar de la mijloc până la umerii încărcaţi de ani – a treia, fără să mai pomenim de capul prăbuşit pe piept.

— Aveţi sticle… Sticle? strigă, izbind cu ciomagul în poartă.

Nimeni nu răspunde. Dincolo de poarta ca de var stins se aude doar zborul fluturilor care; cutreieră florile în hora lor de miere şi parfum.

Mâna radioamatorului notează pe o hârtie, străin de loviturile date în poartă, pe care nu le aude fiindcă are casca la urechi: „Avionul a plecat din Panamá fără încărcătură…”

Panamá îi cere să treacă pe recepţie şi el face întocmai…

— Panamá… Panamá… Panamá… Trec pe recepţie… Te ascult în condiţii perfecte, deşi la început nu mi-a fost uşor să-ţi identific semnalul…

— …Era vreo necunoscută pe scala dumitale? izbucni Panamá într-un râs scurt, parcă ar fi strănutat. Voi transmite de azi înainte incognito… Fără să-mi dau identitatea… Cineva ne interferează… Alo, Guatemala, Guatemala, Guatemala… Suntem interferaţi.

Bătrânul îrânt în trei bucăţi bătu iarăşi în poarta din stradă, întrebând cu vocea sa înăsprită de atâtea răceli, dacă sunt sticle goale de vânzare; şi, după ce aşteptă o bună bucată de timp, doar – doar i-o deschide cineva, se întoarse şi-şi apropie şezutul de pragul porţii, ca să se aşeze şi să se mai odihnească puţin.

— Alo… Alo… Guatemala… Guatemala… Î\l spuneam că suntem interferaţi… E un bun prieten din Nicaragua care mă interferează ori de câte ori poate şi mă încurcă mereu clătindu-şi

Parcă gura cu vocale şi bătându-şi joc de mine pentru că-mi spune că e din Managua; m-a auzit spunând, fără îndoială, că bateria mea nu încarcă, fiindcă m-a invitat să mă mut la Managua pentru a încărca… Vino… Vino… Şi-o să vezi că încarcă chiar acum…

În Guatemala, pe strada Cimitirului, cu grădina aceea unde se vând flori şi nu sticle goale, bătrânelul a adormit lângă poartă, cu un roi de muşte pe obraz, sforăind, horcăind, despărţit prin trandafiri, garoafe, dălii, magnolii, hortensii şi crini de casa în care radioamatorul notează: „Avionul a pornit din Panamá fără încărcătură, pentru a încărca chiar acum în Managua…”

Pentru a încărca ce?

— …aici Guatemala… Aici Guatemala… Spune-mi, Panamá, Panamá, spune-mi, Panamá, cum a rămas cu armătura pe care-o făceau pentru antena dumitale… Noi îi spunem armătură… Cum îi spuneţi voi, tot armătură?… Armătură… Treci pe recepţie, Panamá… Panamá… J îţi

las recepţia… Te întrebam dacă ţi-ai instalat antena şi dacă i-ai pus ceea ce noi numim ari mătură… Nu ştiu dacă şi dumneavoastră îi spuneţi la fel, armătură.

— …Da, da, armătură… Îi spunem şi noi „tot armătură… Da… Da… Guatemala… Armătură… Armătură… Aşa îi spunem în Panamá, mi-a ieşit bine, dar cred că am să-i schimb locul, că am s-o pun în faţa parcului *… Parcul din faţa

1 În limba spaniolă, substantivul *parque* înseamnă şi *parc* şi *muniţie* (n.t.).

Casei mele… Un parc atât de frumos, încât toţi spun că e prea frumos pentru Panamá… Dar te las, amice din Guatemala, şi vom sta de vorbă din nou, dacă eşti la aparat mâine în zori… Să nu mi te duci la culcare… Şi nu uita să-l saluţi pe domnul care s-a oferit să-mi dăruiască inelul cu smaralde… Spune-i să nu-l joace la ruletă…

Mesajul era complet:

„Avionul a plecat din Panamá fără încărcătură, pentru a încărca chiar acum arme în Managua şi a ajunge în Guatemala în zori: înştiinţează-l la cazino pe prietenul cu inelul cu smaralde…”

Ieşind din casă, radioamatorul trecu prin faţa bătrânelului care dormea în poartă.

— Ei, bătrâne, aici nu-i loc de dormit!

— Aşteaptă… Curând o să-mi vină rândul să dorm colo-n faţă! – şi moşneagul arătă cu capul spre cimitir. M-am aşezat pân-o veni cineva să deschidă, aici însă ori nu stă nimeni, ori sunt surzi cu toţii… Poate că au sticle goale de vânzare…

— Mai curând de spart, aş zice… Şi-i arătă o sticlă care se făcuse bucăţi în faţa porţii.

— Spărsei una care nu mai era bună! exclamă bătrânul cu vocea mucegăită de necaz, mişcându-şi capul dintr-o parte într-alta în faţa ireparabilului. O mare pierdere pentru mine…

— Ia moneda asta, ca să te mai ajuţi… Şi radioamatorul îi dărui o monedă de douăzeci şi cinci de centavos – şi… Ca să strângi cioburile…

— Le strâng, le strâng… Nu vă supăraţi! îngăimă bătrânul, dispus să adune cioburile în

Sacul de pânză de in pe care îl ducea pe umăr; dar mai înainte îl privi în faţă pe radioamator şi-i spuse: Se zice că e semn rău dacă spargi o sticlă goală, dar când sticla e verde, culoarea speranţei, aduce noroc…

Celălalt nici nu mai auzi ce spunea bătrânul despre sticle şi semne rele. Trebuia să câştige timp, să treacă la acţiune. Era un S.P.S.-ist şi ducea la Cartierul General S.P.S. (Societatea patriotică secretă) mesajul transmis din Panamá. Nu era superstiţios, dar în timp ce străbătea un teren viran, îndreptându-se spre cimitir, unde se găseau totdeauna maşini de închiriat, se gândi că trebuie să existe o legătură între inelul de smarald şi sticla verde spartă de bătrân în faţa porţii şi că, fiind un semn bun, îi va purta noroc la capturarea armelor.

VI

Afurisită treabă să stai în Brooklyn!

Nu ştiam cine era Ada Nuffio, şi poliţistul nu mai înceta să facă tot felul de presupuneri imposibile… Da, imposibile… Încât a trebuit să-i strig în obrazul acela scârbos, ca de carton presat… Era imposibil ca persoana călcată de mine, bărbat sau femeie, să fi căzut înăuntrul camionului. I s-a crispat şi mai mult obrazul când l-am făcut să înţeleagă că vehiculul era acoperit cu o prelată şi că, dacă ar fi căzut pe ea vreun corp, ar fi ricoşat, şi apoi, alunecând treptat, ar fi ajuns pe podeaua maşinii, unde nu eram atât de orb să nu-l descopăr.

— La asta nu m-am gândit… Murmură el, aţintindu-şi pupilele de albuş de ou albăstrui pe nasul meu rănit, adică nu ştia că avea prelată camionul. În strădania de a-şi explica lucrurile, omul mai uită amănuntele. Susţin totuşi că persoana accidentată reprezintă şi acum cheia misterului… Da… Da… – se răzgândi – chestia cu pardesiul poate să fi fost o simplă şiretenie. Ai afirma dumneata, sergent Harkins, sub prestare de jurământ, că persoana pe care ai văzut-o sărind în sus în momentul izbiturii, al accidentului mai bine zis, era o femeie?…

Am tăgăduit, dând din cap.

— Să admitem ipoteza că a fost un bărbat. A aruncat pardesiul în aer, a fugit într-o ascunzătoare, şoseaua fiind cufundată în umbră, şi era de ajuns să rămână pitit, iar când dumneata ai oprit şi te-ai întors să-i dai ajutor, îndreptându-te spre mogâldeaţa aceea pe care o credeai victima, dar care nu era decât pardesiul, ţi-a jucat renghiul şi s-a urcat în camion, ca să se ascundă.

Îşi frecă mâinile. Aproape că m-a îmbrăţişat.

— Să ne felicităm, sergent, pentru că am dat de cheia problemei! Acum avem explicaţia…

— Nu eram chiar atât de beat… Am murmurat, respingându-i ipoteza. Aş fi auzit cel mai mic zgomot.

— Atunci explică dumneata întâmplarea…

— Explicaţia mea nu ajută la descoperirea mâinii aceleia necunoscute care a deschis şi a închis tăblia camionului împrăştiind armele pe drum, i-am răspuns eu şi, fără să-i dau răgaz să vorbească, am adăugat: Explicaţia acciden

4 – 1001

Tului, după cum o văd eu, e mai simplă. Zvârlind în aer, cu roata, pardesiul doamnei care mergea în aceeaşi direcţie cu camionul – până acum totul ne face să presupunem că era o doamnă – reacţia ei firească, omenească, instinctivă a fost să fugă cât o ţineau picioarele de imensa masă vibrândă care-i pusese viaţa în pericol. Asta a determinat-o să se întoarcă înapoi şi atunci când am coborât s-o ajut, n-am mai găsit-o. Sub influenţa spaimei, a câştigat foarte repede teren, fără să se mai gândească la pardesiu…

— Dar atunci cine, Harkins, cine… A deschis tăblia camionului?…

„Îngeraşul" m-am gândit să-i răspund, şi era cât pe ce s-o fac ca să-mi bat joc puţin de el, dar omul era stăpânit de-o serioasă îngrijorare.

— Operăm într-o ţară duşmană, mormăi el.

— „Duşmană?" am avut intenţia să-l întreb. Dar căile ferate-s ale noastre, docurile-s ale noastre, transporturile maritime ale noastre, cele aeriene ale noastre, comunicaţiile telegrafice şi radiofonice-s ale noastre… Numai dacă n-am ajuns să ne declarăm război nouă înşine…

— E înfiorător!… Mormăi, serviciile noastre de spionaj nu-şi dau toată silinţa, crede-mă, nu-şi dau toată silinţa; şi, ceva mai mult, sunt aproape dăunătoare; e adevărat, nu fac să curgă sânge, ci dolari, pentru că sunt plătiţi foarte bine, foarte bine, atât de bine încât oricine ar putea şti despre dumneata ceva mai mult decât au reuşit ei să afle…

— Despre cine, despre mine?

— Despre relaţiile dumitale, Harkins… Îi dau zor că dumneata îi simpatizezi pe republicanii spanioli, şi asta se pare că te-a îndemnat să te înrolezi pentru a apăra Madridul…

— E adevărat… I-am răspuns.

— Nu, nu se poate, sergent Harkins! şi ochii i se umplură de o fiere îngheţată. E cu neputinţă ca dumneata să fii bănuit! Importantele servicii pe care le-ai adus în timpul războiului te pun la adăpost de orice bănuială.

— Ce vreţi să spuneţi? i-am strigat.

— Eu, nimic, dar alţii insinuează că dumneata ai fi putut să deschizi tăblia, ca să laşi să cadă armele…

— Tâmpiţi!

— Da, e o tâmpenie; dacă ai fi fost dumneata acela, o lăsai deschisă şi explicai liniştit pierderea armelor drept accident întâmplat pe parcurs…

Barmanul apăru în faţa lui Harkins – ai cărui dinţi gălbui şi neregulaţi lăsau să i se distileze saliva şi neliniştea – îi împrospăta iar doza de whisky înmulţită, şi cea de bere, adunată.

Afurisită treabă să stai în Brooklyn!

De atâtea ori i se spusese că Ada Nuffio, profesoara de educaţie fizică, era persoana doborâtă de camion, încât barmanul o ştia pe dinafară, însoţită de tatăl ei, se prezentase la poliţie şi la redacţiile ziarelor, lămurind că în ziua aceea se afla la cazino, de unde cineva îi luase din greşeală pardesiul, lăsându-i în loc unul destul de asemănător, chimono, de culoarea drojdiei de vin. Sergentul Harkins, bâjbâind ca

Un orb, îşi căuta paharul de whisky. Un orb cu ochii deschişi asupra misterului cu femeia aceea călcată de maşină – de pe urma căreia găsise doar pardesiul – şi cu încărcătura de arme din care-i rămăsese doar paraşuta…

Se răsuci înainte de a lua paharul, ca să-l înfrunte pe barman.

— Nici serviciile noastre de spionaj – trei mari reţele – nici serviciile de spionaj ale guvernului tării în care operam, nici spionajul armatei acelei ţări, nici cel al poliţiei n-au rezolvat necunoscuta şi, de n-aş fi fost erou în Normandia, m-ar fi acuzat în faţa Comisiei pentru cercetarea activităţii antiamericane de complicitate cu inamicul. Afurisită treabă să stai în Brooklyn!

VII

— Atala Menocal mă numesc, am împlinit douăzeci şi doi de ani, studiez filosofia şi literele la universitate, sunt campioană la săritură cu prăjina, la tenis, la tir, la bowling şi nu ştiu dacă am sau nu logodnic, deoarece acela care îmi face curte vrea să-mi fie amant, iar eu vreau să-i fiu soţie. Deocamdată sunt tovarăşă cu el în S.P.S.

„Atala Menocal, plecarea!” După această comandă, am plecat din casă spre cazino. Mi-era silă să mă duc acolo, dar trebuia să îndeplinesc o anumită misiune chiar în după-amiaza aceea.

1 Joc asemănător cu popicele (n.r.) – 52

Înainte de a ieşi mi-am inspectat poşeta: chei, brichetă, jigări, ruj, batistă, un mic revolver, pudră, bani… În ultimul moment m-am decis pentru pardesiul de culoarea drojdiei de vin. Avea mâneci chimono şi-mi venea bine.

Autobuzul care mă ducea la cazino era plin de odrasle de-ale bogătaşilor, însori de tinerele lor mame sau de doici, şi doar câţiva pasageri. Jucăriile, dulciurile, biberoanele, globurile colorate, bâzâielile şi râsetele mă făcură să uit destinul care mă mâna şi-am intrat în vorbă cu mai mulţi copii, răspunzând la întrebările lor interminabile. De fiecare dată când oprea autobuzul coborau câţiva spunându-mi adio cu mânutele lor trandafirii, şi până la capătul traseului din fata cazinoului, am rămas puţini.

Zgomot de fise. Auzii pe cineva, salutându-mă. Era o prietenă de-a familiei. M-a prezentat soţului ei. Dar când bila saltă pe ruletă şi mâinile jucătorilor se lungesc şi se crispează, mizând ultimele fise, nu dai prea multă atenţie prietenilor, aşa încât abia dacă am schimbat câteva cuvinte de rigoare: „Vii să joci?… Ce-ai mai făcut?… Noi plecăm… Nu, nu, nici nu pierdem, nici nu câştigăm…”

În momentul acela se juca la două mese, şi la niciuna n-am văzut să se mizeze pe 19 roşu. Un fior nervos îmi trecu prin şira spinării. La una din mese, peste pătratul roşu cu numărul 19 vopsit în negru, am descoperit o fisă de fildeş, de formă octogonală, cu margini aurite. Persoana care o miza era însă o doamnă. Venea

Joc asemănător cu popicele (n.r.).

Lume tot mai multă. Mesele erau înţesate. Am jucat pe culoare, ca să-mi justific întrucâtva prezenţa, şi, deşi câştigam mai totdeauna, jocul n-a reuşit să mă intereseze, căci aşteptam să vină un domn, cu un inel de smarald, care urma să pună o fisă de fildeş pe 19 roşu. Aşa trecu o jumătate de oră, o oră, o oră şi jumătate, începea să mă cuprindă disperarea. După două ore puteam să-mi socotesc misiunea terminată şi să mă retrag. Aşa am şi făcut. Îmi pusesem pardesiul pe spătarul unui scaun; mi l-am aruncat pe umeri şi am ieşit, hotărâtă să mă întorc acasă. Domnul cu inelul de smarald nu jucase pe 19 roşu cu o fisă de culoarea fildeşului. Dar noaptea era foarte frumoasă, înmiresmată şi înstelată, uşor călduţă. Paşii puţinelor persoane care treceau la ora aceea pe-acolo răsunau prudenţi pe nisipul umezit de rouă. Şi în mijlocul atmosferei aceleia tihnite, tocmai când mergeam

mai liniştită, auzii deodată, de foarte aproape, urletele leilor din grădina zoologică. Am grăbit fără voie pasul. Instinctul animalului mic care se simte ameninţat de răgetul îngrozitor! Puteam merge mai departe pe jos la Eureka, ca să fac puţină mişcare. Dacă oboseam, puteam lua un taxi de-acolo. Mergeam pe stânga, pe marginea drumului, prin tufişuri de troscot, dar, ajungând la calea ferată din apropierea gării Eureka, am luat-o la dreapta, înainte de-a o traversa. Ce pustiu era totul! Dacă e adevărat că pe-acolo niciodată nu e lume, pe atunci chiar că nu trecea nimeni. Circulau ştiri foarte alarmante. Mă gândeam să aştept vreun vehicul, însă pe

Drum m-am hotărât să merg mai departe până la Garda Verde; nu eram obosită şi, deşi mai aveam o bucată bună, puteam face tot drumul pe jos, sigură că pe bulevardul Bolívar o să-mi fie uşor să găsesc un taximetru.

Mergeam pe dreapta şi, pe la jumătatea unei porţiuni de şosea în formă de „s”, cam întunecoasă, unde pe nesimţite am mărit pasul, am auzit, n-am auzit, ba da, am auzit claxonul unui camion care intra în cotitură cu faruri orbitoare şi-am văzut, n-am văzut, ba da, am văzut cum mi-a zburat pardesiul de pe spate, căci îl purtam doar aruncat pe umeri şi mi-am dat seama, sau nu mi-am dat, ba da, mi-am dat seama că ieşea de sub roata care-mi suflase în obraz respiraţia ei atunci când îmi smulsese pardesiul, aproape ridicându-mă de la pământ şi lăsându-mă apoi în beznă. Nu ştiu dacă am strigat. Vehiculul se opri şi am văzut coborând din el un om cu o lanternă în mână îndreptându-se spre locul unde mă aflam. Era un soldat. Cu cască. Cască şi uniformă. Chiar aşa, fără puls, fără răsuflare, scuturată din cap până-n picioare de un tremur nervos, primul meu gând a fost să fug din locul acela, ca să evit complicaţiile cu poliţia, dar dându-mi seama că era vorba de un soldat străin şi că eu făceam parte din S.P.S., am traversat şoseaua ca să nu mă găsească, iar când l-am văzut aplecându-se asupra a ceea ce, fără îndoială, crezuse că era corpul victimei, pardesiul aruncat pe troscot, m-am furişat spre camion, m-am căţărat repede şi m-am lăsat să cad sub prelata de pânză care-l acoperea, curioasă să aflu ce ducea; dar

Nu era nimic înăuntru. Ghemuită, nemişcată, am zărit printr-una din deschizăturile prelatei un crâmpei de cer înstelat, rumegând cu milioanele sale de măsele de aur imensa clipă a vieţii mele, când am hotărât, în acel ascunziş, să-mi urmez drumul cu camionul, oriîncotro

ar merge. Ce-mi propuneam? Nimic concret. Să ştiu unde se ducea acel vehiculul verde-măsliniu condus de un soldat cu cască. Minutele mi se păreau secole. Omul acela nu se mai întorcea. Îl auzeam învârtindu-se dintr-o parte în alta, căutând, căutându-mă. Auzeam clipocitul apei răscolite, apoi călcătura cizmelor sale pe asfalt şi aproape imediat apropierea lui de camion cu paşi mari, clipe în care n-am clintit nici măcar pleoapele de teamă ca nu cumva să mă descopere după zgomotul acelui clipit. Şi dacă mă descoperea? Mă gândisem la asta mai înainte, când întârzierea lui mă făcuse să presupun că se dusese în căutarea unui poliţist. Dacă mă descoperea, m-aş fi prefăcut că sunt în nesimţire, ca şi cum impulsul roţii, smulgându-mi pardesiul, m-ar fi azvârlit în aer, şi de sus, prin despicătura dintre pânză şi cabină, aş fi căzut leşinată acolo unde mă aflam. Ajunse lângă camion, însă, departe de a-şi urma călătoria, se vârî sub roţi, se apucă parcă să le izbească şi se întoarse cu pas nesigur. Mi-am dat seama că mergea clătinându-se, căutând fără îndoială mai departe locul unde căzuse pardesiul. Nu-l mai auzii. Pesemne că a rămas multă vreme tăcut, încremenit locului, nemişcat. Eu stăteam aşa cum căzusem, fără a îndrăzni măcar, cum am spus, să clipesc. Când am auzit din nou

Zgomotul paşilor lui, înjura, blestema. Am auzit cum închide portiera, trântind-o brutal, şi mai târziu un foşnet, de parcă şi-ar fi aprins o ţigară. Puse motorul în funcţiune şi, când camionul începu să se mişte, m-am simţit ca pierdută în pântecul unei balene vagabonde, transportată cu mare viteză între luminile unei artere publice care se perindau vertiginos din răspântie în răspântie. Curând însă nu se mai zăriră lumini, indiciu sigur că ieşisem din oraş pe la Garda Veche şi că, judecând după şoseaua asfaltată pe care goneam, atunci când ajunsesem la bifurcaţia drumurilor, o luasem înspre sud. Mi-am dezmorţit picioarele, mi-am întins braţele, m-am aşezat mai bine în diferite poziţii, din moment ce mă puteam mişca fără ca el să-şi dea seama. Gândul că aceste camioane ar putea intra la bazele care li se cedaseră în timpul războiului, prin partea dinspre Mariscal, mă nelinişti, căci în acest caz aventura mea avea să se termine într-un garaj, închisă sub cheie, sau în curtea unei cazărmi părăsite. Dar abia am avut timp să mă gândesc la asta. Strălucirea depărtată a oraşului care se profila pe cer, în zare, şi iuţeala cu care alergam îmi arătau că primejdia Mariscalului rămăsese în urmă. Un zăngănit rapid pe uliţele pietruite ale unei aşezări care trebuie să fi fost Amatitlân ori Palin.

Vreun pod?! Vehicule cu care ne încrucişam fără să ne ciocnim mă făceau să cred că trec pe lângă noi, tăindu-ne drumul. Alte poduri. Vuiet de râuri către coastă. Noaptea răcoroasă de pe Podiş începu să devină un cuptor. Tocmai străbătusem localitatea Escuintla. Aş fi vrut să fiu

Mez. De câteva ori am strâns mâna transpirată pe tabacheră şi brichetă. Imposibil. Ar fi fost imprudent. Zăngănitul mă buimăcea, zăngănitul şi căldura, iar prelata care mă acoperea încingându-se de focul nopţii de pe coastă, răspândea o duhoare de vopsea şi de catran. Probabil că ne şi aflam aproape de mare. Vânt sărat, lipicios, şi câmpii interminabile pe care le străbătea camionul cu peste o sută de kilo – metri pe oră, într-o goană halucinantă. Treptat-treptat începu să frâneze ca pentru a trece un hop greu şi aproape că se opri, însă n-o ţinu drept şi, după un viraj la dreapta, am simţit că înaintam pe un pietriş şi apoi, încetişor, pe o dună de nisip nesfârşită. Se opri şi, cum stăteam aşa nemişcaţi, m-am simţit descoperită, ca şi cum până atunci viteza m-ar fi ascuns. La iuţeală mi-am scos pistolul şi am anticipat cu gândul evenimentele: o să tragă jos prelata, mi-am zis, dar cum nu ştie şi nici nu poate presupune că sunt înarmată, o să am un avans luându-l prin surprindere şi cerându-i să-mi explice prezenţa acelui vehicul militar care aparţinea unei puteri străine, într-un loc atât de înclei părtat de şosea. Răspunsul veni din cer. Peste ecoul puternic al talazurilor care, purtat de vânt şi datorită liniştii nopţii, ajungea până la mine odată cu masele de apă care se sfărâmau de stânci, se auzi zumzetul unui avion ce creştea pe măsură ce se apropia de terenul unde camionul stingea şi aprindea farurile, făcându-i parcă semne. Printr-un fel de deschizătură în partea de sus a prelatei mi s-a înfăţişat silueta lui cruciformă perfect conturată; zbura cu lu’

Minile stinse şi fără nicio culoare de steag sau vreun număr care să-l identifice. De două ori trecu deasupra camionului, zburând foarte jos, apoi l-am auzit evoluând într-o rază mai amplă, pentru ca după aceea să ia înălţime şi să dispară deasupra foşnetului mării. Dar urechile mele, în timp ce mai urmăream încă avionul care se îndepărta, îndeplineau o misiune mai apropiată, pândindu-l pe şofer care coborî din cabină şi alergă spre… Abia dacă-l auzeam alergând, fără să ştiu însă încotro. Am ascultat cu atenţie; eram singură. M-am ridicat în picioare şi am deschis bine ochii. O pată albă se târa între tufişuri. M-am gândit să sar din camion, să ies în şosea şi să iau contact cu

autorităţile ca să-l aresteze, pentru motivul că a venit să aştepte sosirea unui transport aerian care, folosindu-se de paraşute, lansase… Nu ştiam ce anume lansase, oameni sau armament, şi asta îmi tăia elanul de a mă depărta de locul acela, fără să aflu despre ce este vorba… Desigur că era o încărcătură importantă, căci de-ar fi fost paraşutişti, spioni sau sabotori, n-ar fi deplasat un vehicul atât de mare, le-ar fi ajuns un *jeep* ori vreunul din numeroasele automobile de care dispuneau, cu avantajul de a fi toate ocrotite de tăbliţa CD. De la spate. Am ascultat călcătura apăsată a cizmelor pe nisip şi l-am văzut pe soldat înaintând spre camion. Se clătina. Când am observat că face zigzaguri, nu din pricina nesiguranţei mersului pe nisip, m-am simţit orbită de furie constatând impunitatea cu care operau până şi beţi, şi l-am ţintit cu pistolul ca să termin cu el chiar

Acolo, dar… Eram oare sigură că nu fuseseră lansaţi paraşutişti? Şi, în faţa acestei îndoieli, m-am stăpânit să nu-i descarc câteva gloanţe drept în piept, în timp ce se apropia de portieră cu casca căzută pe spate şi pieptul descoperit. L-am văzut spânzurându-şi mâna pe clanţă şi bălăbănindu-şi capul ca un beţiv, în timp ce profera tot soiul de necuviinţe şi scotea mârâieli de fiară furioasă. Sări la volan şi puse în funcţiune motorul, care târî imensa masă a camionului de-a lungul întinderii de nisip. Yankeu nenorocit, de aici n-ai să mai ieşi nici azi, nici mâine! i-am strigat în gând, savurând plăcerea scenei ce urma să se întâmple: să rămână lipit de nisip ca un muscoi verzui pe o hârtie de prins muşte.

Frână, opri motorul şi sări la pământ împleticindu-se. Mi-am dat seama că se îndrepta spre spatele camionului şi m-am ascuns în cutele prelatei, care mă acoperea complet şi în care stăteam ca un ac înfipt într-un rever. Deschise tăblia foarte supărat, scuipând şi lovind cu pumnii. Nu ştiu dacă a avut intenţia să urce. Eu îi urmăream fiecare mişcare, cu pistolul în mână, dispusă să-i aduc moartea fără să-l fi văzut vreodată, fără să-l cunosc, fără să-i fi vorbit, aşa cum se ucide în război, fiindcă numai noi, cei din societatea patriotică, recunoşteam faptul că suntem în război, împotriva opiniei guvernului, a militarilor şi a conducătorilor politici care cred că e vorba de un „şantaj"; şi tocmai de aceea ne numim S.P.S. (în război), ca să ne amintim în orice clipă că suntem în război.

Se îndreptă spre tufişuri, unde văzusem căzând paraşuta; cine ştie dacă nu lansaseră mai multe, eu am văzut doar una, de care

apropiase camionul ca să-i fie mai la îndemână; nu zăbovi mult şi-mi apăru în mijlocul nopţii arzătoare, plină de aştri, albă hârtie a zilei pe care soarele coastei, aprinzând-o, o preface într-o foaie de cărbune, şi pe care stelele se aprind şi se sting, asemeni unor briliante şi rubine. Se înapoia cu o povară pe umeri, nu atât de mare, cât grea, judecând după efortul ce-l făcea ca să-şi tragă cizmele din nisipul în care rămânea înfipt la fiece pas. În cele din urmă ajunse lângă bordura caroseriei şi, cu mare chin şi bombăneli, împinse balotul până în fund. Nici prin gând nu-i trecea că un pistol îl ţintea drept între sprâncene. Se opri să-şi şteargă sudoarea cu batista şi apoi se depărta către mărăciniş, căutând. Se întoarse cu un alt balot pe umăr, străduindu-se să nu i se înfunde prea mult picioarele în nisip, dar tot i se înfundau. Izbuti să ajungă la camion, se întoarse să pună balotul pe marginea caroseriei şi să-l împingă înăuntru. Mi-am dat seama, în timp ce transporta încărcătura din mărăciniş în camion, că până la urmă va fi nevoit să se urce în locui unde mă aflam, ca să le stivuiască, şi atunci trebuia să acţionez cu hotărâre: ori să-l iau prizonier, ori să-l omor înainte de-a putea folosi armele; certitudine care creştea pe măsură ce numărul baloturilor sporea, împiedicând, lângă tăblie, trecerea celorlalte pe care le aducea. Dacă el arăta deja istovit, apoi eu una eram acoperită de sudoarea unei aşteptări neliniştite.

Disperate, însoţită de clănţănitul dinţilor, ca şi cum conştiinţa lucidă ou care aveam să trag în el – la război ca la război – m-ar fi forţat să înfrunt momentul ori de câte ori se apropia. Stropi din această sudoare îngheţată îmi curgeau pe obraji. Îi ştergeam cu dosul palmei stângi în care, cu o clipă înainte, ţinusem pistolul. Ştiu să trag cu ambele mâini, însă de astă dată trebuie să folosesc dreapta, cel” puţin nu era cea din partea inimii, acum că-mi dădeam seama că la sfârşit aveam să-l lichidez prin surprindere şi puţin cam perfid – dar ce alta făceau ei, oare, decât să trădeze în mod perfid, într-o ţară lipsită de apărare, spiritul Americii?...

Şi în câmpia aceea marină izolată, lângă Ocea-l nul Pacific, mi-am dat seama de durerosul \ destin care ne aştepta: cel puternic şi cei mici luptând faţă în faţă, din generaţie în generaţie.

Am coborât piedica, obosită să-l mai aştept. Nu se întorcea. Întârzierea lui deştepta în mine ideea să-i fur camionul încărcat; după zgomotul lăzilor când se ciocneau de podeaua caroseriei metalice şi după forma baloturilor mi-am dat seama că erau arme. Mai bine să-i

fur încărcătura decât să-l ucid. Bucuria de a găsi această ieşire din impas îmi uşura sufletul, însă mi-am dat seama că planul meu va eşua în nisip şi, pe deasupra, yankeul se şi întorcea, învăluit – în lumina stelelor, însoţit de ţârâit de greieri, scârţâit de cosaşi, orăcăit de broaşte şi de zborul vreunui liliac orbecăitor. Venea târând un balot şi, dacă mai înainte avusesem impresia, ori de câte ori se apropia încărcat, că era ulţi

Mul, ceea ce însemna începutul bătăliei mele, de astă dată inima îmi impuse să cred aşa, pentru că balotul pe care îl aducea târâş, fiind ultimul, cum presimţeam, logic era să se urce ca să le aşeze unele peste altele şi, numai să fi încercat, că eu şi deschideam focul din fund. Niciodată nu mi-am simţit stomacul mai lipit de şira spinării, pântecele mai scobit, pieptul când plin, când gol din pricina contracţiilor acelora ca de gheară care-l pregătesc pentru măcel; simţeam în unghii umiditatea plânsului, gura uscată până la omuşor, gata să întâmpin clipa în care aveam să mă întâlnesc cu el, fără să-l cunosc, pentru a-l sili să se rostogolească fulgerat de o rază ce nu era păstrată într-un nor mânios, ci într-un toc albăstrui ca oţelul, de dimensiunile unei pudriere.

Trecu târând balotul lângă camion şi se opri, ca şi cum ar fi ascultat ceva, în dreptul cabinei, la câţiva centimetri de locul unde stăteam cu, îndărătul pânzei, înălţată în vârful picioarelor, ca într-un refugiu. L-am simţit cum răsuflă agitat, asudat, gâfâind. De ce să nu-i strig să se predea? Chiar acolo, prin surprindere, sau când urca, acuma că începuse deja să facă cei câţiva paşi care-l mai despărţeau de partea din spate a camionului. Ochii mi se aţintiră în direcţia lui, aşteptând să se caţere dintr-un salt. Dar se lupta să urce balotul. De câteva ori încercă fără să izbutească. A treia sau a patra °ară, făcând un mare efort, îl rezemă de capătul caroseriei, înainte de a-l împinge înăuntru. „În sfârşit!” îşi spuse probabil căci arăta atât de vlăguit când lăsă să-i cadă braţele lângă balotul

Acela îngrămădit la intrare, lângă celelalte, iar; peste braţe, obrazul. Mai târziu, după un răstimp, înălţă capul şi-l văzui întinzând mâinile spre interiorul maşinii… „Aha, mi-am zis, se sprijină ca să sară…” şi niciodată n-am simţit cu mai multă fermitate revolverul în mână;] dar am observat că se mărginea să umble numai la tăblii ca să le închidă, ceea ce nu] reuşi înainte de a da la o parte armele aflata la margine de tot. Secole dură operaţia aceea-i care pentru mine avea să

se termine când el se va sui să rânduiască baloturile, iar eu îl voi: lua prizonier ori îl voi ucide. În cele din urmă. Închise. Am auzit drugii căzând şi lanţurile prinzându-se în cârlige, pânza trasă pentru *a* acoperi mai bine spatele şi, când furăm despăr – Ţiţi de portieră, în timp ce el îşi dezmorţea mâinile, eu am lăsat jos piedica, acolo, în ascunzătoarea mea, acum mai întunecoasă pentru că închisesem mai bine prelata, decisă să-mi urmez drumul în camion ca să aflu soarta acelor arme. Căci acuma era important să aflu unde le ducea.

Şi, gata de plecare… Încotro?… Motorul urla, / pornit la maximum, dar fără să pună camionul «în mişcare. Roţile se învârteau moarte în nisip, ca în gol, moarte, pentru că, oricât se îngropau, tot nu întâlneau teren solid şi schimbările de viteză erau zadarnice, înainte, înapoi, înainte „a iarăşi înapoi, vrând să scoată vehiculul cu spal tele, ca şi mişcările foarte uşoare pe care izbutea \ să le imprime volanului… Nici mort, nici prizonier, în schimb prins de nisip, de parcă şi pământul ar fi luat parte în mod tăinuit la apă

Rărea fiilor săi. Se auzea cum intra şi bâţâia corpul, cum manevra pârghii, cum îi scăpau pedalele de sub picioare, fără a reuşi altceva decât să scuture la nesfârşit tot în acelaşi loc uriaşul vehicul. Un simplu strat de nisip reducea la neputinţă cine. Ştie câte mii de cai putere. O să recurgă la lanţuri, m-am gândit după ce opri motorul, şi asta însemna să-l văd încă o dată mişcându-se pe lângă mine. Sentimentele-mi erau nedefinite. Acum regretam bucuria pe care o încercasem la gândul că nisipul îl prinsese ca pe o muscă verde. Important era să iasă de acolo şi să aflu în ce loc ducea armamentul. Nu-l mai auzii, de parcă ar fi adormit… Cum stăm aşa, pândindu-i mişcările, am început să simt că mi se înceţoşează ochii, că nu am aer, că toate se învârtesc în capul meu, răstimp în care el reuşi să pună motorul în funcţiune fără să-mi dau seama, asfixiată, copleşită de greaţă, gata să cad; deodată mă trezii aruncată spre spatele cabinei în clipa în care vehiculul fu smuls din loc, nu smuls, ci săltat ca o clădire aruncată din temelii. M-am izbit cu umărul de cabină şi am căzut în genunchi, rezemându-mă cu o mână de podeaua de metal fierbinte a caroseriei, în cealaltă ţinând arma, şi având gura plină de salivă, ochii înăspriţi de încordare, aşteptându-l să oprească la intrarea în şosea, căci, fără îndoială, mă auzise. Dar nu opri; zburam pe primele porţiuni drepte şi în curând aveam să ştiu unde duce armele… Oriunde, mi-am spus, dar nu la dispoziţia oamenilor care le vor folosi în acţiuni de

represiune nimicitoare a peonilor, munci

5 – 1001

Torilor, ţăranilor… Ah!… Dar asta stătea în puterea mea, stătea în puterea mea ca să ajung în mâinile acestora. din urmă… Şi am văzut-mâinile unui popor întreg luând armele pentru a se apăra… N-am mai stat la îndoială nicio clipă, trebuia să acţionez din mers, ca un om care aruncă de pe ei un tăciune. Mi-am păstrat pistolul la cingătoare și m-am îndreptat spre tăblii împiedicându-mă de armamentul pe care, sub prelată şi în bezna nopţii, nici nu-l vedeam bine, și am fost cât pe-aci să-mi pierd echilibrul; m-am ţinut de camion nici eu nu ştiu cum, dar spaima mi se prefăcu în mulţumire când am auzit căzând pe şosea primul balot… Al doilea… Al treilea… Pe urmă nici n-am mai numărat…

Apropierea de Escuintla mă neliniştea; garnizoana militară cu santinelele ei, poliţia, noctambulii sau cei care se scoală ca să muncească din zori, cineva poate care o să vadă că vehiculul îşi pierde încărcătura şi-l va înştiinţa pe şofer, dar, din fericire, yankeul zbura ca glon-I ţul și am lăsat în urmă Escuintla, cu casele, străzile și cocotierii ei… Mi se părea un vis…! Doar în vis se petrec lucrurile exact aşa cum le doreşti…

Baloturile care lipseau căzuseră fără mare greutate, ca şi cum ar fi ieşit ele singure în căutarea mâinilor în care trebuiau să ajungă. Urcând panta tot mai pronunţată, partea din spate a caroseriei se apleca în jos. Şi, de îndată ce am văzut cum cade afară ultima ladă, am închis tăbliile, ferecându-le cu drugii şi lanţurile lor în cârlige, iar la ultima cotitură, când o

Şi luasem spre Palân, acolo unde şoseaua trece sub un pod de cale ferată, am sărit…

Înălţimea… Parcă sărisem din vârful unei prăjini învăluită până la sol într-un nor de praf… Mireasmă de iarbă cosită şi apoi… Globurile roşii ale uriaşului vehicul, pierzându-se din ochii mei ca două imense picături de sânge. M-am ridicat şi am alergat să-mi caut poşeta, pe care avusesem grijă s-o arunc înainte de a sări din camion. Apa cădea la nesfârşit în cascadele uzinei electrice din Palin, între munţi şi păduri luminate de focuri incandescente. Acuma, important era să nu rămân pe şosea. Mi-am luat poşeta şi am pornit-o spre un gard de piatră, care despărţea de drum o casă luminată, la capătul unui câmp arat, unde brazdele păreau să sclipească în răsăritul soarelui. Locatarii ei se şi

duceau la treburile lor zilnice şi mă primiră miraţi, potolindu-şi câinii care fragmentau cu lătrăturile lor istorisirea falsului accident… Încercam să le explic ce s-a întâmplat. „Nu e prima persoană care păţeşte aşa ceva: adoarme şi cade din camionetă”, comentau ei creduli. Am fost silită să primesc atenţiile lor copleşitoare, fericită că ţin în mână o ceaşcă de cafea caldă şi că simt sub mine un hamac legănat în ritmul întinderilor de bambus ce-şi unduiau ramurile rotunde asemenea rostogolirilor unui talaz vegetal… Încet-încet, am adormit.

M-am deşteptat aproape de ora prânzului, Printre copilaşi îmbrăcaţi sărăcăcios, aproape goi, care mă priveau ca şi cum aş fi fost o arătare, şi a trebuit să primesc, ca să nu-i jig

Nesc, *sancochol*, un adevărat ospăţ câmpenesc, căci pe lângă asta am mai avut carne de *tata* –, porumbiţe, *aguacate3*, alte fructe şi, pentru a înşela foamea, turte de porumb proaspăt scoase din cuptor.

M-am despărţit de ei după-amiază, nu fără a împărţi câteva monede copiilor, având norocul ca, îndată ce am ieşit în şosea, să treacă o camionetă „sport” din cele care fac curse de pasageri de la Escuintla în Capitală. Am ajuns după o oră, când pe la toate răspântiile, pe străzi şi în pieţe se revărsau strigătele vânzătorilor de ziare anunţând descoperirea unui mare transport de arme pe şoseaua Pacificului.

Membrii S.P.S. (în război) erau nespus de alarmaţi, temându-se pentru soarta mea, căci erau siguri că-l întâlnisem la cazino pe domnul cu inelul de smarald jucând pe 19 culoare şi că plecasem împreună să capturăm armele de la ferma *Grăuntele de aur*.

„*Atala*!… *Atala*!…” strigară cu toţii când mă văzură intrând şi mă pipăiră ca pe o fiinţă care scăpase dintr-un mare pericol; efuziunea clocotitoare se prefăcu în tăcere când am început să le înşir povestea mea:

„Prieteni, cavalerul cu smarald nu s-a prezentat la cazino să joace pe 19 culoare, dar a fost mai bine… La ieşire m-am întâlnit cu hazardul, luminat de o piatră de culoarea speranţei…”

1 Un fel de ghiveci foarte obişnuit în America de Sud şi Centrală, preparat din carne, yuca (rădăcinile comestibile ale unei plante), platan şi alte ingrediente (n.t.).

2 Gen de mamifere care trăiesc în America de Sud (n.r.). S Fruct în formă de pară (n.t.).

CU TOŢII AMERICANI

ALARICA POWELL scoase capul pe fereastra vagonului de tren; se oprise, dar ei i se părea că mai continua să înainteze, şi astfel reuşi să vadă, între stele şi zori, lângă cheiul de culoarea rechinului, un vapor alb. Înainte de ora prânzului avea să călătorească pe vaporul acesta de hârtie spre New Orleans. Serviciile aeriene fiind suspendate de când s-a declarat starea excepţională, nu i-a mai rămas decât să caute primul port din Marea Caraibilor şi să ajungă la timp, ca să se îmbarce pe ultimul vapor ce se mai oprea aici câteva ore pentru a încărca apă, legume şi corespondentă. În tot cursul nopţii nesfârşite pe care o petrecuse în trenul de pe linia îngustă, fără nicio altă mângâiere în afară de ţigări şi *high-balls1*, fusese însoţită, de la plecarea din capitală şi până la instalarea în cabină, de Milocho, faimosul ghid al turiştilor pe care toţi se băteau pentru că era foarte vesel. Până şi diminutivul acesta, Milocho, părea al unei paiaţe. Butoaiele l-ar fi putut invidia căci, ca băutor de whisky, n-avea fund, coşurile se jemeau de fumurile sale de vanitos şi de fumător ce era, sportivii îi invidiau hainele ţipătoare.

Băutură din alcool diluat, în care se pun bucăţi de gheaţă (n.r.).

Prestidigitatorii dibăciile lui de salon, cei buni de taifas – glumele, iar don Juanii îi invidiau pielea de banană coaptă, irezistibilă pentru frumuseţile care, ca şi Alarica Powell, apăreau din când în când în ţară, printre turmele de străini urâţi, travestiţi în turişti.

Idila cu Alarica Powell s-a terminat în cabină cu atâta grabă, încât ar fi fost mai bine s-o aştepte să se întoarcă. Dar care rândunică se mai întoarce, chiar când a făgăduit? Şi cu atât mai puţin cele cu penaj blond care până şi părul îl au de aur.

Milocho, diminutiv capricios de la Emilio, păstra imaginea, mirosul şi uşurătatea de pană ale acestei zeiţe californiene, încă şi mai de dorit acum când, împins de evenimentele care se precipitau, a trebuit să-şi caute refugiu într-un cătun din Valea Montagua, pe lângă o casă din apropierea podului suspendat, simbol al hamacului care-i ţinea loc de pat, având drept orice băutură doar apa râului, şi drept hrană de sărăcie numai fasole, *tortilla* x şi cafea. Dar când înceta să se mai gândească la rândunică blondă şi cumpănea pericolul de moarte prin care trecuse înainte de a ajunge în această localitate, ungherul ăsta de umiditate vegetală şi de căldură de nisip, plin de ferigi uriaşe şi cercetat de păsări care, ostenite.de zborul în înălţimi, coborau pe coastă ştergând stâncile cu aripile, îi părea un loc de îndrăgit, în ciuda

norilor de muşte lipicioase, a duhorii de porc pe care o răspândeau străduţele şi colibele, a

Turtă de mălai (n.r.).

Copiilor goi cu pântecele proeminent, plin de limbrici, a orăcăitului broaştelor, a înfăţişării adormite a locuitorilor şi a cocoşilor care cântau la amiază, adâncind şi mai mult singurătatea concavă a cerului vopsit indigo.

Lângă el, în alt hamac, îşi făcea siesta, sforăind din plin, un negustor numit Moloy. Evenimentele îl împotmoliseră pe aceste coclauri pierdute. Se îndeletnicea cu cumpăratul cerii nerafinate prin aşezările din interiorul regiunii şi cu revinderea ei fabricilor de lumânări din capitală.

În acest moment îi atârna afară din hamac una din mâini, mână trudită, plină de bătături, iar Milocho, înarmat cu o ramură de bambus căreia îi lăsase două-trei frunzuliţe la capăt, îl gâdila râzând de contracţiile rapide ale degetelor ce se străduiau să prindă sau să gonească ceea ce, în toropeala-i, i se părea a fi o insectă. Obosit de jocul cu mâna aceea grosolană – sensibilă însă la gâdilătura ca o petală de mac – Milocho începu să-i treacă frunzuliţele de bambus peste ceafă şi pe la urechi, tresărind de plăcere când vedea că omul se plesnea cu mâna dreaptă atât de mare care, mai fiind pe deasupra şi a lui, o ţinea sprijinită pe piept; sâcâiala ştrengărească şi-o concentra apoi îndată, cu şi mai mare ilaritate, în jurul nasului, a pleoapelor, a buzelor lui Moloy, având grijă să nu-l trezească, fiindcă de îndată ce acesta începea să bată din pleoape sau să se mişte,]1 lăsa în pace. Ghiduşia, jocul, plăcerea de-a face haz de necaz, de a mânca, de a se scărpina, de a căsca, de a-şi întinde oasele, de a

Se plimba cu mâinile în buzunare, fumând ca o locomotivă ca să gonească muştele, totul încetă brusc în timpul acestei sieste, pe când se juca cu mâna lui Moloy, odată cu bubuitul unei explozii ca un trăsnet din senin urmat de un fulger de ioc alb care-i lăsă ochii pâlpâind într-o orbire de celuloid, în vreme ce se succedau salve uriaşe şi rafale de grindină metalică. Îşi dădu seama că era viu, încleştat de hamacul care se bălăngănea împreună cu podeaua şi tavanul casei, sub o ploaie de pietre şi moloz pulverizat, atunci când, întorcându-şi ochii spre hamacul în care dormea Moloy, simţi că nu mai poate vorbi, că se bâlbâie, că pupilele-i sunt aţintite pe mâna pe care, cu o clipă mai înainte, o necăjise, jucându-se cu beţigaşul de bambus, şi care acum

atârna ţeapănă, galbenă, cu unghiile arse, cu ceasul de la încheietura păroasă marcând orele 2 şi 35…

— Nu-i cu putinţă, strigă ca ieşit din minţi, fără să-şi poată dezlipi ochii de la mormanul ghemuit în hamac şi auzind pic, pic, pic, sângele care se scurgea pe pământ.

— Nu-i cu putinţă… Nu-i cu putinţă, Doamne Dumnezeule!… Şi-şi clătină capul dintr-o parte în alta.

— Dumnezeu să-l ierte, şi bucură-te că n-ai fost dumneata cel pe care a căzut trăsnetul!… Exclamă un ins care-şi trăgea fiinţa palidă şi pământie din dărâmăturile casei, pe jumătate prăbuşită.

Se numea Martin Santos, şi-l cunoscuse în ultima zi a drumului pe care-l făcuseră în marş forţat, sub un soare dogoritor, fără a da de

Umbră pe toată întinderea câmpiilor imense, când au aflat că soldaţi mercenari invadaseră ţara şi înaintau acum, împuşcând orice fiinţă omenească ce li se ivea în cale. Era un bărbat de vreo cincizeci de ani, osos ca un vultur, nesupus în faţa vieţii şi a morţii, după cum însuşi spunea, căci <nu se mulţumea cu niciuna din ele, cu ochii adânci, mai mult cearcăne decât ochi, săpaţi de o parte şi de alta a nasului coroiat, cu mustaţa şi părul încărunţite.

Pe podeaua de cărămidă de argilă arsă, sângele îşi potrivea rubinele sub atacul muştelor.

— Nu-i cu puţină!…

— Nu-i cu putinţă, şi totuşi puţin a lipsit să n-o mierlim şi noi!… Îşi reluă şirul vorbelor Martin Santos. Probabil c-au aruncat-o pe podul de-aici, din spate, pe hamacul ăsta de fier peste care trece trenul, dar nu l-au atins, căci nu-s ţintaşi buni. Maică sfântă, ce mai plesnitură de ioc!… Fulgerul şi tunetul… Întâi s-a auzit pocnetul şi de-abia pe urmă zgomotul avionului, de parcă ar fi aruncat bomba de departe, înainte de a ajunge în locul ăsta, şi… Mama mă-sii, nu le-a fost de ajuns, s-au întors să ne şi mitralieze.

— Nu-i cu putinţă să fie alţii decât ei!

— Aha, bine, să ne înţelegem, credeam că matale zici că nu-i cu putinţă ca vlăjganul ăsta să fi murit… Sărmanul, nu-i aşa? Eu cred că grindina de gloanţe ce-a venit după bombă i-a dat gata.

— După toate câte văd, nu pot fi decât ei…

— Care ei?

Milocho tăcu. Sudoarea îi curgea pe faţa îngheţată de spaima pe care i-o produsese explozia din senin a proiectilului aruncat pe pod şi

care năruise o parte din casa unde se refugiaseră, aducând moartea cumpărătorului de ceară.

— Cine alţii decât ei... Şi îşi smulse de la gură batista pe care o muşca. Şi-au pus în practică ameninţarea. Ei sunt singurii din zona asta care posedă bombardiere grele, avioane de vânătoare ultrarapide, bombe cu o mare putere de distrugere. Ar fi o prostie să presupunem că în apropierea canalului Panamá mai sunt şi alţii în afară de ei care să dispună de avioane de război, de piloţi cu experienţă, de bombe, de combustibil...

În acest timp plouau pe coastă bombe de 200 şi 500 de livre.

— Uite, uite!... Îi strigă Martin Santos, dă-ţi seama de urgia cu care pedepsesc satele noastre!

Ieşise din casă, sărind ca o felină, cu *machetele* în mâna dreaptă, cu pălăria înfundată pe urechi ca să nu-i zboare şi, ridicând faţa spre cer, striga:

— Mama voastră de străini, fii de târfe, da-ţi-vă jos dacă sunteţi bărbaţi!

Cu părul vâlvoi, cu ochii ieşiţi din orbite, scuturat din creştet pană în tălpi de un tremur în care se amestecau teama şi furia de a nu se putea apăra, de a fi neputincios în faţa inegalităţii armelor, ghidul pentru turişti urmărea în aerul limpezit după ploi, sosirea avioanelor.

1 Un cuţit mare, cu diferite întrebuinţări (n.r.).

Punctuleţele negre ale încărcăturilor aducătoare de moarte pe care le lansau de la mare înălţime ca piperul măcinat, şi detunăturile puternice care făceau ţăndări bietele aşezări omeneşti.

— I-auzi, i-auzi, tot îndrugă că „nu pot să fie decât ei”... Şi ăştia ne vin din nou pe cap, hă, hă, hă!... Vocifera Martin Santos, cu *machetele* ameninţător în mână, cu picioarele ţepene pe pământ, cu pălăria înfundată pe urechi şi încercând, cu mâna stângă, să-şi smulgă pistolul de la curea.

— I-auzi, i-auzi, i-auzi cum explodează bombele ca să arunce în aer satele!

Exploziile continuau.

— Ai auzit în partea aceea? Pe-acolo trebuie să fi aruncat în aer Sabana Grande.

Martin Santos sărea în sus la fiecare detunătură, cu braţul gol ridicat, cu *machetele* spintecând aerul şi, după o tăcere, o tăcere din cele în care simţi că moartea îşi revarsă din cer rafalele de plumb, alt

bubuit, apoi altul, şi altul…

— Ia uite focul care s-a aprins pe culmea Lorei! Dar nu-i chiar acolo, căci văpaia se ridică în spate: arde satul Cruz-crucita. Şi acolo, acolo e avionul care i-a dat foc…

Ghidul pentru turişti închise ochii, se ascunse sub pleoape şi, după o clipă, îşi astupă urechile cu mâinile. Nu-i era destul că nu vedea. Auzea… Auzea detunăturile…

În depărtare, bombardierele lui… (bombardierele lui? bombardierele lui, ale lui Milocho, ghidul pentru turişti? ei bine da… Pentru că era cetăţean de-acolo, ca ei…) îşi continuau operaţiile de înfrângere a rezistenţei, distrugând satele cu

Case de pământ şi acoperişuri de paie de pe aceste meleaguri unde se născuse. Lacrimile i se scurgeau în picături, scăpând de sub pleoapele închise, pentru a se ascunde între buzele-i amare, uscate, bolborosind… Cetăţean al naţiunii care lovea de moarte pământul pe care văzuse lumina zilei… Şi-au pus în practică ameninţările… Doar o spuseseră… Dar niciodată n-ar fi crezut că sunt în stare de o asemenea barbarie.

— Ha, ha, ha, ha… Izbucni într-un hohot ca pentru turişti. Ha, ha… Americanii… Americani cu toţii… Ha, ha, ha! Dar nu mai era râsul lui de mai înainte, ci parcă hohoteau dinţii înfipţi în fălcile încleştate care tăiau ca ghilotina. Şi după o pauză: Ha, ha, ha… Alarica Powelil, oamenii tăi, ţara ta, aviatorii tăi!…

Martin îl scutură. Alte carnivore, tot americane, se aşezau pe cadavrul lui Moloy.

O uriaşă umbrelă neagră cobora rotindu-se pe deasupra părţii fără acoperiş a casei, unde rămăsese hamacul în care îşi pierdea în continuare sângele corpul nefericitului cumpărător de ceară, a cărui mână îi atârna în afară.

— Ajută-mă, prietene, trebuie să îngropăm clientul mai înainte ca vulturii să-l mănânce… Martin Santos îl scutură iar, ducându-se mai apoi să deznoade un capăt al hamacului. Numai că ghizii pentru turişti nu-s buni la astfel de treburi; decât să îngroape oamenii, mai bine i-ar plimba!

— Dar o să învăţăm noi şi asta… Spuse Mi-locho şi se ridică să dezlege celălalt capăt al

Hamacului, ca să-l ajute pe Santos să ducă pe sus cadavrul lui Moloy. O să învăţăm noi, Alarica Powell, o să învăţăm să săpăm şi

morminte pentru turişti…

— De săpat, prietene, n-avem cu ce, dar o să-l aruncăm în râu…

Vocea lui Martin răsună în cătunul pustiu. Lumea fugea înspre pădure cu câinii şi pruncii. Tăcuţi, în şir indian, cu feţele triste şi îngrozite, aproape fără să facă umbră, într-atât de sus era soarele.

Râul se domolea în partea aceea într-o mare cotitură de lichid verde, molcom, lăptos ca spuma, strălucind de pietre mari ca de marmură, şi fără grabă; după prima fierbere a apelor, atunci când râul îşi atinse limbile de trupul lui Moloy, îl târî cu sine pe jumătate scufundat, pe jumătate plutind.

Sus, foarte sus, dar perfect vizibil, se zări alt avion. Zgomotul motoarelor se confundă o clipă cu mugetul apelor râului în care acum nu mai rămăsese nimic din trupul de om ce se pierduse în undele sale. Abia dacă o dâră de sânge marca drumul care ducea de la căsuţa în ruine la malul apei.

— Nu, nu pot să iau cu mine lucrurile astea, zise Milocho, înmânându-i lui Martin Santos hârtiile şi obiectele lui Moloy, ia-le dumneata. Va trebui să le declari la autorităţi. Ceea ce lipseşte e ceasul.

— Care ceas?

— Ceasul de mână, doar nu ne-am tâmpit…

— Păi, s-a dus odată cu el, amice. A plecat cu ora morţii la mână.

— Auzi?

— Da, bombardează într-una… Trebuie să fie pe la Gualăn…

Un murmur de rugăciune cobora de pe *chi-lamatalest* pe râul Montagua, paşnic şi măreţ. Păsările căutau adăpostul crengilor întunecoase. În luminişuri, zburdau veveriţe, alergau şopârle. Nori tiviţi cu roşu crepuscular se profilau pe orizont. Scânteiau, neprihănite, primele stele. O cerească luminozitate a boltii foarte înalte! Şi din nou, trepidând, P 47 şi C 47 treceau cu escorta lor de mici avioane, purtându-şi încărcăturile aducătoare de moarte, ca să atace satele de colibe cu pereţi de trestie, în care oamenii nu aveau decât unghiile ca să se apere, oameni pe jumătate goi care amestecau în ochii lor de sticlă, trişti, ceva ce semăna a plânset, a furie lichidă, furia unui metal sărat şi arzător ca apa mării.

— Ia te uită, don Milocho, de unde vii? strigă în uşa comandamentului militar colonelul Pon-ciano Puertas.

Ghidul pentru turişti îi explică în puţine cuvinte că fusese până la port să conducă o clientă şi că, la întoarcere, evenimentele îl

împiedicaseră să ajungă în capitală. Circulaţia trenurilor se întrerupsese. Rarele maşini care erau pe acolo dispăruseră, şi nici vorbă nu putea fi să facă drumul călare.

1 Specie de plantă cu peri (n.t.).

— Ei, şi-atunci, don Milochito, de unde vii?

— Lasă neroziile, şefule, şi fă-mi cinste cu o duşcă!

— Intră, treci în biroul meu, e acolo o sticlă de whisky!

Ochii lui Milocho se luminară de bucurie la vederea sticlei, dar bucuria îi dispăru brusc de îndată ce o ridică. Cu mâna-i de expert, socoti după greutate, că nu-i mai rămăsese decât pentru o măsea. Îşi şterse gura cu dosul palmei şi trase o duşcă.

— Ce mai e şi cu don Milocho ăsta, îl vezi sosind unde nici nu te aştepţi!

— Dar dumneata, colonele, ce. Faci aici?...

— Pacificăm... N-am dormit...

— Ce bine că e în sfârşit pace!... Spuse Milocho şi-şi muşcă buzele până ce simţi gustul sângelui. Cum se putea vorbi de pace când tara era invadată? Doar din complicitate cu agresorul ăl mare. Complicitate? Dar el era mai mult decât un complice, cetăţean al ţării care-i distrugea mica patrie. Scoase batista ca să-şi şteargă lacrimile mâinii, căci i se părea că mâna cu care jurase credinţă celui puternic nu transpira, ci plângea.

— Pace cu orice preţ, continuă colonelul, dar a trebuit să nimicim într-o singură călătorie o sută de indieni. Eu am împuşcat 29 dintr-o suflare la Nagualcachita. Pacificăm, don Milocho, şi „pânteficăm". Bărbaţilor gloanţe ca

Să se pacifice, şi muierilor „pântece" ca să se liniştească. Du-l e să dai o raită înspre Nagual-cachita şi îmi povesteşti după aia ce părere ai de trebuşoara asta. În felul ăsta am secundat

Acţiunea aviatorilor voştri, căci trebuie să ne scoatem pălăria în faţa lor şi să o spunem pe şleau: sunt aviatori pe cinste. Şi să nu crezi că am pedepsit doar căpeteniile adevărate. Pe toţi. Legea s-a aplicat la fel pentru toată lumea. Şi dacă găsim pe pereţii vreunei case afişe cu rahaturile lor de sindicate, le dăm foc.

— Dar, colonele, în general...

— Nu mă lua subţire, cu colonel în general!... Întrerupse Puertas râzând.

— Nu, colonele, ceea ce voiam să spun e că, în general, nu

proprietarii sunt cei care lipesc propaganda asta pe pereţii caselor lor.

— Până la lămurirea situaţiei, don Milo, s-a ordonat să se ardă casele. După aia o să aflăm şi cine anume le-a lipit.

— Ceea ce voiam să te rog, colonele, e să-mi obţii un cal sau un catâr ca să-mi continui călătoria până în capitală. Plătesc cât o fi… Nu-i făcea plăcere să vorbească, să stea alături de omul acela. El era foarte nefericit, dar ăla stătea şi mai rău.

— Nu te sfătuiesc…

— Bineînţeles că, înarmat cu o ţidulă purtând semnătura şi parafa dumitale…

— Ce ţidulă mai bună decât engleza şi naţionalitatea dumitale? Pe cuvânt, să te faci cetăţean de acolo, de-al lor, e singurul lucru care merită!… Bine, e adevărat că acum „cu toţii americani…”, adăugă colonelul.

Şi, în vizita lui la Nagualcachita, Milocho avu ocazia să vadă confirmate cuvintele şefului militar cu privire la împuşcaţi şi la valoarea englezei în această stare excepţională.

La intrarea a ceea ce fusese oraşul, zăceau 29 de cadavre aşa cum căzuseră, unii lungiţi, alţii ghemuiţi, unii încălţaţi, alţii desculţi, care cu haine de stofă, care cu simple boarfe din pături roase, cu fetele galbene ca ceara, cu barba plină de gunoi, cu ochii împânziţi de gheata morţii, tatuaţi cu găuri de pulbere şi cu sânge. O santinelă îl opri, înfigându-i în piept o puşcă mitralieră.

— Ce pofteşti?… Ce faci aici?… Cine te-a trimis?… Aceste întrebări, şi multe altele, se îngrămădiră pe buzele lui Milocho, indignat că în ţara lui un soldat străin… Dar… Nu era oare şi el străin?… Şi nu era străin şi şeful?… Şi nu erau străini cu toţii?… Biata sa patrie rămăsese singură, singură printre străini…

— Stai! Cine eşti?… Îl întrebă santinela fără să coboare arma.

— American… Răspunse Milocho, ruşinat, trist; totdeauna se va simţi trist când va spune că e american.

— Înţelegi spaniola?

— O vorbesc…

— Numele dumitale?

— *One thousand eight*… Răspunse Milocho, ascunzând ceva ce voia să fie un surâs şi care nu fu decât o crispare a buzelor.

Soldatul zâmbi şi el. Se scarpină în cap şi îi ceru o ţigară. Pe urmă îi spuse cine era el. Se numea Ernesto Sigüenza Montes, de fel din

Nicaragua. Îl angajaseră ca să facă război la pref fix. Dar până în prezent nu primise decât un mic avans, iar în privinţa prăzii, era un

6 – 1001

Război insipid de tot, mai mult cu morţi decât cu prăzi.

— Iată că vine camaradul ăsta… Vorbeşte engleza, mister… Sigüenza se întrerupse văzând că se apropie un uriaş, cu mitraliera la umăr, cu pălăria ca un acoperiş de fermă pe frunte, crăcănat de picioare, cu braţele scurte.

— Cine-i domnul ăsta şi ce vrea? întrebă cu voce aspră pe santinelă.

— Un reporter yankeu, îi răspunse Sigüenza.

— Aha, e de-ai noştri…

Şi atunci, în englezeşte, şi cu un ton mai amabil, îi povesti că el era de pe coasta de nord a Hondurasului şi că de acolo îl angajaseră ca să-i omoare pe *chapines*. Şi cum era să refuz, dacă blestematul de *chapin* numai mort e bun. Acum, cu voi, le-a sunat ceasul. Cu avioanele voastre nu s-au întâmplat încurcături şi le scade numărul. *Chapinul*, când e mândru, e grozav. Stau aici, cu toţi yankeii ăştia în faţa lor, şi nu vor să dea înapoi. Tocmai l-am făcut să se plece pe un anume Pancho Talavera. Un orb, bătrân şi tremurând tot, pe care de-abia-l mai ţineau balamalele, când i-am spus că sunt din Honduras şi că veneam să-l „eliberez”, m-a scuipat în ochi. Chiar aici l-am pălit cu un glonte…

Alţi mercenari făcură cerc în jurul acestui „mister” căruia povestea lui Talavera îi trezise, după părerea asistentei, instinctul de jurnalist.

1 Poreclă dată guatemalezilor în Honduras, Costa Rica şi Salvador (n. R,).

Într-atât de interesat se arăta să ştie dacă se putea vedea cadavrul. Nu se putea. Trupul lui Talavera, ca şi cel al multor alţi patrioţi, cobora acum spre mare în apele râului Montagua. Mi-locho nutrea un foarte înalt sentiment de admiraţie fată de Talavera. Un amestec de admiraţie şi de recunoştinţă. Cel puţin, îşi spunea, cel puţin unul… Unul… Unul de-ai noştri i-a scuipat în ochi.

Printre cei care-l înconjurau se apropie Jimeno Blas Funès, un dominican din Ciudad Truji1101, angajat ca să tragă gloanţe în favoarea americanilor.

— Sunt din Costa Rica… Se prezentă un frumuşel fixându-l pe Milocho cu ochii săi albaştri-verzi.

— Şi n-a fost de loc bine pentru ei... Se amestecă în vorbă un salvadorian, arogant şi imberb, fumător de ţigări de foi şi amator de pălăvrăgeală despre lucruri jalnice.

— Nu m-au angajat ca să vin aici să cunosc paradisul turiştilor, ci pentru un război de exterminare... Nu-i aşa, mister?

— Iar a început ăsta cu cuvintele lui „stâlcite”... Exterminare... Pe tine trebuia să te cheme „Stâlcilă”, unde mai pui că eşti şi frumuşel...

— Taci, sau îţi trag un glonte...

— Da, pentru aşa ceva trebuie să fii tu bun... Spuse cu intonaţia sa cântată salvadorianul, să împuşti oameni; întreabă-l pe răposatul Morazan dacă nu-i aşa.

Capitala Republicii Dominicane (n.r.).

În dimineaţa de după vizita la Nagualcachita, colonelul Ponciano Puertas în persoană îi aduse lui Milocho marea veste.

Peste două zile, vor începe să circule trenurile şi ghidul pentru turişti va putea să călătorească fără pericol, până în capitală.

Două zile care n-au fost zile, ci ani, între bâzâitul avioanelor, uralele pentru „eliberare” ale companiilor prost plătite şi îmbătate, care ţinteau în sus ţevile mitralierelor, ale carabinelor şi ale pistoalelor, pentru a trage în cer, ca şi cum nu le-ar fi fost de ajuns devastarea, moartea şi ruina pe care le semănaseră pe pământ.

— Trebuie să punem capăt acestui cer al *cha-pinilor*!... Vocifera un nicaraguan pe jumătate poet, descărcându-şi la întâmplare puşca mitralieră spre albastrul divin, albastrul acela care se împreună cu al lacurilor ca un lapte muls din arborii de indigo.

Noapte de căldură furtunoasă. Vreascurile pe jumătate stinse, fumegânde. Soldăţimea liberă. Colonelul Ponciano Puertas, întins leneş, cu sticla la îndemână, şi cu o femeie, numită Cubaneza, care-i trecea pe nas şi pe obraji, pe bărbie şi pe ochi, vârful sânului ferindu-se, în acelaşi timp, să nu-i apuce sfârcul cu buzele.

— Nu, bătrânelule, fără să pui mâna... Îi spunea Cubaneza, altfel ce haz mai are. Ai pus rămăşag c-ai să-mi apuci vârful sânului fără să pui mâna şi o să vedem dac-o poţi face, sau te dai bătut.

Ponciano Puertas se străduia să apuce vârful sânului Cubanezei, în spatele căreia se tolănea noaptea imensă de întuneric şi moarte.

— Dă-te bătut!

— De ce să mă dau bătut? Bătut, niciodată!... Sări colonelul, asudat, respirând din greu, blăpăind aerul, cu faţa congestionată de

alcool şi ochii roşii ca pătlăgelele.

— Dă-te bătut, bătrânelule… De astă dată nu-ţi mai vin în ajutor avioane străine… Ca să-mi apuci ţâţa, ai avea nevoie de cel puţin douăzeci de avioane ca cele care aduc victoria!

Ponciano Puertas îi luă sânul cu mâinile şi o muşcătură teribilă schimbă în urlet gluma Cubanezei.

Între dinţii de aur ai colonelului se ivi o dâră de sânge.

După strigătul ei ascuţit, îngrozitor, Cubaneza amuţi. Nu plânse. Nu se plânse. Nu mai spuse nimic. Se mulţumi să se îndepărteze, cu mâna pe sânul rănit, cu ochii înecaţi în lacrimi.

Militarul îi urmărea mişcările fără să clipească, cu toţi perii obrazului zbârliţi: mustaţa, genele, favoriţii; căută cu degetele revolverul, îl scoase şi-l apucă cu hotărâre.

Nu-l folosi.

Crezuse că femeia se îndepărtase cu gândul de a smulge o armă de la vreunul din soldaţii gărzii, pe jumătate adormiţi, ca s-o întoarcă asupra lui.

O văzu pierzându-se în noapte şi, dintr-o lume în care nu mai exista decât întunericul, o auzi strigând:

— Trădătorule!… Trădătorule!…

Milocho, care urmărise scena făcând pe beatul, tresări, nu din cauza muşcăturii perfide, nici de hohotul de râs al colonelului când se auzi numit trădător, arătându-şi dinţii de aur pătaţi de sângele sfârcului rănit, ci de cuvântul de necuprins ca şi umbra, cuvântul acesta de trădător care începuse să fie moneda oficială în biata lui tară.

Şi astfel îşi încheie Milocho aşteptarea ce dură două zile, adevărate secole, lângă un sat numit Nagualcachita.

— *Ladies and gentleman*… Începea să spună Milocho traversând cu autocarul plin de turişti Puente del Matasano; era în picioare alături de şofer pe jumătate serios, pe jumătate surâzător.

— *Ladies and gentleman*… Mă grăbesc să vă comunic… Atenţiune… Atenţiune… Ascultaţi bine ceea ce trebuie de urgenţă să vă fac cunoscut… Oraşul în care intrăm a fost distrus în noiembrie 1773 de cutremurele de pământ de la Santa Marta… Atenţiune… Atenţiune… Oraşul acesta a fost distrus de cutremurele de pământ din noiembrie 1773… V-o semnalez pentru cazul în care vreunul din dumneavoastră ar crede că a fost distrus de bombardierele dumneavoastră în timpul ultimelor atacuri aeriene împotriva acestei ţări.

Şi mai departe, după ce străbătuseră străziie printre ruinele oraşului Antigua, după ce autocarul se oprise şi turiştii coborau şi înfruntau ca nişte furnici colorate imensa singurătate din

San Francisco, Milocho sări pe una din uriaşele coloane răsturnate şi strigă:

— Repet că oraşul n-a fost distrus de către bombardierele acestor domni… Ci de către ceştilalţi domni impunători aici prezenţi!… Şi arătă, nu fără mândrie, vulcanii Agua, Fuego şi Acate-nango, cu buzele fremătând de râs, râsul lui, produs conservat pentru a-i face să râdă pe turişti, mai ales când unul dintre ei se grăbea să stenografieze cu multă seriozitate ceea ce auzea.

Fusese angajat telegrafic. Ajunse ghidul preferat al milionarilor. Verva lui, veselia-i tristă; veselia asta le place magnaţilor şi râsul său îmbătrânit de paiaţă!

— *Ladies and gentleman*… Nu vă neliniştiţi, vulcanii noştri au distrus acest oraş mare şi puternic, iar în ceea ce priveşte opera piloţilor dumneavoastră care au doborât la pământ alte oraşe de-ale noastre, nu vă neliniştiţi nici în acest caz, căci, după cum vedeţi, cutremurele de pământ ne antrenaseră… E o ţară obişnuită să-şi vadă oraşele prăbuşindu-se…

— Vă mulţumim mult, domnule, pentru ce aii spus, întrerupse unul dintre turişti, pentru această preţioasă rezervă că oraşul n-a fost distrus de aviaţia noastră… Am să adaug şi asta pe lista mea… Există multe lucruri pe care nu le-am distrus.

— N-are importanţă, domnule… Spuse un alt turist. Nicio importanţă… Dacă noi l-am fi dis> rus, până acum ar fi fost deja reconstruit… De aceea e mai bine să distrugem noi şi nu cutremurele… Dar cum ar fi periculos să se creadă

Că aviaţia noastră a făcut din acest oraş o ruină, o să-l reconstruim…

— Să-l reconstruiţi? Lui Milocho i se tăie răsuflarea.

— Da, domnule, o să-l reconstruim îndată…

— Să-l reconstruiţi, îndată?… Milocho nu mai putea vorbi:

— Dar bine, domnule, tocmai din cauza asta v-am semnalat că nu dumneavoastră l-aţi distrus…

— Asta n-are importanţă…

— Ba da, are, domnule, ba da, are… Ameninţarea acestui turist încăpăţânat şi multi-milionar a fost relatată de ziarele locale, cu litere

mari, în informaţii, şi tratată în articole editoriale, ca o temă de o arzătoare actualitate. „Nu, nu, se citea în ziare printre rânduri, să nu-l reconstruiască, să nu se deranjeze… Ne-au ruinat destul până acum pentru a vrea să ne lase complet ruinaţi, luând ruinele drept bază a industriei turistice a ţării noastre”.

Din ruinele Oraşului Colonial, obiect de uimire atât pentru indigeni cât şi pentru străini, după spusele cronicilor, se înălţau conurile perfecte ale vulcanilor Agua, Fuego şi Acatenango, trei zei şi o singură ameninţare veritabilă, în mijlocul unei naturi surâzătoare şi gânditoare, surâzătoare prin darurile pe care le risipeşte, după hexametrul latin al acelui poet colonial care a murit în exil, şi gânditoare prin prezenta

Titanilor odinioară împăunaţi cu flăcări, azvârlind lavă, pietre şi fum, şi care acum păreau în repaus, în afară de vulcanul Fuego din al cărui crater apar când şi când imense limbi roşii.

Un râs de femeie răsună într-una din camerele galeriei de sus, cu balustradele acoperite de plante căţărătoare ale căror frunze tremurânde şi flori ajungeau până în curte. Râsul acesta şiroi până la parter, unde se contopi cu râsul de cristal al unei fântâni, tulburând liniştea a ceea ce acum era un han de turişti, dar care mai înainte fusese o mănăstire de călugări desculţi.

— Perechea cea mai fericită… Îşi spuse şoferul auzind râsul acesta de femeie, voios ca dimineaţa, în timp ce cufunda în găleata cu apă buretele cu care spăla încă de mult geamurile din fată ale autocarului. Numai că don Milo are acum un caracter ciudat… Un gen ciudat… Se îmbată şi străbate străzile strigând: „Cu toţii americani!” şi pe urmă începe să se lovească peste fată. „Eul meu pur”, spune el atunci, îl bate pe celălalt, pe „cetăţean”, şi mai bine să-l bată decât să-l omoare. O ia întâi pe englezeşte şi deodată îşi loveşte gura cu mâinile, ca să nu mai vorbească limba asta ticăloasă, spune el, ci propria lui limbă… Dar americană o să-l îmblânzească ea… Dacă se căsătoresc, o să-l îmblânzească… El povesteşte că o să călătorească din California la New York, ducând în autocare pasageri şi încărcătură…

Şi perechea aceea fericită din camera, astăzi han, ieri de mănăstire, era formată din Alarical, rândunica blondă care se întorsese, şi

Milocho, faimosul ghid al turiştilor milionari, pe adevăratul său nume Emilio Croner Jaramillo.

— Nu ştiu de ce vulcanii mei îţi provoacă râsul… Spuse Milocho, glumind încă.

— Şi ce altceva ar putea să-mi provoace când eu am avioanele mele, după cum spui tu… Continuă ea gluma.

— Avioanele tale şi fericirea de-a fi găsit vulcanii mei adormiţi…

— Sau… Făcând pe adormiţii… Ceea ce nu-i totuna… Spuse Alarica pentru a-l întărâta, fără a se opri din râs.

— De fapt, cei puternici nu se ocupă de lucruri neînsemnate… Avioanele tale… Pff… Nişte musculiţe pentru vulcanii mei… Pe care nici măcar nu i-au trezit!

— Puternici sau… Neputincioşi?

Privirea lui Milocho, răsucită ca un pumnal care loveşte pieziş, se întunecă la auzul acestor cuvinte… Nu era prima dată că i le arunca Alarica. Pradă unui tremur amar, îşi smulse din gură pipa de chihlimbar, ca s-o uşureze de greutatea scrumului, încercând totodată să-şi păstreze seninătatea.

— Da, da, vulcanii tăi sunt oarecum pe măsura măreţiei voastre neputincioase… Dar aici, *darling*, nu numai vulcanii, ci toţi, toţi au făcut pe adormiţii când s-au arătat avioanele mele…

Milocho sări în sus de pe scaunul pe care se afla:

— Şi cu ce voiai să ne fi apărat? Cu unghiile? Cu dinţii?…

— Cu nimic… Îl înţepă ea cu vocea, având un uşor accent dispreţuitor, care-l înfurie şi mai

Mult pe Milocho; dar nu era el „cetăţean”… Compatriot de-al ei? De ce se supăra?

— Ne-am apărat cum am putut… Făcând pe adormiţii, ceea ce e acelaşi lucru cu a face pe mortul… Căuta să-şi stăpânească pentru moment mânia sugrumată de bietul său rol de histrion, deşi îl trădau vinele care i se zbăteau pe frunte cu o pulsaţie asemănătoare fitilului de pulbere aprins. Ce-i mai rămâne altceva de făcut celui care se vede asaltat de o ceată de tâlhari, dacă n-are arme să se apere?… Să facă pe mortul, *darling*, să facă pe mortul…

— Cu nimic, prostuţule, voiam să nu se apere cu nimic… Pentru ce trebuiau să se apere şi pe cine trebuiau să apere?… Pe indienii ăştia răp-ciugoşi, care odată şi odată tot vor trebui să dispară, cu oraşele lor care arată mai bine la pământ, bombardate de noi, căci în felul ăsta ar exista un pretext ca să le reconstruim din beton armat…

Vocea îi trecea Alaricăi printre dinţi ca părul ei blond prin

pieptenul de chihlimbar cu care se pieptăna în faţa oglinzii.

Milochi îşi întoarse privirea mai înainte ca rândunica blondă să fi citit ura pe care o picurau ochii săi.

Aerul era răcoros, primăvăratic, totuşi simţea zăpuşeala, căldura sufocantă a coastei, ambianţă de foc în care, dintr-un hamac, atârna o mână galbenă cu unghiile învineţite, mâna bietului cumpărător de ceară brută, mână care întindea Pe orizont, în spatele vârfului Lora, o splendoare de cer îmbibat cu sânge, şi care, prin braţul lui

Martin Santos, înşfăca *machetele* răzbunător, sfi-dând zadarnic pe atacanţii aerieni.

— Nu zici nimic? întrebă Alarica cu pletele strânse într-o clocotire de păr auriu.

— Nimic… Articula el, încercând să-şi ascundă pupilele, cioburi de sticlă neagră pe care le înnoura plânsul, umiditatea plânsului. Nimic, *dar-ung*…

Îşi îmblânzi vocea cât de mult putu ca să nu-şi trădeze intenţiile şi, sub pretextul de a vedea dacă şoferul era gata, căci trebuiau să continue călătoria spre lacul Atillan, cu ceilalţi turişti, chiar în dimineaţa aceea, cobori scara în căutare de aer, aer, aer… Atât de repede… Că pe sub picioarele lui nu treceau trepte, ci aripile unui ventilator.

Turiştii, bărbaţi şi femei, deghizaţi cu seriozitate în copii care întreabă mereu, se aliniară pe locuri, în autocarul gata să plece din Oraşul Colonial spre regiunea acelui lac minunat, înconjurat de douăsprezece sătuleţe purtând numele apostolilor, şi în care, după legenda indigenă, se păstrează în melcul stâncii golaşe marele buric al uraganului.

În întârziere şi fără orhideea râsului său pentru turişti, Milocho apăru prin poarta cea mare a hanului, poartă cu broaşte ghintuite, cu ornamente de fier forjat, care se deschide spre piaţa imensă, cu iarbă înfrigurată, protejată de copaci seculari. Şi după un tăios *Ladles and gentleman*, îi anunţă pe călători că, şoferul fiind bolnav, se vedea silit să conducă el însuşi, dacă îi acordă încredere. Aplaudară cu toţii. Mulţumi şi se duse imediat să ocupe locul de la volan; inima lui.

Mai tare decât dinţii, nu palpita, dar îi mânca şi mesteca măruntaiele; era decis să-i dovedească persoanei aşezate lângă el – miss Alarica Podeli – cât de străină îi părea ea, ea, râsul ei, mişcările, parfumul, că, având mijloace nu şi morală, potpfi totul… Chiar şi

puternic…

Dar aşezând piciorul pe pedale, mâinile pe volan şi pe manete, pupilele pe tabloul de bord pe care o întorsătură de cheie îl lumină cu o licărire slabă, simţi că i se lichefia corpul, că-i dispărea, că articulaţiile i se muiau, spiritul îi şo-văia, şi, dacă se agăţase de volan cu agilitatea unei feline, decis ca miss Powell să nu-l mai umilească, hotărât să-şi ia revanşa, acum nu-i mai goneau prin vine şuvoaie de furie neagră, furie de moarte pe care plămânii săi o transformau în furie de viaţă, şi nu mai vedea lumea aceasta de doliu şi de sânge pe care pretindea s-o distrugă, redus la dimensiunea-i de slugă, cu buzele scuturate de teamă ca acele unui amper-metru, şi cu mâna tremurătoare, incapabilă să pună motorul în mişcare prin butonul de demaraj.

Între timp, turiştii, în aşteptarea plecării, îşi băgau ţigările în portţigarete, tutunul în pipe, rolfilmele în aparatele de fotografiat, îşi revizu-iau creioanele automate, notele de călătorie şi actele, fără să mai vorbim de cei care-şi rodeau unghiile, se scobeau în nas sau se relaxau pentru a se simţi în largul lor.

Aşezat la volan, cu ochii ficşi şi singuratici pe incandescenţa tristă a tabloului de bord, fără a vedea nimic, deşi părea că priveşte atent indicatoarele de ulei şi benzină, puse motorul în funcţiune şi porni vehiculul ca un automat, când auzi cuvântul *ready1*. Probabil că miss Powell l-a pronunţat.

Ready?

Erau în plin mers…

Jerbe foarte înalte de flori galbene şi de frunziş plumburiu din cauza prafului verii îşi revărsau pe şosea într-un decupaj cinematografic umbrele pătate de lumină. Autocarul gonea spre colinele care alcătuiau primele contraforturi ale vulcanilor, printr-o vale semănată de plantaţii de cafea zumzăind de miere vie, miere transformată în insecte înnebunite de această dimineaţă de soare, terenuri de zarzavat străbătute de serpentine de irigaţie, livezi, grădini de trandafiri, şi sătuleţe cu minuscule biserici stacojii, care se iveau încă de la apariţia podului şi se pierdeau când dispărea cimitirul.

Prin retrovizor, la volan, Milocho îi numără pe turiştii pe care-i conducea… Douăzeci şi nouă… Toţi compatrioţi… Miss Powell, treizeci, şi el treizeci şi unu. Toţi concetăţeni… Da, mai bine să te simţi cetăţean decât băştinaş… Un „cetăţean”, prin simplul fapt că este aşa ceva,

trebuie să fie respectat în toate colţurile pământului şi îşi poate permite luxul răzbunării colective, spectaculoase, planetare… Da, da… Asta va fi o „Operaţie Planetară”, îşi va duce turiştii să viziteze planete…

Îi numără din nou… Douăzeci şi nouă… Iar îi numără… Douăzeci şi nouă… Continua să-i numere: douăzeci şi nouă… Douăzeci şi nouă…

1 Gaia (I. Engl.).

Douăzeci şi nouă… În ritmul autocarului care gonea tot mai repede… Şi ar mai fi continuat să-i numere încă… Douăzeci şi nouă… Douăzeci şi nouă… Douăzeci şi nouă… Tot mai repede, dacă acest cuvânt n-ar fi sfârşit prin a *i* se sparge între dinţi, când îşi dădu seama că aceeaşi cifră îi numărase pe împuşcaţii de la Nagualcachita…

Îşi îndepărtă ochii de la retrovizor ca să nu vadă stafiile, turiştii pompelor funebre, decoraţi cu găuri de praf şi de sânge…

„Cetăţeanul” îşi număra compatrioţii… Băştinaşul pe împuşcaţi… Fără să fi băut, se înfruntau din nou „cetăţeanul imperial” şi amărâtul născut aici, primul, posesor al unei naţionalităţi care-l făcea invulnerabil, capabil să se lanseze în orice moment în „Operaţia Planetară”, căci nelipsind prăpăstiile, nu-i rămânea decât să răsucească o dată volanul, iar al doilea, acest nenorocit, fără alt rol decât de a-l reţine pe „cetăţean” din frenezia lui de exterminare.

Goneau spre orizontul Cordillierei, pe fundul plat al unei văi nesfârşite, Milocho cu piciorul apăsând la maximum pe accelerator şi cu ochii ca păsările de pradă, clipind, aţintiţi pe şosea, căci se temea să-i ridice şi să-i regăsească în retrovizor pe împuşcaţii de la Nagualcachita, cu feţele gălbejii ca de ceară, cu bărbile năclăite lipite de obraji, cu ochii împânziţi de gheaţa morţii…

Ridică piciorul de pe accelerator. Străbăteau o localitate importantă, cu multe cârciumi unde se

Vindea alcool şi *chicha K* Ridică ochii de pe şo-şeaua transformată momentan într-o stradă pietruită care-i zgâlţâia pe toţi, ca să vadă ora l-ai orologiul turnului municipal. 10, 35 dimineaţa… T

O clipă pupilele i se fixară pe acoperişurile roş-l cate ale caselor, pe *araucana* – şi pe câteva păsări care zburau, dar nu le putu menţine aşa.

I se întoarseră spre retrovizor unde, în locul înţi puşcaţilor, îi găsi pe turişti consultându-şi ceasurile. 10, 35! Da, da, îşi spuse, mai bine să aibă ora exactă… Pe douăzeci şi nouă de ceasuri „J Pe treizeci şi

unu de ceasuri... Pe treizeci şi două de ceasuri numărându-l şi pe al Alaricăi Powell, al lui, şi cel al autocarului, orele 10, 35 ...! 10, 35 ... 10, 35 ... Luptând, luptând... Contra celor 2, 35 ale după-amiezii pe care le indica ceasul lui Moloy când l-au aruncat în râu...

Părăseau valea pe un drum în pantă dreaptă, turiştii bucurându-se, cu voci de copii zburdalnici, de modul acesta minunat de a goni, ca în zbor, pe un drum îngust, în zigzag, printre prăpăstii perpendiculare în stânca goală, şi miss Powell, fericită şi ea de beţia vitezei printre abisuri. Se întoarse spre Milocho, îi puse o ţigară între buze, i-o aprinse şi, după ce-i murmură în ureche ceva asemănător cu „conduci atât de bine că o să-ţi încredinţez unul din bombardierele mele", îşi puse ochelarii negri, căci soarele ăsta de sticlă strălucitoare o rănea, îşi încrucişa

1 Băutură alcoolică din America de Sud, asemănătoare cu berea, obţinută prin fermentarea porumbului (n.r.).

8 Conifer din Chile, veşnic verde, care atinge uneori înălţimea de 50 m. (n.r.).

Frumoasele-i picioare unul peste celălalt, întinse în poală o hartă a rutei şi, cu unghia roşie a arătătorului, urmări pe ea drumul prin care goneau vertiginos. Ţigara pe care o avea între degete repeta mişcarea capricioasă a acestei fugi în serpentină a unei şosele care, linia dreaptă fiind uitată în vale, se înfăşură şi se desfăşura ca o volută de fum printre coline şi râpe abrupte.

Hellol... Scoateţi-vă ochelarii... Avu chef să le strige... Priviţi soarele ăsta căci peste o clipă n-o să mai vedeţi nimic!...

Continua să accelereze, să accelereze, să accelereze... Douăzeci şi nouă... Douăzeci şi nouă... Să accelereze... Să accelereze... N-o să mai vedeţi nimic... Peste o clipă n-o să mai vedeţi nimic... Scoateţi-vă ochelarii... Să accelereze... Să accelereze... Scuipaţi *chewing-gum-un\e*, rugaţi-vă... Rugaţi-vă... Să accelereze... Să accelereze... Viziu-iea-i era dublă, acum nu-i mai vedea pe turişti, ci şi pe împuşcaţi... Peste fiecare turist se suprapunea un împuşcat... Îi mângâia faţa... Împuşcatul îi mângâia faţa turistului şi-i spunea: „Scoa-te-ţi ochelarii, yankeule, căci peste o clipă n-o să mai vezi nimic... Yankeule, priveşte-ne... Mai e încă timp să vezi... Mai e încă timp să scuipi *chewing-gum*-ul şi să te rogi... Yankeule... Yankeule..."

Într-una din bruştele scuturături ale uriaşului vehicul i se lovi piciorul de coapsa Alaricăi şi, în câteva miimi de secundă, îşi dădu

seama că mergea spre prăpastie cu un autocar încărcat de turişti cu ochelari negri care mestecau *chewing-gum*. Răsuci din timp volanul, partea superioară a caroseriei rase crengile copacilor care mărgi

7 – 1001

Ne-au drumul şi izbuti să o apuce cu toată viteza pe o linie dreaptă, printre strigătele şi râsetele călătorilor ridicaţi de pe locurile lor şi care-şi cereau scuze sau căutau la picioare ori în jurul lor obiectele ce le scăpaseră din mâini: pipe broşe, sticle de whisky, brichete, pile de unghii… Cu un gest îşi desfăcu cravata. Coapsa Ala A căi era tot lângă piciorul lui. Cu un alt gest făcu să-i sară butonul cămăşii. Să ai gâtul liber, şi respiri, să nu te înăbuşi în faţa hohotului mu al celor douăzeci şi nouă de guri pământoase ale împuşcaţilor de la Nagualcachita care îşi râdeau de el în retrovizor ca de un laş… În faţa mâinii lui Moloy, icoană de ceară galbenă atârnată de parbriz, cu ora lui nemişcată, împotriva tuturor; ceasurilor în funcţiune… În faţa loviturii inutile de *machete* a lui Martin Santos, spintecând neputincios cerul în care zburau avioane, fără să; poată face altceva… În faţa sfântului scuipat al bătrânului Talavera… Incendiul ca o fioarea-soa-relui de foc în spatele vârfului Lora, ţipătul cu banezei înghiţindu-şi grindina plânsului…

Se sprijini de volan. Toată durerea pieptului său de băştinaş, de metis, de fiinţă neînsemnată pe această roată oarbă, hotărâtoare, strânsă în mâinile-i ude de sudoare, roata unui orologiu de care depindea dacă trece repede sau uşor timpul multor vieţi…

Coapsa Alaricăi. Alături de piciorul său, con-i ţinua să fie coapsa Alaricăi… Să trăiască în California şi să câştige mii de dolari având o linie de marfă şi pasageri din California la New York şi de la New York în California. Pentru asta era „cetăţean american”! Ah! ce comod este să fii

„Cetăţean american”! Comod? Formidabil! Ce-i păsa de indienii morţi şi de sătuleţele bombardate? Alarica era cea care-l aţâţa, îl orbea, îi grăbea dorinţa să-i ducă să viziteze planete. O nebunie… O curată nebunie. Uf!… Ui!… Să respire… Să respire cu tot plămânul… Să respire „americăneşte”… Să ducă alături.de piciorul lui întinderea îndrăgostită a Californiei cuprinsă toată în coapsa aceasta de grâu şi de măr…

— De ce conduci tu, *darling*? întrebarea Alaricăi îl făcu să tresară.

— Ştiu, *darling*, ştiu!…

Imposibil. N-ar fi aici, aşezată lângă el, dacă cu o clipă mai înainte ar fi pătruns secretul volanului din mâinile lui. I l-ar smulge, s-ar arunca din autocar, i-ar alarma pe turişti, ar cere ajutor strigând în gura mare.

— Ştiu, *darling*, ştiu!… Repetă Alarica, înainte ca el să-şi fi dezlipit buzele ca să-i ceară o ţigară.

— Aprobat!… Îi spuse, răsfăţată, aprinzându-i-o. Aprobat!… Aprobat!…

— Cum, aprobat? Milocho îşi supse ţigara vorbind.

— L-ai lăsat pe şofer la Antigua sub pretext că era bolnav, dar nu era bolnav…

Milocho n-o mai auzea. Pulsaţia ceasului îi ardea încheietura păroasă a mâinii. Îi poruncea să uite în cel mai scurt timp posibil ce se întâmplase, cu acceleratorul împins până la maximum, cu un şuvoi de drum intrând prin fereastra din spate şi reflectându-se în retrovizor odată cu feţele şi corpurile turiştilor: ochelari de culoarea cărbunelui care le săreau pe nas împreună cu

C*hewing-gum*-ul şi toracele bătrânilor în cămă-şuţe de papagali tatuaţi cu ancore, luni, vapoare, palmieri, sirene, stele, sau deghizaţi în „sluţii din pădurea adormită" când îşi puneau în faţa ochilor vizierele ca să se apere de lumina zilei. Vântul pieptăna ciucurii plantaţiilor de trestie de zahăr. Coborâseră atât de mult într-un răstimp atât de scurt, încât reveneau la clima trestiei de zahăr, a cocotierilor şi a dulcelui ananas, dar după ce străbătură un pod cu scândurile şubrede, începură să se caţăre din nou pe un drum de pământ roşu care urca în spirale. Iepuri şi păsări care zburau la mică înălţime scăpau ca prin minune de giganticele roţi ale autocarului. Din dragoste pentru pericol, aşteptau până în ultimul moment şi săreau sau îşi luau zborul, când moartea aproape că le atingea urechile sau aripile.

— Bravo, *darling*, bravo… Voiai să-mi dovedeşti îndemânarea ta la volan, de asta l-ai lăsat pe şofer la Antigua, şi ne-ai făcut o mare demonstraţie… Rândunica blondă o să fie mascota călătoriilor tale din California la New York, o dată pe lună… O dată ai să te duci singur şi data următoare o să merg cu tine… O să călătorim noaptea… Mai bine noaptea decât ziua… Noaptea călătoriile sunt ca un vis la mare viteză… Îmi place, mă înnebuneşte viteza. Să văd apărând şi dispărând oraşele luminate pe marginea drumului ca monedele într-un automat… Primele crăpături ale terenului, după ce au dominat un nou pisc,

printre împrejmuiri de ierburi agăţătoare, prerii biciuite de vânt şi stânci brăzdate de apele iernii, anunţau apropierea ve

Getaţiei vulcanilor cu pământ umed până la craterul de piatră arsă. Apărută atât de repede că închise zarea, şi de-abia dacă-i lăsa timp ghidului să le strige turiştilor să contemple cele trei mase nemişcate, în timp ce oprea autocarul pentru explicaţia pe care o dădea călătorilor în acest loc, începând cu vulcanul Agua.

Se dădură jos. Cât erau de mici şi ce lucru mărunt reprezentau faţă de titanul pe care încercau să-l măsoare, muţi, unii cu ochii, alţii cu binoclurile, fără să-i mai pomenim pe cei care filmau sau îşi puneau numai în funcţiune aparatele de fotografiat.

— *Ladies and gentleman*… Suntem la sud de Ciudad Antigua, pe coasta vulcanului Agua, care stârneşte admiraţia lumii prin forma sa de piramidă perfectă de trei mii…

Niciodată nu i se întâmplase asta. Trei mii… Trei mii… Cifra exactă… „Americanilor” le plac cifrele exacte… Dar n-o găsea, i-o arsese pe buze râsul lui miss Powell.

— Fără a se servi de puterea focului său – îşi continuă el explicaţia – vulcanul acesta a îngropat un oraş întreg la 10 septembrie 1541, la două ore după asfinţit, răzbunându-se de cruzimile celor care decimau populaţiile indigene, le spânzurau căpeteniile, le umileau oamenii… Şi celălalt… – arătând vulcanul Fuego – a transformat în scrum al doilea oraş construit mai aPoi în alt loc, în noiembrie 1773… Iar ăstălalt – 7 arătând vulcanul Acatenango – n-a lăsat piatră peste piatră din al treilea oraş construit într-un alt loc, în decembrie 1917 – nu mai ştia ce să spună – atribuind în mod capricios toi fiecărui colos partea sa din tragedia tării, ca să n-o audă pe miss Powell cum râde.

Câţiva turişti luau note, înţesând din goana tocului filele carnetelor de călătorie. Alţii se aplecau pe marginea platformei ca să contemple profundul spaţiu călduţ care se deschidea până la mare, cu Cordillierele sale unduitoare ca spinarea unor uragani mineralizaţi şi cu ochii orizontali ai lacurilor sale de cărbune luminos.

Dar Milocho nu apucă să termine patetica descriere a răzbunării pe care şi-a luat-o, după legendă, vulcanul Agua asupra conquistadorilor, îngropând un oraş întreg sub noroi şi pietre, nisip şi arbori, tenebre şi vuiete, că Ălarica agăţată strâns de braţul lui, fără a înceta să râdă, îi repetă:

— Asta era înainte, *darling*… Asta era înainte… Acum vulcanii

sunt ca şi voi... Nu-s buni la nimic!

O desprinse de braţul lui ca şi cum n-ar fi auzit-o, pironindu-şi asupra ei pupilele de lavă, care ar fi străpuns-o până la oase dacă nu s-ar fi stins, şi se îndreptă spre volan. Toţi pe locurile lor şi la drum, spre versantele de munţi împăduriţi pe care drumul era suspendat ca o perdea pe hamacuri făcute din crengile trunchiurilor ce se scuturau, cu teren cu tot, la trecerea masei ce se rostogolea, însoţită de un interminabil claxon, pe care ecoul îl multiplica şi care-i servea lui Milocho, nu să evite vreo ciocnire cu alt vehicul la cotiturile ce deveneau tot mai strânse, ci să-şi smulgă din urechi cuvintele şi râsul sfredelitor al lui miss Powell...

J02

„... asta era înainte... Asta era înainte. Acum vulcanii sunt ca şi voi... Nu-s buni la nimic..."

În râpe, printre mugetele motorului, care părea că nu are cai-putere ci tauri de coridă, şisuflul pocnitor al eşapamentului, claxonul făcea să-i răsune metalul de nelinişte.

Şi cât de inutil, de nefolositor claxona!...

Volanul din mâinile lui dovedea că nu era bun la nimic... La nimic... Da... Da... Ştiu asta... Dar nu vreau, nu vreau s-aud...

„... asta era înainte, *darling*... Asta era înainte..."

Da... Da... Ştiu asta... Dar nu vreau s-aud, nu vreau s-aud... Claxona... Claxona... Claxona... Dacă nu era posibil să-şi smulgă din urechi râsul şi cuvintele pronunţate de miss Powell, claxona contra roţilor gigantice, numai figuri de negri cu guri... Guri în formă de sandvişuri din buze negre... Guri negre... Guri cu un şir de dinţi negri... Guri... Guri... Guri, care, muşcând pământul de ipsos al drumului ce cobora în cornişe suspendate printre pereţi şi prăpăstii, repetau: la nimic... La nimic... La nimic...

...asta era înainte, *darling*... Asta era înainte..."

Şi el ţinea volanul în mâini, printre sute de guri negre, printre mii de guri negre... La ni-°ric... La nimic... La nimic...

Rotile i se învârteau în jurul ochilor, ca nişte cearcăne de cauciuc şi le privea cum trec rostogolindu-se ca nişte nopţi, care în loc de stele ar avea guri negre, guri şi iar guri negre... Guri şi iar guri şi iar guri negre... Repeta: la nimic...» a nimic... la nimic...

Şi el avea volanul în mâini...

„... asta era înainte... Asta era înainte..."

Peste botul autocarului azvârlit înainte, înl tr-atât era de accentuată creasta pe unde coborau, ajunseră să vadă albia unui râu secat, mare şarpe de apă ce-şi părăsea pielea de nisip vara, şi intrând în partea cea mai îngustă, prin care de-abia putea trece autocarul, surprinseră mii de pini care păreau că aterizează într-un zbor palpitant ca nişte avioane cu aripi verzi şi ca o navigaţie terestră de nori de rouă descompuşi în contra luminii, în picături de curcubeu…

Încetă să mai claxoneze, fără să dea crezare! urechilor lui. În momentul aterizării pinilor, care se aşezau pe partea versantelor, lăsând în partea cealaltă prăpastia golaşă, i se păru că turiştii şopteau, printre râsete: de ce conduce el?… De ce l-a lăsat pe şofer la Antigua?… Şi că-şi răsi pundeau între ei?… La nimic… La nimic… La nimic… Când de fapt ceea ce într-adevăr făceau unii vorbind în şoaptă, căci nu voiau să fie luaţi drept nişte laşi, era să protesteze împotriva vitezei halucinante cu care mergeau, printre glumele şi râsetele celor pe care ameţeala îi înnebunea şi care, în beţia lor temerară şi momentană, găseau ridicole aceste strigăte de alarmă, indiferenţa celor ce, extaziaţi, sorbeau peisajul din ochi, şi calmul raţional al celor care, pentru a se linişti şi a-i linişti pe primii, se mulţumeau să li-l arate pe Milocho, ca pentru a le spune: cu omul ăsta suntem în siguranţă, nu vă neliniştiţi, nu numai că este un bun şofer, dar în plus mai cunoaşte şi foarte bine drumurile tării lui.

— Arată spre mine… Îşi spunea Milocho, observându-i prin retrovizor, arată spre mine… Îşi bat joc de mine… Vor să ştie de ce am volanul în mâini! O s-o ştie în curând!…

Turiştii urmăreau, fără a glumi, fără a clipi, aproape fără a respira, cu spaima întipărită pe obraz, peripeţiile volanului care după părerea lor pierduse controlul vehiculului şi încerca să evite catastrofa. Dar, dându-şi seama că nu era asta, că şoferul îi insulta, că prăpastia se apropia de roţi sau roţile de prăpastie, printre limbile stâncilor ridicate ca ultime metereze pe marginea drumului, începură să strige ajutor:

Help!… *Help*!

Ajutor!… Ajutor!… Traducea maşinal Milocho, deşi de fapt auzea: Asasinule!… Asasinule!…

— Ah, canaliilor!… Scrâşnea din dinţi, eu asasin?… Dar *air-bombermen* şi piloţii care au atacat cu explozive puternice sate fără apărare pe pământul acesta, pe care-l străbat acum ca şi cum le-ar aparţine, mitraliind copii şi femei, ăstora cum li se spune? Asasini?…

Nu!… *Air-bombermen* continuă să fie *air-bombermen* decoraţi, şi piloţii piloţi…

Cobori ca o sfârlează nebună, acum fără şosea, mai mult în aer. Din fugă reuşi să-i vadă în retrovizor pe împuşcaţii de la Nagualcachita, printre grămezi de turişti care cădeau şi se ridicau de la locurile lor, agăţându-se de ce puteau, lovindu-se între ei, lunecând pe podea, izbindu-se de caroserie, de geamuri, dans de ochelari negri, de bluze şi de danturi albe, fixe, cu *chewing-gum*-ul răcit.

— Coborâţi… Coborâţi împuşcaţii de la Nagual-cachita! începu să le strige. Jos… Jos… Sunteţi deja morţi… Acum e rândul lor… Lăsaţi-ne… Lăsaţi-ne singuri!

— Laşule!

— t as *9*

— Laşule!… Îi auzi strigând pe cei de la Nagualcachita.

— Coborâţi… Coborâţi, împuşcaţilor, şi veţi vedea că nu sunt un laş. Nu-i aşa că nu sunt laş, *darling*?… Nu-i aşa că o să bombardăm acum sătuleţe din California… De la California la New York?… În ţara ta totul trebuie bombardat!

Alarica îşi îndoi braţul ca să nu-şi spargă capul de geamurile parbrizului, de la care sări înapoi până pe locul ei, fragilă şi osoasă… Şi nu era nimic altceva pe marginea prăpastiei în care vehiculul tocmai se aruncase, decât o clipire de ierburi uscate, o mică surpare de pietre şi dee pământ gras, care se schimbă în ploaie fină, o tăcere tulburată de un singur ţipăt, scurt, foarte scurt, tăios, format din multe ţipete şi o ultimă smulgere a roţilor din spate ale autocarului, când cele din fată erau în aer, ca trenul de aterizare al unui bombardier.

— Cu toţii americani! izbuti să spună Mi-locho fără să dea drumul volanului sau să-şi retragă piciorul de pe acceleratorul împins până la capăt. Cu toţii americani!…

Ramurile copacilor primiră în mâinile lor pioase trupurile aruncate în gol, care, în cădere, se desprinseră de pe acestea ca nişte marionete.

Ca să cadă la mai mult de şaizeci de metri adâncime pe stânca golaşă.

Ancheta a fost scurtă. Aidoma unor alaiuri de furnici coborâră indienii, care se întorseseră să lucreze la drumuri ca zilieri robi şi le trebuiră aproape două zile pentru ca, pe năsălii improvizate din trunchiuri şi ramuri, să extragă cadavrele din fundul prăpastiei.

Ambulantele mobilizate la locul catastrofei se întoarseră în oraş cu dureroasa lor încărcătură, şi un transport aerian veni să caute rămăşiţele victimelor. Oraşele din interior se emoţionară, temându-se de noi bombardamente, când auziră mugetul motoarelor. Dar avionul acesta nu venea să lase, ci să ia cu el încărcătură de moarte. Vulcanii respirau cu plămânii lor albaştri pacea cerului. Ultimul cadavru adunat, printre stânci şi spini, a fost acela al ghidului pentru turişti, Emilio Croner Jara-millo, faimosul Milocho, nu prea desfigurat, cu gura deschisă, ca şi cum mai striga încă:

— Americani… Cu toţii americani!…

OCELOTLE 33

CĂSOAIE. Mult geamlâc spre strada principală. Ziduri groase. Odaie mare la intrare. Uşă ghintuită. Clopote de bronz. În primul *patlo 1*, în sală, în sufragerie, în salonul şi dormitoarele din coridorul care dădea într-o grădină cu răzoare, se aflau ghivece mari cu flori, copaci şi plante agăţătoare. O mică alee făcea legătura între acest coridor şi al doilea *patio* unde, după camera de rugăciune, urmau sala de croitorie, odaia pentru albituri, bucătăria, camerele de serviciu, pivniţa de cărbuni, uscătoriile de rufe, spălătoria, cuptorul, coteţul, closetele şi o poartă pe unde se aduceau lemnele.

Căsoaia familiei Mercado. Mormânt a doua fete bătrâne şi al unei nepoate prost măritate, mamă a trei copii. Părea ca şi moartă. În câteva ore, intră în activitate. Oameni vulcanici, focoşi, orbi, gălăgioşi. Feţe de lavă, mâini de lavă, dinţi şi unghii de fum solidificat. Cu pumnii lor înmănuşaţi răsturnară la pământ doi faguri, după care se auzi urletul celor atinşi de albine. Înjurară şi blestemară până le înţepeni limba.

Antene, sârme, cabluri, scări, paşi pe terasăj tropăieli la temelia casei, echipe înlocuite, după ce s-a isprăvit cu amenajarea casei, de către şefi

Curte interioară (n.r.) –

Galonaţi cu picioare elastice, puţin comunicativi şi închistaţi în singurătatea lor de piese responsabile.

Etajele amplificau bocăniturile cizmelor militare, mersul oamenilor picurând clinchet de pinteni şi hârşâitul picioarelor desculţe de soldaţi şi ordonanţe pe podea.

Prin câteva din ferestrele larg deschise spre strada principală, se vedeau ofiţeri în cămăşi kaki sau tunici verzui, în timp ce uşa odăii

de la intrare, unde se postaseră santinelele, de-abia dacă era destul de lată ca să înghită şi să reverse lumea ce tot intra şi ieşea: oameni coborând din maşini, *jeepuri*, camioane, ambulanţe; curieri cu telegrame urgente, mereu urgente, din ce în ce mai urgente; poştaşi, jandarmi, gardieni şi localnici chemaţi sau veniţi singuri să se prezinte, ca să nu mai vorbim de deţinuţii îmbrăcaţi ca nişte zebre care, păziţi de soldaţi înarmaţi, purtau pe umeri, pe nişte bârne lungi, oalele de fier cu ciorba trupei.

În sală, pe o masă de mahon şi de marmură albă, aşezară tot ce era necesar pentru scris: hârtie, călimări, tocuri, creioane, sugative. Dar nu aici se scria. Se scria la iuţeală pe genunchii secretarilor care culegeau de pe buzele se-Wor răspunsurile la depeşe. Iar şefii semnau cu stilourile lor, sprijinind hârtiile pe pereţi, pe uşi, Pe stâlpii de pe coridor.

În câteva ore, da, în câteva ore. Totul se schimbă în câteva ore.

Ochii celei mai ţepene dintre fetele bătrâne, °cni de apă cu cenuşă, se aţintiră asupra gene-raiului, colonelului, comandantului, cine putea

Şti ce grad avea în puhoiul acela de militari, când li se aduse la cunoştinţă că, începând din acel moment, Cartierul General al Operaţiilor avea să fie definitiv instalat în casa lor.

Era un om mărunt, gras, cu capul mare. Un dovleac pe de-a-ntregul chel în centru şi ras cu briciul în jur. Capul cel mai ras cu putinţă pe o tunică îndopată cu carne. Urechioaie, ochi mici! dinţi de paiaţă. În colţul pleoapelor şi al buzelor se formau mici riduri surâzătoare când vorbea.

— Colonel Leon Prinani de Leon.

Fata bătrână care făcea pe stăpâna casei se apropie de sora ei, puţin cam tare de ureche, şi-i strigă:

— Colonelul Leon Prinani de Leon…

Cu vocea celui care, de-atâta tăcut, uită cum se emit sunetele, după ce îşi încercă limba, buzele, balamalele osoase ale maxilarelor, aceasta îi suflă imaterialei ei surori:

— Spune-i cum ne cheamă pe noi…

— Aşa-i, colonele… Luz Mercado şi sora mea Sofia. Şi iat-o pe biata noastră… Biata mea…] biata noastră nepoată, Valeria Mercado de…

— …de Najarro, spuse ca să ajute la propria ei prezentare

Valeria, fiica unui frate defunct al fetelor bătrâne şi tânără doamnă pe care apropierea militarilor o reîntremase, în câteva ore, până într-atât încât o scuturase de apatia în care se afla de la dispariţia soţului ei, faimosul Chus Najarro.

— Ei bine, doamnelor… Spuse Prinani de Leon fără s-o scape din ochi pe biata nepoată, femeie drăguţă de culoarea pământului, cu pielea lu'

Cioasă ca lămâia, tristă ca un vas şi cu ochii tot atât de negri ca părul.

— Domnişoarelor… Rectifică mătuşa Luz.

— Domnişoarelor, pardon… Ne veţi avea aici ca pe nişte tăuni ciudaţi, tot timpul cât vor dura aceste teribile evenimente. Pământul patriei, cum ştiţi şi dumneavoastră, a fost invadat de trupe de mercenari. Am luat toate măsurile ca această casă, mobilele şi instalaţiile să nu sufere nicio deteriorare în afară de cea impusă de folosirea lor, şi vă fac cunoscut că guvernul va recunoaşte chiria pe care o veţi cere începând cu data de azi, precum şi orice stricăciuni pricinuite.

Colonelul Prinani de Leon, şeful operaţiilor, era însoţit de alţi ofiţeri superiori, şi nici n-apucase bine să le anunţe bătrânelor ocuparea casei, că aceştia şi luară cu asalt sala şi sufrageria, în timp ce nepoata transporta patul ei şi pătucurile copiilor într-o cameră lipită de bucătărie – nu strică la nevoie să fii aproape de foc ca să poţi încălzi laptele micuţilor – iar mătuşile îşi puneau la adăpost oasele şi mobilele în camera de rugăciuni, ca să fie mai aproape de Dumnezeu, cerându-i iertare pentru familiaritatea aceasta cu sfinţii, nu c-ar fi dat cumva dovadă de lipsă de pudoare când se îmbrăcau şi se dezbrăcau în faţa lor, ci pentru că erau bărbaţi frumoşi, în ciuda ochilor lor de sticlă.

După ce s-au făcut prezentările, Valeria rămase lângă bătrâne. Cu ochii ei atât de negri încât îi umbreau obrajii uşor arămii, urmărea acel du-te-vino al soldaţilor ce aduceau lăzi, coşuri, damigene şi cufere de răchită, sub supravegherea unui caporal şchiop care şfichiuia din cravaşa ori de câte ori privirea lui i-o întâlnea pe-a ei şi care, după depozitarea tuturor acestor lucruri în camera bătrânelor, ceru cheia de la mătuşa Luz.

— Amintiţi-vă că i-aţi dat cheia caporalului Mamerto Coy, supusul dumneavoastră.

Mai târziu, la unul din capetele mesei din sufragerie, lungă şi

îngustă, acoperită cu un covor plin de pete mari de unt, firimituri şi muşte, se rezemau în coate în jurul unei hărţi scoase dintr-un port-hartă adjuncţii şefului operaţiilor.

Vorbeau, fumau, vânau muşte, cu ochii aţintiţi la explicaţia celui care-şi ţinea arătătorul pe hartă. Nu se putea auzi ce spuneau. Vocea din spatele geamlâcului răsuna ca vântul când trece printr-o ţeavă.

Mătuşa cea tare de ureche reuşi s-o vadă pe Valeria iscodindu-i pe ofiţeri prin geamurile sufrageriei şi, fără zgomot, veni să-şi înfigă unghiile în braţul ei. Nepoata se mulţumi să se retragă, apăsând locul ciupiturii cu mâna deschisă ca să-i treacă usturimea.

— Scârboaso, ai început să tragi cu ochiul la ce fac sau nu fac! Prea supusă! Din prea multă supunere s-a întâmplat ce ţi s-a întâmplat când te-ai măritat cu cel care nu te merita.

— Nu trăgeam cu ochiul, mătuşă. Mi s-a părut că-l cunosc pe unul care era bun prieten cu Chus, şi de aia mă uitam. Dar nu era ăla.

— Chus!… Chus!… Chus!… Cum de nu ţi-e ruşine să mai vorbeşti de el?! auzi, să te lase singură cu copiii! Unde s-a mai pomenit una ca asta? Dacă n-am fi fost noi, ar fi trebuit să te-apuci de cerşit.

Colonelul Prinani coborî dintr-un *jeep* acoperit de praf. Ai fi zis că-i un liliac cu capul mare învelit într-o pânză de păianjen din pământ galben, înainta cu pas hotărât până la masa din sală pe care-şi lăsă cravaşa, încercând să vadă prin norul de praf ce-l apăsa pe sprâncene.

Toată casa se umplu de forfota alergăturilor. Ofiţeri, secretari, ordonanţe se năpusteau să-l salute şi să afle ultimele ştiri de pe front.

Îşi scoase mănuşile ude de sudoare, le aruncă pe masă cu degetele în aer, ţepene ca lăbuţele a doi şobolani morţi, şi exclamă:

— Vitejii mei tovarăşi şi subalterni, invadatorul a fost înfrânt. O încercuire de cleşte pe care n-au izbutit să-l închidă ne-a fost de ajuns ca să-i prindem într-o pungă, şi am luat numeroşi prizonieri, câţiva ştabi, mulţi străini, lucru cu atât mai satisfăcător cu cât putem considera că armata noastră n-a folosit decât efective foarte reduse. Prizonierii vor defila în curând pe sub ferestrele noastre.

O ordonanţă intră cu o tavă pe care se găseau un vas cu gheaţă, o sticlă de whisky şi apă minerală. Ofiţerul cel mai apropiat se grăbi să-i servească şefului doza triumfului, iar alt ofiţer adăugă apa efervescentă.

Respirau. În sfârşit respirau din fundul plămânilor. Deşi meseria lor, ca militari, era lupta, nici unuia nu-i plăcea treaba asta. Şi cu atât

mai Puţin lor, care erau atât de obişnuiţi să nu participe la război, ca apărători ai păcii ce erau. Da, în sfârşit respirau. Amiaza călduroasă nu-i

8 – 1001

Va sufoca astăzi. Clima victoriei e răcoritoare, delicioasă…

În pieţe şi pe străzi se îmbulzea poporul la trecerea prizonierilor luaţi de la armata inamică, marea majoritate indivizi din ţările vecine, fără să mai vorbim de mercenarii blonzi, înalţi, în uniforme impecabile, a căror prezenţă făcea să pară şi mai jalnică turma celorlalţi, negricioşi, prost îmbrăcaţi, purtând pălării cu boruri mari şi cu înfăţişare de bandiţi.

Coloana de patru rânduri defila mult timp. De la ferestrele căsoaiei familiei Mercado, bătrânele, nepoata şi copilaşii, însoţiţi de ofiţerii superiori, asistară la trecerea acestor nefericiţi.

Valeria, care începuse să-şi scoată boarfele din timpurile ei mai bune, purta o bluză albă dintr-un ţesut vaporos care, nu numai că nu-l ascundea, dar arăta ceea ce pieptul ei avea mai frumos, şi o fustă ecosez, strâmtă pe şolduri şi lungă până la glezne. O orhidee, cadou de la colonelul Prinani de Leon, ca o pasăre pe umărul ei, brăţări pe braţele goale şi cercei în urechi, un colier de pietre galbene în jurul gâtului întregeau acest lux de femeie drăguţă, de femeie care sărbătorea înfrângerea inamicilor patriei, după cum spunea colonelul a cărui voce răsunătoare îi compensa statura.

Şi în timp ce prizonierii defilau, târându-şi picioarele, raniţele şi respingătoarele lor fiinţe, Valeria se arăta în balcon, fericită de victorie, stătea de vorbă şi râdea cu ofiţerii, şi nici ciupelile mătuşii surde, nici coatele date de mătuşa Luz n-o făceau să-şi reţină această clocotire de bucurie care, picurându-i printre dinţi, trecea la alţi

Dinţi, magnetizându-le râsul. Militarii râdeau în jurul ei, de asemenea şi câteva din persoanele aliniate pe trotuare, în faţa casei familiei Mercado, deşi se puteau vedea printre ele şi figuri indignate, care protestau împotriva acestui mod de a te bucura de nenorocirea altuia.

— Doar nu-s câini ăştia care defilează, sunt oameni… Murmură cineva.

— Sunt mai rău decât câinii… I-o reteză un băiat înalt cu faţa oacheşă şi cu ochii verzi, fericit că râde de nefericiţii aceştia, că râde pentru a nu-i scuipa în obraz. Nişte rataţi pe care i-au angajat să se

lupte pe bani. Şi râzând, solidar cu persoana care râdea în balcon, se întoarse ca să vadă cine era, dar nu zări decât dantura albă care se stinse sub buzele tinerei doamne Najarro.

Printre prizonieri, acoperit de o uriaşă pălărie cu borurile în vânt, ea îşi recunoscuse soţul.

Cu greu se putu ţine pe picioare, cu privirea şovăitoare, cu tâmplele umede, cu gâtlejul uscat, cu un rest de râs înţepenit între dinţi.

Ciupitura surdei şi loviturile de cot ale mănuşii Luz nu se lăsară aşteptate. Îşi stăpâni emoţia observând că nimeni nu-şi dăduse seama, şi Chus Najarro ar fi trecut ca atâţi alţi prizonieri, dacă unul dintre copii, cel mai mare, nu l-ar fi arătat strigând:

— Tăticul meu! Tăticul meu! Tăticul meu!...

Chus Najarro îşi întoarse capul trufaş auzind glăsciorul care-l striga în liniştea acestei străzi Pietruite, prăfuite, şi descoperi pe balcon grupul se fete bătrâne, de ofiţeri, de copii şi pe Valeria.

Mai Valeria observă că sub mustaţa neagră

A prizonierului se schiţă un zâmbet ca un puni1 n-ai de gheaţă.

Noaptea nu se termina, nu se mai termina 1 niciodată, oricât şi-ar fi grăbit pasul dintr-o parte I într-alta a porţii pendula santinelei şi oricât şi-ar îi lovit arma într-un iute tic-tac de alarmă sanj tinelele de pe terasă.

De multe ori se oprise Valeria pe mica alee. Alteori ajunse până în vestibul. S-o fi întors şeful?

Neliniştea ei, privirea, respiraţia gâiâitoare întrebau încă înainte ca ea să se îi apropiat pen1 tru a se informa de la momâile înfăşurate în I *ponchos* x care tuşeau în umbră. Unii nu-i răspundeau. Alţii îi răspundeau adormiţi, sau ca şi adormiţi, printre scuipături. Nu, nu se întorsese.

Unul dintre ofiţeri, cu faţa înfăşurată într-un prosop, cu sabia părăsită între picioare, cu mâinile în buzunarele pantalonilor, o informă că fu-l şese chemat de urgenţă în capitală.

— Şi credeţi c-o să revină?

— Păi n-aş putea să vă spun...

— Dar prizonierii care au sosit azi, ce se ştie despre ei? Au fost duşi în capitală?

— Nu, sunt aici. Eu i-aş fi împuşcat pe toţi, o şleahtă de trântori!

— Şi o să-i lase aici? Ce spuneţi?

— Doar în noaptea asta. Colonelul trebuie să aducă instrucţiuni ca să ştim dacă-i lichidăm sau nu.

1 Manta care se poartă la munte, în America de Sud Ş> Centrală (n.r.).

Doar în noaptea asta... Valeria străbătu casa până în camera ei, repetând: doar în noaptea asta... Doar în noaptea asta...

Între pătucurile copiilor adormiţi, mătuşele vegheau cu mătăniile în mână, la lumina unei lumânări sfinţite, care scotea fum şi pâlpâia. Îi ţineau de urât Valeriei care-l pândea pe colonelul Prinani de Leon, ca să i-l ceară pe bărbatul ei. Trebuia să reuşească în noaptea asta chiar, înainte de-a fi dus la judecată în capitală.

Pica pe care mătuşile i-o purtau faimosului Chus Najarro se pierdea în durerea, în neliniştea care le intrase în oase la gândul că o să-l împuşte. Nu pentru el, ci pentru copii. Pentru nepoţi, căci ele erau prea bătrâne ca să-i mai poată creşte.

— Ian mai du-te o dată, fetiţo, o sfătui mătuşa Luz. Poate se întoarce pe neaşteptate, şi tu stai aici cu noi, şi pe urmă ţi-e mai greu să-i vorbeşti. Trebuie să-l agăţi de cum intră. Musai să-i vorbeşti chiar în noaptea asta, de cum s-o întoarce, şi de-aceea e mai bine să stai acolo... Pentru pruncii ăştia, pentru copiii ăştia nevinovaţi. Dumnezeule, trebuie să faci minunea asta...

Surda urmărea cu ochii plini de o strălucire ffloartă respiraţia adorabilă a copiilor. Piepturile lor, ca nişte mici foaie trandafirii, se umpleau şi se goleau de muzica vieţii. Căpşoarele lor pe perne. Cârlionţii de-o parte şi de alta a cărării. Mânuţele ieşite de sub cearşaf. Trupurile lor mici atât de mari.

Valeria dispăru din nou prin uşa camerei, păşind uşor. Străbătu aleea cu senzaţia că merge printr-o hrubă interminabilă.

Santinelele, pas după pas, toată noaptea, ca nişte pendule, în ritmul tic-tacului de alarmă al armelor de pe terase, scârţâitul vreunei uşi, scărpinatul soldaţilor de la postul de gardă, câte un sforăit, un horhăit din gâtlej, un scupiat, păsări de noapte, şobolani, greieri, lătratul îndepărtat al unui câine.

Mergea până în vestibul, şi din vestibul se întorcea până în alee, pândindu-l pe şef ca să-i ceară, şi în genunchi de-ar fi fost nevoie, viaţa soţului ei.

Uneori i se părea posibil, alteori cu neputinţă.

Dacă-i stătea în putere lui Prinani de Leon, n-o refuză, dar dacă

o refuză…

Stelele sclipeau pe acoperişuri, printre arborii vecini. Un cocoş cântă. Alţii îi răspunseră. Zoreau dimineaţa.

Închise ochii. Inima nu-i era decât tânguire. Îşi înfăşură braţele cu mica eşarfă care-i acoperea umerii. Tocmai se auzise din stradă zgomotul unor maşini care se apropiau de casă. El să fie?

Nici n-ajunse până-n vestibul. Era Prinani de Leon. Îl surprinse pe la spate, în sală, în faţa mesei care-i servea de birou, pe cale să-şi scoată mănuşile. La auzul pasului ei, colonelul întoarse capul. Invariabilul său surâs de păpuşă de celuloid îi dădu speranţă. El o aşteptă să se apropie, mirat că venise să-l caute la o asemenea oră. Un ofiţer care voise să intre în birou în

Acel moment se retrase, temându-se să nu întrerupă cucerirea şefului. Rămaseră singuri, faţă în faţă. Dar înainte ca ea să vorbească – ce bine i se potriveau lacrimile cu doliul riguros al ochilor – o altă umbră se arăta şi veni spre ei. Mătuşa Luz.

— Domnule colonel, spuse bătrâna, v-am deschis uşile casei noastre, sigure de a servi în felul acesta guvernul legal şi am făcut-o cu foarte multă plăcere…

Colonelul clipi uşor, apoi îşi arătă invariabila mască de riduleţe surâzătoare la pleoape şi buze.

— În privinţa colaborării pe care aţi avut bunăvoinţa să ne-o oferiţi, doamnă… Iertaţi-mă, domnişoară, am informat la timpul său guvernul. Despre ce e vorba?

— Nu ştiu dacă aţi remarcat, interveni Valeria, că printre prizonieri unul din copiii mei şi-a recunoscut tatăl…

— Printre prizonierii care au defilat?

— Da, domnule colonel…

— A fost un amănunt fără importanţă, adăugă mătuşa Luz, printre oamenii aceia care au defilat, din nefericire, se afla tatăl copiilor şi voiam să vă rugăm…

— Cum îl cheamă?

— Jesus Najarro… Răspunseră într-un glas pe acelaşi ton de supremă durere mătuşa şi nepoata.

Prinani luă o listă care se găsea pe masă şi, revizuind cu atenţie numele prizonierilor, spuse după câteva secunde:

— Jesus Najarro… Da, figurează aici, cu gradul de căpitan.

— Ce, căpitan, un smintit… I-o reteză mătuşa Luz, a părăsit

magazinul de care soră-mea şi cu mine i-am făcut rost în capitală, ca să încercăm să-l aducem pe drumul cel bun… Şi uite-l unde a ajuns…

— Foarte grav, articula colonelul punând lista pe masă, foarte grav…

— Dar dumneavoastră, domnule colonel, puteai să faceţi ceva pentru el…

— Nu pot să fac nimic, doamnă, o întrerupse brutal pe Valeria, dar aceasta continuă, implorându-l:

— Ba puteţi, puteţi… Măcar să nu-l ia de aici.

— Da, domnule colonel, interveni copleşită mătuşa Luz, să-l lase aici ca s-avem posibilitatea să-i trimitem o saltea, cearşafuri şi de-ale mâncării.

După o lungă tăcere, şeful îşi descleştă buzele:

— Asta se poate… – cele două femei respirară uşurate – perfect, va rămâne aici fiind de la sine înţeles că n-o să încercaţi să-l vedeţi. Trimite-ţi-i lucruri, o să dau ordine în acest sens.

— Şi n-o să existe riscul să fie împuşcat? întrebă mătuşa. Oamenii tot spun că mâine o să-i omoare pe toţi.

— Noi nu suntem tâlhari, doamnă… – lăsă acest „doamnă" fără rectificare ca să dea mai multă solemnitate cuvintelor sale – suntem reprezentanţii unui guvern legal. Mai târziu, tribunalele militare se vor pronunţa asupra sorţii prizonierilor.

— Atunci, domnule colonel, ne daţi cuvântul dumneavoastră că soţul meu o să rămână aici, încercă Valeria să obţină confirmarea deplină.

— De data asta să fiţi sigură, doamnă dragă.

Mătuşile mergeau la biserică dis-de-dimineaţă, sâcâindu-l pe sfântul Iuda Tadeul cu cererile şi rugăminţile lor; servitoarea ieşise cu copiii să-l viziteze pe tatăl lor şi să-i ducă micul dejun, iar Valeria îşi pieptăna părul lung şi negru în fundul grădinii, lângă bazin, cu ochii în lichidul încreţit de firul de apă care cădea din ţâşnitoare, şi atât de absorbită încât nu auzi paşii celui care se apropia, strivind plantele sub cizme, cu obrazul încreţit de riduleţele râsului său neîncetat ca apa bazinului.

Îi apucă braţele pe la spate şi voi s-o sărute pe gură, dar nu izbuti decât să-i atingă obrazul cu buzele.

— Frumoasă, şi pe deasupra sălbatică! Valeria, la o distanţă prudentă de Prinani de

Leon, nu ştia ce să facă.

— M-aţi speriat… Spuse ea.

— Dar nu ca băbuţa care, când a gustat din Prima sperietură, a cerut s-o mai sperie. Sperieturi… Sperieturi…

Valeria se prefăcu că nu înţelege.

— Ce aluniţă frumoasă, mi-ar plăcea s-o ca şi umărul de altfel!

— Vorbiţi de altceva, asta nu-i lucru serios…

— Ascultă-mă, îţi vorbesc serios. Sunt îndră – gostit de dumneata. De asta am acceptat ca Najarro să rămână prizonier aici, ca să nu-l urmezi în capitală. Cu el în închisoare, îmi asiguram prezenţa dumitale aici cu mine, lângă mine, ţinându-mi tovărăşie ca să ies, ca să stăm de vorbă, dar dumneata fugi de mine…

Valeria îşi retrase mâna pe care colonelul vru' să i-o prindă.

— Nu îi aşa, gândeşte-te că depinde de mine ca soţul dumitale să fie dus în capitală şi împuşcat. Şi nu atât de mine, cât de dumneata. E mai bine s-o ştii şi să te obişnuieşti cu gândul…

Era scuturată toată de zdruncinăturile *jeepului* în care stătea lângă colonel. Mănuşi, tocuri de ochelari, un revolver şi o mitralieră în spate. Câteva prăjituri, o sticlă de coniac şi apă minerală.

Mătuşile rămăseseră să aştepte ca nepoata lor să se întoarcă din inspecţia aceasta pe câmpul de luptă. Somnul le închise ochii.

Valeria se întoarse a doua zi dimineaţă, după revărsatul zorilor. O imensă tristeţe o copleşea. Jeepul o zgâlţâise ca pe un pachet. Un obiect inert. Îi era sete. O sete de nepotolit.

— E atât de îngrozitor ce ai văzut? o întrebă surda, cu unghiile gata s-o ciupească dacă întârzia să-i răspundă, într-atât era de avidă de

Veşti în sihăstria în care trăia, în dosul zidului surdităţii.

— Da, îngrozitor…

— Mulţi morţi?

— Mulţi cai morţi? o corectă mătuşa Luz pe surdă, bietele animale! De animale mă doare cel mai mult, că ce ştiu ele, sărmanele.

— Dar răniţii? Mulţi răniţi? îşi continua surda interogatoriul. Cei care-şi permit mari ospeţe în timpul războiului sunt vulturii şi corbii…

— Aşa e, aşa e, mătuşă Sofia, strigă Valeria ca s-o audă. Am văzut cum se ospăta un vultur cu gâtul roşu dintr-o biată femeie… Asta m-a înspăimântat cel mai mult.

— Un vultur de mare, spuse mătuşa Luz.

— Da, un vultur de mare, ciocănind stârvul nenorocitei femei,

smulgându-i bucăţi din măruntaie…

— Bea, bea, ca să-ţi treacă impresia asta. Surda îi dădu două-trei paharede apă.

— Şi rinichii trebuie să te doară… Comentă mătuşa Luz, văzând-o pe Valeria că se pleacă într-o parte, cu palma sprijinită în talie.

— Da, mătuşă, /cep-ul e mai rău ca un cal trăpaş.

Dormi toată dimineaţa. Când se trezi, perna îi era udă de lacrimi şi de salivă însângerată. În somn îşi muşcase buzele şi limba. Sânii o dureau. Se culcă cu faţa-n jos. Cu pântecele întins, cu picioarele alungite unul lângă celălalt. Mirosea scrobeala cearşafului. Cu ochii aţintiţi pe rufele albe, fără să vadă nimic, asculta cum se rostogoleşte ziua.

Ieşi din cameră la mijlocul după-amiezii. O altă aşteptare înspăimântătoare avea să înceapă la noapte. Prinani de Leon îi făgăduise, nu numai să nu-l trimită pe Najarro în capitală, ci să-l pună în libertate la noapte ba, mai mult chiar, să-l lase aici, în casă cu ea, ca să fie mai în siguranţă. Nimeni, chiar cei de la Cartierul General n-ar bănui ascunzătoarea asta. Singura problemă erau copiii şi servitoarele. Îi va trimite la ferma pe care o aveau mătuşile în afara oraşului.

Speriată, înlăcrimată, ridică ochii în întunecimea camerei de-abia luminate de-o lumânare care ardea în faţa unei icoane. În uşă, ca o fantomă, se desena silueta soţului ei, însoţit de colonel.

Valeria se ridică pe marginea patului ca să-l îmbrăţişeze pe Chus. Acesta o strânse în braţe, îmbrăţişare strânsă pe care o curmă vocea lui Prinani de Leon.

— Libertatea dumitale, Najarro, o datorezi acestor excelente femei. Mătuşile soţiei dumitale, cedându-ne casă, ne-au îndatorat… Ochii cu luciri de oţel ai Valeriei îl făcură să-şi înghită saliva; se întrerupse, ca să continue apoi: Uitând care-mi era datoria ţi-am permis să ieşi şi să rămâi ascuns în camera aceasta, lângă soţia dumitale, până la sfârşitul războiului…

— Credeţi-mă, domnule colonel, nu găsesc cuvinte ca să vă mulţumesc…

— Ai s-o faci pur şi simplu recunoscând în faţa soţiei dumitale, femeia pe care ai ales-o ca să fie mama copiilor dumitale, că eşti un criminal de cea mai joasă speţă. Dar ascunde fiinţelor pe care le-ai zămislit acest teribil adevăr: că

Tatăl lor s-a pus de acord cu o putere străină ca să-i invadeze patria.

Najarro era zdrobit. Valeria înghiţea lacrimi mari în tăcere. Din fericire mătuşile nu se înapoiaseră de la fermă. Se duseră să-i conducă pe copii şi pe servitoare şi trebuiau să se întoarcă.

— Purtarea dumitale, Najarro, este a unui fiu care pătrunde în camera mamei lui ca s-o atace în timpul somnului, dar nu pătrunde singur, ci însoţit de bandiţi plătiţi, şi nici măcar plătiţi de el, nu, ci plătiţi de altul… Îţi dai seama… Nuf nu încerca să vorbeşti… Taci… Taci…

Şi ieşi din cameră fără să-şi piardă chipul de marionetă pe care o întorci cu cheia, pentru a împestriţa cu blesteme, injurii, interjecţii, un monolog întreg ce se termină cu strigăte şi ameninţă împotriva subalternilor care, doborâţi de somn, adormiseră.

Najarro se prăbuşi de oboseală pe patul neveste-sii. Valeria se aşeză pe margine; şi, după ce-l privi îndelung, îşi trecu degetele prin părul lui muiat de o sudoare de gheaţă.

— Va trebui să rămâi mult timp ascuns… Îndrăzni ea, după o clipă, ca şi cum ar fi vorbit întunericului, atât de nedesluşită se zărea silueta lui Najarro.

— Nu cred…

Vocea îi ieşi din gât cu greutate, din pricina poziţiei în care căzuse, cu capul cufundat în perne.

După o clipă, în care timp ea nu ştiu prea bine dacă suspina sau respira adânc ca să nu-şi dea îrâu liber durerii, înălţă capul ca să vorbească.

— Nu, nu cred că va trebui să rămân mult timp ascuns. Treaba e ca şi făcută, asta-i sigur. Bălosul ăsta de colonel o să-mi plătească predicuţa când om învinge noi.

— Dar, Chus, cum o să învingeai, dacă v-au înfrânt? Nu-ţi face iluzii.

— Ne-au înfrânt pe pământ, dar acum o să vină avioanele. De-asta-ţi spuneam că treaba-i ca şi făcută. Avioanele americanilor o să ne aducă în cele din urmă victoria. Ai să vezi tu. Nu-i decât o chestiune de zile.

— Dar bine, Chus, nu ştiu dacă am auzit bine. Avioanele americanilor ai spus…

— Că doar ale cui, din moment ce numai ei au avioanele de care

avem nevoie şi aviatori care să ştie să le piloteze…

— O să bombardeze, o să distrugă oraşele…

— Ce-are a face!

— O să omoare mulţi oameni…

— Ceea ce vrem noi e victoria, da, victoria… Noi să comandăm… Americanii să ne aducă la putere…

Şi în noaptea aceea începu bătălia aeriană. N-a fost bătălie. A fost un masacru. Fără întrerupere, zi şi noapte, aviaţia pe care o anunţase Najarro semăna distrugerea şi moartea într-o tară fără apărare.

Populaţia tremura la trecerea enormelor maşini aeriene şi la exploziile bombelor. Valeria mergea ca nebună, alergând dintr-o parte într-alta a casei, ca să nu dea ochi cu mătuşile, cu ofiţerii cu care stătea de vorbă de obicei, cu colonelul, cu nimeni, fiindcă-i era teamă că n-o

Să reziste ispitei de a-şi acuza soţul de aceste bombardamente nedrepte.

Să-l denunţe, da, să-l denunţe, să strige numele bărbatului ei, ascuns la Cartierul General, ca fiind unul dintre cei care acceptaseră ca americanii să bombardeze oraşele lipsite de apărare prin intermediul aviatorilor care luptaseră în Coreea şi… Mai grav încă, unul din cei care ştiau care parte a înaltului Comandament al armatei era vândută şi că nu mai există salvare posibilă pentru guvern.

Najarro se mira că Valeria nu mai apărea decât rareori în camera în care era ascuns. Invocă vizitele pe care le făcea la fermă ca să se ocupe de copii, şi toate bănuielile i se confirmară când ea încetă să-i vorbească, să-l privească în ochi, ignorându-l, ca şi cum n-ar fi fost aici, sau cutremurându-se «de oroare, ca electrizată, când îi atingea umărul sau mâna. Era limpede. Prinani de Lebn îi ceruse să fie a lui, şi cu preţul ăsta îi cumpărase viaţa şi libertatea. După aceea continuase să-l vadă, şi acum încă îi mai era amantă.

Îşi aprinse câteva ţigări în şir. Nu le fuma. Le mânca. Şi în mai multe rânduri, până i se făcu rău, lovi cu pumnii în perete. Singura lui mâmpiere era să audă mugetul avioanelor şi bubuiturile îndepărtate ale bombelor. Fiecare explozie era un pas înainte spre victorie, spre răzbunarea „sa”.

Valeria reveni în noaptea aceea, ca năucită, Se aruncă pe pat fără să se dezbrace, cu urecnue pline de zumzetul avioanelor. Continua să le audă. Continua să le audă.

— Chus…

— Vale…

— Nu poţi să dormi?…

— Nu, nu dorm…

— Auzi avioanele?

— N-o să mai lase nici pulbere…

— Chus, e patria „ta, e pământul tău…

— N-o să mai lase nici pulbere şi dacă mâine, 1” duminică, guvernul nu demisionează, n-o să mai rămână decât pietre în capitală…

— E odios… Blestemaţii!… Blestemaţii de americani [… Blestemaţi să fie americanii!…

— Eşti nebună…

— Nu, nu, nu mai vreau să-i aud!

Avioanele făceau un zgomot de apocalips deasupra câmpiilor fericite. Mătuşile se refugiaseră la fermă, nu numai ca să fie mai aproape de copii, ci şi din pricina pericolului prin care ar fi trecut dacă rămâneau în casa lor transformată în obiectiv militar.

— Ha, ha!… Râdea Chus Najarro auzind avioanele. Ha, ha, ha, ce o să se-aleagă de colone-laşul nostru!

— N-o să triumfaţi, Chus, nu-i cu putinţă… Noi avem armata…

— E vândută…

— Avem poporul…

— E dezarmat…

Zorii zilei de duminică îi găsi pe Valeria? i pe Chus cu ochii deschişi, căci nu-i puteau în chide pentru a nega că începuse să se crape de

Ziuă, şi cu urechile ciulite în depărtare, până acolo unde puteau să perceapă primele apropierea celor dintâi avioane. Nimic. Nu se auzea nimic. Dar o să vină ele odată şi odată. Dintr-un moment într-altul o să fie deasupra lor, în drum spre capitală. Lumina adera la obiecte ca o umiditate albă. Nu respirau, ca să audă mai bine. Închideau ochii ca să nu vadă că începuse să se crape de ziuă. Nimic. Nu se auzea nimic. Dar tot o să vină ele, odată şi odată. Ciuliră urechea spre un zgomot îndepărtat. Nu erau avioane. Un motor de maşină. Acum, da. Foarte limpede, foarte limpede. Dar nu se concretiza. Ca şi cum ar fi zburat sus de tot.

— Chus…

— Vale…

— Chus, o să distrugă capitala…

— Asta şi avem în plan, să termine cu oraşul, dacă nu se predă guvernul… Dar nu mă interesează asta. Ceea ce vreau să ştiu, e dacă ai fost a lui.

— Nu…

— Dacă trupul tău a fost preţul libertăţii şi vieţii mele…

— Toată noaptea ţi-am spus că nu…

— Şi dacă după aceea ai continuat să fii a lui…

— Nici înainte, nici după, Chus! Nici înainte nici după!… Urmă o clipă de tăcere: Acum. s-a făcut ziuă, acum trebuie să bombardeze capitala…

— Du-te de-l întreabă pe nenorocitul ăla! – Cel puţin n-o să-mi răspundă ca tine. Se răsuci plângând în hohote. Nu mai am nervii să

9 – 1001

Aud spunându-mi-se că şi capitala noastră o să fie ca Hiroşima… De ce să nu ne gândim cum a fost cu adevărat? De ce să nu ne gândim că mătuşa Luz i-a cerut-o şi că nu mie, ci ei, ei, Ghus, ei i-a acordat viaţa ta, chiar în ziua când ai defilat aici cu prizonierii, chiar în seara aceea, eram şi eu de faţă, mătuşa i-a cerut-o pentru copilaşii tăi…

— Ah, de i s-ar şterge de pe obraz râsul ăla! O explozie neaşteptată îi lăsă muţi, faţă în faţă. Mai târziu se auzi mugetul avioanelor.

— Au vrut probabil să arunce casa în aer, spuse el, dar o să se întoarcă, o să se întoarcă, trebuie să ştie ei că ăsta e Cartierul General… Să fugim!… Să fugim!… Încă un val de bombe şi totul o să se prăbuşească!

— Nu, nu poţi, nu poţi să ieşi de aici! Capul ţi-e pus la mezat… Viu ori mort… O să te caute viu ori mort…

— Dar nu putem să rămânem aici, să ne lăsăm omorâţi şi să ne cadă casa în cap…

Se auzeau din nou avioanele.

— O să mor cu tine, dacă e nevoie, ca să te văd prins în propria ta capcană. Ah, ce mult îmi plac avioanele astea americane care bombardează casa în care eşti tu. De n-ar greşi casă, de n-ar greşi camera…

Se opri, uitându-se la el cu ochii arşi de lacrimi.

— Nu, nu veneau încoace… Se îndepărtează… Adăugă ea.

— Au pornit-o spre capitală. Au s-o arunce în aer.

— Şi tu, asta aştepţi ca să triumfi… Nu, nu se poate să mai tac! Nu se poate ca un asemenea om să mai continue a trăi. Trebuie să-l denunţ!… Trebuie să-l denunţ!…

Nu era o femeie. Era o stafie cu părul vâlvoi, gesticulând cu braţele în aer, cea care intră în salonul casei unde colonelul Prinani de Leon îşi petrecuse noaptea veghind.

— Colonele! îi strigă ea cu glasul stins, abia mai putând vorbi, vin să-mi denunţ bărbatul; face parte dintre cei care au vândut ruinele ţării noastre americanilor, spun ruine, pentru că aşteaptă să-i vadă distrugând capitala!

— Doamnă, îi răspunse colonelul, unde e soţul dumitale?…

— În cameră…

— Trebuie să-i strâng mâna, e un patriot… Valeria nu-şi credea ochilor. Îl văzu ridicându-se şi pornind în căutarea lui Najarro. Îl urmă. Coridorul, aleea, celălalt coridor…

Văzându-i la uşa camerei pe colonelul şi soţia lui, Najarro le veni în întâmpinare.

— Najarro, îi spuse scurt colonelul, ştii de ce te-am lăsat să te ascunzi aici?…

I se împietri obrazul şi, fără să coboare ochii, susţinând privirea colonelului, spuse, indignat:

— Da, ştiu…

— Ocelotle 33!

Najarro, care-şi întorsese pupilele încărcate de turbare spre Valeria, nu se aştepta la răspunsul acesta: „Ocelotle 33”…

Făcu un pas înapoi, cu ochii neliniştiţi îndreptaţi spre Prinani de Leon.

— Nu, nu se poate, nu e cu putinţă, spuse în cele din urmă.

— Da, Najarro, şi eu sunt cu eliberatorii patriei. „Ocelotle 33”!…

Valeria, care asista la scenă, văzându-i gata să se îmbrăţişeze, interveni.

— Nu, strigă ea, nu vă puteţi îmbrăţişa! Colonelul mi-a cerut să fiu a lui în schimbul libertăţii tale, şi m-am dăruit pentru tine, pentru tine, Chus, pentru copiii tăi, pentru viaţa ta…

— Nu-i adevărat, întrerupse Najarro. Până acum o clipă mi-ai afirmat şi mi-ai jurat că nu ţi-a cerut nimic colonelul şi că mătuşii Luz, mătuşii tale, i-a acordat viaţa mea.

— Viaţa ta da, dar libertatea ta am cumpărat-o eu, cu trupul

meu!

— Nu-i adevărat!

— Vorbeşte, colonele, fii viteaz, o femeie ţi-o cere. Fii bărbat, spune adevărul, mărturiseşte ce-ai făcut din mine, când m-ai luat în *jeepul* dumitale, pe front…

— Doamnă, astea nu sunt lucruri de discutat atunci când patria e în pericol! Şi nu vă puteţi opune să ne îmbrăţişăm, noi, cele două armate: armata eliberării şi armata naţională.

O explozie. O bombă explodă în preajmă. Puţin a lipsit să nu-i doboare la pământ. Se cufundară în zgomotul avionului ca în fundul unei mări înfuriate.

Valeria se năpusti în vestibul, gândindu-se la copii.

— A căzut o bombă prin împrejurimile oraşului! o informă singurul soldat întâlnit pe cori

Dorul în care nu mai rămăseseră decât arme părăsite.

— O bombă prin împrejurimi! repetă Valeria, trecând pe lângă un ofiţer care-şi scotea uniforma în spatele unei uşi şi avea picioarele păroase ca o maimuţă.

Ofiţerul nu-i răspunse; dar când se uită în stradă, Valeria zări alţi ofiţeri îmbrăcaţi în civil, care săreau în *jeepurile* şi automobilele ce staţionau acolo, ca să fugă în mare viteză.

Unul dintre ei se întoarse să-i strige:

— Da, da, prin împrejurimi… Adio, şeful ne-a vândut, dar vom reveni… Vom reveni!

După dispariţia vehiculelor, la primul colţ de stradă, se mai auzea încă strigătul: „Vom reveni… Vom reveni…”

Domnea liniştea. Soldaţii se zbăteau, împotrivindu-se unor oameni care le cereau armele. Alţii intrau şi se făceau stăpâni pe armele părăsite.

Radioul anunţa, din capitală, căderea guvernului şi primele numiri. Prinani de Leon era menţinut în funcţiile lui militare, iar onorabilul domn Jesus Najarro Meruan era numit secretar al Juntei militare a puterii executive.

Cel care îngrijea de mica fermă veni, apăru, se făcu prezent în irealitatea atâtor lucruri reale oprind sau pe jumătate oprind o trăsură pentru ca Valeria să sară înăuntru, biciui calul, şi se întoarse…

— Bomba a căzut acolo, pe noi… Valeria auzea cuvintele acestea brăzdate de vânt. Nu, nu… Micuţii n-au nimic… Mătuşa dumneavoastră

a murit…

! 33

La picioarele câtorva tufe de garoafe japoneze zăcea mătuşa Luz. O rază de soare îi săruta părul de zăpadă. Surda, plecată peste pieptul ei, încerca să asculte inima aceea care încetase să mai bată.

Surdă moarta în coşciugu-i alb, surdă surda în veşmântu-i negru de doliu riguros, şi ea, surdă la tot, în afară de copii, în căsoaia care fusese un Cartier General, şi unde micuţii care o pândeau o surprindeau într-una repetând pe la colţuri cuvântul „Ocelotle”.

Se duse în salonaş, lângă masa de marmură şi se apucă să demonteze altarul pentru sufletele din purgatoriu, deoarece trecuseră cele nouă zile. Se opri. Puse mâna pe o bucată de gheată albă şi-şi aminti că aici auzise pentru prima oară ceea ce acum murmura cu voce tare:

— Ocelotle 33…

Copiii erau ascunşi după perdea, şi ieşiră de-acolo în cap cu cel mai mare, care învârtea în mână o sabie, al doilea fiind domnul şi stăpânul unei puşti, iar cel mai mic, al unui revolver mai mare decât el.

— Mămico, mămico! îi strigară, unde e, ca să-l omorâm?

O clipă, luată prin surprindere de întrebarea copiilor, păru să-l caute, ca şi cum într-adevăr ar fi fost acolo.

— Nu, copilaşii mei, nu… Ocelotle 33 s-a dus… A fost un coşmar, şi din coşmar te trezeşti… Şi pe urmă, pentru ea singură, fără să ştie dacă îşi va înghiţi sau va lăsa să-i curgă lacrimile: din coşmar te trezeşti, dar din realitate nu. Din realitate nu se trezeşte nimeni.

COCOŞOAICA

ACOLO SUS, pe înălţime, un *matasano* se legăna, agitat de vânt. Îşi întindea ramurile deasupra unei văi pururi verzi. Verdele cenuşiu al *matasanului*, un cenuşiu gălbui, contrasta cu smaraldul viu al văii. Dar, plecând de la aceste două culori de verde, ochii lui Diego Hun Ig începură să numere unsprezece tonuri de verde din inima Străbunei Ape până ce adunară cele treisprezece nuanţe necesare fericirii zilei de mâine. Diego Hun Ig, căpetenia Marii Frăţii, merse până acolo, încât îi ceru consilierului să-i explice afacerea cu pământurile. În felul acesta se întâlniră, în vestibulul Consiliului municipal, consilierul şi Diego Hun Ig.

Se văzură, se apropiară unul de altul, se salutară. Îşi scoaseră în acelaşi timp pălăriile albe de pe capetele lor negre. N-a fost o strângere

de mână. Ci mai degrabă o apropiere a lor într-un gest hieratic. Consilierul, după ce-i ură bun sosit, îi făcu loc „oaspetelui” prin culoarul Consiliului municipal, scăldat la ora aceea de soare, apoi îl pofti să intre într-o cameră goală. Lângă perete, se vedeau bănci lungi cu spătar. Tocmai la capăt, în mijloc, stăteau faţă în faţă un fotoliu şi o masă. Asta era tot. Sandalele consilierului şi cele ale oaspetelui răsunară pe piatră. Pe una din băncile cu spătar, într-un colţ, în

Penumbra impregnată de mirosul lemnului de mahon, miros pe care-l răspândeau uriaşele bârne ale tavanului, goale şi parfumate, consilierul şi Diego Hun Ig, după ce şi-au oferit reciproc, cu multă ceremonie, câte un loc pe bancă, discutară despre afacerea pământurilor.

— Iată legea agrară... Spuse consilierul, şi scoase de sub cămaşa albă o cărţulie, nu mai mare decât o carte de rugăciuni, pe care o întinse lui Diego Hun Ig. Acesta o luă cu respect, pe urmă o duse la frunte, ca semn că îi rămânea în Cap, şi la piept, ca semn că îi rămânea în inimă.

Tobele uriaşe răsunară toată după-amiaza şi toată noaptea la poarta casei pe care o ocupa Marea Frăţie. Era într-o sâmbătă. Zgomotul neîncetat, fermecător, al enormelor tobe convoca toată Frăţia, ca să fie de faţă, bărbaţii şi femeile, copiii şi bătrânii în dimineaţa următoare. De mult nu se mai lansase o asemenea chemare. În timp ce răsunau tobele mari, ambianţa de furtună pe care o crea sunetul lor creştea cu fiecare clipă. După-amiaza îţi dădea senzaţia unui frig glacial. Doar atât, căci cei care măturau în grabă, cu mături din rădăcini, curtea cea mare, aproape că nu-şi dădeau seama că soarele asfinţea. Aruncau din belşug căldări de apă şi acopereau pe urmă solul cu frunze şi flori. Diego Hun Ig şi celelalte căpetenii, Procopio Cay, Circuncision Tulul, Juli în Acestuno, Santos Chavar, Pedro Roca se îndeletniceau între timp cu instalarea însemnelor Marii Frăţii pe un altar format din ramuri verzi.

Erau nouă mari însemne. Un disc de argint montat pe un băţ. În centru, de-o parte, icoana

Sfântului Iacob şi, de cealaltă, iniţialele I.H. Ale lui Iisus Hristos. Diego Hun Ig trebuia să primească acest însemn în timpul ceremoniei. Discuri de argint de mai mică importanţă, unele cu clopoţei care sunau de îndată ce le scuturai, altele acoperite de raze solare care ieşeau din cercul de metal orbitor, alcătuiau alte însemne. Unele aveau deasupra

o cruce. După ce însemnele au fost aşezate pe altar, s-au aprins în faţa lor câteva luminări, iar asistenţa, după exemplul lui Diego, a îngenuncheat şi şi-a făcut semnul crucii.

Se lăsase noaptea. Localitatea, sărăcăcios luminată de luna care nu mai reuşea să iasă dintre nori, era pustie şi vuia de ecoul. tobelor.

În băcănie, doamna Bernardina Coatepec – i se dădea numele acesta pentru că era din Coate-peque, deşi toţi îi ziceau „Cocoşoaica” – mergea de colo-colo, exasperată de zgomotul tobelor, fără să se ocupe cum s-ar fi căzut de clienţii care cumpărau felurite mărunţişuri.

— Cei de la Frăţia nu au mamă... Iar n-o să ne lase să dormim. Cine poate să închidă ochii cu zgomotul ăsta?... E un vacarm insuportabil... Parcă nici n-ar exista autorităţi... Ce vrei, tu, fetiţo? întrebă, întorcându-se spre una din cumpărătoare.

— De cinci gologani tămâie...

— Şi pentru ce-ţi trebuie tămâie?

— Pentru ars...

— Bine, ştiu că pentru ars. Dar eu te întreb... Oh! Dumnezeule, mi s-a făcut greaţă de tobele astea, o să înnebunesc; blestemaţii de indieni! Te întreb pentru ce o să ardeţi tămâie?

— Pentru că azi se termină *novena l* Blândului Nume...

— Şi dumneavoastră, doamnă, ce doriţi?

— 6 juma de baniţă de făină...

— Şi dumneata?...

— Unul din *machetele* alea.

— Pentru ce-ţi trebuie *machetele*?

— Ca să-l am...

— Doamne! Dumnezeule! tobele astea! Din umbra băcăniei, cufundată în întunecimi misterioase, în obscuritatea mirosind a mirodenii, se înălţă o voce răguşită, care spuse:

— Puteai să închizi, Bernardina; poate că aşa o să se audă mai puţin, şi pentru cât se cumpără, nu merită osteneala să ţii prăvălia deschisă.

— „Puteai să închizi” îl îngână ea tărăgănat. N-ai decât s-o faci tu.

Un bărbat osos, mustăcios, cu pălăria pe cap, şi o ţigară pe jumătate fumată între buze, se sculă de pe o bancă cu drugul în mână. Închise uşa pe jumătate, apoi aşteptă să iasă ultimii clienţi, ca s-o închidă de tot.

Într-adevăr, din acel moment se auzi mai puţin bătaia tobelor. În semiobscuritate, pisica se trezi, se apropie de sticlele goale mirosind încă a lapte, spălate, gata să primească laptele a doua zi şi, dintr-o săritură, se strecură între pălăriile de paie care se înşirau unele peste altele în grămezi mari, pe o masă de lângă uşă.

1 Perioadă de 9 zile dedicată cultului lui Dumnezeu, Sfintei Maria sau vreunui sfânt (n.r.).

— Fac întâi socotelile, spuse Cocoşoaica, şi pe urmă cinăm... Şi scoase de sub tejghea o ladă mare, în care păstra hârtiile şi moneda, în schimbul a ceea ce vânduse în timpul zilei. Tot aici găsi un creion şi un carnet în care făcu însemnări.

— Ştiu de ce te sâcâie zgomotul tobelor...

— Tu toate le ştii... Ia lasă-mă să fac socotelile...

— Îţi cade greu...

— Lasă-mă în pace sau pleacă de aici. Nu-mi trebuie cicăleală în casă la mine.

— Îţi cade greu...

— Taci, îţi zic, şi spunând asta Cocoşoaica lovi tejgheaua cu un bici pe care-l purta mereu la cingătoare.

Slăbănogul îşi întoarse ochii ca să se uite la biciul care, ca o năpârcă, aştepta pe tejghea, ameninţător. Fără să scoată un cuvânt, înălţă din umeri în semn de protest şi se apropie de unul din rafturile din care scoase o sticlă de bere.

— Mai bine aşa, mai bine să bei toată berea din sat decât să mă plictiseşti cu amintirile.

Omul nici n-o asculta. Se duse în casă şi, în sufragerie, savura berea. Cu capul înfundat între umeri, cu coşul pieptului scobit, ai fi zis că-i un ofticos.

— Vezi, Pistruiatule, se auzi vocea Cocoşoai-cei, indienii ăştia blestemaţi mă înnebunesc cu tobele lor. De asta ţi-am vorbit urât.

— Mi-ai vorbit urât!... M-ai ameninţat cu biciul ăla pe care-l porţi la tine de dimineaţă până seara, nu ştiu de ce. Ba da, ştiu... Era nelipsit

De lângă al tău domn tată... Ei! Bătrânul înrăit, cu biciul ăsta îi bătea pe indieni până-i lăsa fără suflare.

— Taci sau te omor... Se îndârji ea, hotărâtă să-şi descarce biciul pe Pistruiat.

— Tac, dar tobele tot acolo sunt...

— Ce-ai spus?

— Că tac...

— Hai să vedem ce mi-a lăsat servitoarea... Se angajează ca bucătărese şi nu ştiu nici măcar să facă ouă jumări... Şi tu trebuie să citeşti ziarul... Ia mai fi şi tu bun la ceva. Plătim abonamentul pentru tine şi nu te-am văzut niciodată citindu-l...

Pistruiatul smulse de pe un pachet de zjare banderola cu numele lui – abonamentul era pe numele lui, totul era pe numele lui, Luis Marcos – şi, apropiindu-se de lampă, despături ziarul.

— Bernardina, strigă el de îndată ce-şi aruncă ochii pe ziar, nu degeaba bat tobele. Ascultă ştirea: „Mâine se vor împărţi pământurile indienilor din Marea Frăţie, conform cu legea agrară..."

— Cartofi fierţi la aburi ne-a lăsat aia. Oare ţie, din întâmplare, îţi place pătrunjelul? Vrei şi tocană? Dar cum nu i-a pus şi portocală *amară*, e destul de fadă. Ce citeai din ziar?

— Că mâine, duminică, o să se împartă pământurile indienilor din Marea Frăţie.

— E o nebunie să iei pământurile de la proprietarii lor şi să le dai indienilor! Da' chiar că mi-era foame, ia dă-mi pâinea... Degeaba, nu pot să iau nicio înghiţitură măcar, spuse Coco-şoaica, ducând la gură furculiţa cu tocană. Bă

Tăia tobelor face să mi se pună un nod în gât! Mănâncă tu, şi scuză-mă că te las singur...

De talie mijlocie, grăsuţă, Cocoşoaica avea un mers uşor, dar de data aceasta, îndreptându-se spre dormitor, părea mai curând o condamnată la moarte târâtă cu sila. Îşi pierduse dintr-odată stăpânirea de sine. Cu lacrimile îngheţate pe obraz, cu buzele pe jumătate strânse, se aruncă pe pat, plângând cu sughiţuri. Tobele cele mari nu încetau să bată, răbufnind din depărtare, ca şi la poarta Marii Frăţii.

Aşa, aşa au bătut toată noaptea, în ajunul răscoalei indienilor când şi-a găsit moartea tatăl ei. Tatăl ei, prieten intim cu Domnul Preşedinte, fusese atotputernic; era urât de indienii pe care-i numea „oieri" deoarece, copii fiind, duceau vitele la păscut, iar atunci când se făceau mari erau vânduţi pentru recoltarea cafelei şi muncile pe coastă, la plantaţiile de bananieri.

Pistruiatul împături ziarul. Dar nu-l împături de tot. Îl lăsă pe masă. Nu puterile îi lipseau, ci voinţa de-a face ceva. Şi pentru ca

teancul de hârtii să se micşoreze, îi dădu o lovitură cu pumnul. Aşa au bătut tobele atunci, gândi el, întinzându-se, şi se duse să caute altă sticluţă de bere, în prăvălioara care rămăsese cufundată în întuneric, doar cu lumina unei lumânări ce ardea în faţa icoanei.

Aşa sunaseră şi răsunaseră tobele când l-au doborât pe bătrân. Rafel Procol, care era adjunctul şi secretarul lui, trăsese la timp. Trăsese Pentru ca indienii să-l cruţe pe el. A fost o acţiune trădătoare. Dacă nu l-ar fi omorât pe loc

Cu un foc de carabină, indienii le-ar fi tăiat gâtul amândurora. Şi când au sosit răsculaţii au găsit trupul bătrânului culcat cât era de lung la pământ şi l-au cruţat pe Procol.

„Cocoşoaica, sărmana, gândea slăbănogul în timp ce-şi ştergea cu limba spuma lăsată de bere pe buze, a fost crescută în ambianţa asta şi nu-i în stare să înţeleagă cum de pot fi trataţi indienii ca nişte fiinţe omeneşti. Asta o revoltă, o face să-i clocotească sângele. Tatăl ei, chiar mort, continua să fie temut. Se spune că inspira teamă, că avea, în ferma lui de pe coastă, butuci şi temniţe şi că-i pedepsea cumplit pe peonii care se răsculau. Şi ce mai drămuială! Din orice trăgea folos! Nimeni nu isprăvea vreodată să-i plătească ce-i datora. Peonul care-i cădea în mâini nu mai scăpa niciodată. Pentru o datorie cât de mică îi muncea până la moarte, iar copiii lui, care o «moşteneau», continuau să lucreze pentru bătrân”.

Diego Hun Ig se opri în uşa colibei lui ca să-şi prevină femeia că se va întoarce după miezul nopţii şi se duse, ca o pasăre de noapte, peste câmpuri şi pârleazuri până la râpa Bănuţului unde locuia Tucuche, cel mai bătrân om din sat. Într-o basma îi ducea cafea, pâine şi un sfert de roată de caş tare. Totul pe placul lui Tucuche care-l pofti să se aşeze pe jos şi luă şi el loc pe pământ în faţa lui ca o zeitate de piatră.

— Vezi, tata1, o să ne dăruiască pământ zise Diego după o adâncă plecăciune, şi cum la „ei” totul e socotit, trebuie încaltea să ştim dacă-i spre binele sau spre răul nostru.

Tucuche îşi coborî pleoapele, ca să-şi acopere ochii lăptoşi de moşneag şi rămase timp îndelungat respirând adânc, cu capul într-un roi de viespi, cu mâinile ca nişte păianjeni negri cu labe mari descărnate şi piele uscată.

— Socoteşti că ar fi spre bine *tata*?

— Spre rău nu e, Diego Hun Ig. Dar nu e încă timpul ca pământul

să se întoarcă în mâinile noastre. Mai trebuie să treacă ani. „Pene Mari” o să vină în ziua aceea. Trebuie să aşteptăm. De nouă ori am fost la roata lunii şi nimic nu mi-a vestit că pământurile astea erau voinţa lui „Pene Mari”. Eu ştiam, desigur, eram încunoştinţat de tot.

— Şi în ce vezi răul, *tata*? imploră Diego cu vocea neliniştită.

— Că vor veni alţi oameni roşcovani şi vor fi noi lupte, şi vor fi noi biruri şi mari suferinţe.

De foarte departe, ca mişcarea valurilor, sosea ecoul tobelor mari.

— Oameni roşcovani?

— Da, şi ne vor cere, şi ne vor cere... O să fie un război ciudat, foarte ciudat. O să fim atacaţi şi noi n-o să ştim niciodată de cine anume. Şi chiar dacă o să se ştie, n-o să se spună. Toţi? r să tacă. Aici e tâlcul de neînţeles. Ca să se ia pământul, o să fie un război din înaltul ceru

1 Nume dat bătrânilor, în semn de respect (n.r.).

Lui, şi nimeni, Diego, nimeni, nu va şti cauza acelui măcel.

— *Tata*, *tata*...

— Şi va veni şi supunerea căpeteniilor noastre. Multe dintre căpeteniile noastre, fii de indieni, supune-se-vor, pleca-vor capul, pentru ca „omul roşcovan” să-i ajute să ne ceară crâncene biruri, oameni pentru munci, bani pentru sipete.

Vântul de miazănoapte îi sufla în urechile păroase şi reci ca nişte aripi subţiri de liliac, când Diego Hun Ig întorcându-se acasă se poticnea la fiecare pas, fără să găsească un loc unde să pună piciorul. Tobele umflau inima cerului, pieptul nopţii uriaşe, printre munţii care, în jurul satului, închideau cercul zidurilor lor de smarald.

O căpetenie ca Diego nu poate comunica nimănui secretul pe care i-l încredinţase omul cel bătrân din sat. Zorile se ridicau încet. La colţul focului, femeia îi lăsase de mâncare. Şase *tortilla* sub cenuşa caldă, o oală de cafea şi, pe o farfurie, o bucată de carne afumată. Nu mâncă atunci când ajunse, după miezul nopţii, dar dimineaţa i se făcu foame. Mâncarea era rece, dinţii ca de gheată. În jur, totul era umed şi îngheţat, îşi vârî mâna în cenuşă ca să şi-o vadă înmănuşată. Ochii lui priviră cum îi trecea focul printre degete fără să-l pârlească. Ciudat. Cărbunii mici, asemănători rubinelor, i se prelingeau printre mâini, printre degete.

Tobele băteau întruna. Loviturile cadenţate şi toropite îl făcură

să-şi închipuie că totul avea să se oprească: soarele nu va mai răsări, toate lucrurile vor sta locului; stelele, apele, păsările

Adormite şi inimile. Şi un timp, un timp de ani nedeterminati, toate acestea ar rămâne aşa pe loc. Doar Tucuche respira, aşteptându-l pe Marele împăunat, strălucitorul stăpân al „Penelor Verzi”, care va coborî să le înmâneze pământurile, de astă dată cu adevărat.

Ceremonia a fost simplă. Căpeteniile, cu însemnele şi crucile lor, ieşiră în întâmpinarea Comisiei guvernamentale care avea să le dea pământ. În cap venea Diego Hun Ig, cu rotundul său soare de argint pe un băţ tot de argint şi, alături de el, ceilalţi confraţi. Lumea care pusese stăpânire pe poartă a trebuit să fie alungată cu ghionturi. Toţi voiau să privească. Femeile, copiii, tinerii şi bătrânii. Toţi deschideau ochi de apă ostenită, răbdători să vadă în ce consta aceea „înmânare a ogoraşelor”.

În şir, membrii Marii Frăţii îşi aşteptau rândul ca să primească hârtia care le garanta remiterea unei parcele de teren în câmpiile şi munţii de la Palo Alto. Unii indieni încercau să sărute mâinile celor care le dădeau hârtia, dar aceştia şi le retrăgeau explicând că nu trebuie să facă un asemenea gest, că împroprietărirea este conformă cu programul Revoluţiei.

Pistruiatul îşi plimba privirea visătoare de bolnav pe deasupra ceremoniei, fără să se apro Pie prea mult, nu numai pentru că nu-i plăcea mirosul de indian, ci şi pentru că simţea că se sufocă în mijlocul mulţimii. Se folosi de o movi

I

Liţă de pământ şi de pietre a unei construcţii din faţa Marii Frăţii, ca să urmărească festivitatea.

În centru se aşezară întâi Diego Hun Ig, lângă reprezentantul guvernului, pe urmă căpeteniile Frăţiei, toţi în faţa unei mese acoperite cu steagul albastru şi alb. Rând pe rând, fiecare indian venea să-şi primească titlul de proprietate, pe urmă, la sfârşitul ceremoniei, după discursul unui domn care vorbea mai mult cu mânecile decât cu buzele, de multe gesturi ce făcea, Diego răspunse pe scurt.

După aceea au urmat alte bătăi de tobă – s-au lansat rachete şi bombe zburătoare, iar *marimbelel* şi orchestra au început să cânte deşteptarea.

— Cântăm imnul naţional? veni să întrebe dirijorul orchestrei.

— Nu, îi răspunse reprezentantul guvernului, imnul îl cântaţi

când ajungem la Palo Alto, în momentul când proprietarii îşi iau în primire terenurile.

Aşa a şi fost. La Palo Alto, parcelele de pământ erau deja trasate şi toţi indienii s-au dus acolo cu familiile şi au aşteptat până ce fiecare şi-a luat în stăpânire pământul său.

Părinţii cu copiii lor, nepoţii, toţi îmbrăcaţi în ţesături multicolore şi cu feţe de sărbătoare, alcătuiau grupuri arătoase pe fiecare parcelă şi, de departe, se numărau cu sutele şi miile cei care îşi luau locurile în primire. Când fură cu toţii

1 Instrument muzical din America Centrală asemănător xilofonului, la care cântă simultan doi sau trei muzicanţi (n. I).

Acolo, începând cu cei care păreau mari pentru că erau aproape şi până la cei care se zăreau foarte mici pentru că erau mai departe, intonară într-un singur glas imnul patriei, cu picioarele pe propriul lor pământ, nu ca nişte dezmoşteniţi care cântă.

După câteva luni, Cocoşoaica primi vizita unei vechi colege de şcoală. La drept vorbind vederea ei îi pricinui o mare surpriză. Dar se înţeleseră repede. Simplul comentariu asupra situaţiei „atât de grele” le-a permis să cadă de acord. Singurul lucru pe care-l avea de făcut Cocoşoaica era să înscrie pe o foaie de hârtie numele tuturor comuniştilor din sat.

— Sunt mulţi, Bernar? o întrebă prietena ei cu cel mai frumos surâs, care descoperea nişte dinţi descărnaţi, amintindu-i în felul acesta că aşa i se spunea la şcoală.

— Toţi cei din Marea Frăţie. Ţi se pare puţin?

— Dar Frăţiile sunt treaba Bisericii, ca să-i sărbătorească pe sfinţi şi pe Fecioară.

— Frăţia Sfântului Dominic a primit pământurile care s-au împărţit aici; se numeşte Marea Frăţie.

— Da, da! până unde s-au infiltrat ăştia, dar ° – o să dureze mult, planurile sunt gata şi pentru că ştiu cum a murit tatăl tău, m-am adresat ţie. Peste tot se întocmesc liste de comunişti ca să nu scape niciunul.

După ce plecă vizitatoarea, Cocoşoaica îşi înăspri ochii. Pe trăsăturile ei fine, pupilele negre se imobilizară şi se pironiră într-un punct.

Pistruiatul intră, însoţit de un tânăr care purta, atârnându-i de umăr, un aparat de fotografiat şi spunea că este ziarist.

— E fiul unui prieten de-al meu, îl prezentă Pistruiatul şi, întorcându-se spre ziarist, adăugă: am lucrat cu tatăl dumitale la comisia de cadastru şi acolo am pescuit răceala asta de care nu mai scap... Tuşi. Şi tăticul, cum o mai duce?

— Tăticul a murit acum trei ani...

— Nu ştiam. Nici nu-ţi închipui cât de rău îmi pare. Eram atât de buni prieteni.

— Vreţi să vorbiţi cu cineva? se băgă în vorbă Cocoşoaica, curioasă şi iute. Cu cine? Desigur că n-o să staţi de vorbă cu indienii.

— Ba tocmai indienilor am venit să le iau un interviu, spuse ziaristul, privindu-şi bombeul pantofilor, ceea ce făcea des când vorbea.

— Mereu născocesc cuvinte noi, spuse Cocoşoaica. Cuvântul ăsta: inter... Inter... Eu nu l-am auzit niciodată.

Însoţit de Luis Marcos, Pistruiatul, ziaristul plecă în căutarea căpeteniei membrilor Frăţiei, Diego Hun Ig.

Din pragul porţii care se deschidea într-o îngrăditură spre o curte mare, umbrită de pomi fructiferi, începură să strige, întrebând dacă stăpânul e acasă. Apăru o femeie de statură joasă, gata să-şi ascundă obrazul în palme, fiica lui Hun Ig. Întrebară de Diego.

— E aici... Răspunse scunda indiană.

— Spune-i că-l caută un domn...

— Apoi o să-i spun... Şi o luă la fugă.

Îndată apăru silueta căpeteniei. Capul pieptănat şi pomădat, cămaşa foarte curată, pantalonul ajungându-i la genunchi şi sandale noi.

Se apropie şi, după ce-l salută pe domnul Marcos, înţelese că ziaristul vrea să stea de vorbă cu el, să-i pună câteva întrebări.

— Nu eşti poliţist? întrebă Diego neîncrezător.

— Ce prostie! îi spuse Pistruiatul. E un ziarist, din cei care scriu la ziare, înţelegi?...

— Da, înţeleg... Şi ce vrei să întrebi?

— Primul lucru ar fi să intrăm... Spuse Pistruiatul.

— Nu-i obligatoriu, interveni ziaristul care nu vorbise încă; în felul acesta, interviul va fi mai firesc. Şi se gândi: un ziarist ia un interviu şefului comuniştilor. (Exclusivitate pentru revista de circulaţie continentală *Visiones*.)

— Bineînţeles, dacă doriţi să intraţi... Spuse Diego, păşind peste

pragul porţii.

— Nu, nu vă deranjaţi. N-am decât două-trei întrebări: sunteţi comunist?

Diego rămase locului fără să înţeleagă. Răspândind un miros de verbină, fiica lui veni să se aşeze lângă el, urmată de şase băieţi de vârste diferite. Toţi îşi înconjurară tatăl.

— Dar ce-i asta? întrebă la rândul lui Diego.

— Este dragostea liberă, dreptul de a avea ttiai multe femei, încercă să-l lămurească Pistruiatul, să-ţi dai copiii statului…

— N-am decât o „femeie" şi ăştia toţi îs copiii mei. Cei mari merg la şcoală şi o să-i trimit pe toţi acolo, ca să înveţe.

— Asta e „comunism", spuse Pistruiatul. Vezi bine că eşti „comunist", vrei să-ţi trimiţi copiii la şcoala de stat.

— Bine, nu ştiu, dar vreau să-mi trimit copiii la şcoală ca să înveţe carte.

— Spuneţi-mi, domnule, continuă ziaristul, dacă în Frăţia dumneavoastră, după ce aţi primit pământ, vreţi să vă cumpăraţi un tractor, o semănătoare şi să faceţi un siloz mare.

— Da, domnule, asta dorim.

— Foarte bine, se umfla în pene Marcos Pistruiatul, foarte bine…

— Spune acolo, se înteţi indianul, că acum suntem toţi proprietari, că acum suntem toţi stăpâni, că avem cu toţii parcelele noastre şi că o să îim bogaţi. O să avem cu toţii banul nostru.

— Încă o întrebare: ceea ce aveţi este al dumneavoastră sau al tuturor?

Diego răspunse fără să şovăie:

— Numai al meu. Fiecare cu al său. Ce o să avem în comun o să fie o icoană a sfântului nostru Patron, Sfântul Dominic, pe care am comandat-o acum trei luni.

— Şi tractorul şi silozul şi semănătoarea?…

— Da, toate astea o să fie ale tuturor, ca şi Sfântul Dominic. Totul tuturor. Toţi îşi vor da partea lor.

— Vezi, spuse Pistruiatul, asta înseamnă să fii „comunist": să ai lucrurile în comun, în comunitate.

— Apoi, eu nu ştiu ce-i aia, dar pământul nu e în comun. Niciodată! Ah, cât îi lumea! Pământul pe care mi l-au dăruit e numai al meu, şi-al meu, şi n-am să las să mi-l ia. Că doar mi l-au dat pentru ceva.

Chiar în acest loc, îi seceră rafala viaţa lui Diego Hun Ig. O epocă de mare suferinţă pentru toţi indienii! Cocoşoaica, ajutată de Luis Marcos, nu numai că a furnizat lista tuturor „comuniştilor" din sat, dar a fost şi cea care a semnalat escortei formate din soldaţi mercenari casele. În localul „Marii Frăţii" se instala un soi de tribunal. Gocoşoaica ţinea loc de preşedintă, iar ordinele, având drept scop să cureţe de comunişti satul şi împrejurimile, erau executate orbeşte de oameni veniţi de pretutindeni.

Cocoşoaica, după această primă zi de măcelărire a membrilor Frăţiei, se lăsă să cadă pe pat, fără să-şi dea jos basmaua cu care se lega, nici să-şi scoată pieptenii pe care-i purta în păr, fără să aprindă lumina, pe întuneric, şi îi spuse lui Luis Marcos care rămăsese să închidă uşa cu cheia:

— Acum să nu mai bată tobele... Să nu mai răsune tobele... Tobele... Spun... Ordon să tacă...

Pistruiatul nu răspunse. Rămase în întuneric, fără să ştie dacă trebuia să aprindă lampa, înfricoşat, pentru că în vocea Cocoşoaicei era ceva neobişnuit, neliniştit şi violent.

Amândoi, ca nişte umbre, se răsuciră.

— Toba!... Strigă Cocoşoaica. Toba!... O auzi?

El n-auzea nimic. Dar se ieri să vorbească.

— Fă în aşa fel ca blestemaţii ăştia să înceteze să mai iacă atâta zgomot!... Din ordinul Cocoşoaicei, Bernardina Coatepeque, să fie omo-râţi toţi proprietarii de tobe. Auzi?

— Mă duc...

— Haidem...

Şi Cocoşoaica alergă în urma lui cu obrazul chinuit de schimonoseli ciudate, cu poalele suflecate de parcă ar fi vrut să treacă un râu, strigând să tacă tobele. Satul mirosea a pulbere şi sânge. Doar ei doi mergeau pe străzi. Câteva cadavre de indieni rămăseseră încă neîngropate. Se împiedicau de ele.

Un zgomot de tobe, într-adevăr, îl lăcu pe Pistruiat să creadă că şi el a înnebunit. Erau în piaţă, nu departe de poarta „Marii Frăţii", când Luis Marcos auzi tobele, tobe foarte mari, tobe imense undeva în cer, tobe care tunau printre nori.

Dar îşi dădu repede seama că era vorba de avioane. Voi s-o oprească pe Cocoşoaica, s-o strângă lângă coastele lui, dar ea era mai voinică decât el care n-avea decât oasele, şi abia reuşi să-şi frece barba

nerasă de două zile de obrazul ei, când îi scăpă din mâini.

— Cocoşoaica, Cocoşoaica, sâni avioanele… Avioanele… Aliaţii noştri… Care bombardează… Nu sunt tobele indienilor… Dimpotrivă, sunt avioanele yankeilor…

Bătrânul Tucuche apăru prin valea Bănuţului, pe după coamă, ca să privească cerul din acel

Loc cu apă. Mâinile lui, numai piele şi oase, încercau să prindă din aer ceva ce nu se vedea, un iluid, şi îl prinse, şi după ce-l avu, tot trupul i se înverzi.

— Diego Hun Ig, îi vorbi mortului care, pentru el, era tot viu, ca apa, ca soarele şi aerul. Acum nu mai spânzură, acum ucid cu gloanţe… Prăpădul a fost întreg… Mulţi dintre ai noştri au murit pe ascuns, în sate, pe drumuri… N-a sosit încă timpul când pământul să se reîntoarcă în mâinile noastre, dar ziua aceea va veni.

— Ha! Ha! Ha! râdea Cocoşoaica în piaţă şi îşi scutura biciul. Credeam că sunt tobe şi când colo-s avioane… Cât de mult îmi plac yankeii. Cu avioanele lor i-au făcut să tacă pe toboşari. Ha! ha! ha! indieni nenorociţi, stârpiturilor care vreţi să înfruntaţi cu tobe de piele grosolană avioanele de război de ultimul tip!

A doua zi, fiii lui Diego Hun Ig se duseră să lucreze la şosea. Nu li se plătea, nu li se dădea de mâncare. Fiicele lui Diego le aduceau în coşuri fraţilor lor câte ceva de-ale gurii. Contra-maistrul, locotenentul Cirilo Pilches, o urmări pe una din fete şi o silui. „Indiancă comunistă, îi spunea în timp ce o viola, învaţă ce înseamnă dragostea liberă pe care o proclamă taică-tău învaţă ce înseamnă să faci copii pentru stat asta voia taică-tău, ca voi toţi să fiţi ai statului… Na, aici ţi-e tractorul, silozul, semănătoarea…

Indiana de-abia se apăra. Se lăsa în voia soar-tei. Era un mic animal. Locotenentul era cineva. Avea galoane. Avea două pistoale. Avea o sabie. Era curajos. Distins. Erou. Toate acestea i-au adus decoraţii când bombardierele americane

Triumfară asupra compatrioţilor săi, toboşari lipsiţi de apărare. Satisfăcut, după ce-şi văzu victima îndepărtându-se fără să se oprească măcar să-şi strângă vasele sparte, plecă să-i supravegheze pe muncitorii care lucrau la şosea. În buzunarul din spate al pantalonului avea ultimul număr din *Visiones* şi continua să citească…

„… Temător, şeful comunist Diego Hun Ig, în casa căruia vom găsi literatură marxistă, primi la poartă pe cel care scrie aici şi pe un

onorabil cetăţean din părţile locului şi, înconjurat de câini feroci, cu mitraliera în mână, răspunse la întrebările noastre…”

Din nou răsări soarele. Acolo sus, pe înălţime, un arbore de *matasano* se legăna, agitat de vânt. Îşi întindea ramurile deasupra unei văi pururi verzi. Verdele cenuşiu, cenuşiu de aur, al frunzelor de *matasano* contrasta cu smaraldul văii. Dar, plecând de la aceste două culori de verde, ochii lui Diego Hun Ig, fiind închişi pentru totdeauna, alţi ochi, alte generaţii de ochi tineri continuau să numere unsprezece tonuri de verde din inima Străbunei Ape, până ce adunară cele treisprezece nuanţe necesare ca să construiască baldachinul strălucitorului Stăpân al Penelor de quetzalx care, într-o dimineaţă din aceste noi dimineţi, va împărţi definitiv pământul între indienii toboşari…

În!

Tropicalăcu Pene verzi şi roşi!

BOUREANUL

I SE ÎNCLEŞTASE gura de tăcere şi numai când strângea din dinţi îi mai simţea că există în locul unde singura prezenţă mută era limba lui. Ar fi vrut să-şi ascută ghearele, să-şi ascută colţii, scrâşnind. Să-şi ascută privirea, neagră de furie, clipind. De somn şi de oboseală pleoapele i se îngreunaseră ca pietrele de tocilă. În orice moment putea să se întâmple ce-i mai rău; şi din când în când îşi trecea dosul mâinii peste frunte, în timp ce urechile, mari şi păroase, i se umpleau de zgomotul vătuit al apei învârtite în roata morii – puzderii din spuma care arginta ulucii de lemn ce se cutremurau. Caiduna, nevastă-sa, aştepta să-l audă vorbind, aşezată alături de el pe o treaptă a podului, pod mare care vara părea de prisos pentru un râu atât de mic, dar iarna, când coborau apele umflate, tremura ca o insectă din toată fiinţa lui de fier. Caiduna nu se uita la el. Îl avea aproape, aşa că de ce să-l privească? Ceea ce-i trebuia ei era să-l audă că vorbeşte. Cu ochii plânşi, întredeschişi, se gândea la copiii ei, la Anacleto şi Serapito, care în noaptea trecută fugiseră în pădure, ca să nu cadă în mâinile unor soldaţi străini de partea locului, veniţi de cine ştie unde. Dacă prindeau Pe cineva, îl împuşcau fără să-l întrebe măcar de nume. Numai bărbatul ei, Boureanul, rămăsese

Hii pe loc de încăpăţânat ce era. Dar de când se făcuse dimineaţă ea îi tot dădea târcoale ca să-l înduplece să plece cât mai degrabă. Îşi trosnea degetele, se foia întruna, ofta. În cele din urmă nu mai putu

răbda:

— E gata totul... – începu să spună, şi într-adevăr din casă nu mai rămăseseră decât pereţii, tavanul şi podeaua de pământ ... totul e gata. Am înfăşurat toate lucrurile şi le-am pus în coş, iar restul o să încapă-n raniţă.

Boureanul, blând de felul lui, părea altul acum. Altă fire. Altă iarbă. O învălui într-o privire de ură, o ură de fiară gata să dea într-o fiinţă lipsită de apărare, numai pentru că nu-l înţelegea, pentru că nu-i pătrundea gândul.

— Eşti tată, ai copii, nu poţi sta aşa...

— Şi tu ce te bagi?

— Nimic, tată, dar inima îmi spune că te paşte un mare necaz şi că trebuie să fugim în codru...

— Nu mă paşte niciun necaz...

— Dar ce te mai ţine aici?

Nu-i răspunse. Se mulţumi să-şi sprijine mâna dreaptă pe o piatră şi, dintr-o săritură, se sculă în picioare, se înălţă pe vârfuri şi iscodi orizontul, spre partea unde dealurile se teşeau, lăsând vederii o mică vale.

— Vai ce proastă sunt! spuse ea, ca să schimbe vorba. De atâta grabă era să uit roşiile.

Alergă spre casă. În spate îşi făcuseră o grădină de zarzavat şi plantaseră pomi fructiferi.

Plânsul îi încingea faţa. Lacrimi mari, cât roşiile din mâini, îi apăsau obrajii. Nu înţelegea bine de ce, dar ştia că nu mai erau ei stăpânii

Păiriântului pe care li-l dăduse guvernul. Guvernul le dăruise pământul, dar nişte soldaţi, care n-aveau altă lege decât forţa, li-l luau.

Un fior de gheaţă îi sfredeli capul, de la ceafă spre frunte, prin păr, la gândul că s-ar putea întâmpla ceva rău cu bărbatul şi cu copiii ei. Termină degrabă ce mai avea de făcut; şi apoi, cu mâinile tremurânde de durere, scoase un *machete* din locul unde-l ascunsese Anacleto, fiul ei, şi se duse să taie rădăcinile pomilor fructiferi, de curând plantaţi.

— Să mă ierte Dumnezeu! spunea ea cu voce tremurătoare. Dar de ce să lăsăm bogătaşului ceea ce pe el nu l-a costat nimic? Mai bine, mult mai bine ca portocalii ăştia să nu îndulcească niciodată gura blestematului. De ştiam c-o să se întoarcă şi-o să ne ia totul, semănăm

venin.

Boureanul n-o vedea cum nimicea copăceii, cum frunzele şi lacrimile cădeau de-a valma; el stătea lângă pod, cufundat în cine ştie ce gânduri, căutând să pătrundă vreun mister, taina lucrurilor ce aveau să se întâmple.

— Da, venin, iată ce ar trebui să dea pământul ăsta atât de năpăstuit, atât de mult udat de sudoarea oamenilor săraci, ca să umple punga stăpânului… Atât de năpăstuit… Atât de… Atât de… Atât de…

şi la fiecare „atât de „înfigea şi trăgea *machetele* din rădăcinile pomişorilor, dintre care unit erau deja altoiţi, rănindu-i de moarte…

„După ce mi-a purtat de grijă şi m-a îerit de 'ngheţ, înfăşurându-mă în cârpe ca pe un om, acum îmi dă lovituri de *machete*" – probabil că aşa-şi zice acest puiet de portocal…

Râse. Toţi dinţii îi scânteiară pe faţa oacheşă, arsă de soare, roşie-neagră. Un râs amar, fără voioşie, râs de dinţi care ar fi vrut să muşte, să sfâşie în bucăţi…

Se amăra singură, singură şi din pricina tuturor, pentru că toate purtau în ele amărăciune. Soarele se înălţase şi în sudoarea trudei ei nimicitoare se amesteca plânsul, apă netrebuincioasă şi vrednică de dispreţ, sărată şi tristă. Plânsul nu poate fi niciodată vesel. Şi totuşi, atunci când au venit să le dea pământul cu titlu cu tot, a plâns de bucurie, da, de bucurie, de plăcerea care-i umfla pieptul şi o făcea să bată din palme şi să aducă nenumărate mulţumiri lui Dumnezeu, sfintei Fecioare şi sfântului Matei, că le dăruiseră pământul. Dar Boureanul?

Când stătea aşezat, când în picioare, când se înălţa pe vârfuri aşteptând să se întâmple cine ştie ce mister.

Soarele începea să dogorească. Iguanele se umflau pe trunchiurile copacilor, în jocul de lumină şi umbră al crengilor care se aplecau, însetate de pământ, să lingă nisipurile râului.

Dintr-odată, Dumnezeule mare, se auzi în depărtare un bubuit. Apoi domni din nou liniştea. De spaimă, Caiduna scăpă *machetele*. Şi n-apucă să-l mai ridice. Alt bubuit, asurzitor, mai aproape de astă dată. Alergă să se ascundă în casa goală. Furtună din senin? Cutremur în cer?

Se uită din casă să vadă ce face Boureanul. Naique1 stătea tot acolo, nemişcat, dârz, doar că la fiecare bubuit îşi scotea pălăria şi se scărpina

În cap cu minerul *machetelut*, căci nu voia să-l lase din mână nici măcar cât se scărpina.

Apa, numai spume şi cristale, străină de ceea ce se petrecea, continua să salte cântând vesel pe dinţii roţii de moară, în lungi fuioare lichide care se scurgeau şi se risipeau în clăbuci şi scânteieri, pentru ca imediat după aceea, când roata se întorcea cu zgomot răguşit, să se repeadă în jos, cu vuiet de torent, pentru a fi apoi din nou luată de dinţii roţii care, tăind prăbuşirea apelor, o transformau în clipocire de suprafeţe mişcătoare, printre spume şi frânturi de curcubeu.

Încă o clipă, şi totul dispăruse. Caiduna văzu totul din casă. Îşi pipăi ochii, ca să se încredinţeze că-i mai are, că are ochi să vadă ceea ce nu mai vedea. Îşi pipăi ochii, pleoapele, genele. Totul pierise, moara, roata, podul şi bărbatul ei. O cuprinse groaza, îşi simţi picioarele moi, gura vâscoasă, şi i se puse un nod în stomac. Unde era Boureanul? Din locul unde tocmai îl văzuse înainte de ultimul bubuit nu mai rămăsese decât o surpătură spre râul care acum se străduia să acopere cu şuvoiul său resturile podului ce încercau să-l zăgăzuiască.

Şi sus, sus, sus de tot, o umbră uriaşă, cu aripi şi muget de dihanie de fier, abia dacă se văzu trecând.

Gaiduna ieşi din casă, înnebunită de spaimă şi de durere. Printre arborii arşi, pietrele sfărâmate, pilonii căzuţi ai podului, îşi făcu drum, neştiind încotro să-şi îndrepte paşii, căutând, cercetând cu privirea lacomă şi cu răsuflarea tăiată vreun semn, vreo zdreanţă, ceva care să-i arate unde căzuse Boureanul.

Se însera, veni noaptea şi ea tot nu găsise nicio urmă. În întuneric, prin locurile de unde de atâtea ori înaiate, în lumina scăzută a amurgului trecea ca în plină zi, se întorcea acum bâj-bâind ca o oarbă, chemându-l, strigându-l:

— Naique Bourean Cuyque!… Îi rostea numele întreg. Naique Bourean Cuyque!

Broscoii, broaştele, greierii, pietrele şi nisipul care, sub paşii ei prostiţi de oboseală, se rostogoleau în fundul surpăturii, păreau că repetă după ea, ecouri transformate-n piatră. Naique Bourean Cuyque”… Sau doar… Naique Cuyque!… Naique Cuyque!… Numele lui adevărat, căci acela de Bourean i-l dăduseră la cazarmă, când îşi făcea armata, pentru că era un om puternic şi blajin.

Lacrimile i se uscau pe obraji, ca nişte resturi de maţe îngheţate. Ceaţa dimineţii îi scofâlcea faţa. Nici copiii, Anacleto şi Serapito,

pierduţi în pădure, nici bărbatul, nici semănăturile, doar casă, pustie şi ea. Nimeni nu ştie cum a trăit în zilele acelea.

Când fug în pădure, oamenii se întorc de acolo slabi, obosiţi, cu ochi rătăciţi, bărboşi, zdrenţăroşi, dar se întorc; numai de la moarte nu se întorc… Să vorbeşti?… La ce bun? Din pădure oamenii se întorc… Şi acum are nepoţi. Se spune că copiii fiilor nu sunt nepoţi adevăraţi, dar ce ştie lumea?… Sunt nepoţii ei, nepoţi adevăraţi, căci seamănă leit cu bunicul lor. Din pădure se întorc oamenii, numai de la moarte nu se întorc… Şi n-a putut găsi nici măcar o cârpă de la Bourean, nimic, ca şi cum n-ar fi existat niciodată.

Iii!

— Povesteşte, Nana Caida!

— Ei, a fost odată, odată am fost şi noi bogaţi, ne-au făcut bogaţi. Era un guvern care-i înstărea pe oameni, dăruindu-le pământ! Mă auziţi? Noi nu-l cerşisem… L-au chemat pe bunicul tău, Naique Cuyque, în mijlocul pieţei din sat şi acolo, sub nişte copaci… M-am dus şi eu cu ei şi-l văd de parcă ar fi azi… Bunicul vostru era un om puternic şi bun ca pâinea de porumb… Dar ştiţi, bun cu adevărat… Sub copacii aceia, în piaţă, era lume multă de la oraş, şi unul dintre ei a început să vorbească şi a spus multe lucruri, şi multe din cele spuse nu le-am înţeles. Dar ceea ce ştiu e că n-a vorbit de pomană, pentru că la sfârşit ne-a dat un act prin care ne făcea proprietari, stăpâni, stăpâni adevăraţi, proprietari de pământ…

— E ca un vis, Nana Caida, spuse nepoata care mergea la şcoală.

— Trebuie să scrie asta şi în cartea de istorie…

— Nu, nu scrie.

— Atunci, fata mea, au scos-o. Ce nu le place, °u pun. Dar aşa a fost cum vă povestesc eu.

— Nu degeaba spune profesoara că istoria e ca o bătrână care a văzut multe. Nu-i aşa, bunicuţo?

— Atunci când spune adevărul. Pentru că bătrânii, ca şi istoria, mai mint şi ei câteodată. Nu că eu aş minţi când vă povestesc ce vă povestesc, căci într-adevăr aşa s-a întâmplat, au îmPărţit pământ la săraci.

— Aici?

ÎI 1001

— Da, aici… Ei, să ne fi văzut când ne-anjb întors din sat cu actele de proprietari la noi! Trebuie să vă spun că trei nopţi n-am

dormit… Mî se înmuiaseră încheieturile de teamă… Vai, şi când a început să muncească, când şi-a sufle\ cât bunicul vostru mânecile cămăşii şi s-a aşterl nut pe treabă!

— Şi pământurile de care vorbeşti, bunico, unde sunt?…

— Unde erau, pentru că s-au dus pe altă» lume, pe alte tărâmuri, atâta blestemăţie le-a ajuns.

— Le-au luat din nou bogătaşii…

După o lungă tăcere şi după ce a clipit încet, şi-a urmat povestea Caiduna, căruntă şi zbârcită, *1* împreunându-şi buzele pentru a rosti cuvintele cât mai limpede.

— Nu le-au luat nici pentru ei, nici pentru noi; le-au luat ca să le dea înapoi yankeilor, oamenilor de pe alte meleaguri… De asta ne-au aruncat bombe din cer…

— Atunci s-a întâmplat când n-ai mai ştiut nimic de bunicutul?…

— Atunci… Fiii mei au fost pe acolo. Numai buruieni şi spini peste tot. Eu nu-mi pot închipui pământul acela aşa. Îl văd aievea, cum era, cum l-am văzut înainte ca avionul yankeilor să distrugă într-o clipită totul: şi moara, şi podul, şi pe Bourean… Apoi, parcă numai pentru ea, mai spuse: Carne, cărnişoară fragedă le trebuia pământurilor acelea… Carne… Carne din asta de a noastră, pentru că şi pământul e carne, este oarecum mama care devine copil atunci când fiul creşte.

— Şi pentru ce l-au luat, dacă n-aveau de gând să-l semene?

— Ca să fie al lor, şi-atâta tot… Asta vor străinii, să ne aducă la sapă de lemn, să sărăcim cu toţii, iar pământurile să trândăvească, pentru ca ei să poată fi şi mai departe stăpânii nefericirii noastre, a ruinii noastre, a sărăciei noastre…

— A fost un vis, Nana Caida!

— Da, un vis ca un foc aprins în câmp deschis; şi s-a stins repede!

— Dar se va aprinde din nou…

— Fată!

— Aşa spune profesoara. Un pârjol care o să ardă totul, pentru că scânteile mai zboară încă prin aer şi ideile nu se sting.

Caiduna tăcu. Mângâie, în poală, căpşorul nepoatei Agustina şi-i spuse la ureche:

— Şi toate astea tu le repeţi ca un papagal… Alte gânduri o mistuiau. Oamenii se întorc şi de la moarte. Un pârjol care să ardă totul

şi să dea pământul celor mai îndreptăţiţi stăpâni ai lui, fiilor ţării, va însemna întoarcerea acelora care, ca şi Nayque Bourean Cuyque, au murit, victime ale yankeilor care au aruncat asupra lor bombe din cer; şi atunci se va vedea, în bucuria poporului, simbolul coifurilor lor cu pene fumegânde.

CADAVRE PENTRU PUBLICITATE

FĂRĂ GLOANŢE, pistoalele fierbinţi, fumegânde… Fără tăiş, *machetele* ştirbite… Fără cartuşe, puştile… Nu mai rămânea decât fuga, şi atunci au început să treacă umbre… Aceleaşi feţe pe alte corpuri… Aceleaşi corpuri pe alte picioare… Aceleaşi picioare pe alte locuri, alte locuri, alte locuri…

Luaţi prin surprindere, în toiul nopţii, de trupele înarmate până în dinţi, scăpau în întunecimea uşoară a zorilor, la capătul unei bătălii în care rafalele nu mai semănau a luptă, ci a execuţie prin împuşcare, după ce mercenarii devastaseră satele şi, fără să se oprească din înaintare, lăsaseră în urmă pichete însărcinate cu nebuneasca curăţire a terenului prin foc şi sânge.

Aşa ceva nu se poate întâmpla decât prin surprindere. O înaintare prin învăluire pe căi ferate ascunse printre plantaţii de bananieri. Dar nici n-ar fi putut să facă un adevărat front de război ţăranii aceştia care n-aveau drept arme decât uneltele lor de lucru. Cum să ţină piept invadatorului? Era înaintarea unor soldaţi fără patrie, avizi de pradă, şi a unor ucigaşi cărora li se oferea ocazia să-şi dezlănţuie instinctele asupra unor oameni lipsiţi de apărare, să-şi potolească poftele asupra unor femei cinstite.

L

Şi iată că trece coloana celor care sunt prizonieri, fără vreo vină, printre insultele şi loviturile soldăţimii mercenare care, când nu mai poate suporta să audă pasul stăpânilor pământului, îi suprimă ciuruindu-i cu plumbi, căci pentru asta doar li s-au încredinţat arme ce varsă mii de gloanţe.

În grupuri, acum decimate, unii izbutesc să ajungă la barăcile sortite să-i concentreze.

— Nu suntem criminali!… Se mai aud încă strigătele câtorva oameni curajoşi.

— E o crimă să faci parte dintr-un sindicat?

— Nimeni n-o să ne facă să tăcem, prostule, din moment ce n-am făcut nimic!…

— Compania?… În afară de faptul că am cerut ceea ce în mod legal ni se cuvenea, niciodată nu ne-am dat în lături de la datorie…

Setea şi căldura îi măcinau. Erau din ce în ce mai numeroşi în barăcile strâmte. Nu mai aveau unde să se mişte. Se plânseră. Ofiţerul care-i auzi nu se lungi la vorbă:

— Aşteptaţi, aşteptaţi puţintel, că acuşica începe bairamul. Acum sunteţi prea înghesuiţi, dar într-o clipă… Şi văzând că mai mulţi soldaţi târau un negru care le opunea rezistenţă, ordonă: Nu vă irosiţi forţele, băieţi, chiar aici…

Şi chiar acolo îl doborâră cu un foc pe negrul Venâven. Nu se prăbuşi imediat. Dar la fiecare descărcătură, zvâcnea. Şi salturile lui rostogoliră la pământ vreo doi-trei paznici care-l trăgeau legat de braţe. Sângele nu curse imediat pe trupul lui de abanos cald, începu prin a-i colora întâi cămaşa la cot, pe urmă pantalonii între picioare.

Valul de prizonieri creştea. Câte unii veneau în ciudatele lor haine de lucru, de parcă erau scafandri. Îi dăduseră jos din maşinile care serveau la stropitul copacilor cu insecticide. Mirosea a banane, a căldura plantaţiei de bananieri. Dar alături de oamenii aceştia acoperiţi de căşti, ochelari groşi, mănuşi şi cizme mari de cauciuc, alături de aceşti câţiva care puteau fi luaţi drept soldaţii unei armate moderne, mai erau şi cei pe jumătate goi, cei care n-aveau decât un pantalon scurt şi picioarele descoperite, despuiaţi şi gălbui, de culoarea paludismului însuşi. Îşi strângeau buzele ca nişte ciocuri de cocoşi mustăcioşi, ca să profite de ţigară până la capăt. Ceea ce fumau numai era decât foc şi cenuşă. Să fi fost o sută, să fi fost două sute, să fi fost trei sute. Erau mulţi. Rafale şi iar rafale de mitralieră. Strigăte. Urlete. Tăceri îngrijorătoare. Şi noi mase umane, însângerate, strivite, terorizate şi îngrămădite în barăci, ca vitele.

— Nu ştiu cum să omor atâta lume la un loc. Trebuie împuşcaţi în grupuri, domnule colonel, şi dacă tot ne apucăm de treabă, apoi s-o facem, imediat, că ne poate lua timp mult.

— De asta mă tem şi eu, domnule maior, că de-i împărţim în grupuri să nu ne ia mult timp, nu uitaţi că mai trebuie să-i şi îngropăm. S-o sfârşim cu ei chiar aici unde sunt. Împărţiţi în grupuri, ar trebui să săpăm gropi peste tot şi o să ne dea mult de furcă.

— Da, domnule colonel, nu mă gândisem la asta, că o să trebuiască să-i îngropăm.

— Şi cam câţi sunt?…

— Iată aici, domnule, lista celor din sindicate, şi dintre ăştia nu-s mulţi cei care-au luat-o din loc, şi ăi de-au fugit au plătit-o scump. Maiorul Pacay a fost însărcinat să le facă de petrecanie fugarilor.

— Aşa-i, Pacay e specialist…

— O mie nouă sute de fugari figurează pe foaia lui de serviciu… Maiorul râse cu toţi dinţii lui de fildeş roşcat. Pe urmă, încruntând sprâncenele, adăugă: Chestia asta cu gropile în care o să-i îngropăm îmi dă de gândit. Cel mai bun lucru care-mi vine în minte, e să-i punem chiar pe ei să sape o singură groapă. E bună ideea. Şi acolo-s şi uneltele…

— Păi dacă-i aşa, domnule maior, nu ştiu ce mai aşteptaţi. Păcat că n-o să aibă timp să organizeze sindicatul celor care-şi sapă singuri groapa.

— Ar face-o. Dacă le-o propunem, o fac. Un comitet de conducere, un secretariat pentru redactarea textelor, unul pentru publicitate, unul pentru conflictele de muncă.

Colonelul dădu din picioare ca să nu-i amorţească; gulerul tunicii îi era descheiat, în mână ţinea o batistă cu care-şi ştergea sudoarea de pe obraz cu mici lovituri, şi abia dacă răspunse la salutul maiorului care bătu din călcâie ca să se retragă.

Nimeni nu ştia nimic. Gropi? pentru ce gropi? Pentru tranşee? Vor să pregătească defensiva în cazul unui contraatac al armatei poporului? De unde, din ce parte a cerului sau a pământului vor apărea trupele? Unde va avea loc bătălia? Le va fi oare posibil lor, prizo

Oierilor, care n-au drept arme decât unghiile şi dinţii, să participe la luptă. Moartea nu-i mai înspăimânta. Dacă nu puteau lua parte la luptă ca nişte combatanţi, să-i lase cel puţin să-şi ofere pieptul, carne care să-i apere pe soldaţii Revoluţiei ce vor veni să-i răzbune şi să restabilească ordinea.

De cum se oprea vreunul din truda de a săpa şi de a scoate pământ, îl şi snopeau în bătăi, şi nu puţini erau cei care se rostogoleau pe jos, cu coastele sau maxilarele frânte, vărsând sânge, dar nu se mai sculau, căci de-abia căzuţi pe pământul proaspăt răscolit, li se şi trăgea un glonte în spate. Ceilalţi, cei care se ridicau, mureau mai târziu. Ca să mai prelungească timpul necesar venirii trupelor poporului, ca să piară cel puţin cu gustul revanşei, nu le rămânea decât să sape, să sape fără să crâcnească, să-şi sape propriul mormânt.

De ce să nu se ridice toţi şi să fie ucişi toţi dintr-odată, fără să

mai fie nevoie să sape groapa asta în care urma să li se arunce cadavrele?

De ce să mai adâncească această cumplită cavitate care-şi deschidea fălcile în faţa lor? Pentru că cei care săpau, gâfâind şi istovindu-se, simţind că le curge urina în pantaloni, că intestinul gros li se goleşte de încordare, în timp ce-şi plimbau ochii cristalizaţi de spaimă pe orizont în aşteptarea soldaţilor Revoluţiei, ştiau că în felul acesta îşi prelungesc existenţa, îşi lungesc cu câteva ore, cu câteva minute chiar, firul vieţii, şi că în aceste ore, în câteva minute puteau sosi, puteau miji, se puteau profila în

Depărtare avangărzile armatei poporului care neîndoios erau pe drum ca să cureţe ţara de mercenari.

Şi la fiecare lopată de pământ, aruncată din şanţ, în vulcanii de piatră şi noroi nisipos care se tot ridicau, la fiecare lovitură de târnăcop şi cazma pentru a săpa mai înăuntru, la fiecare milimetru de adâncime care se afunda, sute de oameni învingeau totul, chiar moartea, şi se înălţau pe propria lor agonie ca să vadă dacă apar pe undeva cei care veneau să-i elibereze din şanţ, din şanţul în care cădeau, căci pe aceia ce săpau încet, mercenarii îi ciuruiau pe la spate.

— Ordonaţi, domnule colonel, spuse maiorul, înaintând, cu respiraţia lui reţinută de câine ciobănesc, după ce bătu din călcâie, stătu în poziţie de drepţi şi salută o frumuseţe de brută pe umerii căreia străluceau galoanele de comandant-şef de sector.

— Spune-le să înceteze, ordonă acesta, groapa e destul de mare acum şi trebuie să lăsăm vulturilor plăcerea de a dezgropa puţină carne pentru banchet.

Când li se ordonă să oprească şi când rămaseră toţi nemişcaţi, tăcuţi, dezorientaţi, de-abia mai ţinându-se pe picioare la gândul că li se spulbera speranţa de a-i vedea sosind pe patrioţi, se auzi tunând vocea colonelului:

— Pentru Dumnezeu, pentru Patrie, pentru Libertate… Şi pe când striga, în timp ce o trompetă răsuna: „Atenţie, la comandă”, despică aerul cu sabia, de pe înălţimea cerului. Vă aduc la cunoştinţă, vouă tuturor aici prezenţi, că cei care aparţin sindicatelor şi vor acum să le re

Nege să facă un pas înainte, ca să li se acorde viaţa!

Niciunul dintre oamenii aceia nu mişcă, cu moartea în faţă, cu groapa la picioare.

Scos din fire, mai palid decât victimele sale, se ridică în scări, strigând cu mai multă forţă ca să fie auzit i

— Pentru Dumnezeu, pentru Patrie, pentru. Libertate... Şi reîncepu să spintece văzduhul cu tăişul sabiei, în trei rotiri, în timp ce trompeta continuă să sune: „Atenţie, la comandă". Acei dintre voi aici prezenţi care aparţin sindicatelor şi n-au participat la greve, n-au semnat petiţii pentru mărirea salariului şi reducerea orelor de lucru, n-au cerut contract colectiv, n-au ocupat pământuri luate de la Companie, aceştia să facă un pas înainte ca să li se acorde viaţa!

Un băiat de douăzeci şi trei de ani se năpusti ca un nebun cu pumnii înainte spre locul unde se găsea colonelul, dar acesta, dându-şi seama de pericolul pe care-l reprezenta omul ce se aruncă asupra lui, trase cu violentă de hăţurile calului. Animalul se ridică pe picioarele din spate cu cele din fată în aer, ceea ce proteja corpul preţios al şefului, în timp ce mai multe împuşcături răceau definitiv furia tinerească a rebelului al cărui trup, rostogolindu-se, le atrase după sine pe toate celelalte, pe toate cele care, cu el, în mijlocul celei mai înfricoşătoare învălmăşeli de pulbere şi de fum, de strigăte şi de sânge, cădeau salvă după salvă, înăuntrul sau în afara gropii. Unii se târau, în ultimele horcăituri ale morţii, ca să rămână împreună, ca inima lor să poată rămâne unită cu alte inimi care bă

Tuseră pentru aceleaşi cauze şi aceleaşi idei, ca să formeze un front puternic şi combativ, ca să nu se izoleze, ca să nu trădeze unitatea necesară în luptă şi în moarte, braţ lângă braţ, carne lângă carne, sânge lângă sânge, os lângă os...

Noaptea „groparnitei" se tulbură de zgomotul unui tren. Mecanicul, auzind detunăturile armelor şi văzând focul împuşcăturilor în întuneric, opri locomotiva din mers cu o înspăimântătoare zguduitură, care se transmise tuturor vagoanelor. Mercenarii luară trenul cu asalt. Erau înfometaţi de moarte şi căutau să ucidă. Începuseră să se omoare între ei. Chiar aici, în timp ce se certau pe femeile luate din bordeluri pentru armata „eliberării", s-a produs o încăierare între cei din Honduras şi cei din Nicaragua.

Toţi, toţi aveau nevoie de femei. Să-şi ungă corpul cu carne de femeie, ca să-şi şteargă de pe braţe, de pe piele, de pe tot ce-i acoperea, senzaţia de moarte, de carne îngheţată, năclăită de plânsete şi nu de sudoare, care le rămăsese de la groapă. Şi se agăţau de prostituate – parfum şi dezinfectant totodată – ca să smulgă de pe ei mirosul acela

de moarte pe care rachiul nu izbutea să-l îndepărteze. Le posedau imediat, în întuneric, pe jos, şi după un spasm rapid sau Prelungit, le frecau de trupurile lor ca pe un săpun spumos de salivă, cleios de spermă şi sălciu de sudoare înţepătoare, totul amestecat în umiditatea caldă a nopţii, în pâcla serii cu povara

Aceea de lacrimi, în mirosul astringent şi metalic al sângelui şi în aburul de pulbere care se înălţa din zdrenţele arse.

Colonelului Gerardino Cărcamo îi stătea atât de bine casca, după părerea lui, încât se ştergea de plăcere în faţa oglinzii, în aşteptarea comenzii sale. O femelă de culoarea tamarindului, din cele care se lipesc de mascul ca un abţibild, cu ochi de căţeluşă, cu dinţi de caiman, cu sâni proeminenţi şi cu corpul de trestie.

Reacoperi lampa pe care o descoperise ca să se privească în oglindă. Chiar el ordonase întuneric complet în tabără.

Un hohot de râs anunţă apropierea celei pe care o ceruse şi, în penumbră, ivindu-se din întuneric, se profila Quinancha.

— Trompudo, dragostea mea... Îi spuse femeia intrând, să mă faci tu să vin până la iadul ăsta. Cât pe ce să mă prăjesc de vie. Ia te uită în ce hal am ajuns... Şi pe drum mi-am mânjit cu un noroi blestemat degetul ăsta rănit... Idiotul de mecanic a oprit trenul brusc, ca şi cum am fi fost nişte vite. Spune-mi dacă ştii cum începe tetanosul...

Colonelul, fără s-o asculte, o apucase de talie, mângâind-o cu mâinile lui plutitoare şi umezite de sudoare, când pe piept, când pe picioare.

O palmă a Quinanchei îl făcu să-şi oprească manevrele.

— Ştii cum începe tetanosul, spune-mi. Îmi simt deja fălcile încleştate şi mi-e greaţă.

— Dacă te simţeai bolnavă, de ce-ai venit?...

— Nu mă simţeam bolnavă, dar cui nu i s-ar întoarce stomacul pe dos călătorind într-un tren

De vite? Şi cum li s-a spus fetelor că veneau să stea cu americanii...

— Şi ce, bătrâna mea e şi ea moartă după americani?

— Fetele, am zis, nu eu, fii te rog atent cu cine vorbeşti... Dar, spune-mi dacă ştii cum începe tetanosul...

— La ţâţe...

— Du-te dracului...

— Întreabă-i pe americani...

— Îl întreb pe servitorul lor cel mai bun… Cum începe tetanosul? Spune-mi, spune-mi… Nu fi porc!

— Am să pun să-l cheme pe medicul de serviciu şi o să-l întrebăm. Eu nu ştiu cum începe tetanosul.

— Între timp, poate că dacă aş avea puţin alcool la îndemână.

— Coniac…

— Orice, numai să fie repede…

Colonelul veni cu sticla. Pe drum, şi cu o lovitură de picior, îşi trezi ordonanţa ca să se ducă în căutarea medicului, avertizându-l să-l prevină dacă e tetanos.

— Nu fi idiot, mi-l verşi acolo unde nu trebuie.

— Dacă nu văd nimic…

— Dă-mi mie sticla…

— Mai bine să ridic cârpa asta de pe lampă… Zis şi făcut.

Quinancha apăru cu mâna însângerată şi plină de noroi. Lichidul de culoarea chihlimbarului o făcu să tresară, cu dinţii strânşi, cu ochii ca nişte cărbuni.

— Nu mi-ai dat nici o singură sărutare.

— Ca să-mi lovesc obrazul de ţucălaşul ăstaţ pe care ţi l-ai trântit pe cap…

Colonelul duse mâna la cască. Îi stătea atât de bine şi iată că scârba asta de femeie îi spune ţucălaş…

— Şi unde te-ai umplut de noroi?…

— Am căzut într-o groapă în care se spune că erau morţi, e noroi de cadavre. Simt că am febră. Transpir, ard toată, tremur, nu pot să mă opresc din tremurat.

Medicul apăru, urmat de un asistent, şi fără să mai aştepte îi făcu prima injecţie antitetanică.)

— Antitârfenică, doctore? De asta nu vreau să mi-o vindeci.

Quinancha îl auzi că-şi bate joc de ea şi începu să plângă ca un copil. Numai noaptea în care rămăsese orfană o mai văzuse plângând aşa.

După plecarea medicului clănţănea, întinsă pe patul de campanie. Ordonanţa aduse alt pat şi colonelul se culcă pe el îmbrăcat, cu casca lângă pernă. Pânza căzuse din nou peste lampă. Nu dormeau. Nemişcaţi, fără să poată închide ochii. Ea, pândind clipa în care avea să înceapă boala. El, furios şi contrariat. În cele din urmă îl cuprinse somnul. Respiraţia lui clăbucită deveni sforăit.

Quinancha văzu mişcându-se o umbră. Bâjbâia de colo-colo în locul unde începeau să se întețească întunericul și penumbra. Era îmbrăcată în zdrenţe albicioase. Cine a putut să intre? Nu mai existau oare paznicii, gărzile personale şi ordonanţa, cu toţii înarmaţi şi cu ordin să tragă asupra oricui ar încerca să intre acolo unde se odihnea șeful?

L

Quinancha se sculă. Nu era efectul febrei. Trebuia să-şi apere războinicul, şi merse în întâmpinarea fiinţei acesteia care-i căzu în braţe. O băbuţă mirosind a porumb vechi şi vorbind cu o voce de râu care abia dacă are destulă apă ca să alerge pe nisipul albiei sale.

Din mânecile cămăşii, cârpă zdrenţuită de atâta folosire, îi ieşeau două braţe osoase şi păroase, într-o atitudine de rugăciune, şi nişte mâini, aproape fără unghii de atâta trebăluială.

— Nu-ţi face griji, îi spuse Quinancha, asurzită de sforăiturile şefului şi încleştată de cârcei atât de puternici încât îi dădeau senzaţia cumplită că-i ameninţată de paralizia picioarelor şi a braţelor, nu-ţi face griji, mâine am să-i vorbesc, îți promit că o să reușim.

Pe coastă se arătă ziua.

Quinancha n-ar fi suportat să mai rămână nicio clipă măcar fără să strige, fără să strige cum o făcea acum, cu fulgerul acela care-i ardea trupul, cu gura larg deschisă, cu fălcile înţepenite, apucată de horcăituri și scăldată într-o sudoare înveninată.

Colonelul aruncă un cearşaf peste ea, îngrozit de transformarea obrazului aceluia atât de drăguţ într-o faţă buhăită, contractată şi violacee. Şi chiar când se liniști și plânsetele-i se reduseră la hohote neîntrerupte, colonelul nu consimţi s-o descopere, în aşteptarea medicului chemat de urgenţă, şi asta nu numai ca să n-o vadă, ci şi ca să-i calmeze strigătele care, din nou, şi mai sfâşietoare încă, tremurau, tremurau într-atât încât o lăsau fără voce, pe marginea unui soi de rugă convulsivă, cu o mitralieră

În dinţii care clănţăneau, cu fălcile ţepene care de-abia lăsau să i se prelingă rugăciunea pentru morţii din groapă.

— Trebuie să-i laşi să-i ducă la cimitir cât timp îi mai pot recunoaște… – „şi tocmai tu o ceri, tu, care nu mai eşti de recunoscut”, gândi colonelul – dă-le voie să-i scoată din groapă… >

— Da, da… Consimţi el, să-i scoată, să-i scoată… Orice numai să nu se descopere şi să-şi arate obrazul paralizat, de culoarea

bălegarului, acoperit de o funingine pufoasă ca părul de maimuţă.

Degeaba veni medicul. Nu mai era nimic de făcut. S-o omoare, sau s-o lase să moară în durerile cele mai crâncene, mai rău decât arsă de vie, mai rău decât atinsă de turbare, cu toate simptomele celor care mor otrăviţi cu stricnina. Îi făcu chiar semn colonelului să-i pună capăt printr-un foc de revolver, mişcând arătătorul mâinii drepte ca pe trăgaciul unui pistol.

— Cadavrele… cadavrele… Mormăia ea gemând și aiurind, cu o voce de nebună și cu umbra obrazului ei de maimuţă păroasă sub cearşaful alb…

— Da! Da!… Să-i dezgroape imediat și să-i ducă la cimitir. Auzi, Quinancha, uite, dau ordin.

— O băbuţă a venit să mă roage astă noapte, în timp ce dormeai, Gerardino, și eu i-am spus că da, i-am promis că da, și uite că tu dai acuma ordinul pentru mine, ce bun eşti…

— O băbuţă?… Ai visat, Quinancha, în delirul tău…

— Bine, am visat, Gerardino, dar să-i scoată, să-i scoată…

— Maiorule…

— Da, domnule colonel…

— Cum dumneata eşti cel căruia îi va reveni comanda ariergărzii, când va pleca grosul trupelor, permite tuturor acestor oameni să-şi retragă cadavrele tâlharilor de la sindicat și să-i ducă la cimitir să-i îngroape. A trebuit să-i omor ca pe niște tâlhari… S-au răsculat… S-au ridicat contra mea…

— Îţi aud ordinul, Gerardino – se agită corpul Quinanchei sub cearşaf – ce bun eşti cu animăluţul tău cu dinţi de caiman… De cum o să-mi fie mai bine, am să te sărut sub osişor… Așa cum îţi place, sub osişor…

— Te poţi retrage, maiorule.

— De ce-l alungi? Ca să nu ştie că te sărut sub osişor? Tare mândru mai eşti!…

Noi convulsii o scuturară. Nu mai vorbea. Puţin câte puţin încetă să mai rostească cuvintele care acum nu erau decât plesnituri de limbă gelatinoasă. Cu braţele și picioarele închircite, ghemuită toată ca un păianjen care se arde…

Dar dintr-odată reîncepu să urle:

— Gerardino!… Gerardino!… Cairaanul tău!… Quinancha!… Caimanul tău!…

Colonelul se îndepărta cu trupele. Nu mai rămăseseră decât pichetele de ariergardă de sub comanda maiorului Pablo Salas şi medicul care-i spuse Quinanchei că avea s-o elibereze de cear-ceai şi, ajutat de un infirmier care adusese o frânghie, se aruncă asupra ei ca s-o lege până la imobilizare completă şi s-o transforme într-o mumie albă.

12 – 1001

Mame, văduve, orfani, fraţi, părinţi îşi transportau morţii de la gropi la cimitir.

Să-i dezgroape, să-i recunoască, să ducă în mormintele lor trupurile membrilor sindicatului lucrătorilor agricoli, şi sindicatului lucrătorilor de pe plantaţiile de bananieri, şi sindica-jtului lucrătorilor de la căile ferate, ai sindicatului docherilor, în timp ce în cimitir se săpa altă groapă, un mormânt tubular în care să fie] îngropat cineva în picioare. Acestea au fost instrucţiunile medicului înainte de plecare. Să facă din pământ o cămaşă de forţă pentru Qui-nancha, ca să-i potolească convulsiile care aveau să se întețească. Şi ea rămase aici, ţeapănă, cu obrazul ca o mască, îngropată până la gât, aproi prindu-şi şi îndepărtându-şi ochii ca cele două vârfuri ale unui cleşte, ca să încerce să apuce ceva… Ceva… Bucăţica morţii ei… Acolo unde moartea era totul, ei îi lipsea bucăţica ei, micul ei teren al morţii, şi încerca să şi-l izoleze cu ochii, apropiindu-i şi îndepărtându-i cu mişcăm dezordonate care uneori făceau să se vadă cor-neele albe, invadate dintr-odată de toată umbra devorantă a pupilelor. În timp ce trăgea să moară, îi muiau buzele cu zeamă de lămâie. Simţindu-şi buzele umede şi fălcile aproape paralizate, îşi repeta strigătele:

— Gerardino!… Gerardino!… Caimanul tău… Quinancha!… Caimanul tău!…

Muşte, soare, nisip în vânt şi picioarele oamenilor care purtau cadavrele. Un şuvoi de morţi umplu deodată cimitirul satului.

Quinancha îşi dădu sufletul. Oamenii ridicară ochii la cer.

De pe ziduri, de pe stâlpi, de pe copaci, de pe poduri, de pretutindeni au pus noile autorităţi să se smulgă sau să se şteargă toate inscripţiile sau afişele în care era menţionat cuvântul sindicat. Panourile sfâşiate păreau drapele în zdrenţe. O furie nestăpânită cuprinsese autorităţile împotriva a tot ce era ţăran, muncitor sau sindicalist. Nu rămăsese locuinţă care să nu fi fost percheziţionată în căutare de documente, de manifeste, de arme şi de oameni ascunşi.

Barem bine că cei capturaţi mergeau la închisoare şi nu la groapă. Bine până într-un anumit punct. Închisorile erau gropi în care se îngropau de vii bărbaţi şi femei. Unii plecau spre alte închisori sau, direct, spre zidul condamnaţilor. Se împuşca zilnic şi la orice oră. Dimineaţa, după-amiaza, seara.

Lumii întregi îi parveneau alte ştiri. Cele ale guvernului care vorbea de deturnări de fonduri. Prin zerouri multe la dreapta, unicul loc în care zerourile au o valoare, pretindeau să-i emoţioneze pe bancherii care le folosesc în chip de zgărzi de fier pentru împrumuturi, ca să înlănţuie continente întregi. Deturnări şi tot alte deturnări de fonduri. Zerouri şi tot alte zerouri, până ce sutele se transformă în mii, şi milioanele în sute de milioane. Şi ştirile corespondenţilor descriind vitejiile unei învăţătoare care, călare şi cu mitraliera în mână, acoperise, ea singură, retragerea muncitorilor combatanţi care apărau un port.

Micii proprietari creoli strigau până răguşeau:

— Deturnări de fonduri!... Deturnări de fonduri!...

Totuşi presa străină nu se interesa de deturnările de fonduri, ci de această învăţătoare numai bună de cinema care, îmbrăcată în haine bărbăteşti, călare pe un cal negru, se deplasa cu viteza vântului...

— Deturnări de fonduri!... Deturnări de fonduri!...

Femeia Tarzan, *Demonul roşu* şi multe alte porecle fabuloase îi erau atribuite eroinei...

..." După ce şi-a omorât calul şi l-a aruncat de pe înălţimea unei faleze în valurile înfuriate ale Mării Caraibilor, *Femeia Tarzan* sări într-o mică ambarcaţie indigenă, o pirogă lungă cât şira spinării, şi dispăru în noapte, pe suprafaţa apelor argintate, escortată de o armată de rechini, printre arcurile desenate de peştii-zburători şi acompaniată de orchestra peştilor muzicali şi a cailor de mare..."

Şi astfel continua ştirea în tehnicolor. Fură convocaţi corespondenţii străini. Nu li se vor da decât foarte puţine ore ca să părăsească tara dacă mai continuau să creeze aureola aceasta de eroism în jurul *Femeii Tarzan*, a cărei acţiune de ariergardă permisese fuga autorităţilor „moscovite".

Cu amabilitate şi într-o spaniolă stricată, unul dintre ziarişti întrebă ce altă ştire senzaţională mai exista, şi imediat se auzi corul:

— Deturnări de fonduri!... Deturnări de fonduri!...

Agenţiile de informaţii şi ziarele din exterior refuzară să mai dea

încă un comunicat asupra deturnărilor de fonduri. Nici *Femeie Tarzan*, nici deturnări de fonduri. Micii proprietari creoli se alarmară. Asta se putea. O țară despre care nu se dă niciun comunicat de presă nu există, chiar dacă figurează pe hartă. Se înmulțiră posturile din buget destinate publicității. Se crea un Minister al Propagandei. Și nimic. Lumea începea să se dezintereseze de atomul acela geografic care o menținuse trează.

Un cuvânt salvă situația. Îl pronunță cu toată umiditatea salivei tabagice din gură *mast*erul publicității din New York, Jérôme McFee, terminând tocmai să mănânce o havană, s-o mestece și s-o fumeze.

Îl pronunță închizându-și ochii săi mici de fum albăstrui, asemănător cu cel al tutunului pe care-l fuma, lăsând să se vadă mai multă pleoapă decât ochi, mai multe gene decât pleoapă, cu părul lui de lână albă și creată, lovindu-și burtica rotunjoară cu degetele mâinii drepte și lungindu-și picioarele prea scurte ca să atingă pământul, de parcă ar fi fost pedala unui pian.

Cânta la pianul acela mare cu rezonante rotunde care se numește lume.

Prin simplul fapt că Jérôme McFee apăsa vârful piciorului puțin mai mult, în timp ce bătea toba pe burtă, răsunetul știrii era mai mare. În roii și mii de birouri și de ziare i se reproduceau mișcările, de la dactilografă la linotipist, fără să mai vorbim de marii virtuoși ai teleimprimatoarelor i telegrafia și radiotelegrafia.

L

Un cuvânt, un singur cuvânt pronunță *ma\ sterul*, după ce se îndeletnicise cu studiul complet al antecedentelor, activității și programului de acțiune al guvernului, care-i solicitase serviciile.

Un singur cuvânt. Glacial. Calculat. Produs al unui spirit care era cel mai perfect magnet, pentru a izola realitățile și a acționa asupra lor, după cum era și cea mai perfectă mașină pentru a crea lozinci:

— *Corpses*!…

Nici nu terminase Jérôme McFee de pronunțat *Corpses* că se și dezlănțui în jurul lui o bătălie ce părea mai degrabă un joc sportiv, între lumini, sonerii, telefoane, mașini de scris cu viteze electrice și salariați care se străduiau să sosească cu rapiditatea luminii și a sunetului, ca să înregistreze sus-numitul cuvânt al cărui *copyright* fu obținut de îndată.

Și în mai puțin de o săptămână, cu mulți dolari, după ce în

prealabil a fost consultat Departamentul de Stat, folosirea lui i-a fost cedată colonelului-guvernator al micilor patroni creoli, care nu se împăcau cu anonimatul, ceea ce-i mai rău decât înfrângerea.

Corpses! *Corpses I Corpses I*

Toate drepturile de traducere, de reproducere şi de adaptare a cuvântului cadavre, rezervate pentru toate ţările, inclusiv Rusia. *Copyright by colonel-guvernator al Eliberării*.

Micii patroni creoli săreau în sus de bucurie. Nici deturnări de fonduri, nici *Femeie Tarzan*.

1 Corpuri (1. Engl.) (n.r.).

Corpses! *Corpses*!... În engleză cuvântul avea o sonoritate ciudată, ca lovitura de cioc sau ca strigătul unei păsări de pradă... *Corpses I Corpses I Corpses*!... *Master-n*\ fu invitat să-şi petreacă un *weekend* în paradisul turiştilor şi să aibă o întrevedere cu Preşedintele.

Corpses!... *Corpses*!...

Toată lumea repeta acest cuvânt magic, iar excelenta-sa tocmai îl făcea să-i strălucească pe buze când, în mijlocul mitralierelor şi al tăcerii, avu acces în biroul lui Jérôme McFee.

— Reiese din informaţiile noastre, îi explică McFee excelentei sale în timpul întrevederii, că totalitatea oamenilor care citesc ziarele, ascultă radio, urmăresc televiziunea sau se duc la cinema, se alimentează cu 70 % carne moartă şi 30% carne vie: singurele ştiri care-i interesează sunt cele care prezintă cel mai mare număr de morţi; cu cât mai multe cadavre, cu atât mai multe ştiri... *Corpses*!... *Corpses*!...

Mai degrabă în engleză decât în spaniolă... Printre mitraliere şi tăcere...

— Excelenta-voastră va folosi o armă de care naziştii n-au făcut încă uz, pentru că nu le-am dat răgaz. Cea mai spectaculoasă propagandă Pe bază de cadavre!... Şi auzindu-l pe McFee cum vorbea, Preşedintele împroşcă ca o seringă, 0 ţâşnitură de spumă de salivă printre dinţi.

— Da, excelentă, cadavre... Insistă *master-n*\, străpungându-l cu ochişorii săi albaştri, de un albastru ca fumul de tutun.

Corpses!... *Corpsest*...

Mai degrabă în engleză decât în spaniolă... PHntre mitraliere şi tăcere...

— De ce crede excelenfa-voastră că ne fi fotografiau pe cei pe care-i trimiteau la camerele de gazare, păstrându-le perfect catalogate obiectele personale, ca hainele, pantofiorii de copii, părul femeilor, danturile false, ochii de sticlă? Pentru că intenţionau să lanseze prin! lume cea mai grandioasă dintre propagandele\ pe bază de cadavre; nu corpul, ci identificarea persoanei, numele, etatea, sexul, rasa, religia, originea, meseria sau profesia, căci ar fi fost imposibil să se conserve milioane de corpuri; asta o să facem cu guvernul dumneavoastră, pe scară restrânsă, desigur, dar încercăm să-i dăm cât mai mult răsunet posibil… Excelenţa-sa îşi răsuci mustăcioara à la Hitler.

— Să reunim cât mai multe cadavre posibil şi, materialul, o dată pregătit, să-l fotografiem. Pe urmă îl vom multiplica în ziare, reviste, la cinema, la televiziune, pe afişe, prezentându-le ca victime ale barbariei roşii.

Când *mast*erul se retrase, foarte mulţumit de faptul că Preşedintele îl însoţi până la uşa biroului, îşi luă rămas bun cu o frază care recapitula totul:

— Guvernul dumneavoastră, domnule colonel, au unităţi-l prin cadavre…

Corpsest… *Corpses*!… Mai degrabă în engleză decât în spaniolă, printre mitraliere şi tăcere, ca o lovitură de cioc sau un croncănit de pasăre neagră, funebră, care se hrăneşte cu hoituri.

Telegramele circulare, destinate guvernatorilor, primarilor şi şefilor de poliţie, nu se lăsară aşteptate.

„Suspendaţi ordinul nostru anterior de a furniza de urgentă sânge pentru transfuzii şi, potrivit instrucţiunilor precise ale Preşedinţiei, îndepliniţi următoarele: procurati-vă cel mai mare număr posibil de cadavre pentru publicitatea guvernului. Dumnezeu, Patria şi Libertatea, (semnat): Ministerul de Interne”.

Răspunsurile nu se lăsară nici ele aşteptate:

„Cincizeci de deţinuţi au fost desemnaţi să fie executaţi pentru a vă procura cadavrele necesare. Indicaţi dacă este suficient. Dumnezeu, Patria şi Libertatea, (semnat); Comandant local San Lucas”.

„Nouă şefi revoluţionari au fost executaţi noaptea trecută pentru a pune cadavre la dispoziţia guvernului. Faceţi cunoscut dacă trebuie mai mulţi. Dumnezeu, Patria şi Libertatea, (semnat): Primarul din Todos-los-Santos”.

„Am capturat mai mulţi cetăţeni care refuzau să servească

guvernul cu cadavrele lor. Sunt acum la ordinele dumneavoastră, (semnat): Comisar militar Milpas Altas”.

A fost nevoie de ordine definitive, într-atât ploua cu răspunsuri referitoare la execuţii şi la anunţuri de împuşcări, interzicându-se autorităţilor inferioare să mărească materialul de propagandă, căci trebuia folosit cel existent.

„Sunt o femeie bătrână, suna un mesaj adresat Preşedintelui, şi dacă este nevoie de cadavre, îl dau pe al meu, numai să nu mi Se ucidă fiul care e tânăr şi tată a trei prunci”.

Încetară împuşcăturile, dar începu transportarea morţilor. Sătenii văzuseră ei multe, dar

Aşa ceva, să se scoată morgii din cimitir şi să fie duşi arestafi în capitală, încă nu.

Escorte, poliţişti, jandarmi, cu arme şi *machete*, însoţeau funebra procesiune pe toate drumurile ţării. Erau îmbrăcaţi în kaki, cu pălării ca din Texas şi, pe braţ, cu insigna sabiei şi a crucii.

Morţii erau îngrămădiţi ca gunoaiele în jurul oraşului.

Expertul firmei McFee, special angajat ca să conducă operaţia publicitară, califică drept „sabotaj” telegrama prin care se ordonase transferarea cadavrelor în capitală, şi trebui să se telegrafieze din nou, dându-se instrucţiuni autorităţilor subalterne, să se mulţumească cu dezgroparea rămăşiţelor persoanelor moarte în cursul ultimelor evenimente şi să le lase expuse intemperiilor până la sosirea fotografilor şi a corespondenţilor de război.

Nimeni nu dădu semnalul de alarmă, în afară de vulturi. Tromba de păsări negre care începu să dănţuiască deasupra cimitirului!

Se dezgroapă morţii!

Aceasta a fost prima ştire. Cea care le scoase întrucâtva din durerea şi toropeala lor pe soţiile, mamele, fiicele şi surorile celor din sindicate, masacraţi în groapă.

Amiază lustruită cu şmirghel, orbitoare.

Au ieşit din casă aşa cum s-au nimerit. Uşile au rămas deschise, mâncarea pe foc, ţesătura pe

Maşina de cusut, tutunul pentru ţigări tăiat în foi şi piatra de lustruit purtând încă pe ea căldura mâinii.

Negre, îmbrăcate în zdrenţe, în bale de cârpă, înainta una, înainta alta, înaintau toate, urmate de copii şi de câini, de copii fără pantaloni, ţinând sus în mână un porumbel, căci numai aşa reuşeau să

nu fie împuşcaţi. Fiind copii, îi cruţau. Tot ce era bărbat a fost secerat.

Se dezgroapă morţii!

Toate voiau să meargă în faţă. Nu se putea. Unele trebuiau să rămână şi în spate. Dar niciuna nu voia.

Duhoarea grea a morţilor în vânt. Drumul arzător. Praful de jăratic al pământului alb. Toate în faţă. Unele în spate. Unele care se resemnaseră să le urmeze pe cele care, mai călite la mers, înghiţeau cu paşi mari distanţa din sat până la cimitir.

Alte femei le-o şi luaseră înainte. Aflaseră vestea mai de mult şi se mobilizaseră cu căruţe, cu cai, cu biciclete şi chiar cu un automobil distrus şi fără capotă.

Îmbrăcate în doliu şi cu faţa scăldată în picături de sudoare neagră, într-atât de murdare le erau genele de un praf negricios pe care lacrimile îl subţiau, priveau, tăcute, muşcându-şi batista, la soldaţii care răscoleau mormintele călcând în picioare crucile şi florile, ca să scoată rămăşiţele celor care, căzuţi în groapa săpată chiar de ei, le fuseseră înapoiaţi datorită intervenţiei Quinanchei. Atunci încă îi mai puteau recunoaşte.

Acum nu.

Acum, parcă s-ar fi smuls rădăcini de copaci, distrugându-le. Rădăcini umflate de pământ şi de somn. Totul era cald, supraîncălzit, fierbând îrvi cuptorul coastei, în afară de ei, sălbatic de îngheţaţi, fără ochi, cu pleoapele acoperite de pietriş.

— Niciodată nu s-a văzut nerecunoştinţa mai mare… De ce-i dezgroapă, dacă şi colonelul şi maiorul au dat ordin să fie scoşi din groapă şi duşi la cimitir? Ce le-au făcut pentru ca, nici măcar morţi, să nu-i lase în pace? Unde o să-i ducă?

Femeia care vorbea era una dintre cele care sosiseră mai la urmă, dar nu putu să spună mai mult, ceva se rupse în ea şi, înghiţitură cu înghiţitură, îşi bău în tăcere toată grindina lacrimilor.

— O să-i mai duceţi la groapa cea mare, nu? interveni o ţărancă cu ochii vătuiţi, de culoarea pulberii de puşcă, adresându-se caporalului.

— O să-i stropiţi cu rachiu şi o să le daţi foc? interveni alta.

Şi o a treia:

— Spuneţi-ne ce-o să faceţi cu ei! Măcar atât, să ştim ce-o să li se întâmple.

Nici nu-i luară de-acolo, nici nu le dădură foc. Îi aruncară, conform ultimei telegrame care cerea să-i lase afară din morminte la ordinele autorităţilor şi să-i răspândească ca pe nişte gunoaie, în jurul cimitirului, în mocirle, în ierburile înalte, pe pietre.

— Ei bine, până aici, plăcerea asta n-o să le-o facem! O femeie zdravănă înainta eu mâinile în şolduri, urmată de altele, pleavă măruntă care

Începea să-şi simtă unghiile în vârful degetelor şi să le mişte ca pe nişte gheare. Până aici, plăcerea asta n-o să le-o facem! Dacă ceea ce pretind şi vor este ca să-i mănânce vulturii, atunci, nu, mai suntem şi noi aici! Haideţi, să ne pregătim pietrele!

Şi fiecare familie, cu câinii şi copiii săi fără pantaloni, care alergau în toate părţile să caute pietre, se înfipse lângă mortul său, cu proiectilele necesare, bastoane, praştii şi ţevi ca să-l apere împotriva asaltului enormelor păsări negre ce atârnând greoaie pe ramurile *guaiabalilor* se auzeau încă şi mai greoaie acum, cum săreau pe pământ.

Eduarda Malcober fugi din cimitir, hotărâtă la orice, chiar şi la moarte, ca să-l caute pe maiorul Salas şi să-i arate barbaria care se comitea, clar îl întâlni în apropiere, cu o întreagă suită de domni, mergândspre cimitir. Îi lăsă să treacă, apoi îi urmă foarte de aproape, ca să audă ce spuneau pe englezeşte.

Înaltă, voinică, cu un căpşor de mulatră, cu părul creţ, cârnă, cu pieptul mare, Guaya Malcober înţelegea bine engleza, pentru că trăise în Honduras-ul britanic. Ciuli urechea şi află că Mi aceşti oameni cu ochelari de soare negri, Potrivit cu doliul din jur, veneau să fotografieze – barbaria roşie”.

Şi ea a fost prima care a protestat. Mai întâi în spaniolă şi apoi în engleză. A – Fir-ar al dracului! La început i-au omorât pentru că erau din sindicate, acuzându-i că-s

I

I

„Roşii”, şi acum vin să-i fotografieze ca să-i prezinte drept victime ale „roşilor”, adică propriile lor victime… Se aruncă asupra servietelor corespondenţilor de război, asupra fotografilor. Fură nevoiţi s-o oprească.

— În orice caz… Dar nu putu spune mai mulţi căci o luară de-acolo târând-o de bruma de îmbrăcăminte care-i rămânea şi de

numeroasele-i şuviţe de păr care se desfăcuseră.

— Nu! Nu!… De ce să-i lăsăm să-i fotografieze?

Şi i se alăturară mai multe femei, interpunându-se între fotograf şi cadavre. Maiorul Salas în persoană şi soldaţii interveniră. A fost punctul culminant pentru cineaştii care urmăreau scenele acestea cu ochii aparatelor de filmat.

— Foarte bine! Foarte bine! spunea în spate tehnicianul. Ce document, Dumnezeule! Soldaţii guvernului „roşu” vrând să le facă de petrecanie femeilor, după ce i-au măcelărit pe bărbaţi!

— Dar din moment ce sunt de la sindicate!… Se auzeau, întretăiate de lovituri cu patul armei, strigătele femeilor care nu se dădeau bătute. Din sindicatul căilor ferate!… Din sindicatul docherilor!… Din sindicatul muncitorilor agricoli!… Din sindicatul muncitorilor de pe plantaţiile de banane!… Să nu-i fotografiaţi!… Nu i-au omorât „roşii”… Dimpotrivă, i-au omorât pentru că erau „roşii”!…

— Ce au fost nu ne interesează, mugi maiorul. Avem nevoie de cadavre pentru publicitatea guvernului!

L

— Ca… Da… Vre… Pen… Tru… Pu… Bli… Ci… Ta… Tea… Cu… Ver… Nu… Lui… Repetă corul femeilor, îmbrăcate în ce le lăsaseră mercenarii.

— Ca… Da… Ca… Da… Vre…

Guri de mame pe care durerea le paraliza într-atât încât li se puneau cârcei, de soţii care-şi înghiţeau părul şi lacrimile, de fiice care-şi îmbibau în lacrimi pielea uscată şi palidă a obrajilor de culoarea maţelor, de surori care, zguduite de hohote, lăsau să le cadă braţele, înfrânându-şi singure pofta de a se arunca asupra unor asemenea canalii, a unor asemenea şacali străini înarmaţi cu aparate…

— Şi ăştia într-adevăr sunt numai buni, gata copţi, spunea în fiecare moment maiorul, cu vocea ieşindu-i de sub batista strânsă la nas ca să nu i se facă greaţă şi să nu verse din pricina mirosului pestilenţial al cadavrelor; corespondenţii erau înzestraţi cu măşti cu un puternic dezinfectant, care mirosea mai rău decât cadavrele, în timp ce operatorii nici nu simţeau duhoarea, într-atât îi interesa… Documentul.

Să se servească de ei pentru campaniile de publicitate împotriva propriilor lor idei. Să fi murit eroic, să nu fi făcut niciunul din cei ce zac acum în groapă pasul înainte, cerut de colonel ca să se salveze, ca să fie

graţiat, şi să servească acum, când nu mai puteau să vorbească, nici să protesteze, nici să se apere, la discreditarea mişcării sindicale, cauză pentru care muriseră dârji sau luptând!

Nu, nu, nu se putea aduce un ultragiu mai mare unui mort decât să i se arunce cadavrul

Împotriva ideilor lui, a convingerilor, a idealului său, masa înţepenită a cărnii şi a oaselor sale împotriva a ceea ce fusese, împotriva a ceea ce iubise şi apărase până la sacrificiul propriei sale vieţi!

Dar, aruncaţi din cimitir, ameninţaţi de vulturi, protejaţi de femeile pe care soldaţii le acopereau cu lovituri şi cu răni, aceşti bieţi morţi, cu viermi pe oase, cu peri pe piele, nu serviră la nimic faţă de mărturia adusă de Quinancha, transformată în „vedetă" a cimitirului, pentru că fusese înfăşurată într-un cearşaf, legată cu e frânghie de spânzurătoare şi îngropată de vie de către „roşii".

Reporterii scriau cu viteza de optzeci de cuvinte pe minut. Unul dintre ei, cel mai teribil copoi, o luă la fugă în căutarea unui telefon.

Corespondentul uneia din cele mai puternice reţele de radio avea un magnetofon asupra lui şi-l puse în funcţiune, pentru ca una dintre femei să-i povestească cu propria-i voce moartea Quinanchei, doborâtă de „roşii". Totul mergea foarte bine, dar la sfârşit – aproape cu intonaţia acelei voci dureroase care fusese auzită repetând mereu aceleaşi cuvinte timp de ore şi ore, până ce se stinsese, martora reînvie în faţa microfonului strigătul Quinanchei:

— Gerardino! Gerardino! Caimanul tău!... Quinancha! Caimanul tău...!

— Nu, asta nu se poate lăsa, spuse maiorul Salas apropiindu-se şi încercând să oprească aparatul cu mâna lui de soldat. Gerardino este numele şefului, iar asta, ca să spunem lucrurilor pe nume, era „ulcica" lui.

Îi

Se exprima aşa ca să nu jignească, dat fiind că „ulcică" ascundea pe „gagică" sau „iubită".

Continuară cu înregistrarea până în clipa când vocea corespondentului vorbi pe englezeşte:

„Stimaţi ascultători, aţi auzit în spaniolă, şi vă vom traduce în engleză, vocea unei ţărănci de la plantaţia de banane, care ne-a relatat unul din foarte numeroasele acte de vandalism comise de «roşii» pe

pământurile Societăţii Fructifere”.

Fotografiară şi filmară corpul Quinanchei, înfăşurat în cearşaf cu toate spiralele frânghiei. Apoi scoaseră frânghia şi o filmară, apoi o fotografiară numai cu cearşaful şi, în sfârşit, o despuiară de cearşaf, iar obiectivele o devorară din toate poziţiile. O femelă frumoasă, de culoarea tamarinului care se lipea de trupul masculului ca un abţibild, cu ochi de căţeluşă şi dinţi de caiman…

— Cadavre pentru publicitatea guvernului!… Repetau femeile tot mai încet, străine de ce se întâmpla cu Quinancha, căci se aflau în afara cimitirului, apărându-şi morţii cu ciomege şi pietre de voracitatea vulturilor.

— Vu-u-ul… Tur!… Vu-u-ul… Tur!… Fir-aţi… Parc-aţi fi yankei!…

O dată terminate „turnările” cu Quinancha, cea mai bună „vedetă” pentru publicitatea guvernului, manevrată de Jérôme McFee, li se permise femeilor să-şi îngroape din nou morţii.

După căderea nopţii, încă îşi mai îndeplineau trista misiune, cu ajutorul câtorva roabe de care te făcuse rost paznicul.

13 – 1001

L

Aprinseră focuri. Nu numai ca să alunge câinii care urlau, ci şi coioţii *, coioţii şi spaimele. Tremurau de groază în căldura nopţii tropicale plină de stele, înnebunite de înţepăturile insectelor. Când ridicară trupul Quinanchei ca să-l îngroape, li se păru că-i aud, în noaptea caldă şi înstelată, strigătul sfâşietor, ca şi cum încă o dată avea să fie îngropată de vie:

— Gerardino! Gerardino! Caimanul tău! Quinancha! Caimanul tău!…

1 Specie de lup din America Centrală (n.r.).

L

AGRARIENII

UN CANAT de briliante. Până târziu, târziu de tot, mai dăinuia încă viziunea imensei căşti muntoase, acoperită de o potcoavă de soare. În fundul gropii luminoase care se despica spre apus, Tiburcio Soloj aştepta să se împreune copitele nopţii. Îi plăcea întunericul. Gustul lui de rădăcină, de fum, de somn, de muşchi, de aer negru. Cătrănit de umbră, cu uriaşe şiroiri de stele pe faţa-i sumbră, se întoarse la colibă, clopot de noroi şi de paie, pe care flăcările vetrei le loveau, ca nişte tălăngi de aur. Nevastă-sa, mărunţică, cu ochi mari şi

dinţi albi ca seva arborelui de lapte, se îndepărtă de lângă foc spre penumbră, ca să vadă cine intrase, bărbatul sau copiii, şi oiţă.

— Credeam că s-au întors copiii, dar eşti tu, Tiburciano… Nu i-ai întâlnit?… S-au dus pe-a-Co lo… Iaca, pârdailnica aia de maşină cu hono-graf de cântă la… Ila pântecoşii ăia de ZigiiM… Şi. În timp ce vorbea, îşi întoarse din nou ochii spre oale – fără să aştepte răspunsul lui Ţi-burcio, om scump la vorbă – adulmecând într-una din ele mirosul de fiertură de fasole, în a ta mai mare fumul acru al porumbului copt cu var, şi într-o ulcică urmele lăsate de cafeaua Oare se răspândea ca o spumă.

Da, Tiiburcio era un om scump la vorbă, fără păr pe faţă, nici trăncăneală dulceagă în plisc, după cum spunea chiar el, spân şi uscăţiv, numai piele şi os. Dar, de astă dată, în mod excepţional, vorbi despre însemnătatea de a vâna pe propriu-ţi teren, în timp ce scotea din l tr-o tolbă de piele trupurile răcite a cinci prepeliţe. Se apropie de foc, ţinând în aer păsările, ale căror pene mai păstrau încă o oarecarecăld ură a soarelui, cu pleoapele plecate sub greu – tatea rugăciunii, ca să i le arate neveste-sii care le zări la lumina flăcărilor ca pe nişte vechi sticle cu gâtul lung din care se scurgea un vin rubiniu.

Ea întinse braţul ca să le apuce, dar el, care le ţinea în aer cu mâna stângă, înălţă dreapta, vârându-i în faţă o creangă de granadillo.

— Gualupe, de ce culoare?… De ce culoare?… O întreba cu gura lângă obrazul ei, de ce culoare sunt?… Încercând să-i apropie crenguţa de ochi, ca să spună că verdele sepia al cojii fructelor umede, cu reflexe de oglindă, era mai puţin frumos decât pupilele de acelaşi verde auriu ale neveste-sii.

— Şi ce mai faceţi, agrarienilor?… Strigă din uşă cineva oare intră, imperios şi zeflemitor.

Familia Sotoj cunoştea prea bine vocea celui care, după ce punea pentru prima oară mâna pe avutul săracului – vite, semănături, femei – se mai oprea, şi nici nu se opri, îngreunat de pinteni şi de pistoale mari, apropiindu-se de ei

1 Arbore fructifer din America, cu flori roşii, foarte decorative n.r.).

Gata să-i îmbrăţişeze, ca să ascundă pofta pe care o avea să-i strângă de gât, cu braţe, pe care strălucirea focului le proiecta pe perete, ca pe ale unui uriaş cu pălărie şi vestă de cow-boy şi cu cămaşa în pătrăţele.

— Bună seara, don Felix... Salută Sotoj, văzând despre cine-i vorba, cu prepeliţele într-o mână, cu crenguţa de *granadillo* în cealaltă şi cu puşca pe umăr.

— Ehei, Tiburcio, cine mai e ca tine?! Ştii foarte bine că pământurile de pe care ai strâns cafeaua erau ale mele, mi le-a luat guvernul ăsta de sălbatici, şi nu vrei să-mi laşi cele două chintale ce-ţi rămân la preţul pe care ţi l-am oferit ieri.

— Nu se poate... Se opinti indianul, iar în ce priveşte pământul, domnule Felix, amintiţi-vă că înainte de a fi al dumneavoastră, a fost al nostru, al comunităţii...

— Al nostru!... Unde vă sunt titlurile?... În schimb, eu aveam rtitluri înregistrate conform legii...

— Şi noi, don Felix, şi noi le aveam înaintea dumneavoastră, şi încă în registrul Regelui!...

— Al Regelui...

— Al Regelui Castiliei... „Eu, Regele..." Aşa încep titlurile noastre...

Don Felix lăsă să-i rătăcească în colţul gurii un surâs de maimuţă civilizată.

— Bine, veneam să închei cu voi afacerea cu cafeaua... Îşi încreţi buzele ca şi cum ar fi fost necăjit, gest pe care-l făcea ori de câte ori începea să vorbească. Mi-o dai la preţul pe care ţi-am propus sau nu?

— Nu se poate, don Felix...

— Pentru că nu vrei tu, de-aia nu se poate. Dacă ţi-ar fi pe plac, ar fi altfel.

— Nu-i vorba nici să vreau, nici să nu vreau, ci numai de preţ. Dacă ăia îmi plătesc mai mult, le-o duc lor. Câştigul meu...

— Nerecunoştinţa ta, mai bine zis! Barem de-ar avea agrarienii un pic de recunoştinţă fată de foştii lor stăpâni.

— Bine, dar avem...

— În vorbe...

— Da, don Felix, în vorbe, ce să facem?... Gualupe interveni cu o voce ca un clocot de apă. Parcă nu vorbea ea, ci una din oalele care fierbeau.

— În definitiv, cafeaua e aur, dom'le Felix, şi dacă ne daţi ce ni se oferă acolo, vi-o vindem, ce altă recunoştinţă mai vreţi?...

— Ei nu vă dau mai mult de treizeci şi opt pesos-aur suta de

livre, şi trebuie s-o mai şi duceţi până la locul de livrare. În schimb, eu v-o cumpăr pe loc, şi vă număr banii pe loc, peso cu peso…

— Tocmai de asta nu v-o putem lăsa, continuă Gualupe cu vorba mai slobodă de gâfâiala sfielii care o apucase atunci când începuse să se amestece în discuţia bărbaţilor, ale căror fete, înroşite de reflexele jăraticului, creşteau şi se micşorau, când înăsprite, când îmblânzite, când cu riduri, când ca lovite de erupţii de vărsat, când tuciurii şi paşnice.

— Nu înţeleg ce spune nevastă-ta, exclamă don Felix, din neîncredere, poate, preferaţi să faceţi călătorii, cheltuind bani şi având necazuri.

— Nu din neîncredere, domnule Felix, explică Sotoj, ceea ce vrea să spună ea e că tocmai din cauza plimbării n-o să-l lăsăm aici, preferăm să-l vindem acolo.

— Nu înţeleg; dacă-i aşa, luaţi banii şi vă plimbaţi mâine…

— Nu-i totuna… Spuse femeia în timp ce intrau copiii. Noi, sărăntocii, numai când mergem să vindem ceva ieşim te plimbare…

Don Felix îşi scoase pălăria lui ca din Texas, arătând un cap destul de dezgolit, şi-şi scarpină cu vârful unghiilor creştetul şi cele câteva fire albe oare-i rămâneau. I

— Seara bună să dea Domnul, salutară Rufino şi Guadiana.

Don Felix aproape că nu le răspunse.

— Rufino, fiul meu, a fost ieri în capitală, spuse Sotoj, a-a dus ca să întrebe de preţuri. Cel mai scăzut care i s-a oferit a fost de cincizeci şi patru pesos-aur suta de livre. Şi câte încă ji-au mai spus, nu-i aşa, Rufino?…

— Să nu vindem pentru moment, dacă n-avem nevoie, că e în creştere…

— Şi în privinţa mostrelor pe care le-ai dus, povesteşte, povesteşte-i lui don Felix…

— N-ai zice că-s boabe de cafea, aşa spuneau, e>i giuvaieruri…

— L-am decorticat cu mâna, domnule, n-aţi crede-o, cu mâna… Interveni femeia îndreptându-şi pupilele verzi-aurii spre uşa prin care întunecimea nopţii intra cu paşi de lup.

— Arată-i, Guadiana, cum i-s degetele… Adăugă Sotoj, îndepărtându-se de foc, pentru ea în lumina lui, fiică-sa să-şi arate mâinile. Bietul

Copil, unghiile i-a roase toate de atâta curăţat, bob cu bob,

parcă-s foc balele astea mieroase ce curg din cafea.

I-Fie, am să-ţi d, au patruzeci şi opt de pesos pe suta de livre şi încheiem târgul; spui că acolo îţi ofereau cincizeci şi patru, dar cine ştie dacă atunci când ile-o duci îţi mai dau preţul ăsta.

În noapte, prin hărmălaia câinilor ce lătrau în depărtare, se auzi o voce care venea strigând *i*

— Guadiana, ei! Guadiana!…

Strigătul se apropia de colibă. Tot mai multe lătrături. Cel care intră, gâfâind şi mirosind a pădure umedă, era un flăcău cu pieptul dezgolit. O căuta pe Guadiana printre siluetele întunecate. Nu reuşea s-o vadă. Siluetele se învălmăşeau pentru el în întunericul camerei boltit ca un clopot, între lumina flăcărilor, vioiciunea sângerie a jăraticului şi umbră.

— Bună seara… Izbuti să spună şi, îndreptându-se spre tânăra fată care, în emoţia de a se simţi căutată şi tratată cu atâta încredere în faţa părinţilor, îşi muşca părul, adăugă: am câştigat prinsoarea, Guadiana, am câştigat prinsoarea… Cafeaua a crescut cu doi dolari… S-a spus la radio… Tocmai am auzit şi noi… Doi dolari.

— Văzurăţi, don Felix?… Exclamă Gualupe şi, întorcându-se spre bărbatul ei, care părea un soldat cu puşca de vânătoare pe umăr, continuă i ce veseli suntem, Tiburcio Sotoj, cu ştirile astea de-acu' 1 O să poţi acoperi casa…

— Nici la patruzeci şi opt de dolari, nici la cincizeci şi patru, nici la cincizeci şi nouă nu vă lăsăm cafeaua, domnule Felix, spuse indianul

Foarte satisfăcut, dacă nu cumva ne daţi şaizeci, bani gheaţă, ca s-o luaţi dumneavoastră. Şi ştiţi de ce bani gheaţă? Pentru că am chiar aici lemnul tăiat, tăiat cu fierăstrăul şi dat la rindea ca să-mi fac o casă nouă. N-aţi văzut când aţi intrat? Şi cu banii pe astea ultime două chintale de cafea am de gând să-mi cumpăr şiţa pentru acoperiş. Ţii minte, Gualupe, când te-am întrebat dacă să-i păstrăm pentru cheltuieli sau să ne acoperim casa?

— Nu poţi face nimic cu agrarienii ăştia! strigă don Felix, retrăgându-se din lumina focului spre întunericul nopţii, cu bucăţica de jar a ţigării lipită de buze, ca o mică rană de carne „vie, şi plecă fără să-şi ia rămas bun.

— De cum te-am auzit că inxri târşâindu-ţi picioarele şi, în urma lor, fâşâitul de năpârcă al sfichiului de bici pe pământ, mi-am închipuit că eşti cu susu-n jos… Ieşi în întâmpinarea lui don Felix Trinidad,

soră-sa, învăluită în lumina abstractă a unei luminări de stearină, pe care-o ţinea între degetele-i subţiri, atât de subţiri că parcă nu făceau parte din mână, ci mai degrabă din dantelele mânecilor.

— Cu susu-n jos? izbucni acesta, scuipând cureaua pălăriei din Texas, pe care o aruncă în spate. Vin ca taurul în arenă!

— Nu ţi-au vândut cafeaua, se grăbi să spună coră-sa, cu buza ascuţită şi păroasă – căci o

Speria să-şi simtă mustăcioara – şi eu care-ţi pregătisem ciocolata.

— Mi-iar fi vândut-o, nu la preţul pe care li-l oferearn, desigur, şi-aş fi mărit oferta, dar întotdeauna trebuie să fie câte ceva oare să încurce socotelile, tocmai când să se învoiască, apăru unul din păroşii ăia de-ai lui Ziguil, anunţând că a crescut cafeaua cu doi dolari, după cum se spunea la radio.

— Şi atunci n-ai putut încheia afacerea…

— Şaizeci de dolari chintalul!…

— Sunt nebuni!

— Cum nebuni?… Vor să-şi acopere casa pe socoteala mea!

— oasa?… Au ajuns să aibă pretenţii la casă… Bordeienii ăştia…

I-Au lemnul şi cărămizile, şi cu ce-o să scoată din chintalele astea îşi cumpără şiţa ca s-o acopere… Lemn luat din pădurile noastre…

— Ce lipsiţi de ruşine! i-Ba ruşine au!

— Felix, nu-mi plac jocurile de cuvinte, le detest!

— Sarea şi piperul oricărui taifas…

— El bine, în faţa mea, păstrează-ţi mirodeniile, prea picante pentru cerul gurii unei domnişoare care nu-i obişnuită să vorbească cu dublu înţeles…

Don Felix se lăsă să cadă pe un scaun, în faţa mesei din sufragerie, unde se răcea ceaşca cu ciocolată şi se răspândea un miros savuros de prăjituri cu anason, nu fără ia-i cere soră-sii, cu vocea rugătoare, să-i aducă un pahar cu apă.

Fără gheaţă, ca să ia o tabletă împotriva gazelor, prerâgâiel Mor, râgâielilor şi contrarâgâielilor.

— Tu eşti dintre cei care au radioul pe dinăuntru…

— Nu fi pisăloagă! Să te afli cu ştreangul la gât şi să fii nevoit să suporţi asemenea cicăleli stupide! N-avem radio pentru că tu n-ai vrut să ne cumpărăm. Dacă ţie nu-ţi place să vorbeşti cu dublu înţeles, apoi

pe mine, aluziile indirecte mă înnebunesc.

— Nu, Felix, n-o lua aşa, n-ai de ce… Ar fi nostim ca, în cele din urmă, eu să fiu ţapul ispăşitor!

Cu unghia degetului mare râcâi o picătură de stearină care tocmai căzuse pe suprafaţa mesei.

— Până şi luminările vor să scuipe pe cineva!

— Iar cu exagerările tale I Scapără pentru că au probabil fitilul umed…

I-Scapără ca să se ca…

— Felix!

— Pardon, ca s-o facă în afara candelabrului f

— Grosolăniile! Toţi cei din familia Gago au murit de ficat fără să spună lucruri urâte ca să-şi uşureze durerile.

— Da, da, acuma ştiu de ce am să mor, de ficat agrarian. Mă culc şi mă scol cu cuvântul ăsta în gură, chiar şi în agrarian e ceva acru… Şi, înteţindu-şi ochii săi de om bolnav de icter, spuse, întrerupt de râgâieli: Dar vina-i a noastră, ce te poţi aştepta de la agrarieni?…

— Nu te înţeleg, Felix… Nu, nu, nu pentru cărâgâi, ci pentru că-ţi închipui că ai spus totul Prin cuvântul agrarieni, şi de fapt nu spui ni-ttii

Mi

— Nimic?… Da' grea de caip mai eşti. În cuvântul ăsta e închisă ruina ţării, ruina lumii bine, vreau să spun…

— Atunci sunt mai răi decât francmasonii?

— Nu ştiai?

— Mai răi decât cei care l-au răstignit pe Domnul nostru… Ah, Felix, o să avem de ce să ne tânguim! Bine că suntem celibatari…

— Fată bătrână şi holtei bătrân, ceea ce nu-i acelaşi lucru. Celibatarul e cel care se poate căsători. Holtei bătrân şi fată bătrână, ca noi, soro, sunt cei a căror viaţă a rămas fără scop…

În timpul tăcerii care urmă acestor cuvinte, o pisică se strecură, ducându-şi un pui în fălci. Trecea din sufragerie în camera de rugăciuni pe care sora lui don Felix o lăsase întredeschisă, când îi ieşise în întâmpinare, neglijenţă ce avea să dezlănţuie lupta între aroma tămâii şi a mirtului, aliaţii Domnului, şi mirosul pisatului de pisică, de aceeaşi substanţă cu diavolul.

— Pleci?

— Da, i-am spus lui Benjamino să pună şaua pe catâr. Mă

gândesc să-i caut pe mustăcioşii de Marchena…

— De asta li s-o spune „tătarii”.

— De asta şi pentru că erau barbari, erau, pentru că pe cel mare, Luis Nestor, l-a îmblânzit nevastă-sa. Cel mic, ăla tot mai e iute ca focul. Mă duc să vorbesc cu ei. Trebuie să facem ceva, noi, moşierii, ca să ne «apărăm pământurile.

— Dumnezeu să te apere, şi nu veni prea târziu, pentru că, după cele ce mi-ai povestit despre agrarieni, n-am să pot închide ochii până nu te întorci.

Şi, în timp ce soră-sa se înapoia în camera de rugăciuni ca să-şi continue litaniile şi să recitească rugăciune după rugăciune, alungind pisica afară, se auziră răsunând copitele catârului care se căţăra, încă de la ieşirea din casă, pe o coastă tot mai pieptişă. Noaptea limpede, suprapământeană, inutil de frumoasă, gâfâitul catârului împuns de pinteni îl făcu să-şi dea seama că mergea foarte repede şi că n-avea de ce s-o facă… Ah, dar ăsta-i era obiceiul, când urca…

Tocho cel mai tânăr dintre „tătari”, locuia într-o casă mare, care era o adevărată pădure de sticle goale, sticle de toate culorile, de toate mărimile şi de toate formele, cu denumiri de Suri în limbi cunoscute şi necunoscute, cu et – de vinuri ungureşti, de lichioruri araoe, sttesănndinavegde rachiuri de orez de vi-rmri opreesfi aspre sstraşnice, de \oaca ru la că pură şi udferică, de *acquavita* temea – ŞI cu capete de oameni care în\™*°*fj*-cotelilor lichidului, râdeau cu dmi i lor descar nati de hârci bete… Pădure de sticle, la care se adiugau dâmene, Ltoiase, hârdai „car „fe de *chicha*, toate sunând a gol, căci în n-i. reitele nopţi de sărbătoare, fuseseră golite pula la ui tima picătură… Pădure de sticle de bere germane sau indigene, de rom, de rachiu de agave de pelin, de enibahar, de vin spumos auriu şi

Rachiu (ital.) (n.r.).

Roşu, şi curcubeul apetitivelor de toate culorile, de la verdele izrnei până la liliachiul „amorului perfect”… Pădure de sticle pe care praful nu se mai vedea…

În momentul în care intră don Felix, dornic să schimbe câteva idei asupra modului de a răsturna guvernul, lucru vital pentru el deoarece regim îi o dată ila pământ, se putea scăpa de Sotoj, Luis Nestor câştiga de la Tocho şase sute de dolari, o mie două sute de chintale de cafea şi o casă; drept ultimă ofertă, Tocho încerca să-l convingă ca cea din urmă prinsoare să fie pădurea lui de sticle goale;

dar văzând că Luis Nestor refuza, după ce se gâdilase şi îşi răsucise în tirbuşon mustaţa cu degetele pontificale, cum le spunea arătătorului şi degetului mijlociu, îi propuse în giaj ferma sa El *Coyo*, cu trei mii de capete de vite mari, tot contra tot, într-o singură partidă.

Ţepeni, cu ochii îngheţaţi, ţinându-şi cărţile doar cu vârful degetelor tremurătoare şi cu unghiile, nu-l auziră intrând pe vizitator și nici nu-i răspunseră la salut. Un câine uriaş părea că urmăreşte cu respiraţia întretăiată aceste ultime momente pentru Tocho Marchena: ori redevenea stăpân pe bunurile sale, ori își lua bastonul și desaga de cerşetor.

— Bună seara la amândoi, cum merge? Don Felix îşi repetă salutul, apropiindu-se ca să mângâie câinele.

Capetele celor doi mustăcioşi se mişcară într-un soi de răspuns îndepărtat. Luis Nestor, închizându-şi jocul, își trecea degetele pe marginea cărţilor, ca și cum i-ar fi pipăit dacă au destul

Tăiș pentru a-și decapita fratele dintr-o singură lovitură. Tocho, pipăindu-şi cureaua, încercă să-şi apropie degetele de tocul revolverului. Mişcarea acestei mâini nu-i scăpă lui don Felix, a cărer intervenţie nu se lăsă aşteptată. În momentul în care Tocho smulse arma din toc, îi opri braţul şi-l dezarma. Avu loc o luptă rapidă. Amândoi rămaseră faţă în faţă. Tocho îl privea ca pe un necunoscut, ca și cum nu-l mai văzuse niciodată, într-atât își ieșise din fire.

— Ha, ha, ha!… Răsună râsul lui Luis Nestor, în timp ce spunea: Tocho ăsta în totul în serios… Cum era să accept de la el ferma şi toate celelalte lucruri pe care le-am câștigat? Frate-meu e într-adevăr un idiot!…

— Şi nu numai asta, spuse don Felix, să vă bateţi între fraţi, tocmai când trebuie să fim uniţi pentru ca să ne apărăm proprietățile cu gloanţele!

1 Da, Felix, ai dreptate, recunoscu Tocho, palid, cu ochii încercănaţi, cu mustăţile într-o dezordine tragică, în timp ce celălalt îi înapoia pistolul.

— Ţi-ai fi ucis fratele, în timp ce agrarienii sunt la uşa propriei tale case, gata să ne pună mâna în gât!

— Aşază-te, Feliciano, şi o să luăm din rachiul pe care i l-am adus lui Tocho de la ferma *Las Majadas*, spuse Luis Nestor, mai mare în vârstă, mai mic în mustăți, un rachiu delicios…

— Mirosul nu-mi place, explică Tocho, miroase a miere de

albine…

— Să-l guste Felix şi să ne spună ce părere are…

— Ah, linguşitorilor, frumos mă mai luaţi ca să mă stârniţi la beţie.

Îşi turnară trei pahare dintr-un lichid de culoarea chihlimbarului, în care lumina becului electric căpăta reflexe strălucitoare. „Tătarii” îşi umeziră buzele, dându-şi puţin mustăţile la o parte, iar don Felix îl gustă în mod mai elocvent, ca un cunoscător ce se arăta, plescăindu-şi buzele şi *limba*.

— Ei, cum îl găseşti? se grăbi să-l întrebe Luis Nestor.

— Foarte bun… Foarte bun… L-şi cum de te-ai hotărât să vii? interveni Tocho.

— Voiam să discut cu voi doi. Să ştim ce gândim, ce facem… O să ne lase pe drumuri cu legile astea blestemate, pe care le promulgă guvernul… Fără a merge prea departe, am chiar aici un indian care mi-a fost servitor şi cu care suntem acum coproprietari… Fii de târfei…

— Toate astea i le spuneam şi eu zilele trecute lui Tocho, replică cel mai mare dintre „tătari”, mai mare în vârstă, mai mic în mustăţi. Dar cum domnul frate-meu e voiajat, a citit şi scris, îşi are ideile lui.

— Doar n-ai să-mi spui, Tocho, că gândeşti ca ei, sau că-i simpatizezi?

— Nu gândesc ca ei, nici nu-i simpatizez, dar…

— Luis Nestor, pe viaţa ta, mai dă-mi o duşcă, înainte de a-l auzi pe ăsta spunându-şi drăcoveniile…

— Nu-i o drăcovenie să crezi că legea *agrara* e justă!

— Cum se poate aşa ceva, Tocho, din moment ce-i lucrul cel mai nejust din lume?

— Că nu ne place „asta-i altceva, Felix. Pentru moment, nu putem face nimic. Ne-au înfrânt la Congres, în presă, la tribunale…

— Ha, ha, ha… Râse Luis Nestor, mai bine să nu discutăm cu frate-meu… Ha, ha!… „Umflă-n pene” mi-a spus zilele trecute – ştii cine-i „Umflă-n pene”, Felix? E licenţiatul Lopez Român – că lui Tocho Marchena puţin îi pasă că legea agrară îi ia câteva leghe de pământ, pentru că el îşi făcuse deja legea dui agrară printre curve…

— Foarte bine spus, şi când n-o să-mi mai rămână nimic de împărţit, îmi vând sticlele şi iată-mă bogat…

— Gum poţi să vorbeşti aşa, protestă don Felix, să crezi că-i un motiv de mândrie o casă cu duşumele, rafturi, ferestre, culoare, curţi

îngropate sub funduri de sticle, și pământuri împărţite între niște inși care tot funduri sunt?

— De asta şi spun, eu, umilul dumneavoastră servitor, că nu-mi lipseşte decât un grad de alcool ca să fiu canonizat, căci casa mea e cea mai goală din lume, goală de realităţi şi goală de vise… Aici totul a fost ars… Realitatea și ceea ce nu-i decât vis… Să goleşti sticle, asta-i întrucâtva ca și cum ai arde vapoare…

— Bine, dar tu eşti burlac, nu-i cazul fratelui tău Luis Nestor!

— Ia te uită cine vorbeşte de burlaci! sări în sus Tocho, pentru că tu nu numai că ești holtei bătrân, dar mai devreme sau mai târziu n-ai s-o ai drept moştenitoare decât pe soră-ta, Trinis, şi

14 – 1001

După ce veţi fi morţi amândoi, cum n-o să mai existe familia Gago, va moşteni statul. Ce-ţi pasă atunci dacă ţi se iau câteva petice de pământ? De ce să nu permiţi ca ceea ce nu cultivi tu, să cultive alţii?…

— Uite-așa, pentru că-i al meu…

— Un pământ trândav la ce foloseşte?…

— Ce-are a face, treaba mea dacă-s trândav, am dreptul să-mi extind trândăvia până şi asupra bunurilor mele.

— Noroc că n-ai avut copii…

— Așa cum tu ai drept la sticlele tale goale, eu, Felix Gago, am drept la pământurile mele trândave…

— Cât o fi ceasul? întrebă Luis Nestor, întinzându-se. În casa asta nu există nici măcar pendulă. Asta arată şase şi un sfert de acum aproape doi ani, dar nu se ştie dacă seara sau dimineaţa, nu-i aşa, Tocho?…

— Da, în casa asta care-i a voastră, e întotdeauna şase şi un sfert, zori sau amurg, pentru că eu trăiesc doar în zori sau amurg. Şi, de altfel, de ce să ştiu ora din moment ce nu sunt eu cel care munceşte… Să muncească bestiile sleia omeneşti pe care ni le-au lăsat moştenire părinţii odată cu pământurile…

— Așa, continuă să faci pe imbecilul, i-o tăie don Felix, nu muncesc, nu muncesc, şi tocmai pământurile lor sunt cele care dau cel mai bun randament din toată regiunea!

— Aha, aha!… Chestiune de sistem… Turnaţi-mi alt pahar de rachiu şi vă dau secretul… Dar beţi şi voi, nu fiţi şmecheri, iote la ei, vor să plece când începe noaptea…

— Începe ziua…

— Cu atât mai bine, în felul ăsta plecaţi când veţi juca atuul; nevastă-ta oricum tot o să te bată, Luis Nestor; în ceea ce-l priveşte pe Felix, soră-sa nu-i spune nimic, şi la răsăritul soarelui îmi fac eu munca mea, le dau impuls întreprinderilor mele, mă avânt în cucerirea dimineţii…

— Ha, ha, ha!… Izbucni în râs Luis Nestor, turnându-le de băut, ia ascultaţi-l!

— Ou o condiţie… Mai rămânem cu o condiţie, hotărî don Felix, să ne istorisească Tocho povestea cu femeia căreia i-a revenit moşia *Ter ranova* graţie legii agrare…

— Altul ca Tocho Marchena nu mai există, nu-i aşa, fraţilor? îşi trecu mâna prin mustaţă şi-şi savura cuvintele cu duioşie. Tu ştii pentru ce trăiesc, Luis Nestor, după cine oftează inima mea, şi cui mă gândesc să-i las tot ce am… Îi scânteiară ochii, şi spuse răutăcios: ha, ha, sticlele mele goale…

— Şi ea o ştie, Tocho, se înduioşa Luis Nestor, nu e scrisoare în care Coralia să nu întrebe cum îi merge lui unchiu-naşu' şi să nu se plângă că i-ai scris prea puţin în ultimul timp, când scrii doar scrisori atât de drăguţe…

— Şi dacă ar mai fi altul ca Tocho, apoi ăsta ar fi tot Tocho Marchena uitându-se el însuşi de astă dată într-o oglindă…

— De stat nu se poate… Când tată şi unchi vorbesc de nepoată, încercă Gago unul din jocurile lui de cuvinte.

— Nu, domnule, cel care nu mai poate sunt eu acuma… Şi Luis Nestor ieşi repede, mă duc… Afară…

— Tocho, povesteşte-ne cum a fost chestia aia cu viermele tecol …

— Bagă de seamă, Felix, nu trebuie să pronunţi numele ăsta în casa mea!

— Bine, treaba cu animalul acela şi cu femela…

Cel mai în vârstă dintre mustăcioşi, mai mare în vârstă, dar mai mic în mustăţi, reveni încheindu-se la şliţ şi reuşi să spună:

— Pe-iatunci erai secretar la Agricultură, nu-i aşa, Tocho?

— Subsecretar, nu secretar, şi a trebuit să-mi dau demisia, că prea erau multe necazurile acolo, întâi pentru că ministrul, un bătrân puţind a amidon putrezit, nu ştia să vorbească: spunea „Adricultură” şi era ministru al agriculturii, „cinspee” în loc de „cincisprezece”, „ninje” în loc de „ninge”.

— Povestea cu femela, asta ne interesează, se amestecă don Felix cu strigătul spectatorului din fotoliu, cu vocea cleioasă, respiraţia încălzită, cântărindu-şi punguliţele prin punga buzunarelor, joc de cuvinte pe care nu-l exprimă deoarece manevra aceasta făcea parte din firea lui intimă.

— Ce caraghioşi sunteţi că vreţi să vă povestesc cel mai mare eşec amoros al meu! De-asta cred că figura lui don Juan, aşa cum se concepe în general, e falsă. Se povestesc doar succesele lui şi niciodată insuccesele. Şi aşa se ţese legenda seducătorului. Don Juan se apropie

1 Vierme care creşte pe o plantă numită *maguey* răspândită în America Centrală (n.r.).

Mai mult de realitate când e conceput nu numai în triumfurile lui, ci şi în înfrângeri. Da' ajunge cu introducerea, îmi veţi spune. Am ieşit din minister şi-am coborât prin strada Iepurelui. În fiecare seară aveam obiceiul să fac acelaşi drum, ca să mă duc să le spun bună seara bătrânilor mei care locuiau pe la San José. Deodată, lângă o şelărie, apăru într-o uşă o femeie. Pe jumătate acoperită cu un capod mov, cu părul căzând pe umărul foarte alb, gol, pândea strada cu două miari migdale verzi. În doi timpi şi trei mişcări am văzut-o şi am şi agăţat-o. Mă lăsă să intru şi, de îndată ce-i întinsei mâna, se apropie de urechea mea, îmi spuse… Cincizeci de dolari… Şi-mi apucă cu dinţii ei de pisicuţă lobul urechii… Nu-i am la mine, i-am răspuns, dar mă duc să-i aduc… Aşteaptă-mă… Aşteaptă-mă… Zbor… Mă întorc imediat, şi nu mă hotărâm să mă mişc, crezând că de îndată ce voi pleca avea să se risipească asemeni fumului fiinţa aceasta albă şi parfumată, cu rufărie de voal de mătase aşa de mângâietoare… Sătul cum eram de femeile mai mult sau mai puţin negricioase, împuţite, cu lenjeria aspră ca nişte izmene de soldaţi… La gândul că avea să se risipească asemeni fumului, mi se întipări, pesemne, atâta nelinişte pe ţaţă, încât se oieri să mă aştepte cu condiţia să-i las o garanţie… Douăzeci de dolari… Îi spusei, şi ea acceptă… Asta îţi dă dreptul să vii PÂnă în două ore, dacă vii mai târziu, îi pierzi… Nu, nu, mă întorc imediat!… Şi-mi înfundai nasul – pe vremea aceea nu purtam mustaţă – în semiluna corsajului ei care ascundea două luni pline de carne albă, ca să iau cu mine mi

Roşul pielii ei înfipt în memorie. Ieşii dezorientat, trecând în revistă numele prietenilor. Era un pomelnic de gorobeţi, şi mai săraci decât mine, care locuiau la dracu-n praznic. Şi ceea ce-mi trebuia era cineva care să locuiască foarte aproape, să aibă cel puţin treizeci de

dolari, și să fie dispus să mi-i împrumute… Nu, nu pot pretinde că trebuie să plătesc amenda cuiva din închisoare… Sunt funcționar… Îmi spuneam toate acestea… Şi nu e momentul să se plătească amenzi… Pentru un medicament foarte scump… E ridicol… O să spun adevărul… Da, da, şi în acelaşi timp mi-am amintit de un eventual candidat la impozit şi m-am îndreptat spre locuinţa Lui mai mult alergând decât umblând. Îi lăsasem douăzeci… Îmi lipseau treizeci… Da, dar poate trebuia să beau cu ea vreo bere… Nu… Nu… Să-mi fac rost de patruzeci… Şi astfel cheltuiala totală o să fie de şaizeci… Şaizeci de dolari… Va trebui să rămân mult timp, s-o sărut… Întâi s-o sărut… Doar s-o sărut un răstimp mai lung şi apoi să nu mă grăbesc… Şaizeci de dolari… Va trebui s-o frământ o altă bună bucată de timp… Prostituţia e odioasă pentru că substituie în om actul cel mai frumos din viaţă cu dorinţa de a scoate bani… O decapitalizare a portofelului pe care de-capitalizatul încearcă s-o transforme în plăcere… Există oare ceva mai tragic?… Nimerii la prietenul care locuia destul de aproape. Sunai cu atâta grabă că, în urma servitoarei care ieşi să-mi deschidă uşa, veni şi el până în vestibul, întrebând despre ce e vorba, cine bate atât de tare. Richard! îi spusei când îl văzui, şi-i mărturisii descoperirea mea… Treizeci… Treizeci…

Treizeci îmi lipsesc… Dar dacă mi-ai da patruzeci ar fi mai bine… E ceva nemaivăzut… Foarte bine, foarte bine, îţi pot face «Ki de treizeci şi cinci, e tot ce am… Atunci păstrează cinci pentru tine şi mie dă-mi numai treizeci… Treizeci… Şi douăzeci pe care i-am dat, cincizeci… Ah! o să rămân cu ea până în zori… Cât o să mă mai bucur de ea… Ei! ei!… O să-mi închipui că sunt cu ea şi cu altele: aşa o să mă despăgubesc mai mult… Richard îmi dădu cei treizeci şi cinci de dolari, nu fără a-mi recomanda să fiu atent la bolile ascunse; voi chiar să-mi dea cadou un prezervativ… Săracul, gura îi putea a creozot, avea o măsea stricată, şi a trebuit ca, plecând de la el, să mă strâng de mai multe ori de vârful nasului ca să şterg mirosul acela persistent şi să pot sosi cu nările curate pentru a adulmeca porii divinităţii mele şi să sorb respiraţia castanie a părului ei…

Sute de metri mi se păreau kilometri. În sfârşit, sosii cam cu limba scoasă şi cu inima agitată. Ea, numai ce auzi că mă apropii, deschise şi închise uşa. Acum mă avea înăuntru, palpitând, fericit de a fi în alcovul ei… În mijlocul camerei un pat verde, acoperit spre picioare cu o blană de urs alb, al cărui capăt lăsa să se vadă colţii şi

mustăţile şi care, la extremitatea din faţă scotea gheare cu unghii potrivite marilor zgârieturi ale plăcerii… Pe o măsuţă de noapte, o lampă cu un abajur verde… Verzi pupilele ei… Verzi cearcănele ochilor… Verde lumina cernită, intimă… Îi apucai sânii albi… După ce mi i-a oferit, îi retrase ca să-mi ceară o ţigară şi restul de bani… Alergai la haină şi-i înmânai trei hârtii de

Câte zece dolari… Înainte de a-şi aprinde ţigara, o văzui că ia un scaun fragil şi aurit, ca să-l apropie de dulap, că se urcă pe el şi caută ceva în spatele ornamentului de deasupra… Am avut senzaţia, văzând-o că se urcă pe scaun, că-i crescuseră aripi, şi că avea să dispară prin acoperiş toată această viziune, această glumă proastă nefiind decât o lecţie din partea îngerului meu păzitor. Fără pantofi, în chiloţi şi maiou, mă repezii să-i apuc picioarele, pulpele, coapsele, sexul, buricul de miere albă şi o cicatrice de apendicită… Întreagă în mâinile mele, transformată într-o statuie a zeiţei Venus pe piedestalul unui scaun Louis XV, capturată de piratul care o primise drept pradă ca s-o posede. Ascuns în spatele ornamentului dulapului avea un… Un… O puşculiţă de forma unei păsări pe care n-o pot numi, pe care niciodată n-am numit-o… Şi pe care n-am s-o numesc cât oi trăi… Şi se pregătea să îndoaie hârtiile ca să le treacă prin crăpătura ce se deschidea prin capul blestematei vietăţi din faianţă lăcuită, tot de culoare verzuie…

Văzui oribila păsărică şi ieşii ca din puşcă… Aşa cum vă spun… Ca din puşcă până în stradă, în izmene şi maiou, fără pantofi, în ciorapi. Am izbutit să-mi smulg lucrurile de pe un scaun, haina, vesta şi pantalonii, şi să-mi adun pantofii… Pălăria îmi scăpă din mână… Îmi căzu bastonul, şi puţin mi-a lipsit să nu c-ad şi eu, pentru că bastonul mi se încurca în picioare, sau picioarele în baston, sau bastonul în bretele, sau picioarele în baston şi bretele… Şi când m-affl trezit în stradă dezbrăcat, neştiind ce să fac.

Tn-am refugiat în şelăria, palid luminată de ceea ce orăşenii se încăpăţânează să numească lumină electrică, când de fapt ar trebui să-i spună lumină mortuară. Din spatele tejghelei, dintre piei şi tălpi, mă întâmpinară doi ochişori înfundaţi într-o faţă de pitic gras care se aţintiră de îndată asupra mea ca o pereche de cuie fără cap, în timp ce mă-nvăluiau într-o înţelegere complice şi solidară. Am încercat să-i explic. Nu, nu-mi explicaţi nimic, îmi spuse… Treceţi… Treceţi înăuntru… Acolo-i o cameră unde vă puteţi ascunde…

— N-am nevoie să mă ascund… – îmbrăcaţi-vă… Îmbrăcaţi-vă…

Intraţi să vă îmbrăcaţi… Îmi trăsei imediat pantalonii, vesta, haina, şi-mi dădui seama atunci că-mi lăsasem gulerul, cămaşa, manşetele, cravata… Hi! Hi!… Chicoti piticul cel gras când mă arătai astfel îmbrăcat, în ţinuta. aceea de deţinut sau de internat la balamuc… Când putu să vorbească îmi aruncă:

— Crai mai eşti matale, te distrezi cu vreo femeie măritată!…

La uşa şelăriei, care se numea „Concurenţa", se înghesuiau câţiva inşi care mă văzuseră ieşind, nerăbdători să ştie restul întâmplării. Grăsunului nu-i era de ajuns că râdea. Mă pipăia. Mâinile lui portocalii de atâta tăbăcit de piei căutau, pipăindu-mă, amprenta infidelei pe care soţul o surprinsese în momentul când intra în pat cu adevărata ei dragoste. Ce se întâmplase cu ea? Şi el, ce scenă-i făcuse? O fi leşinat, sărmana, ca să evite explicaţiile… Nu numai că era măritată, dar şi infidelă… Noroc că aţi reuşit să scăpaţi… Altfel aţi fi fost snopit în bătăi… Şi încă bine că nu v-a scopit.

Eram gata să dau drumul adevărului rece asupra entuziasmului acestui om cumsecade care trăia aventura mea – din lipsă de istorii personale le trăieşti pe-ale altora – povestindu-i fără ocolişuri ce mi se întâmplase; dar în acel moment, văzându-mă, simţindu-mă admirat, mă înfăşurai în personajul falsului don Juan, cel al triumfurilor amoroase, cel cu femei căzute la picioarele lui, îmi netezii sprâncenele, în lipsa mustăţii şi, fără prea multe explicaţii, îmi luai rămaia bun de ia el, enigmatic şi trist…

Povestirea le stoarse hohote de râs, aplauze şi tropăieli lui Luis Nestor şi lui don Felix, extenuaţi de adevărate colici de ilaritate.

— Restul îl ştiţi. Mi-a căzut cu tronc femeia asta şi eu ei, căsătorie liberă, cum se spune acum, concubinaj public şi scandalos, cum se spunea pe atunci, terminologie oare nu ne-a împiedicat să fim fericiţi…

— Şi de asta i-a dat cadou *Terranova*, cea mai bună din plantaţiile lui de cafea, remarcă Luis Nestor, cu o oarecare tristeţe în voce, pentru că el şi familia lui, mai ales Coralia, fiică-sa, se considerau moştenitorii lui, ceea ce şi erau din punct de vedere legal.

— Da, cea mai bună din moşiile mele, lucru de care nu m-am căit niciodată, cu atât mai puţin acum când mi-ar fi luat-o ca s-o împartă indienilor. Aşa cum o să i se întâmple lui Felix şi soră-sii, doi burlaci stăpâni ai atâtor pământuri trândave. Dar uite că răsare soarele şi o să închidem uşile casei, uşile şi ferestrele, dacă vreţi să vă explic metoda

mea de producţie intensivă. Casa asta rămâne deschisă toată noaptea, toate

Nopţile, deschisa şi cu chefuri, dar, când sosesc luminile zorilor, se închide, se întunecă, şi atunci începe munca stăpânului.

Toţi trei, don Felix mai ameţit de băutură decât „tătarii”, închiseră casa.

— Primul lucru pe care l-am făcut, în planul meu de producţie intensivă, se auzea vocea lui Toeho, şi i se ghiceau mustăţile în penumbra lăptoasă a zorilor, primul lucru pe care l-am făcut, după cum vă spuneam, a fost să produc energie electrică…

— Asta înseamnă multă cheltuială… Sunt cuvinte foarte mari… Trinis, soră-mea, nu mai vrea să facă cheltuieli nici pentru luminări de stea-rină, şi mai ales acum, de când cu legea agrară… Cu legea asta, noi, bogaţii, o să fim siliţi să folosim lumânări de seu…

— Ei bine, fără energie electrică, sistemul meu, care pare contradictoriu, nu e cu putinţă pentru că, după cum vedeţi, acum când începe să se facă ziuă, când toţi se scoală ca să muncească, eu mă duc în pat. Şi, urmat de don Felix şi de Luis Nestor, înainta spre camera lui, având grijă să ou răstoarne sticlele.

— Ajuns aici, aprind lumina, căci e o cameră complet interioară şi se poate aprinde lumina, mă dezbrac, mă bag în pat gol, iau o ţigară, îmi prepar un bun *high-ball*… Şi… Îmboldesc culturile…

— Din pat? Don Felix nu-şi mai stăpâni râsul, crezând că-l lua peste picior, cel puţin pe el, pentru că fratele lui probabil că ştie ceva şi se pretează la glumă ca simplu complice.

— Din pat, însoţit de Anatole France, Oscar Wilde, Larra, Era de Queiroz… Oricare din aceste cărţi mă însoţeşte… Citesc, şi în timp ce citesc *Insula Pinguinilor*, de exemplu, scot de sub pernă acest mic aparat, îl conectez şi… Ieşiţi…1, duceţi-vă să ascultaţi afară…

Soarele străbătea câmpiile încă năpădite de ceaţă şi pădurile în care noaptea se refugia, fugară, sub vârful copacilor, mâinile ei ungând trunchiurile cu un puf negru de somn, de somn cu scoarţa groasă, în care – se descopereau cele mai frumoase orhidee. Ţăranii se răspândiseră pe câmp, arând, ajutaţi de cai, sau cărând, în care trase de boi, trestia de zahăr proaspăt tăiată, fără a-i uita pe cei care adunau vitele de lapte pentru muls.

Din loc în loc, Tocho instalase megafoane a căror rază de acţiune se întindea pe câmpuri şi pe culturi şi, prin ele, ca prin nişte imense

stropitori de sunete, ţâşnea vocea lui, invitându-i pe muncitori să lucreze…

— Munciţi! Munciţi!… Vă vorbeşte stăpânul… De la ora cinci dimineaţa muncesc… Munciţi! Munciţi!… Munca înnobilează! Munca îmbogăţeşte! Cel care mănâncă fără să muncească fură pâinea celor care muncesc ca să mănânce!… Munciţi! Munciţi!… Munca este legea vieţii, e legea lui Dumnezeu, e legea omului, e legea lumii! Munciţi… Munciţi!… Când vă vorbeşte stăpânul înseamnă că vă vede, vă observă!…

Îşi cu vocea năclăită a celui care e gata s-adoarmă:

— Lenevia e un delict, şi nu sunt leneşi numai cei care nu muncesc, ci şi cei care în treaba lor se prefac că muncesc…

Adormi.

Diseară, întâlnirea va avea loc la Luis Nestor. Aşa se înţeleseseră, don Felix luându-şi catârul, iar mustăciosul de Marchena, mai mare în ani, mai mic în mustaţă, calul murg de nădejde, după ce-şi luă rămas bun cu o strângere de mână.

— Munciţi!… Munciţi!… Se auzea repetând în depărtare, dar nu mai era vocea lui Tocho, ci un disc pe care-l înregistrase. Munciţi!… Munca înnobilează!… Munca îmbogăţeşte!…

Femei cu pielea brună, cu faţa proaspătă, mirosind a apă de râu și a parfum de ierburi, intrară cu o armată de copii de toate vârstele, începând cu cel mai mic din braţe până la cel care călărea pe o mătură, fără s-o uităm pe cea care târa o păpușă, cel care flutura o trestie, cea care zdrăngănea la o mică chitară, cel care încerca să facă să zboare un avion de hârtie. Salutară toţi în același timp, alternând în învălmășeală cuvintele tăticule, unchiule și domnule, după cum se apropiau de Luis Nestor, de Tocho sau de don Felix.

— Ei bine, da, asta zic şi eu, azi-noapte aţi petrecut mult şi bine cu cumnatu-meu, intră doña Lucrecia ţipând şi adresându-i-se lui don Felix. Ah! exclamă ea, văzându-l pe Tocho, dacă

Eşti şi dumneata aici, atunci cei trei preoţi de la liturghia cântaţii lui de cocoş sunt în păr; unde aţi oficiat-o, asta aş vrea să ştiu, şi dacă era cu muzică, şi dacă era multă lume?…

Tocho îşi trecu încet mâna peste mustăţi, în speranţa că va vorbi don Felix, pentru că fratele lui era ca bărbaţii aceia care, după ce i-au bătut femeile, plâng pe umărul lor. I

— N-aţi crede, doña Lucrecia, totuși n-a fost liturghia cântatului

de cocoş, ci o slujbă de înmormântare.

Don Felix spuse aceasta cu atâta convingere, că ea întrebă cu seriozitate:

— Şi cine a decedat?

— Moşia… Interveni Tocho, făcându-i pe toţi să râdă, în afară de doña Lucrecia, care n-avea chef să fie luată peste picior, gând ce o făcu să-şi treacă mâna plină de inele cu smaralde şi briliante prin părul negru.

— Gata cu gluma, urmă don Felix; de fiecare dată când ne întâlnim, vorbim de acelaşi lucru, suntem ca şi datornicii moşiilor noastre ce sunt pe cale de dispariţie în urma legii agrare, şi cum la cumnatul dumneavoastră nu există o pendulă, tocmai când regretam acest fapt, se făcu ziuă.

— Doar pentru că o spui dumneata, don Felix, o cred… Şi ce-aţi hotărât… Că aţi băut mult, asta ştiu…

— Am hotărât că trebuie răsturnat guvernul

— Foarte bine, aprobă doña Lucrecia, bravo, nu mai trebuie să umblăm cu mănuşi! Trebuie răsturnat guvernul, împuşcaţi câţiva, şi o să ve

Daţi atunci că nimeni nu va mai cuteza să vorbească despre legea agrară.

Tinerele surori ale doñei Lucrecia se îndreptară cu puştimea spre interiorul casei şi, după puţin timp, intră o servitoare, purtând o tavă pe care se aflau pahare cu horchata şi o farfurie cu prăjiturde.

— Serviţi-vă… Îi pofti doña Lucrecia.

— Da, mulţumim… Întinse mâna Tocho.

— O palmă ar trebui să-ţi dau, căpăţână proastă… Spuse ea surâzând către cumnatul ei, în timp ce-i întindea paharul. Şi se întoarse către don Feâix care muşca dintr-o prăjiturică. Să răstorni guvernul, e uşor de spus! Dar cum?

— *That is the* question2…

— Ştii să vorbeşti englezeşte, don Felix?

— Vorbesc destul de bine, doña Lucrecia. I-Dacă aş fi ştiut mai înainte… Şi voi să mai spună ceva, dar se mulţumi să adauge: Mai stăm noi de vorbă.

— Când doriţi…

— Pentru că pe militari nu te mai poţi bizui…

— Sunt mai răi decât legea agrară. Luis Nestor găsi un teren

ferm pentru a interveni şi, încercând să-şi împace soţia: Lucrecia e martoră, i-am numărat chiar eu aici fratelui ei Eduard trei mii de dolari prima dată, şapte a doua, drept contribuţie la cei patruzeci de mii de dolari pe care-i cerea şeful uneia dintre baze, şi toate astea pentru nimic… Nu se pot risipi banii

1 Băutură răcoritoare din lapte de migdale (n. 1)… 2 Aceasta este întrebarea. (Din faimosul monolog al lui Hamlet) (n.r.).

Aşa… Dacă militarii la putere ne iau pământurile sub pretext că nu le cultivăm, şi dacă cei din opoziţie ne storc bani, făcându-ne să credem în răscoale, revoluţii, atentate, lovituri de stat… Atunci, într-adevăr, o să ajungem la sapă de lemn…

Tocho îşi înghiţi *horchata*, cu sorbituri mari, ca să-şi clătească gâtlejul şi să intre în luptă:

— Scumpa mea cumnată şi don Felix, ştiţi că nu sunt de acord cu ideea de a sfărâma ordinea instituită în republică, numai pentru că nouă, câtorva moşieri, câtorva familii, ne-au luat – cumpărat mai bine zis, căci au plătit în bonuri valoarea pământului, după declaraţia fiscală – câteva hectare de câmp necultivat şi îndepărtat de centrele urbane…

— Nici nu pot să-l ascult… Ridică vocea, doña Lucrecia, palidă de indignare.

— Dar trebuie să mă ascultaţi, strigă Tocho mai tare, pentru că sunt alte motive: această împărţire a pământurilor este indirect o asigurare care ne garantează folosirea paşnică a proprietăţilor noastre.

— Da, da, aşa-zisa teorie a acestui Tocho este ca, în urma unor aranjamente, *peonii* să nu fie, ca acum, duşmanii noştri la putere, ci aliaţii noştri…

— Asta crezi tu!… Îşi descarcă mânia doña Lucrecia asupra soţului ei, vociferând, cu ochii ca plumbul negru topit în cuptoarele sufletului.

I-au nu cred nimic… Tocho…

— Tocho!… Tocho!… Ţi-e gura plină de numele fratelui tău!

— Da, cumnată, teoria mea e asta – sări Tocho Marchena în ajutorul fratelui său – mai bine să fii în viaţă şi să te bucuri pe pământul împărţit între mai mulţi, decât mort la trei metri sub pământ.

— Ei bine, eu nu gândesc ca dumneata, eu nu accept teoria dumitale, eu prefer cei trei metri sub pământ decât să mi se împartă moşiile…

— Da, dar n-ai să mori singură, ai să fii gâtuită împreună cu

toată familia...

— Bine, gâtuită împreună cu toată familia... Ajungem la disperare. Nu ştim încotro mergem. Tocmai i-au luat lui tăticu' trei iugăre.

— Şi nouă, e vorba de biata soră-mea şi cu mine, ne-au pus pe moşie un indian, un oarecare Tiburcio Sotoj, urât şi tăcut ca un idol.

— Ştiu că e foarte muncitor...

— Când vrea cumnatul meu să treacă cu vederea peste ceva care i-ar favoriza pe duşmanii noştri... Pare de necrezut!

— E indianul cel mai şiret pe care l-aţi văzut vreodată, de neînchipuit, şi a fost *peon*, aici, la mine, *peon*, *peon*!... Ei bine, acum pretinde că pământul care ne-a fost luat, bietei mele surori şi mie, este al lor, şi că guvernul acestor sălbatici n-a făcut altceva decât să le dea ceea ce le aparţine, căci acest pământ e în posesia comunităţilor încă de pe timpul regelui Spaniei...

— Minciună, nu mai ştiu ce să născocească! exclamă doña Lucrecia.

— „Eu, Regele..." aşa începe titlul, după câte spune indianul... Pretinde că titlurile astea le ţineau ascunse şi că acum le-au scos la iveală.

15 – 1001

— Iată, dragile mele rude şi dragul meu prieten don Felix. Interveni Tocho, că astfel, în locul guvernului de agrarieni, apare pe câmpuri un crainic al regelui Spaniei, cu stindardul regal şi care-şi începe proclamaţia cu aceste cuvinte: „Eu, Regele..." şi pe loc porunceşte să ne arunce afară pe noi toţi care, într-adevăr, i-am jefuit pe indieni de pământurile lor...

— Uite că aiurează cumnatu-meu...

— Nu, cumnată, la originea oricărei proprietăţi găsim furtul...

— Comunistule!

— Dacă ai şti cine a fost Proudhon nu l-ai numi aşa...

— Păşim pe terenul care-ţi place dumitale, cumnate, şi pe care vrei să-l târăşti şi pe bietul de bărbatu-meu... Romanele... Visele... Sticlele goale... Te iert doar pentru că o adori pe Coralita mea... E foarte drăguţă în ultimul portret pe care mi l-a trimis... Nu l-ai văzut, Tocho... Ia adu-l, Luis Nestor... O să fie foarte curând...

— O domnişoară... Exclamă don Felix în faţa portretului.

— O specialistă în publicitate, continuă doña Lucrecia, trecând

fotografia în mâinile cumnatului ei, şi o să-ţi dedice dumitale teza, unchiule şi nasule, care n-o meriţi pe nepoata pe care o ai…

— Nepoată şi fiică, reacţiona acesta, pentru că eu i-am format-o spiritualiceşte: primele ei lecturi, gusturile ei, dragostea ei pentru natură, pentru ţara ei…

— Dar pe Trinitas, don Felix, eşti atât de egoist că n-o scoţi niciodată în lume; e mult de

Când n-a mai venit pe aici. Anunţ-o că, atunci când o să vină Coralita, dăm o mare serbare în onoarea întoarcerii şi a diplomei ei… *Marimba chuntos l* şi whisky, nu-i aşa, cumnate?…

— Din moment ce o să fie invitat şi regele Tiburcio Sotoj…

— Ha, ha, ha… Râseră toţi, ba Luis Nestor chiar cu toată gura, în afară de don Felix căruia nu-i plăcea indianul acela de culoarea lemnului de pin, cu părul ca şi coama calului, azvârlit înapoi cu o mândrie firească de când i se restituiseră pământurile.

Mergeau pe şosea, vorbind de excentricităţile lui Tocho, atenţi la caii pe care călăreau, ea mică de tot pe un cal mare negru, el prea mare pe un căluţ creol murg, dar apucând-o pe drumul spre *Pinuelas*, doña Lucrecia o luă înainte; purta nişte pantaloni cenuşii, care se răsfrângeau pe cizmele-i scurte, un bluzon larg, o pălărie de panama, cu mănuşi şi cravaşa de culoarea baticului galben ca griul, înnodat în jurul gâtu-lui, şi în spatele ei, urmând-o, don Felix luă aceeaşi direcţie, cu pălăria aceea din Texas, cu pintenii, cu pistoalele şi nelipsitul său bici în mână, sau, după cum îl numea el, ceasul de mână, atunci când făcea să sune orele de lucru pe spinarea *peonilor*.

Păuni cu carne comestibilă (n.t.).

Trecură prin vad un râu transparent, care curgea peste pâinişoare de piatră rotundă, mergând un răstimp prin mijlocul lui, pentru plăcerea de a auzi bălăcindu-se caii ca şi gâştele, până ce ajunseră la o plajă, unde apa se strângea în ştioalnă, pentru ca tot rând să îngenunche în curba aceasta şi să sărute ferigile de foc care cădeau de pe stânci pe pământull violet, într-o ploaie de scântei. De pe plajă ajunseră pe aceiaşi drum acoperit de frunze moarte şi sfărâmicioase, printre râpe lăptoase de ceată joasă, în desişul unei păduri care vărsa lacrimi de terebentină, uneori având ochi de cer, alteori, orbită fiind de rămurişurile coborâte ca nişte pleoape cu gene grele, ca să-şi ascundă perspectivele în spatele unei perdele.

— Aici o să fie *picnicul*… Doña Lucrecia îşi opri calul, în timp

ce-şi întorcea capul, căutând ca însoţitorul ei s-o audă; şi apoi adăugă: Cât e ceasul exact? Nu cumva să fim în întârziere…

— Aproape nouă… Răspunse don Felix, după ce-şi consultă cronometrul, ceas mare ce arăta timpul departe de viaţă, ca şi cum ar mai fi fost încă ore străvechi şi oare se izola, înmormântat sub patru capace adânci de aur.

— Ne-am înţeles pentru nouă dimineaţa fix, şi oamenii ăştia sunt foarte punctuali… Pe urmă coborî vocea şi, ca şi cum i-ar vorbi din străfundul inimii, îi mărturisi lui don Felix, apropiindu-şi cât mai mult posibil calul: Până unde am ajuns… Când s-a mai pomenit ca oamenii cumsecade să se vadă obligaţi să facă politică?… Şi tocmai de aceea m-am felicitat din plin, în ziua când am aflat că vorbeşti englezeşte, căci

Asta ne lipsea în zona noastră, un interpret de încredere, şi dacă în ziua aceea n-am fost mai explicită cu dumneata – îţi aminteşti? – şi tot ce ţi-am spus a fost „Mai stăm noi de vorbă”, s-a datorat faptului că lucrurile astea nu-i bine să le divulgăm faţă de persoane care nu sunt din clasa noastră. Nici rudelor nu trebuie să le povestim nimic. Nimeni nu ştie. Ei nu sunt ca noi, cei care reprezentăm două nume mari: Gago şi Agromayor… Nu ţi se pare că e o garanţie? Şi cu atât mai puţin soţului meu, sau acestui fluieră-vânt de cumnatu-meu. Gago, pe numele dumitale, trebuie să-mi juri că n-ai să le spui nici un singur cuvânt din toate astea! Cazul lui Tocho, cumnatu-meu, mă revoltă cel mai mult. Deştept, citit, umblat, curajos, făcut să ne comande…

— Pe el nu ne putem bizui…

— Asta încă n-ar fi nimic, ceea ce-i mai rău e că-i împotriva noastră…

— Chiar asta n-aş crede…

— E un iresponsabil, ca să nu spun altceva…

— Ceea ce se întâmplă cu Tocho e că are felul lui de-a gândi…

— Cât despre bărbatu-meu, să nu vorbim cu el, ar fi ca şi cum i-am spune lui Tocho. E complet neghiob: respiră prin porii lui frate-său, vede prin ochii lui frate-său, vorbeşte toată ziua de frate-său… Îşi lovi cravaşa de coapsă, cu o oarecare nervozitate”.

— E nouă… Anunţă don Felix şi, ca şi cum doar asta aştepta se cineva, ascuns pe-acolo, ca să apară, crengile se mişcară şi se auziră paşi care se apropiau cu bocăneli rare.

— *Hello*!… Se înălţă o voce şi se văzu e mină care saluta de

departe, fluturând o trestie, la extremitatea căreia plutea un cornet alb de vânat insecte.

— Bună ziua, mister Maylan! răspunse doña Lucrecia, rece, micuţă, hotărâtă, şi, urmată de don Felix, trase de frâul calului ei mare şi negru, ca să meargă în întâmpinarea unui bărbat corpolent, nu prea înalt, cărunt, nu prea vârstnic, cu nasul coroiat, cu ochii atârnându-i din pleoape, dând în totul impresia unui şef de gară fără uniformă.

— O să am acum plăcerea să vi-l prezint pe don Felix Gago… Spuse amazoana, accentuând gesturile de prezentare, căci ştia că mister Maylan nu înţelegea spaniola.

Don Felix coborî de pe cal, ca să-i strângă mâna vânătorului de insecte, în timp ce acesta, arătându-şi dinţii albi pe faţa-i roşcovană, se apropia zâmbind, ca s-o salute pe doamna Agro-mayor de Marchena.

— Vorbeşte-i, don Felix, vorbeşte-i în engleză… Continuă aceasta, pregătindu-se să descalece cu ajutorul curtenitor al color doi domni şi, o dată pe pământ, cu frâul într-o mână şi cravaşa în cealaltă, insistă: Da, da, Gago, spune-i de ce am venit, spune-i în englezeşte… Şi cum don Felix, fără să ştie cu ce să înceapă, şovăia, îl încuraja crezând că frica de a începe să spună lucruri atât de grave, în faţa unui necunoscut, îl reţinea: Dacă eziţi din neîncredere, te asigur că nu trebuie să ai nicio temere. Sunt agenţi de legătură travestiţi în vânători de fluturi, ca mister Maylan, dar există şi colecţionari

De plante tropicale, de păsări, de peşti, sau fotografi specializaţi în ruinele *maya*, în indieni… Pentru că a trebuit să facem guvernul să creadă că asta e ceea ce avem mai bun în ţară… Şi după o pauză, în care timp părea să biciuiască aerul cu cravaşa, doña Lucrecia continuă – ridicată foarte mult pe tocurile cizmelor, ceea ce o făcea să pară şi mai înaltă. În orice caz, tradu-i ce am să-ţi spun: că suntem autorizaţi de persoanele cele mai puternice din această zonă, toţi oameni din cele mai bune familii, iar dacă nu vrei să te angajezi, explică-i că acţionezi numai ca interpret…

O fi fost sau nu demn de încredere yankeul ăsta ţărănos, însă lui don Felix îi rămăsese în ochi figura pământie şi imberbă a lui Sotoj şi faţa de vierme de mătase a soră-sii care, din vina acelui indian aşezat pe pământurile lui, trăia cu rugăciuni şi coramină; nu numai că traduse ce-i spunea doña Lucrecia, dar mai adăugă şi de la sine restul…

— *Yes*… *Yes*… *Yes*… *Yes*… Repeta Maylan la fiecare pauză a lui don Felix, notând pe un carneţel tot ce acesta îi traducea din avalanşa

de cuvinte a doamnei Agromayor de Marchena, ca şi ceea ce adăuga el din partea lui.

— I-ai vorbit de copeici? întrebă ea cu vocea încordată, dilatându-şi asupra copleşitului don Felix pupilele-i de isterică.

— Nu, pentru că asta pare mai degrabă o glumă.

— Glumă? Da' n-au venit acolo să-mi ofere copeici, indienii de la lagună?

— Cap cei!... Lemn de copăcei, pentru Dumnezeu!... Ei nu ştiu să vorbească şi dumneata cu obsesia ruşilor!

— Confesorul meu m-a autorizat să povestesc asta ca lucru sigur, şi n-o să-mi spui dumneata că nu-i suficient cuvântul unui preot ca să transform în adevăr o minciună. Sper că n-ai făcut acelaşi (lucru şi în legătură cu trenul...

— Toate astea i sle-am spus...

— I-ai arătat că punga acţionarilor de la căile ferate o să se golească, dacă guvernul cere ca pentru fiecare bilet Compania să plătească impozitul, pe care l-a încasat timp de ani şi ani şi care aparţinea statului sau oaselor de binefacere, ceea ce-i acelaşi lucru, pentru că statul e o mare casă de binefacere pentru vagabonzii ăştia care se numesc salariaţi... În plus, construiesc un drum ca să concureze căile ferate, i-ai spus-o? şi un port, ca să se elibereze de controlul companiei de banane, i-ai explicat bine?...

— I-am explicat de-a fir-a păr şi chestia cu contractul. Trebuie să trimită la dracu' guvernul ăsta de sălbatici, ca să semneze cu noi contractul, după cum vrea Compania, fără să ia în consideraţie tot ce vor să le impună barbarii ăştia: contract colectiv, mărirea impozitului, vamă pentru articolele pe care le importă, şi chestia cu pământurile...

— Foarte, foarte bine, e primul caz care se vede în America Centrală... Guvernul cel mai abuziv... Vrea să aplice legea agrară unei mari companii... Mai bine, spune-i, Gago, de ce nu vin ei să ne ajute să ne descotorism de bandiţii

Ăştia, nu pentru ochii noştri frumoşi sau pentru comunismul nostru tot al cât de frumos, ci pentru milioanele de dolari pe care le pierd... îşi ce exemplu...

— Da, da, pentru că dacă, aici, companiile se lasă călcate în picioare, o să-i dea afară, în brânei, de pretutindeni...

În timp ce vorbeau, mister Maylan, care-şi sprijinise de un copac trestia de entomolog, examina un mic plan, desenat pe hârtie untoasă.

Își încreți și descleşte gura de mai multe ori, înainte de a-l încredinţa vecinilor, oarecum înrudiţi. Pe urmă, adresându-i-se lui don Felix, spuse:

— Vă las planul ăsta care trebuie să rămână secret. După cum vedeţi, corespunde acestei zone. Pe punctele marcate cu cerculeţe roşii, aviatorii noştri vor lăsa să cadă arme, iar pe acestea, marcate cu cerculeţe albastre, va coborî cu paraşuta o parte din efectivele noastre, dotate cu tot ce e necesar ca să arunce în aer depozitele de benzină, uzinele electrice, staţiunile de radio, arsenalele, atelierele, podurile, stâlpii de telegraf şi de telefon, izvoarele de aprovizionare cu apă.

— Foarte bine… Foarte bine, repeta micuţa doamnă, aruncată parcă înainte de tocurile-i înalte, atentă la ce-i traducea don Felix.

— Un radio clandestin, continua să-i informeze vânătorul de fluturi, va anunţa în termeni precişi fiecare din aceste incursiuni, şi noi aşteptăm de la oamenii pe care-i reprezentaţi dumneavoastră, ca şi de la toate persoanele din această zonă care sunt contra guvernului, protec

Fie şi ajutor fată de paraşutiştii noştri, iar în ce priveşte armamentul, trebuie să-l adunaţi şi să-l ascundeţi imediat, în afară de câteva arme însemnate cu seceră şi ciocan, pe care trebuie să le lăsaţi ca să le ia ţăranii…

— Aa, foarte bine, foarte bine!… Continua să repete mica doamnă mare, toată numai urechi la ceea ce-i traducea Gago, şi când înţelese că mister Maylan terminase, apucând braţul lui don Felix, îl rugă să traducă ceea ce voia să-i spună: întâi, avem nevoie să ştim aproximativ data când armele vor ploua din cer, fie Domnul lăudat! şi al doilea, trebuie să caute alt mijloc să ne dea semnalul de alarmă şi restul indicaţiilor pentru că cei care posedă instalaţii electrice în această zonă nu sunt partizanii cauzei noastre, Tocho, de exemplu, ceea ce nu ne permite să ne instalăm radiouri acasă.

Mister Maylan declară imediat că lipsa de electricitate nu era un obstacol, căci radioreceptoarele cu baterii vor fi încredinţate persoanelor indicate de ei. În ce priveşte însă data începerii operaţiilor, nu le-o putea fixa încă, nici măcar aproximativ pentru că, deşi după experţi, gradul de saturaţie al opiniei mondiale în privinţa pericdului pe care-l reprezenta acest guvern era acum satisfăcător, nu se desfăşurase încă grosul propagandei prin radio, cinema şi televiziune.

Şi vânătoruil de fluturi rezumă:

— Am montat un aparat de informare planetară, rar întâlnit până acum. Vom realiza prima mare încercare de publicitate atomică. Vom pulveriza această ţară ca pe un atol…

IGago îi ceru să-i explice de două sau trei ori ce era un atoli, şi, când îi traduse doñei Lucrecia ce însemna acest cuvânt, râse de ingenuitatea şi ignoranţa ei, iar ea continuă să fie, după cum spunea cumnatul ei, o „analfabetă înaintată” căci, auzind *atol*, crezuse că era vorba de o mare cantitate de atol.

— Ştii, Gago, din moment ce acum se vorbeşte de publicitate, fă-mi plăcerea şi-i explică lui mister Maylan, că fiica mea, Coralia, este pe punctul de a fi licenţiată în această branşă în Statele Unite, că studiază cu profesorul Garey – tot traducea don Felix – şi că ar fi bine dacă s-ar utiliza serviciile ei… Numele ei este Coralia Marchena Agromayor, studiază cu profesorul Carey şi nu-i mai lipseşte doar teza ca să aibă gradul universitar.

Maylan luă notă cu grijă de serviciile pe care iear putea aduce domnişoara Marchena Agromayor, făcându-i cunoscut mămichii, prin intermediul lui don Felix, în ce măsură trebuia să se felicite că fiica ei va avea ocazia să asiste la prima experienţă de publicitate pe o scară comparabilă numai cu exploziile termonucleare.

— Şi orice alt lucru de care aveţi nevoie de la noi… – spuse Gago pe contul său propriu.

— Să se intensifice motivele de îngrijorare pe frontul intern „răspunse vânătorud de fluturi, înarmat: din nou cu trestia şi cornetul său de pânză

1 Cuvântul *atol* în limba spaniolă înseamnă, în afară de insulă (în formă de inel alcătuită în mările calde din resturi de corali) şi băutură indigenă din porumb (n.r.).

Albă, să nu se şovăie într-un război constant de zvonuri oare trebuie să meargă crescând…

— E ceea ce mi-a spus şi confesorul meu, confirmă doña Lucrecia.

— Să se întreţină o corespondenţă substanţială cu prietenii şi rudele din exterior, informându-i, prin adevărate S.O.S.-un, de atrocităţile pe care le comit agrarienii, de prezenţa avioanelor suspecte, de submarine ciudate, şi… O dată momentul venit, să se pună mina pe arme.

— Spune-i, Gago, că fiica mea, cu care sunt în corespondenţă în fiecare săptămână, are ordin din partea mea să povestească toate acestea şi chiar mai mult. I

Dar don Felix, considerând mai important ceea ce avea să spună el, se mulţumi să comunice:

— Cei mai mulţi dintre noi vor lua armele, mister Maylan, ne-am constituit deja comandamente şi ne antrenăm.

Căzură de acord că Gago va păstra pianul la el, îşi luară rămas bun şi se urcară pe cai. Înainte de plecare, în timp ce se instalau pe şei, ea, pe imensul animal negru cu ochii de culoarea cojii – de lămâie, şi el, pe căluţul său creol, bălţat şi cu coama lungă, doña Lucrecia îi ceru să-i amintească lui mister George Maylan ceea ce-i spusese despre fiica ei, favoare de care-i va fi foarte recunoscătoare.

Soarele se transforma în acel luminos os frontal al amiezii.

Când călăreţii dispărură, Maylan observă fluturii căzuţi din plasă, unii vărgaţi ca nişte zebre, alţii cu culori de pene de păun, ca să nu mai vorbim de cei negri, galbeni şi sângerii.

L

N-o făcu, pentru că ar fi fost ridicol, dar văzând acele mici pete roşii în ceva… Ce era ca o bonetă albă, terminată cu ciucure, avu chef să şi-o pună pe cap, şi nu i-ar mai fi lipsit atunci nimic decât tunica pentru a fi ceea ce fusese în tinereţe, biciuitor de negri la Atlanta City, îmbrăcat în Ku-Klux-Klan… Nu… Era mulţumit de el… Doar „vitele” seschimb aseră… Acum începea să extermine indieni…

Soarele trecuse de zenit, încetase de a mai fi luminosul os frontal al amiezii şi lua în faţa vânătorului de fluturi înfăţişarea unui univers de flăcări, urlând.

De sub cearşafuri ieşi mâna Coraliei, ca să bâjbâie cu degetele în jurul deşteptătorului, până la oprirea soneriei. Îi mai rămâneau treizeci de minute. Punea mereu deşteptătorul înainte cu o jumătate de oră; dacă în ajun, cadoul acesta nu avea importanţă, în acel moment devenea cel mai bun dar al zeilor. Strânse ochii şi alunecă de pe pernă până se trezi pe burtă, cu braţele deschise de-a latul saltelei, ca şi cum ar fi vrut să cuprindă patul – numai că de data aceasta strângea patul şi chipul profesorului Carey, proiectat sub trupul ei, ca şi cum s-ar fi întins pe un ecran de cinema, în momentul când fiinţa aceea, creaţie a visului ei, ajungea în prim plan – gesticulând, urlând din bojoci, fără a reuşi să fie auzită, în ciuda eforturilor pe care le făcea cu buzele, limba

şi omuşorul.

Se trezi abia sub duş. Apa îi îndepărtă de pe epidermă celulele moarte, şi ce sunt ele altceva decât visele? Repede i se şterse din pori masca profesorului Garey, ameninţător cu croncănitul lui asurzitor, de parcă ar fi încercat s-o muşte, imagine» pe care ea o păstra dectod susţinuse, în timpul cursului, că publicitatea comercială se putea transforma într-un periculos agent de pătrundere imperialistă în ţările semicoloniale. Terminându-şi cursul, o invitase să treacă în sala profesorilor, care, în acel moment, era goală. Micuţă comunistă de la Tropice, îi spusese – întorcându-se să privească în toate părţile, pereţii, podeaua, tavanul, telefoanele, uşile şi ferestrele, colţurile şi mobilele, căci totul avea urechi, şi mestecându-şi cuvintele într-o gâfâială de teamă oleaginoasă – implorând-o în mod lamentabil: să nu mai vorbeşti aşa în timpul cursului meu, articolul pe care l-am publicat despre ţara voastră în *The eeconomist* mi-a dat destulă bătaie de cap, apoi, în pânza de păianjen a murmurului spovedaniei adăugă: mă tem să nu fiu chemat în faţa Comitetului de investigaţii asupra activităţii antiamericane…

În dimineaţa aceea, colegii Coraliei o înconjurară ca să-i dea ultimele ştiri:

— L-au citat pe profesorul Carey!…

— Se aşteaptă să-şi dea demisia…

— A dat declaraţii timp de şase ore…

— Ieri, da, ied încă a mai venit la Universi – tate…

— Dacă nu retractează o să-l facă să tacă… L-O să-l facă să tacă… Dar dreptul, apărat de el, de a te exprima liber la catedră?

— O să-l facă să spună ce vor…

— Imposibil!… Se auzi un cor de voci tinereşti.

— Atunci…

— Imposibil!… Pe Carey?… Pe Carey, apărătorul adevărului, campionul adevărului, nu ca abstracţie, ci ca dialog uman?

— Atunci o să-l dea afară în ghionturi…

— Ar fi mai bine pentru el… Există ghionturi care sunt ca şi acoladele cavalerilor, şi cu renumele pe care-l are, o să-l accepte la orice universitate…

— Dacă-l lasă să plece…

— Eu ştiam deja… Spuse Coralia. Îi râd în nas, zgomotos.

— Vă asigur că ştiam…

— Imposibil… Explică cel mai flecar, e o ştire de ultimă oră şi ucenicul ăsta ziarist a pescuit-o cu urechea lipită de o uşă, prin care-l auzea pe taică-său când vorbea ia telefon, şi, spunând aceasta, dădu cu mâna o puternică lovitură în spinarea unui băiat mărunt, cu ochii încercănaţi, cu pielea albă, albă ca şi coaja de ou, cu două pupile imense, cereşti.

— Nu ştiu cum, dar eram sigură, insistă ea, azi dimineaţă, în timpul acelui scurt moment în care am dormit după ce a sunat deşteptătorul, mi-a apărut faţa profesorului, gigantică, monstruoasă, n-am auzit ce spunea, dar judecând după gesturile lui, trecea prin clipe teribile şi Părea că se apără muşcând…

— Ha, ha, ha… Râse băiatul cu irişii mari, deschişi ca două găuri infinite în faţa-i de ipsos.

Nu ştiam că visul este sursă de informaţii şi că există obiceiul de a te apăra muşcând…

— Între câini, da! reuşi să spună ea, în timp ce toţi zburau spre băncile lor, şi profesorul în carne şi oase îşi ocupa locui la catedră.

Fără preocuparea de-a crea o atmosferă de colocviu, cum obişnuia, glumind sau relatând anecdote despre ziarişti celebri, se duse la tablă şi desenă repede o hartă a Americii. Elevii făcură la fel pe caiete. Coralia n-avea mari aptitudini pentru desen, aşa că nu i-a fost prea uşor. Ridicând capul, profesorul desenă un cerc roşu în jurul uneia din ţărişoarele Americii Centrale. Toată clasa făcu la fel, în afară de Goralia. De-abia-şi putea stăpâni emoţia. Teritoriul însemnat de profesorul Carey cu cercul roşu era ţara ei, şi fără îndoială avea să se ocupe de publicitate turistică, luându-l ca exemplu. Se prefăcu că tuşeşte şi se întoarse ca să-şi privească colegii, mândră, doritoare ca toţi să o remarce, şi toţi o vedeau, pe ea care se născuse într-o ţară ce merita osteneala să fie vizitată… Cea mai minunată din lume… Cum? ţara cea mai primejdioasă din America… Oare asta spunea profesorul? îşi ţintui asupra lui ochii umeziţi de plâns, de animal rănit… Tulburată… Agitată… Turismul dispăruse, şi el vorbea de publicitate ca de un nou mod de creştere a fiinţelor vii… Coralia nu-şi mai muşca creionul, îşi muşca degetele… Spaima de a nu şti ce să facă… Ori să se aştearnă pe plâns, ori să iasă din sală… Profesorul desenase o serie de linii drepte, paralele, prin care îşi propunea să urmărească, sub formă de grafice, cea mai importantă experienţă pu

Blicitară din ultimul timp… De la graficele acestei ţări care îi

înregistrau cutremurele de pământ, să trecem la cele care acum îi înregistrează gradul de periculozitate, obiectiv vorbind, din moment ce pe noi ne interesează originea, desfăşurarea şi răspândirea acestei prime încercări de publicitate atomică… Oare tot mai visez? se întreba Coralia, pentru simplul fapt că acum îl auzea pe profesor, nu apărându-se în faţa Comitetului de investigaţii asupra activităţii anti-americane cum o presupusese atunci când colegii ei îi povestiseră că fusese citat, ci atacându-i patria… În acest grafic să punem la punctul zero cuvântul-cheie… Secretul este să găsim cuvântul care, pătrunzând graţie unei publicităţi intensive în sensibilitatea a milioane şi milioane de fiinţe, nu-i lasă nici unuia dintre ei timpul să reflecteze la ce înseamnă cuvântul-cheie, ci îi fac să-l accepte drept ceea ce reprezintă… Cuvântul-cheie în acest caz este… Şi scrise *comunism*… Găsirea termenului „comunism" aplicat acestei ţărişoare n-ar fi avut nimic senzaţional, n-ar fi depăşit stadiul unei glume proaste, dacă publicitatea masivă nu l-ar fi golit de conţinutul său ideologic aplicat realităţii, ca să-l transforme într-un semn de pericol… Nimeni, văzând semnul de moarte pe un flacon de otravă, nu s-ar apuca să verifice dacă este într-adevăr mortal conţinutul lui, ci acceptă ceea ce i se prezintă, cu capul acela de mort şi cele două tibia, drept un risc foarte grav pentru viaţa lui… Asta a făcut publicitatea noastră şi cu cuvântul „comunism" aplicat unei ţări cu trei milioane de locuitori, care în niciun caz nu putea fi un pe

16 – 1001

Ricol pentru noi… S-a creat pericolul prin semn, prin cuvântul repetat cu lovituri de ciocan, multiplicat, prin utilitarismul nostru grosolan… Din cauza asta susţin că scrisul publicitar este ideo-grafic şi că publicistul trebuie să gândească prin semne, nu prin idei… Coralia lupta ca să se desprindă de pe scaunul pe care era ca şi ţintuită, ţeapănă, glacială… Şi de la zeroul la care am pus cuvântul „comunism", semn ideografic publicitar, pornim, sub această formă, linia noastră de creştere, susceptibilă de oscilaţii, dar mereu ascendentă…

— Protestez! se auzi strigătul Coraliei. Este inadmisibil să se vorbească aşa despre patria mea!

— Nu vorbim despre patria dumitale, miss Marchena, ci despre o experienţă publicitară în curs, în acest moment…

— În care s-a plecat de la un lucru fals, de la o minciună, de vreme ce, după cum aţi spus chiar dumneavoastră aici, se face uz de

cuvântul „comunism” ca de un simplu semn de pericol…

— Am vrut să spun că, pentru publicitate, semnul era suficient, dar n-am negat, cum pretinde miss Marchena, că tara ei ar fi căzut în mâinile comunismului internaţional…

— Altceva spunea domnul profesor în articolul pe care l-a publicat în *The eeconomist*…

— Gând am scris articolul acela, nu ştiam ce se petrece în ţara dumitale…

— Ba ştiaţi, domnule Carey 1 Ştiaţi!…

— Părăseşte sala, miss Marchena, le rog… N-o să permit să fiu făcut mincinos!

— Mai rău decât asta, profesore Carey! Vreau să vă amintesc ce mi-aţi spus în după-amiaza în care discutasem tema tezei mele de diplomă, mi-aţi spus, relerindu-vă la profesorul Davinson de la Universitatea din Yale, că nu există un trădător mai mare decât un profesor universitar laş, şi dumneavoastră deveniţi laş…

— Destul!… Dacă scrisorile doamnei mama dumitale nu ţi-au deschis ochii.

— Scrisorile mamei mele?

— Ştiindu-le puţin roşie, îţi interceptăm corespondenta şi avem fotocopiile acestor scrisori. Despre ce te informa ea? Despre ce te informa ea săptămânal? Despre pământuri smulse proprietarilor lor legitimi, despre trupe de muncitori şi de ţărani înarmaţi până în dinţi, ameninţându-ne întreprinderile, despre impozite şi tot mai multe impozite pe capital, despre persecuţii împotriva preoţilor catolici, despre indieni care vorbesc de copeici…

Din mâini îşi scoase, nişte mâini de umbră pe care le duse la ochi. Adevăratele ei mâini, de culoarea noroiului, rămăseseră atârnând, şi noi, invizibile pânze de păianjen fără greutate, cu degete ivite din umbra lor, i se urcaseră pe obraz, ca să pipăie, întâi cu mişcări sperioase de bâjbâieli şi pe urmă cu presiuni disperate, locul în care-şi simţea pupilele deschise. Îl auzea Pe profesorul Carey. Erau deschise, dar nu vedea nimic. În vis *îi* văzuse cu pupilele închise. Acum le ţinea deschise, dar nu-l vedea. Auzea, îi auzea ultimele cuvinte pierdute în furtuna de strigăte, de fluierături şi de lovituri de obiecte tari pe bănci.

— Afară!… Afară!… Escrocule!… Farsorule!… Canalie!…

Nu mai erau mâinile ei, erau o grămadă de mâini, îi crescuseră o grămadă de mâini, toate cele ale colegilor ei care îi făceau un pod

suspendat ca să treacă abisul umbrei, după ce-l goniseră pe profesor.

Strânse din dinţi… Îşi strânse buzele… Uneori dinţii ei aveau un gust de râs… Uneori buzele ei aveau alt gust… Plângea… Plângea în obscuritatea ochilor ei deschişi…

O telegramă anunţă familiei ştirea. Coralia Marchena Agromayor orbise brusc. Câteva săptămâni mai târziu, un avion de pasageri o depunea pe aeroportul *Aurora*, însoţită de mama ei, care se dusese s-o aducă. Tatăl ei, mătuşile şi frăţiorii care-i ieşiseră în întâmpinare plângeau tăcuţi, în timp ce se îndeplineau formalităţile paşaportului şi ale vămii.

Cineva se apropie ca s-o salute în engleză. Ea răspunse în spaniolă.

— Vorbeşte-i englezeşte, fetiţa mea, e mister Lamb…

— Am uitat engleza, mamă, i-o reteză tăioasă. Dar unchiu' Tocho? întrebă apoi, auzind că toţi tăceau, tăceau ca să-şi usuce lacrimile.

— Cred că e acasă, se grăbi să-i răspundă tăticul ei, trebuie să te aştepte acolo, ca şi noi.

— Te-ai întors în ţară într-o zi foarte frumoasă! exclamă una din mătuşi, soră a mamei.

— Da?… Întrebă Coralia agitându-se în fundul automobilului care înainta repede. De la aeroport la moşie era o bună bucată de drum.

O lovitură cu genunchiul doñei Lucrecia o readuse pe soră-sa la locul ei. Imprudenţă de femeie, să-i vorbeşti despre zi unei fiinţe care nu vede.

— O zi foarte frumoasă, mătuşico? Coralia se întoarse, trecând mâna peste geamul automobilului de lângă scaunul ei, ca şi cum l-ar fi pipăit.

— Curând ai să poţi aprecia cu propriii tăi ochi! interveni doña Lucrecia, făcând să-i sune pe braţ brătările de aur pe care tocmai le trecuse prin contrabandă, brăţări ce purtau fiecare câte un cesuleţ.

— Doctorul Luna a primit rapoartele medicilor care te-au consultat; şi te-au tratat în Statele Unite, spuse tatăl, şi crede că o să-ţi re-câştigi vederea aşa cum ai şi pierdut-o, dintr-odată. „Aparatul vizual al fiicei dumneavoastră este în perfectă stare, mi-a explicat el, nu are nimic organic, este o orbire momentană, cu caracter emoţional”.

— Domnul fie lăudat, tăticule, că n-a trebuit să văd mai departe

ţara aceea şi pe locuitorii ei!

Tocho Marchena o aştepta la conacul moşiei, în tovărăşia lui don Felix Gago şi a altor vecini. Flori, fructe, dulciuri, băuturi, faguri de miere albă, porumbei, o ciută domesticită şi un mic papagal fuseseră aduşi de unchiul ei, ca s-o primească, iar când Coralia coborî din maşină, o salută un cântec la *marimba*, în timp ce rachete se spărgeau pe cer şi ghirlande colorate de artificii explodau pe pământ.

O sărută şi o îmbrăţişa, schimonosindu-şi fata ca să nu lase să-i scape lacrimile, strângând-o la inimă ca pe un bun al lui, nu numai pentru căi era nepoată din sângele lui, ci şi din cauza ideilor ei care valorează mai mult sânge decât sângele, acum că aflase felul în care luase apărarea ţării ei, în faţa unui profesor nedemn şi laş. Şi ea simţea ca şi dânsul.

— Trăiască nepoata mea!… Strigă Tocho cu ochii împăienjeniţi de lacrimi.

— Vivat! răspunseră cu toţii aplaudând.

— Trăiască Coralia Marchena!

— Vivat!

— Trăiască Guatemala!… Strigă ea plângând în hohote.

— Trăiască Guatemala! răspunseră cu toţii.

— Şampanie… Porunci Tocho, şi servitorii indieni în picioarele goale începură să umple cupele de aur lichid şi de nebunie spumoasă.

— Unchiule, când mă iei la dumneata?…

— În orice zi doreşti…

— Tot mai ai *tanatalul* acela de sticle goale?

— Tot… Şi luând-o în braţe şi sărutând-o din nou pe Coralia, adăugă: Bun e Dumnezeu, nepoată-mea n-a uitat limba noastră! *tanatall*…

— Ce bine sună asta! Altă şampanie!

— Altă şampanie pentru voi toţi, unchiule, dar nu pentru mine, căci dacă am luat din ce mi s-a interzis cel mai mult, am făcut-o pentru dumneata.

— Uite-l şi pe don Felix Gago, bătrânul ăsta neruşinat şi simpatic pe care l-ai lăsat mai tânăr şi care nu s-a schimbat decât într-o prin

Vinţă: acum e mai neruşinat şi mai puţin simpatic.

— Atunci, râse Coralia, s-a schimbat în două privinţe…

— Ai dreptate, aici toată lumea s-a schimbat în rău…

— În sănătatea Coraliei! închină paharul don Felix.

I-In sănătatea dumneavoastră şi a surorii dumneavoastră, domnule Gago, mulţumi ea politicoasă, iar dacă omul acesta nu-i fusese niciodaită simpatic, apoi acum, fără să ştie de ce, îi inspira chiar repulsie.

— Şi în ziua în care vei fi liberă voi veni să te vizitez, ca să stăm de vorbă în englezeşte, din când în când vei dori să faci puţin exerciţiu.

— Am uitat engleza…

— Nu se poate!

— Orbind, am uitat-o complet…

— Ce păcat: „mămicuţ a dumitale aproape că şi aranjase să te angajeze la Compania Fructiferă, ca însărcinată cu publicitatea…

— Al dracului de bine că uitaşi engleza, i-o reteză Tocho. Eu mă duc, adăugă apoi, pentru că şampania a şi început să mi se urce la cap şi aş putea să fac vreo prostie… Adio, Felix, fă-mi plăcerea şi ai grijă de tine… Coralia, într-o zi am să viu să te iau…

Luis Nestor, fratele lui, ieşi vrând să-l oprească…

— Nu mănânci ceva cu noi? Aşteaptă, măcar Un sandviş! Nevastă-mea în persoană a pregătit totul, a trebuit să se ducă la bucătărie…

— E mai bine să plec, bătrâne, înainte de a nu mă mai putea reţine şi de a simţi nevoia să-i strig jumătăţii tale că-i un animal rău…

— Dar ce ţi-a făcut?

— Mie nimic, Coraditei…

1 Mă gândisem şi eu la asta, Tocho, de când au spus medicii că este o orbire cu caracter nervos, deşi se zice că isten a nu-i ereditară.

— Dar oine vorbeşte de isterie?… Cor alia e oarbă pentru că profesorul Carey, când s-a văzut, spre marea lui nenorocire, pus cu boitul pe labe de această fetiţă, a dat la iveală scrisorile de familie, pe care nevastă-ta i le scria în fiecare săptămână şi pe care ei le interceptau şi fotografiau, scrisori ce relatau grozăviile din ţara noastră, în care, după spusele ei, suntem ca pe un vulcan, în care credinţa catolică e în mare pericol, în care indienii vorbesc de copeici şi proprietatea particulară e pe căile să dispară…

— De unde ştii, Tocho?

— S-a publicat într-o revistă, pe care o am acasă la mine.

— O ai acasă la tine? întrebă Luis Nestor.

— Da, da, când ai să vii, ai să citeşti…

— Şi cum ţi se pare Coralia, cum ţi se pare, foarte rău?

— E divină! Totul în ea pare adormit… Când o rudă orbeşte, ne face impresia că e adormită… Apoi, ridicând vocea, *marimba* să nu mai cânte atâta, că o să ne asurzească!…

Cântăreţii de la *marimba* înţeleseră aluzia şi, apropiindu-se de instrument, cu ciocanele în mâini, înainte de a începe să cânte, contrabasistul întrebă:

I-Ce vreţi să ascultaţi, don Tocho?

— *Tristezas quetzaltecas*, tot asta îmi place…

Şi în timp ce valsul ţâşnea din clapele de lemn, tremurător şi vegetal, Tocho sări pe cal, dădu pinteni şi dispăru plângând în bătaia vântului.

Bârna principală, celelalte bârne, grinzile, tot lemnul pregătit ca să fixeze cu tencuială şi cuie acoperişul casei pe clădirea de cărămizi goale, toate acestea fură târâte de proprietarul lor, Ţi-burcio Sotoj, şi de fiul său, Rufino, până în şosea, şi culcate de-o parte şi de alta în chip de baricadă, pentru ca vehiculele să fie silite să oprească, automobilele şi camioanele cursa lor rapidă, trăsurile şi şaretele pasul lor încet.

— Nimeni nu trece făr’ să-l salute pe Rege, aşa-i, Tiburciano! îi strigă, în răcoarea dimineţii – răcoarea aceea de sudoare de frunză din dimineţile zidelor însorite – domnul Manuel Cha-tnul, ou vocea lui de guşat, deşi infirmitatea îi era pe jumătate ascunsă de o cămaşă ou guler în formă de cizmă, oare-i ajungea până la urechi.

— Ziua bună, Sotoj!… Veni să-l salute şeful cantonier Ildefonso Solis, aşa se face. Trebuie să te aperi cu degetele şi cu unghiile, pentru că se pare că sosesc cu forte. Au apucat să intre pe teritoriu.

— Păi dacă trec pe aici, pentru noi tot n-o să treacă, adică tot n-o să-i vedem noi trecând, căci o să fim leşuri, răspunse Sotoj.

— Aduseşi arme, Tiburciano? întrebă Chamul.

— Dacă cumva…

Şeful cantonier interveni:

— Stavila e bine făcută, Sofoj, acu’ o să fie nevoie de oameni, muniţii şi niscaiva puşti.

— Oamenii vin ei, şefule, nu mă exaspera; cu toţii o să vină, şi fiecare pe rând o să îngrijească drumud. Şi să nu fiţi prea din cale-afară. Asta ar mai lipsi. De când îi lumea am fost buni. Tot ce avem noi de făcut, e să oprim orice camion, camionetă, automobil sau trăsură oare trece, să le cerem actele celor dinăuntru şi să scotocim

vehiculele ca să vedem dacă n-au arme, muniţii sau paraşutişti, oameni din ăia care-s zvârliţi din cer – că sunt din ăia care au căzut ca din pod şi i-a pus la afumat.

Domnul Chamul, ducându-şi mâna la gât, ca să-şi pipăie vinele guşii care-i jucau, exclamă:

1 Eu aş zice că 'mneavoastră aveţi bănuieli pe colo, pe la alde don Felix, şi pe colo pe la alde mustăcioşii de Marchena.

— Umblă spăsiţi, spuse Tiburcio Sotoj, dar nu ştim nimic sigur despre ei. Doar atât, că s-au dus să petreacă ultimele nopţi în felurite locuri, nu dorm la ei, dar nu-i niciun rău în asta, îşi iau şi ei măsuri, că doar n-o să stea cu braţele încrucişate, asoultând zvonuri.

— Da, e adevărat… Întări şeful cantonier, doar că oamenii ăştia au fost mai activi azi-noapte. La Ardeiaţii, după câte ştim, s-au întâlnit mai mulţi dintre ei.

— Se întâlnesc ca să joace, sunt oameni vicioşi…

— Să se joace cu focul, dragul meu don Meme Chamul, lămuri Sotoj, să se joace cu focul!

De pe trei cai pitici, acoperiţi aproape complet de şeile lor, descălecară cu puştile în mână, trei călăreţi şi alţi doi care veneau călare în spatele lor şi se prezentară în faţa lui Sotoj. Acesta le întinse o mână dârză. Aşa o întind adevăraţii şefi. Veneau fumând. Îl salutară pe Chamul şi pe şef şi se amestecară în vorbă.

— Ceva nou, copii? întrebă cantonierul.

— De pe unde venim noi, nimic nou, dar şi pe acolo se spune că-i război străin.

— Păi cred şi eu că-i aşa… Afirmă şeful, rostogolindu-şi ochii de miere întunecată de la un capăt la altul al orizontului, prin partea aceea mai puţin muntoasă.

— Eu, aici, în spatele stavilei mele, un lucru ştiu, ridică Sotoj vocea, să nu-mi ziceţi mie pe nume de nu-i aşa, chiar de-i război străin şi ne plouă oamenii din cer, pământul tot n-o să ni-l ia. Din partea mea, mai curând mort. L-am trimis pe fiu-meu, Rufino, să ducă familia în pădure şi cred că s-au şi înfundat în desiş, ca să fie mai la adăpost.

— Ce-i rău, bâigui şeful, e că sunt şi oameni din ţară de partea lor. J

— Sunt oameni din ţară cărora acuşi le dispăru patriotismul, strigă Chamul, ca lui alde don Felix, soră-sii, „tătarilor"…

— Da' pe unu din „tătari", interveni Sotoj, nu prea trebuie să-l

ţinem de rău…

— Oameni, continuă Chamul, care nu şi-au Plătit niciodată dările fără să tune şi să fulgere, care n-au îndeplinit nicio sarcină dată de rounicipalitate, ca să nu se deranjeze, care nici-°dată, niciodată, înţelegi? n-au făcut armata.

Nici ei, nici taţii lor, nici fiii lor, şi care au devenit patrioţi numai pentru că li s-au luat câteva leghe de pământ nelucrat şi *s-a* împărţit oamenilor de la tară care-l muncesc.

Un nor de praf anunţă de departe că se apropia un vehicul. Oamenii se despărţiră şi fiecare se duse la postul său, cu puşca în mână. Unii rămaseră în mijlocul şoselei lângă baricadă, ca să ordone oprirea.

Ceea ce se şi întâmplă. Era camionul turcului Natalio. Conducea chiar el. Îi cerură actele şi-i percheziţionară vehiculul. Pe punctul de a pleca, Sotoj M întrebă:

— Şi… Încotro se îndreaptă prietenul?

— Să fac o partidă de poker la Nestor Marchena, la Ardeiaţii. Cât timp e război, puţin dever. Am închis prăvălia şi mă duc să joc.

— Credeam că te duci să te scalzi în lagună, interveni şeful Solis, din moment ce transporţi colacii ăştia de salvare…

— Şi-acolo, şi-acolo, bâigui Natalio.

— Ei, mergi cu bine… Prietene, îl autoriză Sotoj să-şi continue călătoria şi, cu ajutorul oamenilor, deplasă lemnele acoperişului casei sale aşezate pe şosea, ca să-i dea cale liberă camionului turcului.

Din cealaltă parte se văzu înaintând un *jeep*-Era un grup de tineri studenţi în ochii cărora se citea o imensă oboseală şi o imensă durere. Îi identificară, le percheziţionară *jeepul* şi-i lăsară să treacă. Mergeau spre capitală.

La vreo patruzeci de kilometri de acolo, după ce se încrucişase cu alte „stavile”, unde i se

Verifică identitatea şi i se cotrobăi în vehicul, turcul se abătu pe-un fel de apeduct, printre stânci, până aproape de un pod. De acolo se vedea un lac, ca o bucată de cer căzut.

— Degeaba ai adus colacii de salvare, Natailio… Se auzi vocea lui Luis Nestor Marchena care se deghizase punându-şi salopetă, şapcă, mănuşi şi ochelari de şofer.

— Dar tot ai să le plăteşti…

— Asta nu ştiu, ceea ce ştiu, însă, e că le-ai *ţ* adus degeaba…

J.

— Atunci, de ce-au făcut semnalizarea cu I fum şi de ce s-au dat loviturile în stâlpii de tele*i* graf? Eu de-asta am pornit-o la drum… [– Da, paraşutiştii au căzut, dar au căzut în mijlocul lacului şi blestemaţii ăştia de indieni nu j-au lăsat să iasă din apă şi s-au înecat cu toţii.

— Câţi erau?

— Au spus cinci… Sau şapte… Nu se ştie.

— Cinci paraşute? Destulă ţesătură de nylon? Bine, foarte bine, haide să le căutăm pentru prăvălia mea!

— Lasă totuşi colacii, o să-i ascundem la

Ardeiaţii.

În faţa baricadei lui Tiburcio Sotoj, oprise automobilul lui don Felix care, însoţit de Bernardo Santillân, şoferul lui, o luase în direcţia lacului, ca să vâneze raţe. L

— Mai bine ar fi să te duci acasă şi să luaţi prostiile astea din drum, îi spuse don Felix lut Sotoj, pe care tot îl mai trata ca pe *peonul* de Pe moşia lui, *El dulce nombre*.

— Şi de ce am pleca?… Numai pentru că o spui tu, don Felix, treaba pare să fie împuţită rău de tot.

— Da’ bârnele şi bucăţile astea de lemn aşezate aici de-a curmezişul nu servesc la nimic… Nu vezi că – treaba asta vine din aer? Şi în cer n-ai să le poţi bara calea avioanelor…

— Dumnezeu trebuie să ne ajute…

— Numai pentru că eşti prost ca noaptea o să te ierte. Dumnezeu trebuie să ne ajute… Cum o să-i ajute pe agrarieni, dacă e de partea celor care atacă la frontieră?

— Atunci n-o să ne ajute.

— Şi fără ajutorul lui Dumnezeu, ce-o să faceţi?… O să puneţi piedici pe şosele, izbucni în râs don Felix.

— N-o să facem nimic… Dar tot o să ne apărăm… Şi tu, don Felix, cred că n-ai să-ţi continui drumul…

— Cum aşa, n-am să-mi continui drumul?…

— Aşa spun eu…

— Tu poţi să spui tot ce pofteşti… Începu Gago să se obrăznicească, dar bătu în retragere când văzu ţâşnind din tufişuri un grup de bărbaţi, cu puştile în mâini.

— Bine, Tibureio Sotoj, doar suntem prieteni şi cunoscuţi…

— Tocmai d-aia n-ai să-ţi poţi continua drumul, pentru că

suntem toate astea şi pentru că te cunosc foarte bine, don Felix. Ai să-ţi laşi aici automobilul ăsta în care călătoreşti şi ai să mergi pe jos sub escortă, ca să te predea Comandamentului.

— E un abuz…

— Nu, don Felix, pentru că nu vezi, nu auzi. Vezi, uită-te bine… Şi Sotoj întinse mâna spre orizont. În depărtare se înălţa o coloană de înm alb, puţin vizibilă din cauza strălucirii soarelui. Şi nu auzişi, hai? nu auzişi bătăile în stâlpii de telegraf?

— Bine, dar ce-are a face stăpânul cu toate astea? interveni şoferul.

— Acolo, la Comandament o să i se spună… I-o tăie Sotoj.

— Permiteţi, în orice caz, spuse şoferul, să mergem cu maşina.

— Bine, să meargă cu maşina. Dar legaţi-l pe don Felix, copii. Să meargă legat, între doi dintre voi, la spate; iar un al treilea să stea lângă şofer, care trebuie percheziţionat…

— Dă-ne pistolul dumitale, amice, îl dezarma unul dintre oamenii lui Sotoj, în timp ce altul cotrobă ia în maşină, scotea o mitralieră din ladă şi, printre hohote de râs, apucând arma de ţeava cu amândouă mâinile, ca şi cum ar mângâia o femeie, exclamă:

— Ca să vâneze raţe, să se zbenguie!

Maşina lui Gago porni înapoi. Tăcerea drumului lipsit de viaţă, gol, pe care dormeau marile compresoare ale Direcţiei generale a drumurilor, era întreruptă de motorul accelerat, care-l ducea pe don Felix prizonier, cu braţele legate la spate cu o frânghie care, pentru mai multă siguranţă, îi fusese răsucită în jurul gâtului. Încercă de mai multe ori să vorbească, dar gâtlejul îi era uscat.

În fine, spuse:

— Cine îmi dă o ţigară?…

LUnul dintre ţărani îi dădu una. Şi atunci, cu fumul în gură, recapătă curaj şi vorbi:

— Tinerilor, eu am mulţi bani, şoferul poate să v-o spună, iar soră-mea şi mai mulţi…

— Ei da, şi? îi răspunse unul dintre cei care erau alături de el, ca să nu-l lase fără răspuns şi ca să-i dea prilej de vorbă.

— Şi dacă-mi permiteţi să mă duc acasă, în linişte, o să câştigaţi o mică avere.

Nimeni nu răspunse. Erau muţi. Statui. Se *auziră* doar mâini de plugar, grosolane şi aspre, nunuind puşti.

— Da, poate că sunt pe care de-a face ceva ce n-ar trebui, să vreau să vă cumpăr, ca să-mi daţi drumul…

Acelaşi răspuns. Zgomotul motorului. Rostogolirea cauciucurilor pe drumul nisipos. Un zgomot poros de rugăciune spusă în grabă. Şi inima ţăranilor bătând cu temere, ca inima tuturor celor umili.

— Bine, atunci lămuriţi-mă cel puţin de ce m-aţi luat şi ce a vrut să apună Sotoj cu coloana de fum care de-abia reuşeai s-o vezi şi cu bătăile în stâlpii de telegraf.

— Noi nu *ştim*, tu trebuie să ştii… Răspunse cel care era alături de şofer, fără a întoarce capul, şi vorbind cu spatele.

Era aproape de amiază, judecând după boarele foarte însM, când automobilul opri la poarta unei clădiri văruite în alb, cu cornişa şi ferestrele albastre. Îl coborâră pe prizonier şi-l băgară pe poarta acestei case mari, care era Comandamentul militar. Omul era lăptos, de culoarea papagalului, ca un mort căruia îi creşteau părul şi eternitatea.

Când cei trei voluntari îl aduseră pe don Felix la biroul domnului comandant, îi dezlegară braţele şi gâtul.

— Ar fi fost mai bine să-l fi spânzurat, spuse unul dintre ei. Şoferul puse în mişcare motorul şi o şterse cu toată viteza.

Alergară la poartă, potrivindu-şi puştile, ca să-l oprească cu o salvă bine trimisă, dar nu mai zăriră la capătul străzii, trezite din somnul ei, decât o ceată de câini care lătrau, un nor de praf şi fumul eşapamentului care dădea din coadă.

— Şi acum, cum o să ne mai întoarcem?… Se scarpină în cap cel mai vârstnic dintre cei trei uitându-se la tovarăşii lui, de-aici şi pân-acolo e tare departe!

— Nu le mai vedea şi matale toate-n negru, nea Tilario, îi strigă Zăhărel, cel mai tânăr dintre ei, de cum ajungem pe şosea, îl oprim pe primul care trece şi-i cerem, ce îi cerem? îi poruncim să ne ducă aproape de stavilă, nu-i aşa, măi catâre?… Se adresă el celui mai negru dintre cei trei. Cum vrei să ţi se zică oare? catâr, catârel sau cătrănel?…

— Cum pofteşti, Zăhărel, cât timp nu-mi zici Prostănel, cum am fost poreclit în bătaie de joc. Parcă nu-mi era de ajuns înfăţişarea…

— În schimb ai o muiere ca o floare…

— Aşa s-ar părea… Şi ce vânt se iscă? Nu mai lipseşte doar ploaia.

— Şi-a vârât dracu' coada… – 256

17 – 1001

— Nea Tilario, nu te mai smochini pe dinăuntru, că eşti bine smochinit pe dinafară!

— Nu mă smochinesc. Zăhărele, dar nu văd limpede!

Dintre cei de la baricada lui Sotoj, doar ei trei fură salvaşi. Tiburcio, Chamul şi şeful, toţi ceilalţi căzuseră strângând pământul în braţe, cu moartea lor, cu sângele lor care deveni tare ca piatra. Dar acum nu mai erau doar ei trei, ci şi alţi trei, sosiţi într-un camion care se oprise la o anumită distantă de grinzile de lemn şi de cadavre. Din ei ieşiseră alţii. Aşa se părea. Se părea că umbrele lor, schimbate în oameni, formau de trei ori pe-alti şi, şi acum erau şase cei care înaintau spre comandament pentru a-şi lua oamenii. Fără s-o spună, însă toţi bănuiră că li se ordonase să-l omoare pe don Felix. Omul îşi are preţul lui, un singur preţ, alt om. Dar nu mai erau şase, din şase ieşiseră alţi şase, şi acum erau doisprezece, şi înainte de a-i număra pe cei doisprezece, se şi făcuseră douăzeci şi patru înmulţiţi cu umbrele dor. Douăzeci şi patru, patruzeci şi opt de oameni-umbre, iuţi, zburători, cenuşă şi nisip, ridicaţi prin pierderea greutăţii, fără călcâie, fără trupuri, cu ceea ce cântăreşte cel mai puţin la un om, prezenţa, ivindu-se ici, iviodu-se colo, în aer, în apă, în soare, în lună, în foc. Cel care vărsa acolo sângele ăsta nu ştia că avea să dubleze oamenii în oameni şi umbre. Era şi este războiul agrarian, luptă pe moarte a oamenilor şi a umbrelor.

Înaintarea agrarienilor, văzută de la comandament, a fost semnalul de fugă şi de debandadă a şefilor şi ofiţerilor, care crezură că e vorba de invadatori. Comandantul scăpă cu jumătate de obraz mânjit cu săpun, iar cel care-l rădea, văzându-se singur, fără să-şi lase briciul, porni cu al, aşa cum era deschis, în mână, şi alergă să-l caute pe don Felix, care se afla într-un pavilion interior, fără santinelă de gardă, ca să-l prevină că poate fugi; dar când Gago îl văzu pe umilul lucrător cu briciul în mână, îi strigă să nu-l înjunghie şi fugi de bărbier, crezând că omul acela înnebunise de scotea asemenea strigăte, până ce don Felix se trezi stăpân pe cazarmă în mai puţin timp decât e nevoie s-o povesteşti. O jumătate a corpului întâi, întinzând braţul spre arma părăsită de santinela care-l supraveghease cu ordin de a deschide focul asupra persoanei lui dacă încerca să fugă, şi după aceea, cealaltă jumătate a corpului, Ieşiră din carceră, cu ochii în toate părţile, cu urechile ciulite, tresărind din cauza şoarecilor şi a libărcilor, care alergau dintr-o parte într-alta. Nu era nimeni. Un cocoş care bătu din

aripi îl făcu să-şi îndrepte arma în direcţia aceea. Şi aşteptă. Nimeni. Strecurându-se de-a lungul zidurilor pentru ca, în cazul vreunui atac să aibă spatele acoperit, ajunse la biroul şefului. Nimeni. Cutia unei pendule într-un colţ. Ca sicriul unui cadavru în picioare lăsa să se vadă prin geam capul de mort al orelor. Curând avea să fie cinci după amiază. Aproape cinci ore de când era închis. În sertarele unui birou, deschise şi închise în grabă, judecând după dezordine, găsi un revolver cu încărcătorul

Plin. Dar mai era înarmat şi cu puşca santinelei. Şi-l puse totuşi la centură. Cu cât eşti mai înarmat, cu atât e mai bine. Deşi acum nu mai trebuia să-şi facă griji. Fuga garnizoanei şi a şefilor însemna înfrângerea guvernului. Îi va aştepta aici pe ai în! auzise cât de cât cum fugise şoferul care, fără îndoială, se dusese să dea raportul celor din partidul lui şi să caute oameni ca să-l elibereze înainte de-a fi spânzurat sau înjunghiat, cum încercaseră s-o facă. Fusese salvat printr-o minune, pentru că nu li se lăsase timp. În spatele unui paravan, aşezat într-un colţ al biroului, găsi un pat cu reţea de sârmă, fără saltea, cu o rogojină deasupra. Foarte bine. Va aştepta aici. Satul era pustiu. Curând aveau să vină efectivele armatei invadatorului să cucerească comandamentul, şi el li se va face cunoscut ca unul din şefii mişcării, arătându-le pe hârtia untoasă planul pe care i l-a încredinţat vânătorul de fluturi în ziua în care se întâlnise cu el şi doña Lucrecia. Ha! ha! e bună la ceva engleza (cum la ceva? la multe); se dusese acolo ca interpret şi aderase la conspiraţie, iar acum e aici ca şef. În entuziasmul lui, don Felix uită că înghiţise planul ce avea semnalate punctele în care aveau să cadă armele şi oamenii aeropurtaţi pentru micile acţiuni de sabotaj. Se aşeză pe marginea patului şi-şi pipăi pântecele. Dacă ar putea să-l scoată întreg măcar. Dar nu-i venea. Totuşi, până vor sosi trupele, poate că-i va veni şi planul o să iasă întreg. Yankeii fac atât de bine lucrurile încât s-ar putea ca sucul gastric să nu atace planurile astea. Ha, ha, ha!... Începu să râdă cu mare ve

Selie... O sută şaizeci de milioane de yankei şi yankeie, yanchişori şi yanchişoare... Ha! ha! Compania cea mai puternică din orbita Caraibilor... Ha... Ha!... Biserica catolică din New York, din *vară* şi din lumea întreagă... Ha... Ha!... Trei preşedinţi a trei republici, cel puţin... Ha... Ha!... Reţele de ziare şi de agenţii de ştiri... Ha... Ha!... Arme atomice de ultimul tip... Ha... Ha!... Cataracte de dolari, de

bombardiere şi de şefi militari de grad superior, gata să se predea, văzând că lucrurile se întorc în favoarea noastră... Şi o armată închiriată... Ha... Ha!... Tiburcio So-toj... Gualupe Sotoj... Rufino Sotoj... Ha... Ha!... Faţă de acest meniu de casă mare, ce veţi putea, voi, agrarienilor... Ha... Ha... Ha... Ha!... O ploaie de gloanţe îi reteză hohotul... Patul scârţâi când căzu corpul lui don Felix de pe el de parcă râsul s-ar fi transmis arcurilor... Era rănit când auzi salva... Toţi trăseseră în acelaşi timp, dar Zăhărel şi Prostănel fură cei care-l ţintiră în piept... Se întunecase... Farurile unui automobil, care înainta, luminară uşa deschisă a comandamentului. Şoferul, Luis Nestor Marchena şi alţii coborâră din vehicul, aproape în mers şi, cu ajutorul chibriturilor, îl căutară pe don Felix ici şi colo în clădirea părăsită, strigându-i numele prin curţi şi camere. L-au luat cu ei ca ostatec. Gândea Luis Nestor. L-au împuşcat, gândea şoferul. Niciodată nu şi-ar fi închipuit că în spatele paravanului zăcea corpul lui Gago, pe acel pat hodorogit, pe o rogojină, cu gura arătând încă râsul morţii sale, cu ochii sticloşi ţintuiţi pe îndepărtata pată umană a lui Tiburcio Sotoj...

Zgomotul unui automobil, care sosea în mare viteză, îi puse în gardă pe cei ce-l căutau pe don Felix. Gurile puştilor lor ieşiră prin ferestre şi se auzi strigătul:

— Cine-i?

— Fru! Fru!

— Treceţi! Frutera!

Veneau cu ştirea că la Tocho Marchena se duceau lupte.

— Nu, nu-i cu putinţă, spunea Luis Neslor celui oare-i adusese ştirea, şi-o porniră toţi înainte, urmaşi de maşina lui Gago, nu-i cu putinţă ca fratele meu să fi fost şeful agrarienilor...

— O să-l salvăm, dacă ajungem la timp, răspunse celălalt şi întrebă îndată de don Felix.

— Nu, nu l-am găsit, răspunse Luis Nestor.

— Ei bine, s-ar părea că don Felix i-a încredinţat lui Tocho planul secret al livrării de arme de către avioane, şi locurile în care aveau să coboare paraşutiştii, iar Tocho l-a comunicat agrarienilor, şi din cauza asta guvernul a capturat armele şi ţăranii le-au venit de hac paraşutiştilor.

— Imposibil! Imposibil! Fratele meu?... Se zbătea Luis Nestor trăgându-se de mustăţi, gata să şi le smulgă cu buză cu tot, pentru că în acel moment nu-şi trăgea mai întâi una şi apoi alta, ci pe amândouă în

același timp.

Patrulele de umbre zburătoare dăduseră foc casei lui Gago. Vâlvătaia se vedea din depărtare. Dar mai departe, înspre casa lui Tocho, se auzea pocnetul, ca de trosnet, al împușcăturilor. Doborâseră poarta și în interior se vedea casa luminată. Vid luminat, în care Tocho, dintr-un

Loc oarecare, își descărca armele, nu contra atacanților, ci contra sticlelor goale ce formau acum o barieră de netrecut, un covor de sticlă, scânteind ca marea sub lună.

Prin microfoane se auzea vocea lui Tocho și hohotele lui de râs.

— Intrați!... Intrați!... Vă las sticlele gata sparte, pregătite ca să încununați cu ele zidurile prin care vă veți izola din nou pe moșiile voastre! N-am stins lumina, nu pentru că n-aș fi știut că așa vă eram o țintă mai bună, ci pentru ca să vă ofer luminată și radioasă, contribuția mea la întărirea dreptului vostru de proprietate, fundurile sticlelor mele, gâturile și pereții lor din sticlă prețioasă, totul pregătit să vă ridicați ziduri, ca niște arici, în cea mai de netrecut și mai crudă dintre bariere...

Cu gloanțele făcură megafoanele să tacă, dar acestea căzând, preschimbară într-un limbaj apocaliptic vocea și râsul lui Tocho care, dintr-un loc oarecare din fundul casei sale, continua să tragă în sticlele ce – săreau în țăndări.

Luis Nestor, cu ajutorul doñei Lucrecia, obținu de la *Comandamentul eliberator*, format din ofițeri străini permisia să intre și să-și captureze fratele, lămurindu-se astfel neînțelegerea, căci el era sigur că acuzația care i se aducea lui Tocho era falsă.

A Serviciile aduse cauzei de către doña Lucrecia cântăriră favorabil și lui Luis Nestor i se acordă dreptul să intre, când tocmai se pregăteau să tragă asupra casei cu artileria, răgaz în care se puse capăt asaltului, după ce atacanții își reduseră armele la tăcere. Când Tocho văzu că

Luis Nestor se apropie, își duse cu forța revolverul la tâmpla dreaptă și-și trase un glonte care, în tăcerea cu care toți urmăreau intervenția fratelui, răsună ca pocnetul unui artificiu ud.

— N-am tras, frate, împotriva atacanților, pentru că am crezut că ești printre ei... Spuse el, și intră în agonie.

Printre sticle înainta un fir de sânge.

Îl aduseră pe o năsălie improvizată până la casa lui Lute Nestor.

Vecinătatea însingurată a stelelor! Cine bătucește cerul ca să se desprindă și să cadă, să curgă boabele, să se rostogolească pe pielea de animal de noapte, umedă și prăjită, aceste boabe mari de porumb?

Coralia luă în brațe, ștergând cu o grămadă de cârpe, pe cineva care, dinăuntru, devenea încetul cu încetul, rece, țeapăn. În urechi îi alternau vocile celor care se rugau, ajutându-l să moară bine, și glasul tărăgănat: al muribundului. Delira…

— Sticlele astea, sunt pline de absență… De aceea… De aceea mi-au luminat noaptea, ca niște lămpi oarbe. Și înălțându-se în capul oaselor, adăugă:

— Agrarienii!… Trec la agrarieni!… Vin din viitor!… Oamenii acuma vin din viitor!…

Coralia scoase un strigăt… De când își pierduse vederea în timpul orelor profesorului Carey nu mai simțise ceva asemănător… ÎI vedea pe muribundul pe care-l strângea în brațe… Vedea… ÎI vedea… ÎI vedea pe unchiul Tocho, femeile care se rugau, oamenii care intrau cu pălăria în mană să-și ia adio deja stăpân…

La strigătul Coral iei, toți veniră în fugă.

I-Și-a recăpătat vederea!… Spuneau ei. Și-a recăpătai vederea!…

S-a întrerupt rugăciunea… Până și muribundul încetase să mai geamă… Doña Lucrecia o îmbrățișa pe Coralia, taică-său o săruta. Încetul cu încetul, Tocho își scoase mâna îngropată în velințe, iar fratele său și Coralia, crezând că le spune adio, își întinseră mâinile. Rămase cu mâna nepoatei sale…

— Închide ochii!… Îl auzi bâiguind, și acestea au fost ultimele sale cuvinte. Închide ochii… Să nu vezi… Așteaptă ca țara ta să fie iarăși liberă!…

TOROTUMBO

NICI RUMEGĂTOARELE ecouri ale exploziei, în fața vulcanilor cu creasta de șoiran, nici pocnetul praștiei uraganului, stăpân al violentei cu vinele umflate ca toți vânătorii de vulturi, nici aprobarea stânci lor însărcinate în timpul furtunii, fă tind cremene, nici geamătul durilor ieșind din albie, uleioase, matricide, nimic din toate acestea nu se putea compara cu țipătul unui bot de carne și oase cu piele omenească, în fața Diavolului atârnat de ceafă, de enorma lui ceafă, cu urechea mare, bucălat, lustruit, cu ochii ca niște cartușe, cu doi dinți feroviari, dinți albi ai căilor ferate din lună ieșindu-i din gura de tunel. Natividad Quintuche, fetiță de șapte ani, oacheșă, cu părul negru strâns

în coade de femeie, închidea ochii în timp ce tipa, pierdută în fundul unei case mari şi ameninţată de Diavol.

În timp ce tăticul ei, Sabino Quintuche, şi naşul ei, Melchor Natavă, discutau la nesfârşit asupra condiţiilor de închiriere a costumelor, podoabelor, măştilor şi armelor necesare banchetelor, balurilor şi ceremoniilor „Sărbătorii Oacheşilor" cu un bătrân vâscos, de culoarea laptelui uscat, îmbrăcat în negru oţetit, altoit cu o tresărire a pleoapei, tic nervos care în mod involuntar îi acoperea sau îi dezgolea ochiul stâng. Mica Natividad Quintuche, cu picioarele goale

Pe cărămizi, se strecurase de-a lungul unei galerii, un culoar larg acoperit înspre *patio*, privind ou curiozitate florile de hârtie argintie, frunzele de sifon scrobit, aripile de tablă ale îngerilor, porumbeii de ceară şi vată, candelabrele, stranele, cununile martirilor, raclele, sfeşnicele, sfinţii înfăşuraţi în cearşafuri, oile de lemn, fecioarele cu rochiţe, toate mirosind a umezeală şi tămâie, fără să ştie că la capătul acestui colţ de rai îl va întâlni pe Diavol.

Să-l vadă, să încerce – să se arunce înapoi – de-abia dacă rezistă atracţiei imensului manechin – atârnat de tavan – şi să strige, toate acestea da un loc le simţi ea, dar lucrurile nu se petrecură aşa; ţipă când tatăl şi naşul ei nu mai erau aici şi nimeni nu-i răspunse… Nici Diavolul, nici măştile maurilor cu mustăţi de foc, nici măştile mari ale spaniolilor cu ochi albaştri şi cu lingouri de aur încreţit în bărbi şi Păr, nici sculpturile de îngeri adoratori cu zâmbete subţiri în colţul buzelor, nici efigiile de soldaţi romani cu cruzimea sufletului în carton, nici măştile portocalii de vrăjitori, nici apoasele penumbre atinse de rouă flăcăruilor de chibrit, cu privirea de animal, atât de mulţi păianjeni, Praf şi obscuritate irespirabilă ascundeau, stârniţi de loviturile seci din aripile nărilor ei care se deschideau şi se închideau din lipsă de suflu, 'năbuşindu-şi strigătul, stătea aici, convulsionată, asfixiată, cu ochii larg deschişi, pipăind în) golul tăcerii, în care simţea mai aproape de P'elea ei ochii măştilor, ficşi, reci, condamnaţi la un cristal perpetuu, mî/nile spongioase, în

Mănuşate în degetele de cârpă roz, ale Uriaşilor din Corpus, maimuţe acoperite peste tot cu păr, vrăjitoare cu unghii lungi şi riduri de tutun prăjit, gata s-o apuce, fantome răsărite din veşminte înecate în sare neagră, în sare văduvită de marea moartă, ca sarea care-i colora cu apa pe obraz. Ţipă mai tare, mai disperat, ca să se izoleze, să orbească, să asurzească, să nu mai simtă în apropiere dinţii, ochii,

ghearele care o înconjurau, ca să se îndepărteze cu ţipetele ei, deşi continua să fie ţintuită la pământ în faţa Diavolului, dogită, udându-şi primele albituri şi apoi inundându-le, tot mai afonă, tot mai surdă, tot mai oarbă, dar fără să înceteze să ţipe. Atât timp cât mai avea răsuflare şi cât tatăl şi naşul ei puteau să-i vină în ajutor, această clocotire a plămânilor ei o salva de a cădea în mâinile monştrilor şi ale mascaţilor şi de a fi înghiţită, dacă tăcea, de Diavolul atârnat în faţa sa.

La strigătele ei, cu ghetele scârţâitoare, cu mâinile depărtate de mâneci, ca şi cum braţele i-ar fi crescut în timp ce alerga, veni domnuj care purta discuţii cu tatăl şi naşul ei, ca să vadă ce era cu scandalul din prăvălie, anticamera tuturor solemnităţilor şi, în consecinţă, demnă de cel mai mare respect; era cu atât mai enervat cu cât nu găsea persoana pe cale de a fi omorâtă ca la Uciderea Pruncilor de către Irod. Dar, la vederea fetiţei, se linişti, scoase cele şapte cuie ale grijilor lui – sâcâiala, neplăcerea, necazul, supărarea, mânia, furia, turbarea – şi reuşi chiar să surâdă, mulţumit de descoperire, în faţa micuţei Natividad Quintuche, îmbrăcată ca o femeiuşcă în toată firea.

— Mă cheamă Estanislao… Se apropie de ea, vorbindu-i ca unui fetiş, cu vocea sugrumată, aproape fără rezonanţă, şi o trase de mânuţă ca s-o vadă mai de – aproape; ce senzaţie oribilă dau degetele astea zgârcite, ce claviatură ochii ăştia scânteietori! „Mă cheamă Estanislao…” repetă el, o apucă de braţul ei mic şi stropi cu pupilele-i de sticlă pisată acea fiinţă, fără apărare, care, de atâtea hohote şi sughiţuri, cu limba uscată, îşi înghiţea spaima, fără ca sufletul să-i revină în trup. Era o femeiuşcă în miniatură: coadele, cerceii, brăţările; căldura ei de ulei călduţ!

Se lăsă pe vine ca să se ridice cu ea în braţe, strângându-i feţişoara de obrazul lui arzător, cu barba care urzica; îmbrăţişarea o făcu pe micuţă să dea din picioare; ea nu ştia dacă omul acesta era cel ce închiria măştile ori una din paiaţele care punea mâna pe ea, ca s-o târască într-o hrubă şi s-o mănânce friptă, dacă nu cumva avea s-o înfulece pe loc, acolo, cu haine cu tot.

Sub gura lui de bătrân rămase guriţa fetiţei Natividad Quintuche. Arsura hemoroizilor îl excita într-atât încât asuda foc. Îi pupă urechile, îşi trecu limba pe ceafa ei respirând-o ca şi cum ar fi avut de gând s-o mănânce, fără să înceteze de a îi aţâţat de pofta lui de om cast, burlac şi hibrid.

Ochii micuţei se deschiseră imenşi când simţi că o lua cu el, dar

bătrânul se mulţumi să se ducă într-un colţ întunecos în căutarea unei bănci, în mijlocul căreia se aşeză; aşa se aşeza mereu, din cauza bolii, sprijinind-o pe genunchii

Lui, scuturaţi de un tremurat de corzi de hamac. Acum o muşca, începea s-o mănânce, nu fără a-i pipăi sub rochie picioruşele ca şi cum încerca s-o înfulece şi pe-aco! o. Natividad Quintuche nu se îndoi că avea s-o mănânce de vie când, luptându-se pentru a se elibera din braţele lui, una din mânuţe îi rămase prinsă în prăpastia gurii lui şi el începu s-o mestece. Ţipă. Singur-a ei apărare. Ţipă chemându-şi tatăl şi naşul. O lovitură şi ameninţarea altor lovituri o făcură să tacă, să sughiţă; îi curgeau mucii, îi provocau durere degetele omului acestuia care umblau pe pieptuţul ei gol, fără să găsească ceea ce căutau. O ciupi. O ciupi mai tare. Ar fi vrut să-i ridice pielea şi să-i formeze sâni prin ciupituri. Sânii. Nişte sânuţi tari. Dar deja mâinile lui fugeau de acest pieptuţ neted de prunc, ca să se refugieze în sexul fără păr, umed, cu un miros cald de urină care-i arse nările într-o vâlvătaie de spini, până ce începu să-i bată mai tare şi mai repede inima şi se lăsă în voia plăcerii unei imitaţii de călătorie, măsurată cu nodurile respiraţiei sale. Îşi descheie nasturii vestei ca să nu se sufoce, acest insipid şliţ al sentimentului, şi continuă să se descheie, ca şi cum vesta ar fi comunicat cu pantalonii, în timp ce nu mai rămânea din fetiţă, decât masa inconştientă a unei femeiuşti cu coadele despletite şi hainele în dezordine. O umbră înainta mieunând. Luă ce găsi la îndemână, o dată, şi o aruncă în animal. Dar acesta se feri de lovitură. Era pesemne vreo pisică din vecinătate; dispăru fără zgomot pe sub nişte perdele, ca umbra unui gând rău care, strecurându-se prin această suprafaţă

De nori artificiali, îi arătă patul moale pe care se aruncă cu fetiţa, bălos, palpitând, sprijinit în genunchi şi în coate, ca să nu strivească trupu-şorul pierdut şi găsit, pierdut şi găsit sub bruştele mişcări ale corpului său. Sudoarea în ochi, părul pe obraz, dinţii într-un clănţănit de impotent care zise muşcă, se jeluie, bate din picioare, şi rămâne fără sânge, cu picioarele tatuate de varice ieşite din pantaloni, cravata neagră pe ceafă, mânecile cămăşii împiedicându-l să se servească de mani ca să se scoale şi vertiginoasa clipire a pleoapei ochiului stâng, dând viaţă de cinematograf lucrurilor imobile, Diavolului, măştilor… Dar deja, deja simţea prin corp pulsaţia ceasului, ceasul de toate zilele, ceasul de toate orele, acolo în vestă, credincios ca un câine înlănţuit de un lanţ de aur. Nimic. Nu i se întâmplase nimic. Intact. Mergea. Auzi

bătăi în uşa dinspre stradă. Îl chemau. După loviturile de la uşă îşi dădu seama de trupuşorud frământat, însângerat, lipit de el în crisparea morţii. Totul redevenea tangibil, solid, până şi loviturile. Se strecură spre uşă să pândească prin gaura cheii cine chema cu atâta grabă şi îi văzu pe tatăl şi Pe naşul micuţei Natividad Quintuche. Se plângeau că pierduseră fetiţa. Nu ştiau unde. Capitala e atât de mare. Bătură din nou şi reîncepură să bată, tot mai tare şi cu tot mai multă grabă. O vecină apăru la fereastra unei case de Peste drum şi le spuse morocănoasă să nu mai bată atâta, căci domnul nu era acolo, îl văzuse ieşind şi, dacă voiau să-i vorbească, n-aveau să se aşeze pe trepte şi să-l aştepte.

27 i

Când auzi spunându-se că era plecat, că nu era acasă, domnul Estanislao se desprinse de uşă, puţin câte puţin, fără zgomot, şi nu respiră decât după ce se simţi în siguranţă printre măşti, căutând-o pe cea mai înspăimântătoare, un Diavol care părea de carne crudă. Îl desprinse din cui şi-l aruncă pe corpuşorul neînsufleţit. Acelaşi Diavol care o speriase pe mica indiancă acoperea acum paloarea totală a urechiuşelor împodobite cu bănuţi de argint, pieptuţul gol cu resturile unor coliere din boabe de sticlă şi brăţările din imitaţie de jad, de culoarea pătrunjelului, prinse de micile încheieturi ale mâinilor murdare de sânge, ca şi hăinuţele ei îmbibate cu apă ca sfecla.

Se întoarse în grabă în camera lui. Mai înainte de toate, trebuia să pună ordine în persoana sa. Închizând un cufăr în care căutase nişte rufe, îşi strivi mâna. Puţin a lipsit să nu-şi frângă degetele, pe care le duse instinctiv la gură, ca să-şi sugă durerea. Păstra în unghii mirosul micuţei. Fără pantofi, în ciorapi, ca să nu facă zgomot, se întoarse din nou spre uşă. Se uită pe gaura cheii: cei doi cumetri erau acolo, aşteptându-l, nemişcaţi, tăcuţi, cu enormele baloturi de lucruri închiriate. Era cât pe-aci să strănute. Aproape că şi strănută. Trebui să-şi ducă mâna la nas, să-l strângă foarte tare odată cu gura şi să fugă în camera lui. Uite ce i se întâmpla dacă mergea fără pantofi. Putea să răcească, şi răcelile sunt o poartă deschisă pneumoniilor, îşi scoase cămaşa. După un strănut nu-i bine să ieşi afară. Plastronul scrobit i se boţise. Teamă? De cine putea să-i fie lui teamă?

Continuă să-şi perie hainele. Stăpân absolut al casei, incintă sacră, proprietate inviolabilă, dacă nu voia nu deschidea chiar de-i spărgeau uşa bătând, şi dacă avea chef să sape în curte o groapă de

mărimea necesară pentru a planta un trandafir, o va îngropa în ea pe micuţă şi le va face cunoscut celor doi cumetri că nu rămăsese la el şi să se ducă s-o caute în altă parte... Şi mai mult, dacă avea chef, după ce săpa groapa, putea s-o îngroape şi îmbrăcată în rege, în arhanghel, în general, în episcop, doar dispunea de costumele de carnaval ale tuturor personajelor care pot arunca pământ şi uitare peste victimele lui, fără a înceta de a fi personaje şi... Şi... Şi... De aceea... Nici în gând nu trebuia s-o spună... Osemintele aud... Şi osemintele fac zgomot, e felul lor de a comunica cu alte persoane... Cei care se iubesc, cei care se urăsc, când sunt aproape, îşi vorbesc prin articulaţii... Da... Da... Nu trebuia s-o spună nici în gând, pentru ca osemintele lor să nu audă, dar cum să se gândească la asta fără să-i vină în minte că era membru al „Comitetului de apărare contra comunismului" şi că era deci la adăpost de orice cercetări ale poliţiei la el acasă.

Îşi luă pălăria şi bastonul din cuier şi, fără să piardă timpul, se hotărî s-o şteargă pe drumul pe care i-l sugerase vecina când îi anunţase Pe cumetrii care continuau să stea aşezaţi acolo, nemişcaţi, tăcuţi, lângă baloturile lor cu lucruri închiriate pentru sărbătoarea patronală, căci domnul nu e acolo, îl văzuse ieşind. În spatele casei, de-a lungul unui mic *patio*, ridica un zid scund care-l despărţea de o gră

’8 – 1001

Dină cultivată şi de terenurile ce se întindeau până la poalele colinei Carmen, terenuri inundabile, cu un miros tulbure de ape negre. Escaladă zidul socotind că n-o să fie văzut de proprietarul grădinii, un italian care la ora aceea probabil că-i trăgea un zdravăn pui de somn, şi ieşi prin spatele bisericii Candelaria, de unde o >apucă pe strada lui, ca şi cum s-ar fi întors de la vreo treabă. Îşi salută vecinii, nişte meşteşugari zdrenţăroşi, pe care în alte zile nu catadicsea să-i vadă. Era bine ca ei să-şi dea seama că se întorcea acasă. Zări formele albe ale cumetrilor în faţa uşii şi fu cât pe ce să facă stânga-mprejur, s-o ia la fugă asaltat de o indispoziţie fizică, de sufocare, de sudoare, ameţeală. Se stăpâni. Îşi strânse hemoroizii. Singurul lucru care rămânea independent de el era pleoapa. Ceea ce-i trebuie cel mai mult unui soldat este prezenţa de spirit, orice slăbiciune a cărnii ar aduce într-o mare măsură prejudicii cauzei „Comitetului apărării contra comunismului" din oare făcea parte şi, deşi nimeni nu ştia, nici măcar nu bănuia, în momentul unui scandal judiciar pentru infanticid, viol şi

siluire, i se puteau aduce prejudicii celui mai înalt tribunal al Republicii, apărare şi sprijin Patriei, Familiei şi Sfintei Religii. Se stăpâni şi recapătă încredere, văzând atitudinea celor doi indieni care se apropiau ca să-i salute, cu pălăria în mână, cu capul plecat, împărtăşindu-i durerea lor de a fi pierdut-o undeva, nu ştiau unde, pe mica Natividad Quintuche. Veneau să-l întrebe dacă, printr-o minune a lui Dumnezeu, n-o fi rămas în casa lui, dacă

Nu adormise în timp ce discutau despre închirierea lucrurilor din cele două baloturi.

— Am căutat-o în prăvălia în care am cumpărat pocni torile şi rachetele pentru serbare, spuse Melchor Natavă, naşul.

— Şi în dugheana unde am plătit rachiul şi berea, adăugă cu voce joasă şi îngrijorată tatăl, Sabino Quintuche.

— N-am găsit-o nici la Maestrul Capelei care o să ne dea orchestra, suspină Natavă.

— Nici în prăvălia în care am cumpărat luminările albe pentru altar, reluă Quintuche cu o voce mâhnită.

Domnul Estanislao le răspunse, cu cheia uşii în mână, pregătindu-se să deschidă:

— N-aş putea să vă spun dacă a rămas închisă aici, căci atunci când aţi plecat voi am ieşit şi eu. Aa, dar dacă e aici, la mine, fiţi siguri că nu i s-a întâmplat nimic. În orice caz, nimeni n-a putut intra nici ieşi în lipsa mea, pentru că eu singur am cheia… Şi răsuci în broască o adevărată unealtă, iar cu genunchiul, care-l mai durea încă, împinse uşa grea din lemn de cedru.

— Intraţi… Intraţi… Îi pofti să treacă pragul vorbind tare pentru ca vecinii, care pândeau probabil în spatele uşilor şi ferestrelor, să-şi dea bine seama că se întorcea din oraş, iar când fură înăuntru, şi închise uşa, coborî vocea ca să facă această reflecţie: Mi-e teamă că n-a rămas aici, ar fi ţipat, nu-i uşor lucru pentru o copilă singură să fie închisă într-o casă mare ca asta, în mijlocul groaznicelor măşti, groaznice într-adevăr, căci deşi sunt printre ele şi unele foarte

Frumoase, noi, oamenii, suntem prost înclinaţi de la natură, ne lăsăm câştigaţi de ceea ce deformează, de coarnele şi de dinţii demonilor, de măştile lascive şi feroce ale maurilor, de râsetele mute ale scheletelor pe care le închiriez pentru procesiunile din Vinerea Mare.

— Doar dacă n-a adormit cumva… Declară cu un clinchet de

speranţă vocea lui Quintuche, fără alt sprijin în mâhnirea şi dezolarea lui decât obrazul cumătrului care avea acelaşi gând: poate că a adormit…

— Adormit… Îşi repetă în minte don Esta-nislao; picioarele îi erau grele, sângele i se opri în timp ce spunea cu amabilitate: Intraţi, intraţi, căutaţi, nu ţineţi seama de mine, mă duc să mă spăl pe mâini, de fiecare dată când mă întorc de afară… (cât pe ce să spună „de la Comitet”, într-atât era de tulburat) fac ca Pilat din Pont…

Cumetrii rămaseră să se privească fără să înţeleagă, Sabino Quintuche cu obrazul ridat ca un sâmbure de piersică, cu părul lins, ochii oblici ca de chinez, şi Natavă mai tânăr, amândoi îmbrăcaţi în alb, în cămaşă şi pantaloni, cu pălăriile de pai tot albe în degetele lungi şi subţiri, iar celălalt avu grijă să se îndrepte spre camera lui, în partea opusă locului în care zăcea corpuşorul violat al micuţei Natividad Quintuche sub Diavolul de Carne Crudă.

Se mai întoarse ca să le arate drumul cu gesturi curtenitoare: Poftiţi! Poftiţi pe culoarul ăsta! Uitaţi-vă bine peste tot… Vă rog, poate că a adormit, poate că a adormit pe acolo!

L

Quintuche înainta, urmat de cumătru-său. Încercau să nu tulbure liniştea atâtor lucruri ale credinţei lor care erau păstrate acolo: sori, luni, stele ale credinţei lor de înainte şi ale credinţei lor de acum: cruci, spini, pumnale, speriaţi de teama de tot ceea ce această lume de artificii împrumuta vrăjitoriei, şi ca să-şi dea curaj, vorbiră’s

— Dacă nu-i aici va trebui să anunţăm poliţia, i s-o fi întâmplat ceva… Spuse naşul.

— Amuleta de jad ca pătrunjelul pe care o avea la încheieturile mâinilor mă cheamă pe-aici, răspunse Quintuche, şi apoi, cu o voce mai înăbuşită, murmură: Nu ştiu de ce am luat-o cu noi, de ce n-am lăsat-o la mămica ei…

Treceau printre obiectele de război: săbii, armuri, lănci, arcuri, săgeţi, tobe, panaşe de pene verzi, cuirase, paveze, căşti, zale, bonete cu clopoţei, peruci cu bucle mari roşii şi blonde, pantaloni de catifea, tricornuri, veste cu franjuri şi galoane aurite, tot ce trebuie pentru „Balul Cuceririi”.

Cumetrii mergeau la dreapta, la stânga, tot căutând. Ochii lor nu reuşeau să vadă atâtea lucruri frumoase: sarici de ciobani, coroane, mantale şi sceptre ale Crailor de la Răsărit, toiege şi pălărioare de

păstori, un măgar cu urechile ţepene care, în Fuga din Egipt era catâr, iar în Duminica Floriilor asin, şi capul unui decapitat, lipit ou propriul său sânge în clocote mari de ceară pe o tipsie de carton argintat, a cărui apariţie îi împinse spre o ferestruică printr-un coridor, unde strigătul li se înăbuşi în gâtlejuri, în timp ce se agăţau unul de celălalt ca să se

Susţină, în faţa rămăşiţelor însângerate ale micuţei Natividad Quintuche, acoperită de un uriaş demon.

I-Diavolul! Diavolul!… Se întoarseră ţipând. Diavolul! Diavolul!

Domnul Estanislao refuză să-i însoţească, cerându-le să-i explice ce se petrece, dar cuvintele lipseau şi, fără altă explicaţie decât graba de a salva micul cadavru, îl târâră de braţ spre colţul în oare zăcea nefericita copilă.

Negustorul de măşti, cu balele pe buze, asudat, îşi acoperi convulsiv faţa cu mâinile.

— Nu vreau să văd! nu vreau să văd!… Bâigui el. Singurii responsabili sunteţi voi, nefericiţilor! Ce fel de tată I Ce fel de naş! Beţivani… De când aţi venit aici prima dată v-am simţit răsuflarea împuţită de alcool… Bravo, bună treabă aţi făcut, să-mi ruinaţi negoţul, căci dacă voi vă duceţi la închisoare, eu, eu o să rămân cu scandalul că în casa mea demonul a violat o fecioară!…

Şi tot vociferând, aşeză deasupra trupului micii femei uriaşa mască şi întruchipare a lui Carne Crudă – cu coarnele-i galbene, ochii verzi, dinţii albi, şine ale căilor ferate din lună, cu coada şi ghearele păroase – ca şi cum ar fi posedat-o.

— Pe îndrăciţii ăştia de diavoli, explică lovindu-l, nu poţi să-i faci să stea liniştiţi decât dacă-i umpli cu nisip, şi chiar şi aşa nu reuşeşti… Ajutaţi-mă să-l umplu şi o să vedeţi cât cântăreşte – cumetrii se retraseră îngroziţi – kile şi chintale… Pe îngeri şi celelalte fiinţe cereşti inofensive le umpli cu rumeguş, cu paie, cu frunze de trifoi sau cu pene, ca pernele de că

Pătâi, dar pe aceşti demoni… Diavoli şi satane, nisip şi iar nisip, ca să nu se mişte, dar ei continuă să se mişte, ca şi marea, fiindcă-n nisip e dracul, şi vedeţi ce se întâmplă… Ce-o să vă faceţi? Ce-o să mă fac?… Voi, iară doar şi poate o să înfundaţi puşcăria, dar eu o să-mi pierd afacerile… Vă daţi seama… Afacerile mele… Când o să apară în ziar… Când o să se spună la radio că în casa mea Dracul a violat-o pe mica Natividad Quintuche…

Indienii ridicară rămăşiţele fetiţei, ou gândul de a pleca îndată, de a ieşi în fugă, înainte ca Dracul să le fi smuls micul cadavru.

— geo să faceţi cu ea? le strigă domnul Estanislao, disperat de tăcerea de nepătruns a cumetrilor care, în faţa exclamaţiilor lui, nu făceau decât să tacă.

— O luăm cu noi…

— Da, știu, o luaţi cu voi, dar ceea ce vă întreb e ce-o să faceţi cu ea…

— O s-o îngropăm… E moartă… O s-o îngropăm în sat… Răspunse tatăl aproape fără să mişte buzele, cu ochii plini de lacrimi.

— Şi ce-o să spuneţi?

— Păi nimic, o să spunem… Că a murit, și-atât…

— Bine, bine… Reluă negustorul de măşti frecându-şi mâinile, aşa-mi place, v-aţi gândit bine, s-o îngropaţi fără să spuneţi nimic, căci în cazuri de-astea cel mai bine e să evitţi… O îngro Paţi şi nimeni n-o să ştie, în afară de mine, că Prin neglijenţa voastră, fetiţa asta a fost violată de Diavol în casa mea… În felul ăsta nici voi nu intraţi la puşcărie și nici eu nu sunt discre

Ditai… Dar, aşteptaţi, ia aşteptaţi, vă dau înapoi ce mi-aţi plătit pentru închirierea lucrurilor luate în vederea serbării patronale, ca să vă ajutaţi întrucâtva la cheltuielile de înmormântare.

— Dumnezeu să te răsplătească pentru inima ta bună, domnule Estanislao! spuseră în cor cumetrii, iar Melchor Natavă, naşul micuţei, primi banii în mâinile lui, căci lui îi reveneau cheltuielile înmormântării.

Lânfăşurară în tunica unui înger de culoarea argintului ceresc, scoasă dintr-unul din baloturile pe care le purtau, trupuşorul micuţei Nati-vidad Quintuche, care începea să nu mai fie atât de ţeapăn, şi-l adăugară ca supraîncărcătură la pachetul dus în spinare de tatăl ei. Cumătrul îl urmă cu legătura de sfeşnice de argint şi de perdele cu ciucuri din spirale de hârtie aurită. Unul după altul până la uşă şi de la uşă iar unul după altul, fără să-şi ia rămas bun de la domnul Estanislao, temându-se ca acesta, după ce-i vedea ieşiţi din casă, să nu ceară arestarea lor. Fugeau pe trotuar, strecurându-se pe lângă pereţi în căutarea unei protecţii, dar, când auziră zgomotul uşii pe care negustorul de măşti *o* trânti cu putere, o porniră prin mijlocul străzii, ca să poată alerga mai repede, tăcuţi, speriaţi ca nişte păsări mari cu încălţări.

O voce răsună în casă. Venea din fundul curţii, din spatele zidului peste care sărise în grădină, ea să ajungă în stradă și să-i facă pe

Indieni să creadă că se întoarce din oraş. S-ar fi spus că Benujon Tizonelli aşteptase – ca să-l cheme cu vocea aceea groasă de tunet – momentul în oare închidea uşa, satisfăcut de a fi ieşit atât de bine din bucluc, cu șiretlicul acela perfect al măştii lui Carne Crudă, aruncată peste trupuşorul fetiţei Natividad Quintuche. Inoportun! Ce-i păsa lui că omul avea șobolani în casă? Căci pentru asta îl chema, să-i aducă ştirea vreunui nou raticid.

Dar de astă dată italianul nu se mulţumi să-l cheme şi să-i vorbească din grădina lui, cu nasul peste zid. Sărise și intrase în casă, călcând covoarele din salon cu cizmele lui de grădinar, murdare de noroi şi de băligar de vacă, din cel ce serveşte drept îngrăşământ pentru zarzavaturi. Domnul Estanislao i se repezi în întâmpinare, foarte indignat, dispus să-l trimită la plimbare în lăptucile, ridichile şi verzele lui, dar fu primit de două pupile reci, nu mai mari decât două alice de puşcă, plumbi verzui, un surâs ironic şi o tăcere pe care intrusul o tăie cu degetul, ca să-i arate câteva pete de sânge pe pantalonii lui. Negustorul de măşti nu-şi pierdu cumpătul; îşi înghiţi saliva şi începu să se plângă de boala lui jenantă, aproape ruşinoasă, sigur de astă dată că italianul nu venea să-i vorbească de raticide, ci de vreun leac infailibil împotriva hemoroizilor.

A – Nu-mi merge bine, nu-mi merge bine… Se tângui el clătinând din cap.

— Nu cred, don Estanislao Tamagis, îl întrerupse italianul, nu cred în sperietoarea aceea de *diabolo* pe care domnia-ta l-ai aruncat peste

Corpul bietei *batribina* ca să-ţi satisfaci poftele sexuale întârziate, *bestiale I criminale*! *trene-tico*!… Şi o ploaie deasă de acuzaţii și insulte căzu peste negustorul de măşti strivit, căruia-i pierise orice culoare din obraz şi care, cu fata ascunsă în mâinile crispate de frică, cu ticul acela al pleoapei care sărea ca inima muribundă a micuţei, simţea că avea să-şi piardă răsuflarea.

— *Ala*, nu-i un motiv să te nelinişteşti numai pentru că te-am văzut eu, don Estanislao Tamagis, atât timp cât putem să cădem de acord…

— Bani?… Întrebă don Estanislao cuprins de panică, cine ştie ce

sumă avea să ceară acest blestemat energumen...

— Nu, te rog, păstrează-ţi banii!

— Dar ce atunci... Casa?

— Păstrează-ţi porcăria asta de casă, mânjită de sânge nevinovat!

— Atunci, ce-mi ceri?...

— Mult mai puţin decât asta, don Estanislao, un lucru simplu... Lăsă să i se vadă un vag surâs pe buze şi adăugă cu reticentă: Un lucru în legătură cu persoana dumitale, care te atinge direct...

— În legătură cu mine?

— R = – Da, cu domnia-ta, un lucru pe care eşti singurul să-l ştii, *tna* nu-i o ghicitoare...

— Un lucru pe care sunt singurul...

— Ceva în legătură cu „Comitetul apărării contra comunismului”.

Tamagis îşi pierdu limba şi cu cât o căuta mai mult cu atât n-o mai simţea şi când o găsi era ca o cârpă.

— Doar atât, domnule Estanislao, doar atât... O să lucrăm împreună în Comitet!

— Împreună?... Izbuti să spună Tamagis care înţelegea intenţia calabrezului.

— *Ecco*, *ecco*, o să lucrăm împreună în Comitet! În fiecare *giorno*, ei? În fiecare zi domnia-ta îmi va da o copie scrisă sau *di* memorie a persoanelor denunţate, pe care poliţia trebuie să le prindă.

— Pentru ce, Benujon?

— Mă priveşte... A *rividerla*!

Se ridică de pe divanul pe care se aşezase cu hainele lui de lucru murdare de pământ şi de ulei, fără să-şi scoată pălăria măcar, şi se îndreptă cu paşi mari spre curte, apoi i se auzi corpul lunecând de-a lungul zidului despărţitor, primit de lătratul prietenos al câinilor.

Ie teamă să nu fie denunţat, fu primul lucru pe care-l gândi Tamagis, rămânând singur după plecarea lui, de asta vrea să-i procur în fiecare zi listele celor acuzaţi de a fi comunişti sau suspecţi de a avea idei roşii, pentru ca în felul acesta, fiind prevenit, să poată scăpa la timp... Un bandit, nu numai fugar din insula Diavolului, ci şi comunist!

Îşi scoase batista din buzunarul de lângă revfir ca să facă ceva cu mâinile care de la plecarea grădinarului parcă-i erau de prisos, ca şi ’ntentia de a sugruma care-i trecuse prin de Sete; dacă nu şi-a

materializat cheful a fost mai ţiuit din calcul decât din laşitate, căci în timp Ce celălalt vorbea îşi măsurase grosimea încheieturilor mâinii şi înţelesese că pe tărâmul ăsta P'erdea partida. Rămase cu pofta de a sugruma

An gât de italian. Nimeni, în afară de membrii Comitetului, nu-i cunoştea secretul. Nimeni. Nimeni. Nu ştia dacă trebuia să-şi sufle nasul sau să-şi şteargă sudoarea de spaimă, sudoarea ce-i scălda în şiroaie obrazul, când se trezi cu batista în mâinile care continuau să i se pară de prisos. Chestia asta cu listele n-avea importanţă. În ziua în care numitul Tizonelli ar apărea pe una din ele, ar scăpa şi afacerea s-ar încheia. O simplă şi murdară operaţie de troc în care, privind de aproape, el era în câştig, eliberându-se, prin tăcerea bestiei ăsteia murdare de grădinar, de acuzaţia de a fi provocat moartea unui… Unui animăluţ… Nu de mult a spus Papa că indienii sunt oameni şi nu animale din care poţi face ce vrei. El făcuse cu Natividad Quintuche ca şi cu găinile, când era copil, în timpul vacanţelor, şi de-aceea, ce importanţă avea povestea asta a micuţei, niciuna, nu mai mult decât povestea cu listele, faţă de gravitatea faptului că o fiinţă vie, vecinul lui, cunoştea secretul sfintei sale îndeletniciri în „Comitetul de apărare contra comunismului”. Dar faptul că Tizonelli poseda această informaţie nu-l ferea de loc de a fi acuzat că e comunist, ceea ce n-ar fi de loc surprinzător pentru cei ce-l cunoşteau, dată fiind faima de care se bucura printre vecini de a fi ateu, anarhist şi posesor al unei bluze garibaldiene de la unul din bunicii săi, frumoasă poveste în spatele căreia încerca să-şi ascundă comunismul. Ce altă dovadă decât această bluză roşie? „avea la mână. Alţi membri ai Comitetului se descotorosiseră de duşmanii lor pentru mult mai pu; ţin. Îl vor îngropa într-o carceră, fără legături

Cu exteriorul pe veşnicie, sau îl vor izgoni din ţară. Deşi… Îşi muşcă gândul cu acest cuvânt cu fălci dinţate… Fiind vorba de un străin, nu era uşor, ar interveni consulul, ar sări italienii, compatrioţii lui care sunt atât de exageraţi în gesturi, şi s-ar descoperi că el provocase moartea micuţei Natividad Quintuche. Îşi şterse sudoarea. Până acum totul îi mersese atât de bine. Vecinica binevoitoare care-i anunţase pe cumetri că el nu era acasă, fuga peste zid, întoarcerea la prăvălie. Diavolul aruncat cu dinţii şi nările peste victimă, credulitatea superstiţioasă a indienilor care-i îngăduise lucrul cel mai greu, să se descotorosească de corpul delict… Crimă perfectă, dacă izbutea să

scape de calabrez, care, la ţipetele micuţei, trebuie să fi sărit peste zid ca să-i dea ajutor, şi descoperise ceea ce nici prin gând nu-i trecea. Dacă ar fi avut la timp idee să semene cioburi de sticlă pe zid, Benujon n-ar fi intrat atât de uşor, dar e drept că nici el n-ar fi putut ieşi. Totul e cu două tăişuri în viaţă. L-a descoperit cu mica indiancă şi s-a ascuns probabil, există atâtea moduri de a te ascunde într-o casă cu măşti şi mărunţişuri, şi l-a spionat în timp ce el îi pândea pe cumetri, prin gaura cheii, în timp ce-şi scutura hainele în cameră şi îşi amintea chiar bine că, atunci când a sărit zidul, n-au lătrat şi nici nu s-au năpustit asupra lui câinii uriaşi cu urechi mari care păzeau grădina de hoţi, căci există destui oameni care să trăiască din zarzavaturi, când zarzavaturile sunt străine. Cazul cu câinii era misterios? ar şi aici a avut noroc. Dacă dulăii ar fi lătrat, 1 s-ar fi descoperit fuga, iar dacă el ar fi luat-o

La goană, l-ar fi făcut bucăţi. Avusese noroc că haiia nu era acolo, el care trăise totdeauna singur, ca să nu aibă nici martori, nici spioni, nici controlori. De când îi murise tatăl, de la care moştenise *prăvălia*, casa lui nu mai cunoscuse altă fiinţă vie în afară de clientelă, decât o bătrână servitoare, o fiinţă jumătate de carton, jumătate de cârpă, care venea de două ori pe săptămână să deretice prin sală şi camera lui. Restul făcea el singur. Mâncarea i se trimitea în sufertaş. Nici vizite, nici prieteni. Singur. Asta i-a dat posibilitatea să fie chemat să facă parte din Comitet, faptul că era singur, că nu avea altă tovărăşie decât cea involuntară, a şobolanilor, şoarecilor, gândacilor, păianjenilor şi scorpionilor, căci nu hrănea nici pisici, nici câini, nu-şi oferea luxul unei femei proprii, din moment ce există femei pe care le închiriezi ca pe nişte măşti, şi nici nu-i plăcea să bea sau să fumeze. Dar la ce-i servise să-şi păstreze, să-şi apere atât de aprig singurătatea lui de sihastru, dacă atunci când a. avut nevoie să rămână complet singur, a apărut calabrezul. Îşi suflă nasul înainte de a-şi pune la loc batista în buzunar şi ieşi în vestibul. Trebuia să stea de vorbă cu cineva, şi singurul căruia i se putea încredinţa era Carne Crudă. Dacă îndrăgostiţii vorbesc cu portretele, iar oamenii simpli cu sfinţii, de ce-ar fi ciudat ca el să vorbească cu Diavolul. Se uită la el nervos, fără să-şi poată stăpâni ticul pleoapei.

— Am fost de faţă… Părea să-i spună Carne Crudă.

Îi întoarse spatele. Nu era ceea ce căuta. Ca martor, îi ajungea Tizonelli.

— Întoarce-te, auzi cum îl cheamă Came Cnudă, nu m-ai lăsat

să-mi termin fraza... Îţi spuneam că Eu am fost de faţă la toate procesele Inchiziţiei şi te pot sfătui.

I-Să-ţi răsplătească Domnul, Carne... Se auzi răspunzându-i fără a-şi mişca buzele, dar mă sfătuieşte Părintele Berenice care face parte şi el din Comitet.

— Dacă-i aşa, mi s-a tăiat pofta să te mai sfătuiesc, atunci să-şi dea părerea părintelui ceia!

— Dar asta nu înseamnă că o dispreţuiesc pe a ta, nu te supăra! se auzi spunând cu gura închisă, deşi acolo, k Comitet, cel care într-adevăr le rezolvă pe toate e Necunoscutul, un bărbat cu g lugă pe care nu-l cunoaştem, căruia niciodată nu i-am văzut faţa, niciodată nu i-am auzit vocea, după mâini se vede însă că e un bărbat nemaipomenit de alb care acţionează ca un perfect artist de cinema mut şi, cum are un vot dublu, lui îi revine ultimul cuvânt, dar nu-l pronunţă, ci-l lasă să se înţeleagă ridicând sau coborând degetul mare, ca romanii la circ.

— Ştiam asta! strigă Carne Crudă.

— Îl cunoşti? întrebă apropiindu-se de manechinul cu coarne galbene, ochi verzi şi dinţi albi, Preţiosul său complice.

— Mai bine decât el însuşi...

— Atunci, spune-mi cine-i? Spune-mi, Carne Crudă! Spune-mi cine-i personajul acela cu glugă care prezidează Comitetul?

— Nu crezi că-i cineva care locuieşte pe aici pe aproape?

— Ce?... Tamagis sări în sus şi se duse să se ascundă în spatele faldurilor Diavolului. Dacă-i aşa, sunt pierdut, dar nu, nu-i cu putinţă, de-a sta nu vorbeşte, ca să nu-i auzim accentul străin, de asta nu scrie, pentru că nu cunoaşte spaniola, şi de asta ştia că sunt membru al Comitetului, deşi, dacă-i aşa, de ce mi-ar cere listele cu nume din moment ce le cunoaşte mai bine decât mine? Ca să mă aibă la mână?

Un chicot îl făcu s-o ia la fugă. Cine râdea?...

Nu era Tizonelli... Nu era Diavolul... El era cel care râdea pentru că a crezut o clipă că omul cu glugă putea fi calabrezul.

Italianul lucra noaptea mai pe bâjbâite, mai la lumina unui felinar a cărui paloare nu izbutea să lumineze feţele şi mai palide ale rudelor denunţaţilor, pe care trimitea să-i cheme şi cărora le dădea ştirea că aveau să fie arestaţi, dacă nu scăpau la timp. Printre răzoarele de zarzavaturi, micul felinar mergea încolo şi încoace având grijă şi de legumele omeneşti.

În alte nopţi îl însoţea cerul. Aştri imenşi, scânteietori, aştri

auriţi, bucăţi de foc de aur adormit pe umerii lui curbaţi spre pământul mirosind a bălegar de îngrăşăminte, miros urât pe care-l ştergea sau înteţea cu fumul pipei lui – fuma un tutun care putea ca dracu1 sau râgâind cu zgomot ca un straşnic mâncător de

’9 – 1001

1

Verze sau napi cruzi ce era. Din când în când, în plin lucru, ridica ochii, ca să se asigure dacă funcţiona bine roata pompei care se învârtea în întuneric ca susurul unui orb, cerând de pomană în vânt, ca să-şi schimbe suflul continuu sau intermitent pe monede rotunde de apă inelată ce mişcă puţul, apă care umplea rezervoarele, de unde tot cu un sunet de lichid de monedă cobora prin conducte la prizele de irigaţie şi de la prize la semănături şi de la semănători la piaţă, şi de la piaţă în buzunarul lui, sub formă de bani, de monede care-şi păstrau sunetul de apă. Stele, lucrări, înlănţuiri subtile, tulburate de palmele pe care le dădea ca să sperie ţânţarii, talpa cizmei pe un vierme sau lovitura de sapă pe râma pământului, înmulţită în agonia ei de „s”-uri înnebunite, pe scoarţele greu de sfărâmat, sau mânia, însoţită de seculare blesteme împotriva găinii oarbe care se asemăna mult cu imaginea morţii în somnul ei aparent. Dar supărările, mâniile, oboseala, toate astea îi treceau în pepiniere atunci când contempla ptiieţii sau când îşi vedea plantele drepte în răzoare, fie verzele de culoare închisă şi cu bumbi de verzişoare de Bruxelles, fie verzele mari, materne, spongioase, culcate ca nişte găini, fje verzele rotunjite mai înalte şi mai cocoşeşti, fie învălmăşeala însângerată a frunzelor de sfeclă sau punctuleţele de adiere verde a frunzelor de morcovi, sau lăptucile formate din limbile verdelui duh sfânt căzute din cer, sau, în sfârşit, ardeii cu mirosul lor puternic orbitor. Lăsă felinarul şi merse pe întuneric în căutarea unei mici activităţi de salvare a unei legume umane. De

Când începuse Tamagis să-i strecoare listele celor denunţaţi în faţa Comitetului, care trebuiau să fie arestaţi de poliţie, Tizonelli lucra noaptea, spre scandalizarea fiicei sale mai mari, toţi ceilalţi copii fiind căsătoriţi trăiau la casele lor, având pumni întregi de copilaşi, şi spre scandalizarea neveste-sii căreia golul lui *suo maritox* în pat îi dădea impresia unei văduvii *molto ge*lata2.

— Dumnezeu să te răsplătească!… Dumnezeu să te binecuvânteze!… Cu aceste cuvinte simple îi mulţumeau femeile oare

veneau parcă de la capătul lumii, leorcăind lacuri de lacrimi. Da, domnule Tizonelli, mulţumită dumitale l-am făcut să plece la timp şi, când a venit poliţia, nu mai era aici… Au cotrobăit în toată casa, aproape că au smuls şi cărămizile… Cum să ţi-o răsplătim, domnule Tizonelli!…

Calabrezul respingea mulţumirile clătinând din cap, cu ochii lui rătăcitori şi mici ca gloanţele de puşcă, uşor verzi, plumburii, cu dinţii strânşi ca să-şi muşte pipa cu o mişcare a muşchilor oare, de la parietale la mandibule, păreau o turmă de lei. Osatură, piele, muşchi şi curaj de nepot al unui voluntar de-al lui Garibaldi, a cărui bluză roşie o păstra.

Şi-şi petrecea nopţile aşa, venind şi plecând cu micul lui felinar sub cerul plin de stele care prezidau la fărâmiţarea zilnică a omului, a farniliilor, a satelor şi a oraşelor. Scopul este urmărirea. O urmărire cum nu s-a mai visat, îşi spu

1 Soţul său (ital.) (n. r,).

2 Foarte reci (ital.) (n.r.).

Nea Tizonelli, căci cei care au coşmaruri îşi realizează urmăririle dormind, înjunghie, muşcă, spânzură, distrug, macină…

Dar în unele nopţi i se împlântau în umăr degetele râsetului bine râs, ale plânsetului bine plâns, al acestui neruşinat de Tamagis. Venea să-l vadă, ocolind pericolele, la adăpostul umbrelor, şi-l găsea semănându-şi zarzavaturile, în gură cu bine cunoscutul lui strigăt Trăiască Garibaldi!…

— E o crimă, o crimă de les-patrie, o crimă de les-umanitate, ceea ce suntem pe cale să facem, Tizonelli, lăsând să scape atâţia bandiţi comunişti!

— O crimă de les-dolar, Tamagis! îi răspundea Tizonelli, căci niciunul din oamenii ăştia nu aparţine acestui partid şi…

— Azi, azi e ultima zi, se sufoca don Esta-nislao formulându-şi ameninţarea, ultima zi, m-ai înţeles? fiindcă nu mai pot, e ultima zi de denunţuri pe care ţi-o mai dau!

— Şi astăzi e ultima zi de libertate a domniei-tale. Când mi-ai dat prima listă, a fost ultima dumitale zi de libertate.

— De ce, Tizonelli?

— Pentru că mi-ai dat-o în scris. Cu atât mai bine, mi-am spus, omul ăsta e în mâinile mele! Dacă mi-o dădea din memorie, atunci n-aveam dovezi să-l acuz, don Estanislao Tamagis. Acum, nu-ţi ţii

angajamentul, va trebui să răspunzi delictul de viol, asasinare a acelei *piccola*i Quintuche, şi de neîncredere şi abuz încredere faţă de *Comitato* de apărare…

— Tizonelli!… Îşi prosternă obrazul înspăimântat, implorator, la lumina stelelor, gata să cadă, nemaiştiind unde să-şi pună picioarele.

— Tamagis!… Domnia-ta ţi-ai pierdut capul! Cum pretinzi să nu-ţi fi cuvântul?!

— Tizonelli, am pierdut totul, nu numai ca-.; pul! Ne privim între noi, membrii Comitetului, cu atâta bănuială, vrând să ne pătrundem unii pe ceilalţi, să ne ghicim gândurile, să ne desco – pierim registrele mintale ca să aflăm care dintre noi îşi calcă Jurătnântul secret depus pe Evanghelii, Cruce şi Spada Colonelului! Neîncrederea creşte, Tizonelli!

— Cine e cel de care se îndoiesc cel mai mult?

— N-aş putea spune cine, căci fiecare se îndoieşte de ceilalţi şi noi toţi ne îndoim de toţi…

I-Dar trebuie să fie unul pe care apasă cele mai mari bănuieli…

— Nu sunt eu, din fericire…

— Îmi închipuiam, căci se ştie că trăieşti singur, izolat, fără relaţii. Sunt suspectaţi cei care se văd cu oameni, dar un sihastru ca dumneata…

— Te-aş ruga, Tizonelli, să-ţi fie milă de mine, să laşi să treacă măcar cincisprezece zile îâră evadaţi, cel puţin fără evadaţi importanţi; Ştiu că au arestat pe secretarul Comitetului şi două biete funcţionare şi că i-au biciuit şi torturat, pe el spânzurându-l de părţile lui bărbăteşti, şi pe ele de sâni, pentru că-i credeau vinovaţi de divulgare. Ştiu că au fost arestări şi torturi la poliţie… Caută… Caută, Tizonelli, şi or să găsească… Or să ne prindă… Or să-mi pună

Mâna în beregată şi, după mână, frânghia… Dar mai este ceva urgent ce aveam de gând să-ţi spun şi care te va face să-ţi fie milă de mine… N-o să scăpăm dacă mai insişti să-ţi comunic în continuare listele!… Acum, denunţurile merg direct în mâinile Comitetului, nici secretarul, nici funcţionarele nu le mai văd… Merg direct în mâinile Părintelui Berenice, mare deschizător de scrisori anonime, şi el le comunică tuturor, în cel mai mare secret… Nimeni în afară de noi nu mai ştie acum cine sunt cei suspectaţi şi cei care vor fi arestaţi…

— Dar domnia-ta mi-ai spus că eşti ferit de orice bănuială şi asta ajunge… Pupilele calabrezului aveau la lumina felinarului greutatea dispreţului care se transformă în plumb.

— Milă! Milă!… Fără să mai existe şi alţi ochi care să vadă listele în afară de cei din Comitet, o să fim repede descoperiţi, Tizonelli!

— O să vedem, spunea un orb care nu vedea *niente*, şi aşa spunem şi noi, orbi în faţa viitorului, dar vrând să vedem…

— Am putea să fugim… Propuse negustorul de măşti după o lungă tăcere, am bani, mulţi hani, să mergem în patria ta, vreau să cunosc Italia până nu mă spânzură.

— Cel ce serveşte într-un Comitet ca ăsta de apărare contra comunismului n-are decât ceea ce merită dacă e spânzurat, don Estanislao.

Hotărârea era luată. Îi spuse rămas bun cala-brezului şi continuă să stea ghemuit lângă iedi – ar, cabotin ce putea a tutun şi vin, cu răsui area deja schimbată în oţet stomacal şi, plecând în salturi, căţărându-se şi coborând peste zidul

L

Despărţitor, se pierdu în lumea lui de personaje solemne, de măşti înfiorătoare, de suavi îngeri incolori în semilumina unei lămpi vechi de sticlă.

Carne Crudă, cu dinţii săi albi răsuciţi, şine de oale ferată ale lunii, primea lumina de jos în sus şi părea deosebit de mare, mai încornorat şi mai batjocoritor şi cu ochi mai demonici decât ai altor demoni.

Trebuia să-l consulte cu faţa lipită de fireturile lui roşii, de coada lui păroasă, de ghearele lui şi să-l întrebe dacă era bine ceea ce gândea să facă. Dar nu îndrăznea să-şi formuleze cu voce tare gândul, nici chiar aici, singur cu Diavolul său.

— Să acuze… Să-l acuze pe italian de anarhist, ateu, comunist, garibaldian, cu atuurile în mână, şi dat fiind că el era membru al Comitetului, cazul s-ar judeca cu uşile închise, ca să poată fi expulzat din ţară sau îngropat într-o temniţă, cu condiţia totuşi ca şi consulul să accepte procedeul, fără să-l lase să comunice cu nimeni, nici măcar cu el, pentru că e vorba de un agitator periculos sau de un agent de legătură… O să caute el…

Se duse la culcare şi toată noaptea i se învârti capul ca o râşniţă. Era bine sau nu să-l acuze pe Tizonelli, înainte de a se descoperi că el e cel care procura listele şi numele celor ce figurau pe listele de denunţuri?

Niciodată nu asudă atât, niciodată nu înghiţi atâta salivă ca a

doua zi când, cu uşile de la pivniţă închise, părintele Berenice citi cu voce tare numele unui oarecare Benujon Tizonelli.

Acuzat de activitate comunistă, şi pe loc, prin vot unanim, se hotărî arestarea sa imediată.

Avea datoria să-l prevină şi-l chemă la el. Ceea ce Tamagis aştepta de mult se împlinea acum, la capătul unui teribil acord, pe baza căruia fugiseră numeroşi bărbaţi şi femei care, denunţaţi drept comunişti în faţa Comitetului şi preveniţi de către calabrez de pericolul ce-i pândea, dispăreau ca înghiţiţi de pământ înainte de a fi prinşi.

I-Au fug, nici nu mă ascund, don Estanislao, spuse italianul, ar însemna să ne descoperim jocul. Cel care a făcut denunţul poate fi un membru al Comitetului care, de acord ori nu cu ceilalţi, vrea să te pună pe domnia-ta la încercare. Nu mai departe decât azi dimineaţă, în timp ce erai în şedinţă, a venit poliţia şi ţi-a percheziţionat hârtiile, câteva cărţi, măştile.

— Or şti ceva despre aia mică?

— Nu, domnule, când se anchetează un viol nu se apucă să scotocească în cărţi şi hârtii.

— N-au încredere în nimeni, Tizonelli!

— În ce mă priveşte, o să aştept poliţia, o să mă aresteze şi astfel modul în care se răspândea ştirea denunţurilor o să rămână între noi… Dar socotesc că domnia-ta, ca vecin, îmi vei uşura închisoarea şi vei evita să fiu torturat, căci sub presiunea durerii sunt în stare să vorbesc!

Putoare de bălegar, miros de tutun, de om care a asudat lucrând, toate astea le lăsă Benu-l°n în sala lui Tamagis.

I

— Adio… Spuse el, trecând prin fata lui Carne Crudă, pată neguroasă, roşie în lumina lămpii lângă oare tenebrele păreau mioape.

Trupuşorul micuţei Natividad Qukvtuche, violată şi ucisă de Diavol în casa negustorului de măşti, era aşezat ca supraîncărcătură pe balotul de măşti şi haine de toate culorile, purtate în spinare de tatăl ei, Sabino Quintuche, care nu înceta să umble la trap, la trap, k trap, ca să-şi piardă conştiinţa în oboseala fizică şi să uite ceea ce-i rodea sufletul: că se întorcea în sat cu fetiţa moartă, ca o iguana care moare pierzându-şi sângele… Dumnezeule! Dumnezeule!… Şi durerea mai mare a calamităţilor care s-ar produce în caz că nu se dansa To-rotumbo, indispensabil în acest caz de siluire a unei fecioare de

către Diavol, dacă voiau să apere populaţia de ierburi rele, de spini şi de secetă.

Cumetrele priviră trupuşorul micuţei Natividad Quintuche cu ochii lor de fasole neagră fripţi în lacrimi mari strălucitoare, lacrimi mari pe care le înghiţeau; nu era un motiv să se răcească corpul îngeraşului înainte de-a i se fi pus aripi, ca să zboare la cer. Şi acum, în loc de lacrimi, o îmbăiau în apă cu sare. După această primă baie pe care o repetară, căci apa

1 Specie de şopârlă de dimensiuni mari, verde cu pete gălbui (n.r.).

Ieşea însângerată, o uscară cu vată sticloasă de nopal cald smulsă din candelabrele verzi ale plantaţiilor de nopali la ora amiezii. Apoi o cufundară într-o a doua baie de var şi de piatră de foc, ca s-o usuce de lot. O şterseră cu o pânză veche de altar. Şi pe urmă, o a treia şi ultimă baie de apă călduţă parfumată cu flori de portocal dulce. O uscară cu bumbac sălbatic. Apoi o pieptănară cu ulei şi chihlimbar şi vărsară pe trupuşorul ei esenţe aromatice şi ardei negru, singurul lucru de doliu, ca s-o conserve. După aceea îi puseră cămăşuta, pantalonaşii, tunica de culoarea perlei bătrâne, închisă la spate, sandailele argintii care nu prea aveau la ce să-i folosească deoarece pe pământ umblase fără să cunoască pantofii, desculţă, şi purta în spate splendoarea aripilor argintii de carton, ca să zboare la cer, pe frunte o coroană din flori de hârtie, în mâinile încrucişate o frunză de palmier şi, pe buze, o floare naturală, salutul gurii ei, de fiinţă pământeană, către îngerii lui Dumnezeu.

Din tavan, printre ştiuletii de porumb atârnaţi de frunze ca nişte serafimi de-ai lui Porumb-zeu şi fumul tămâii şi *pom* – îi arşi în sobe simulând nişte nori, spânzura Natividad Quintuche, care nu mai era ea, ci un îngeraş, fără ca mama ei s-o poată plânge de teamă ca nu cumva să i se preschimbe aripile în apă, fără ca tatăl şi naşul ei să înceteze de a face înconjurul colibei cu

Răşină mirositoare pe care băştinaşii din Guatemala 0 ard în faţa idolilor (n.t.).

M*achetele* în mână, gata să se măsoare cu Diavolul, oriunde l-ar întâlni.

— Cerb din cristal al aerului, se rugau ei, ajută-ne, biata fetiţă, Diavolul i-a luat mica sa floricică!

— Spune, de ce, Colibri, n-ai străpuns-o tu cu săgeata ta de

dragoste, de suge-miere, de înteapă-floare? Spune, de ce, Colibri?

— Spune, de ce, Zarespino, n-ai străpuns-o tu cu unul din spinii tăi arzători? Spune, de ce, Zarespino?

Şi acesta a fost începutul. Acolo, în noaptea aceea de sânge lovit, de pământ lovit, de apă lovită, de foc lovit, începu ca un vis balul stindardelor verzi de-a lungul teritoriilor cu lagune albe. Dansau cu măşti de puma, de mistreţi, de elani, de maimuţe, de şacali, de câini muţi. Se distingeau măştile strivite, fără bărbie, ale pitonilor, şi coarnele măştilor de tauri, în sutele, în miile de picioare cu copite despicate ce dansau în praful şi fumul în care apăreau capetele de animale. Dansau, dansau, dansau... Începând de la coliba îngeraşului pe care Diavolul îl siluise şi care zbura la cer, Torotumbo îşi întindea nu; rile sale de dansatori. Cei care-l dansau, toţi cei care se simţeau tauri îl dansau, urcau să-l salute pe îngeraş şi să-şi laude viţa lor de bărbaţi adevăraţi, de masculi adevăraţi, de cocoşi adevăraţi, de tauri adevăraţi, toţi cei care se simţeau tauri îl dansau, tauri negri, tauri furioşi, tauri vopsiţi, fii ai vacii furioase, nepoţi ai vacii furioase, nepoţi ai vacii vopsite, tauri toro-torotumbo, gata să se mosoare ou Diavolul. Dansau, dansau, dansau.

Acesta a fost începutul. Lovitura a fost începutul. Lovitura pe piele, pe lemn, pe piatră, lovite ca să însoţească dedublarea dansatorilor ce se mişcau printre colivii de coarne, pe care le alcătuiau ei înşişi cu braţele şi din care scăpau cu sărituri ale picioarelor lor atât de mici încât se puteau încălţa cu ardei. Dansau, dansau, dansau... Sudoare de sărbătoare. Râuri de rachiu de trestie. Străzile şerpuiau, pieţele se roteau, aerai furnica şi se auzeau rachetele cu zgomot de pişat de taur... Işşş, urcând şi spărgându-se pe cerurile de cobalt. Dansau, dansau, dansau... Din sat în sat, trupul micuţei femei pe care Diavolul o siluise şi care zbura acum în cer, schimbată în înger, atrăgea tot mai mulţi dansatori, iar de hainele ei erau atârnate panglici de toate culorile, pe care erau scrise rugăciunile adresate lui Dumnezeu de familiile, confrăţiile, municipalităţile, şi pe care ea se va obliga să le încredinţeze chiar lui în mână. O purtau pe umeri, cocoţată în partea de sus a unei scări, pe un altar portativ, în formă de estradă; măştile spâne şi tragice care în loc de gene purtau spini şi în loc de mâini gheare ascuţite, gheare cu care aveau grijă să nu fie murdărit şi nici rupt veşmântul îngeraşului de către cei care se apropiau să-l sărute, să-l salute, să-i laude viaţa lor de bărbaţi adevăraţi, de masculi

adevăraţi, de tauri adevăraţi. Dansau, dansau, dansau… Dans de munţi, de copaci Şi de oameni verzi, vopsiţi în verde, cu feţele şi Părul verzi, verzi veşmintele şi verzi încălţările, vegetaţie în mers în care se amestecau taurii cu coarnele de aur, fragmente dintr-o imensă

Noapte neagră care înainta pe coji de cenuşă de stele, şi dansatori surâzători cu fetele vopsite în Dungi transversale albastre şi galbene, guri false, cu zurgălăi în loc de dinţi, sau ca feliile de pepene arătând râsete de sâmburi negri, picături de tenebre ce aminteau cauza acestui râs îndoliat şi a acestui dans nesfârşit ca o pedeapsă a celui care, uneori, rămânea numai el viu, marea tobă de piele păroasă şi scobitura *ium* l-ului înfăşurat în pielea şarpelui de pădure. Dansau, dansau, dansau…

Mahalalele capitalei se pregăteau să primească acest Torotumbo cu dans, taifas, cafea cu pâine, ţigări, pahare de rachiu, jocuri cu gajuri, dar cum săracii nu sunt nici măcar stăpâni ai sărbătorilor lor – un student află, aduse ştirea colegilor săi, şi din fantezie de tineri dornici să se distreze la carnaval, travestiţi în figuri groteşti, şi avizi de distracţii, oraşul întreg se *pregăti* să-i primească pe „costumaţi” – cum îi numea „lumea bine”, cu aprobarea amatorilor de folclor care vedeau în acea mulţime neînfrântă o afirmare a naţionalităţii şi ceva demn de a fi prezentat turiştilor – spre necazul catolicilor care vedeau în acest soi de mit un prost obicei al celei mai crude idolatrii şi cu consimţământul guvernului, care găseşte întotdeauna că este o bună politică să distrezi gloata.

1 Trunchi de arbore scobit care serveşte drept tobă (n.t.) – 300

Pentru negoţul lui don Estanislao Tamagis, Torotumbo fu un bal pe cinste, cum spunea el, confirmând în entuziasmul şi ambiţia sa ceea ce numea o „afacere de minune” cu o „afacere straşnică”. O singură dată în viaţa lui avea şi el să-şi închirieze toate măştile, căci cererea era mare, în afară de cea a lui Carne Crudă care, fiind protectorul său, nu era de vânzare.

Tizonelli se întorsese la grădina lui, după ce încasase câteva zile de puşcărie, dar cum nu vindea nimic, deoarece motivul arestării lui se repercutase în cartier asupra legumelor, iar precupeţele de la piaţă se însărcinară cu restul – nu numai pe dinafară sunt roşii ridichile tale! îi strigau ele – îi venea în ajutor negustorului de măşti care nu-şi mai vedea capul de treabă, atât era de copleşit de clientelă încât dădea impresia că s-a ologit, că s-a zăpăcit de mers printre cei care-şi

smulgeau hainele şi măştile eternei farse, mică frază pe care o repeta italianul suspinând ca un cântăreţ fără angajament, de câte ori îi trecea prin mâini costumul vreunui personaj din *Commedia dell'Arte*.

— Doar masca lui Carne Crudă nu se închiriază, spuse Tizonelli, oamenii intră şi ies şi niciunul nu îndrăzneşte s-o ia…

— Pentru că nu-i de închiriat!… Îi replică Tamagis cu pleoapa săltându-i stângaci pe lama ochiului nemişcat.

— *E, conte*?

— Aş fi omul cel mai nerecunoscător, Tizonelli…

— Ar fi o chestiune de preţ, don Estanislao…

— Cu niciun preţ. Adu-ţi aminte că mi-a făcut un mare serviciu. Dacă n-ar fi fost el, ce le-aş fi spus tatălui şi naşului micuţei, cum le-aş fi putut explica…

— Ai dreptate, şi cum n-au fost mulţi să-l ceară…

După ce plecă Benujon şi închise prăvălia, Tamagis se apropie de Carne Crudă care avea să rămână singur. Îl îmbrăţişa şi-i spuse:

— Ce-ţi pasă, Carne, dacă lumea cu suflet de paiaţă, de popă, de militar, preferă măştile acelea? O să te port eu, eu, eu care n-am vândut sufletul tău, care ţi l-am cumpărat, care am mândria de a te fi cumpărat pentru slujba mea!…

Fixă pe uşa casei sale un mic anunţ care spunea: „Nu mai sunt măşti", în speranţa că n-or să mai bată, că o să-l lase în pace să-şi numere cârpele verzi ale acestei mari măşti pe care o foloseşte acuma banul şi care se numeşte hârtie-monedă. Dar degeaba. Continuau să bată, căci clientul care ajungea până la uşă nu se mulţumea cu anunţul şi intra ca să se asigure personal dacă totul fusese închiriat şi să ofere preţ dublu, triplu, pentru orice mască, negăsind însă alta decât aceea a lui Carne Crudă, atârnată de gât şi care se legăna în lumina ferestruicii. Unii clienţi mai curajoşi cereau să-l încerce. Dar, ce se întâmpla? Dacă clientul era înalt, Carne Crudă se micşora şi costumul îi părea prea scurt, iar dacă era scund, Carne Crudă se întindea şi costumul devenea uriaş; dacă era gras, Carne Crudă slăbea şi costumul se transforma în sparanghel, dacă era slab, Carne Crudă se umfla şi costumul devenea ba

Ion, dar atâta scurtat şi lungit, atâta strâmtat şi lărgit, sfârşiră prin a-i strica plăcerea lui Tamagis, plăcerea de a număra banii primiţi pentru hainele care se vor întoarce în magazin după ce vor fi fost folosite, căci le închiria pe o mică garanţie. Căzu pe gânduri. Cel mai

bine era să-l încerce el. Să scape de îndoială. Să ştie dacă i se potrivea. Pleoapa şi inima laşă îi săltară când îl încercă, şi era cât pe ce să leşine simţind că i se potriveşte ca şi cum i-ar fi fost făcut pe măsură. Nu se întrebă de ce. Nu-şi răspunse de ce. Întrebarea şi răspunsul erau acelaşi lucru. Dacă Tizonelli, prin tăcerea lui, îl scăpase de puşcărie, doar Dumnezeu îl putea scăpa de Carne Crudă. Dar cum să obţină ajutorul divin?... Doar mărturisindu-şi crima...

Febril, cu pasul uşor, în ciuda anilor şi a hemoroizilor, cu pleoapa săltându-i pe ochiul stâng ca şi cum ar bate toaca, cu inima ticăindu-i neîncetat, îşi smulse pălăria şi bastonul din cuier şi se îndreptă spre zidul despărţitor de parcă ar fi vrut să-l sară, ca atunci când a murit Natividad Quintuche, dar schimbă direcţia şi ieşi pe uşa pe care o încuie răsucind de două ori cheia în broască, în acelaşi timp lăsându-şi banii nepăziţi din cauza acestui diavol crud, şi plecă spre sediul secret al Comitetului, unde după-amiaza părintele Berenice deschidea plicurile denunţurilor, în majoritate anonime, muncă pe care o îndeplinea cu grija unei bătrâne actriţe care se machia, închis într-o cămăruţă cât o cabină.

Strigă Taina – Spovedanie!... Spovedanie ic intrând.

L

Părintelui Berenice îi fugi sângele din obrazul mai palid decât palid în umbra bărbii sale albastre, prost tunse în ziua aceea, emoţionat până k călcâiele picioarelor lui închise în încălţările-i din piele de vitei. Ceea ce bănuise întotdeauna avea să se descopere acum: trădătorul, sperjurul Comitetului, Iuda Iscarioteanuil, cel ce comunica listele suspecţilor pe care trebuia să-i aresteze poliţia, se afla la picioarele lui.

Se lăsă pe spate, îndepărtându-se de masa la care stătuse sprijinit cu coatele citind şi adnotând denunţurile – ca specialist şi mare deschizător de scrisori anonime – îşi strânse sutana ca şi cum genunchii pocăitului îi făceau greaţă şi se pregăti să-i asculte spovedania.

Buzele negustorului de măşti abia dacă reuşiră să articuleze cuvintele „Eu, păcătosul...” Părintele Berenice, în rolul lui de confesor, în ciuda repulsiei pe care i-o inspira acest individ revelator al secretelor Comitetu'lui, îi puse mâna pe umăr şi-i murmură la ureche:

— Linişteşte-te, fiule...

(Hotărârea lui Tamagis era simplă: să-i vomite confesorului că o

violase şi ucisese pe Nati-vidad Quintuche şi modul în care-şi bătuse joc de justiţie; dar când simţi mirosul sutanei şi al sudorii omeneşti răspândită de preot, mărturisi că nu mai avea nici pace nici odihnă de când se întâmplase la el acasă un fapt straniu, pe care-l putea crede numai cine-l văzuse. Nişte indieni veniseră să facă „închirieri" pentru „Sărbătoarea Oacheşilor", însoţiţi de o mică indiancă ce adormise între timp în magazin. Nici cumetrii, nici el care ieşise în urma lor pentru o afacere

A Comitetului, nu-şi dăduseră seama; dar când se întoarse din stradă îi găsise pe cumetri aşteptându-l la uşă, intraseră şi o descoperiseră pe micuţa de opt ani moartă, violată de Diavolul care, atunci când ei intrară, mai era încă pe ea, schimbat într-o simplă mască şi un costum drăcesc. Îi convinsese pe cumetri să nu spună nimic, le înapoiase banii pe care-i plătiseră pentru „închirieri", spunându-le să ia cu ei în sat cadavrul şi să-l îngroape pentru ca totul să rămână între noi, căci se temea ca nu cumva datorită scandalului să nu se descopere că era membru al Comitetului şi astfel să-şi piardă din autoritate această sfântă instituţie.

— Dar se face că acum, termină Tamagis – pleoapa nu-i mai sărea, ci mitralia – acum când s-au închiriat toate măştile pentru Toro-tumbo, singurul costum care nu se închiriază este cel al Diavolului acestuia, şi nu pentru că nu-l vrea nimeni, dar atunci când îl încearcă e prea strâmt pentru cei graşi, prea larg pentru cei slabi, prea scurt pentru cei înalţi, prea lung pentru cei scunzi…

— Şi e chiar aceea care a violat-o pe micuţă, masca asta ce se strâmtează şi se lungeşte, se lărgeşte şi se contractă, imagine a dezgustătorului instrument al crimei sale?

— Da, părinte…

— Şi victima a fost o mică indiancă?

— Da, părinte…

După ce-şi sfârşi pomelnicul de păcate mărunte Pe care pocăitul le enumera la sfârşitul spovedaniei din lipsă de alte greşelii, părintele Berete, sub rezerva expresă a dezlegării, îl invită

20

1001

Să stea de vorbă în particular despre această afacere, ajutându-l să se ridice, căci Tamagis continua să stea pironit, înclinat, inert sub greutatea trădării faţă de – prietenul său Carne Crudă care era destul

de pedepsit de a fi Răzvrătitul, fără ca să mai vină şi el, Tamagis, ingratitudine a ingratitudinilor, ca, în schimbul serviciului pe care i-l făcuse, să-l acuze în faţa tribunalului lui Dumnezeu de a fi un siluitor şi un asasin. Genunchii îi soarţâiră când se sculă şi se aşeză pe o parte, din cauza hemoroizilor, pe scaunul pe care i-l oferise preotul.

— Nimic nu se întâmplă fără buna ştire a Providenţei, don Estanislao, iar căinţa dumitale, deşi târzie, de a fi ascuns o faptă drăcească ce-şi are antecedentele în incubi şi sucubi, va permite Comitetului de apărare contra comunismului să realizeze un mare act ispăşitor… Spuse acest cuvânt înainte de a-l întreba pe Tamagis dacă manechinul era roşu.

— Da, părinte, roşu…

— Roşu, roşu, roşu? insistă el agitându-se pe scaun.

— Da, părinte, roşu, roşu…

— Mâna Domnului le potriveşte pe toate. Ne vom permite luxul de a-l arde pe Diavol…

— Păi bine, părinte, întrerupse Tamagis, asta n-ar fi o noutate. În fiecare an se arde Diavolul în piaţa din Santo-Domingo, şi dacă se dă totul în vileag, de ce-am mai păstrat secretul atâta timp?

— Nu mi-ai dat timp să-ţi explic. Nu-i vorba de arderea unui diavol de artificii, ci de arderea Diavolului roşu, cel care pune bomba în mâna

Teroristului, cel care dinamitează clădirile, care face să deraieze trenurile, născoceşte greve, tulbură ordinea, cel care în mijlocul nostru chiar a violat şi însângerat o mică indiancă… Cine… Cine era?… Cine e, don Estanislao, această mică indiancă?… Aminteşte-ţi, chibzuieşte, gândeşte-te puţin pe cine apărăm noi şi vei vedea îndată că această mică indiancă e Patria violată şi însângerată de comunism…

— Da, da. Patria… Repetă Tamagis, nu prea convins de ce auzea, refuzând să devină din siluitor aii unei mici indience, care fusese pentru el ca o găină în plus, siluitor al Patriei lui adorate.

— Şi dacă-i aşa, continuă preotul, autorizat de dumneata, Comitetul poate celebra în casa dumitale în secret, pentru ca lucrul să nu fie dat în vileag, un autodafe prin care vom încredinţa focului purificator teribila încarnare diavolească a comunismului care a violat-o şi însângerat-o pe mica noastră indiancă, aproape sub ochii unuia din membrii Comitetului, şi în casa lui, spre mai mare ruşine. Lasă totul în seama mea, don Estanislao. Vom invita înaltele autorităţi

ale Bisericii şi ale Guvernului şi pe Nunţiul apostolic ca să ne onoreze cu prezenţa lor, de vreme ce sub această formă, bazându-ne Pe un fapt concret care exprimă un simbol, vom încredinţa flăcărilor, sub formă de efigie, comunismul siluitor al Patriei noastre.

Tamagis nu avu curajul să se întoarcă ime-dl; aţ acasă, de aceea hoinări pe străzi şi, când °şi, rera noapte de mult, se refugie în camera închtzând uşa cu chei şi drugi. Într-un loc

Din apropiere, atârnând din tavan, de ceafă, era spânzurat Carne Crudă, cu ochii săi verzi, cu coarnele galbene, cu dinţii albi, şine de cale ferată ale lunii, şi labele cu părul ca ghearele.

Se trezi a doua zi când dimineaţa era înaintată. Se aruncase pe pat îmbrăcat. Lumina zilei şi zgomotele străzii prin care treceau mulţimi vociferând şi muzici mergând să întâmpine Torotumbo, îl încurajară să iasă din cameră, căci era ridicol – să rămână zăvorât şi baricadat în propria lui casă de vreme ce Carne Crudă, Carne Crudă, Dumnezeule, ce greşeală, voise să-i ceară socoteală în seara trecută, şi singurul lucru care-i rămânea de făcut în orice caz era să se ducă şi să-l prevină că apăsa asupra lui ameninţarea de-a fi aruncat… Ha… Ha… Ha… Râdea, în bietele flăcări ale părintelui Berenice, care oricum n-aveau nicio putere asupra celui ce se frigea în focurile iadului… Ha… Ha… Ha. O să-i povestesc asta lui Tizonelli… Nu… Nu; Doamne fereşte!… Dar cui altcuiva putea să-i povestească…

Cu limba înotând în balele îngheţate ce-i umpleau gura, de îndată ce apăru italianul, pe care-l chemase cu strigăte puternice peste zid, îi povesti că părintele Berenice pregătea un mare autodafe, în care va fi ars Carne Crudă, încarnare drăcească a comunismului, siluitor al micuţei…

— Al micuţei *poverella*? întrerupse Tizoneâli.

— Care *poverella*! strigă Tamagis. Asta am văzut noi, Tizoneâli, dar nu ea a fost violată, ci Patria… Diavolul roşu a violat…

— Dar uiţi, don Estanislao, că adevăratul siluitor n-a fost Diavolul, ci domnia-ta…

— Al micii indience, da, eu… Strigă el contrariat, eu, eu… Vrei s-o mai repet? Dar al Patriei a fost Carne Crudă, Diavolul roşu al comunismului! Un lucru atrage după sine altul, eu eram membru al Comitetului şi de aceea am fost ispitit, am cedat dorinţelor mele şi am încarnat (în realitate) simbolul bestiei crude care-şi satisface instinctele pe mica Patrie, pe mica indiancă desculţă.

— Nu pricep! Nu pricep *nienie*\... Spunea Tizoneâli clătinând din cap.

— O să înţelegi! O să înţelegi! Autodafe-ul va avea loc aici în casă...

— Aici?... Înălţă Tizoneâli capul.

— Da, aici, ce găseşti. Extraordinar în asta, şi vor asista, în afară de colegii mei din Comitet, domnul arhiepiscop, Nunţiul Sanctităţii Sale şi Preşedintele eliberator al Republicii.

Calabrezul se sculă în picioare. Îşi căuta pipa în buzunar.

— De ce aşa repede, Tizone Wi?

— Am treabă, am nevoie să respir... Domnia-ta îmi spui nişte lucruri...

Torotumbo va intra în capitală prin poarta vulcanilor, astăzi simulată doar de nori joşi şi coloraţi care serveau drept cadru înaltelor mase ne diamant negru încoronate cu adormite fuste de smarald. Impulsul său creştea pe măsură ce pe apropia de oraş, unde avea să aibă o splen – Wă apoteoză, care începea printr-un dans de Vrăjitori menit să mântuiască popoarele de pe

Deapsa care le aştepta din cauza îecioarei pe care Diavolul o violase şi care zburase la cer să i se plângă lui Dumnezeu. Dar nu numai dansatorii şi muzicanţii se apropiau de oraş, ci şi tot ce înainta odată cu ei. Muncitori şi ţărani organizaţi pe grupe, cu armele ascunse sub haine şi măşti. Lozinca era să recucerească puterea pentru popor. Cu preţul oricărui sacrificiu al vieţii, la nevoie. Satele în mers purtau alimente pe tăvi mari şi adânci ca bărcile indigene. Pomii scuturaţi de mâinile vântului lăsau să le cadă fructele ca să-i răcorească pe dansatori. Nopali în vârf de spin şi noapte, stele pe vârfuleţe de raze, îmi pungându-i pe cei care dormeau ca să continue dansul, transformaţi în scrobeală, pe jumătate morţi, în fiinţe unduitoare, aproape de apa crudă, cu o muţenie de pământ temător, dar mereu în mişcare, înaintând în ritmul unei muzici care-i scotea în afara timpului, tobe, *mărimba*, fluiere subţiri de trestie şi trunchiuri scobite cu sunetul *turn turn* de la Torotumbo...

Dar odată cu dansatorii înaintau porumbeii şi şerpii, şi păsările care săreau la *turn turn* de *torotum*, de *torotum*... Alţii purtau papagali, raţe, curcani, cocoşi, găini, iar alţii, maimuţici albe şi veveriţe, iar alţii, papagali *Guacamavos* strălucitori, şi toţi îşi purtau nu numai mersul, nu numai picioarele, ci şi câinii, sute, mi-l de câini din toate satele care

călătoreau odată cu ei, ca şi picioarele lor, ca şi paşii lor. Şi odată cu ei, zicalele lor, graiurile lor, jocurile lor, pulberea, hazul, pantomimele, cozile de vulpi ca să biciuiască Diavolul şi frunţile taurilor până

La dispariţia lor în vis, tauri *torotumbi*, tauri toronegri, tauri toroalbi.

Tamagis, zăvorât în casă, ştia puţine lucruri despre modul grandios cu care capitala, purtând măşti de militari, de clerici şi de burghezi, se pregătea să primească Torotumbo. Unii erau costumaţi în guvernatori şi în călugări, în viceregi şi în călăi, în iezuiţi şi în arcaşi, în astrologi şi în navigatori. Întregul foarte catolic şi foarte nobil şi foarte loial oraş al cavalerilor, cu cavalerii săi şi doamnele încorsetate din josul subţiorii până la şold, cu domniţele şi cuconii lor, fără să uităm furnicarul de costume, togile, mitrele şi mantiile, perucile nobilimii alături de vestele partizanilor independenţi, movul episcopal strălucitor alături de torsurile goale ale piraţilor.

Negustorul de măşti se tot ducea din camera lui la zidul din fund, strigându-l pe Tizonelli. Îl chema la orice oră să vină să-i ţină de urât. Uneori, după tic-tacul telegrafic al pleoapei, ochiul său stâng se îndrepta spre locul unde se legăna carne crudă atârnat de ceafă. Nu se decidea, dar nu-i lipsea decât să-şi materializeze Pocăinţa, să se arunce în genunchi, cum făcuse peste biata Natividad Quintuche aici chiar, cum se aruncase în faţa confesorului şi cum o făcea acum mergând spre picioarele demonului, tot în genunchi, tot în genunchi. – Iertare! Iertare! Iertare, Carne Crudă… Ca să mă salvez, ca să mă salvez!…

Şi pe prosternă la pământ, zgâriind podeaua cu unghiile tari ca scoarţa, sub râsul mut al măştii diabolice, fascinat de ochii ei verzi, verde de foc.

Ou două găuri rotunde în centru, lungile bucle roşii căzându-i de pe cap ca un foc în formă de tirbuşon ce se topea, cu urechile din hârtie de oglindă strălucind, cu coarnele galbene şi colţii dinţilor albi ca şinele de cale ferată ale lunii.

— Frumos! Frumos! Frumos!… ÎI adula „îngenuncheat, implorând. Tu m-ai salvat şi eu te-am predat! Tu, demon, m-ai salvat, şi eu, om, te-am predat! Tu mă păzeai şi eu te trădam! Nu, nu ăsta mi-a fost gândul, Tizonelli… Vreau să spun Carne Crudă – râse de stupida lui greşeală – căci tu ştii, în calitatea ta de drac, că intenţia mea, când am îngenuncheat în faţa părintelui Berenice, era să-mi mărturisesc crima, dar când m-am trezit în genunchi, o ştii mai bine ca mine, mi s-a scurs

pe spinare o sudoare de gheaţă şi n-am găsit altă scăpare în descurajarea mea, decât să te acuz pe tine, prietenul meu, sprijinul meu, protectorul meu! Te-am trădat, te-am trădat, dar tu nu ignorezi, Carne, nu ignorezi că trădarea e ca şi propria noastră viaţă, noul nostru fel de a fi, şi, noi trădăm tot, tot, ne trădăm pe noi înşine, pământul pe care ne-am născut, ceea ce suntem, ceea ce am învăţat, şi chiar ceea ce apărăm, ha, ha, ha…

— Don Estanislao… Se auzi vocea groasă a lui Tizonelli care, fără îndoială, se pregătea să sară zidul.

Se sculă de sub figura lui Carne Crudă şi, scuturându-şi genunchii, se duse în sală să-l aştepte.

— Don Estanislao, scuză-mă că te deranjez, comit o mare imprudenţă, am nevoie de o recomandare din partea domniei-taile ca să mi se dea sau să mi se vândă…

— Oho! Oho! iată cuvântul cel mare… Sări Tarnagâs după ce-l auzi <pe Benujon suflându-i la ureche cuvântul „dinamită”.

— Unul din băieţii mei n-are de lucru pentru că, cu sărbătorile astea, n-a putut să mai găsească. E băiatul acela al meu care se ocupă cu scosul pietrei la San Buenaventura…

— Dar nu cunosc pe nimeni…

— Recomandarea e pentru un funcţionar de la drumuri care te ştie şi e gata să-i dea câteva cartuşe băiatului dacă-mi faci serviciul de a-mi înmâna o scrisorică.

— Bine, în cazul ăsta…

— Şi pe când a rămas arderea secretă a domnului Carne Crudă? întrebă Tizonelli fără a arăta prea mare interes pentru continuarea conversaţiei.

— Trebuie să mă văd azi cu părintele Berenice, el aranjează totul. A trimis deocamdată o masă frumoasă, fotolii aurite şi o tribună sau un amvon de pe care are de gând să-l admonesteze pe Diavol şi să predice celor prezenţi, care vor fi numai membri ai Comitetului. Necunoscutul cu glugă o să se aşeze aici, alături, în celălalt fotoliu, Rat…

— Cine-i Rat?

— Rat e Rat…

— Nu-nţeleg…

A – Bine, vrei să ţi se explice totul, dar astea sunt secrete, sunt secrete. Rat e studentul ratat care face parte din Comitet. După Rat o să

se a? eze părintele Berenice, aici, eu, aici, Teotimo, a» t membru al Comitetului, un avocat grăsuliu, adormit şi abulic, pe urmă invitaţii, domnul Ar

Hiepiscop, Nunţiul, Preşedintele eliberator al Republicii.

— Să nu uit, don Estanislao, recomandarea pentru dinamită, de asta venisem…

— Ţi-o fac, ţi-o fac, lasă-mă să caut în cutia asta… Cu ce să scriu…

— Eşti foarte nervos! Calabrezul se apropie să-l îmbrăţişeze în timp ce celălalt se scula, cu recomandarea scrisă în mână, suflând peste ea ca să i se usuce cerneala.

— Da, da, de zile întregi nu pot să dorm. Nu ştiu dacă vântul îmi toacă nervii, pentru că a ibătut foarte tare în toate zilele astea, şi grijile se fac simţite…

— Asta-i rău. Vino ila noi să iei puţin suc din miez de portocale – foarte concentrat.

— Da, da, o să vin. Ia recomandarea şi să-lută-ţi băiatul.

Sforăiturile negustorului de măşti pe care miezul de portocale concentrat cu somnifer îl făcuse să doarmă aproape şase ore, îi permiseră lui Tizoneili să aşeze în capul lui Carne Crudă un creier menit să explodeze în contact cu focul, şi de asemenea, să mineze casa cu câteva încărcături de dinamită.

Tamagis se trezi odihnit, pleoapa ochiului său stâng bătea mai puţin repede şi numai ce apăru în casă că Tizonelli îi şi transmise o impresie de bună dispoziţie şi de poftă de viaţă.

— Dacă în loc de cafea tare, ca să nu adormim ascultând lectura scrisorilor anonime, ni s-ar fi servit miez de portocale k Comitet, n-am fi în starea asta de nervozitate, toţi epuizaţi, şi

Nu-i puţin lucru aitâtea denunţuri, atâtea intrigi, atâta murdărie, atâta rahat, scuză-mă.

— Ceea ce dumneata trebuie să-mi făgăduieşti acum e să nu-l mai revezi pe Carne Crudă.

— Ştiai că am îngenuncheat…

— Ăsta-i culmea, un membru al Comiitetuikn îngenunchind în faţa comunismului…

— N-am s-o mai fac. Cu miezurile de portocale şi somnul bun pe care mi l-ai procurat văd lucrurile cu alţi ochi, şi înţeleg că această infamă paiaţă trebuie arsă pentru ceea ce reprezintă ea, comunismul

siluitor al micii noastre indience… Pleoapa îi sări înainte de a-şi întoarce ochiul stâng şi fata colţuroasă spre Tizonelli murmurându-i la ureche: Dacă vrei să iei parte la autadaife, o să căutăm un colţişor în care să te poţi ascunde, şi o să ai în felul ăsta plăcerea să vezi de aproape pe Prelat, pe Preşedintele eliberator, pe Nunţiu şi pe membrii Comitetului de care ne-am bătut joc, sau mai degrabă de care ţi-ai bătut joc tu, cu întrebuinţarea pe care ai dat-o listelor…

— În orice caz, ceea ce dumneata trebuie să-mi promiţi şi să respecţi întru totul e ca, începând de acum şi până în ziua ceremoniei să nu te mai apropii de Carne Crudă.

— Ţi-o jur pe crucea asta! Şi în loc să se închine, duse crucea la buze şi o sărută gândindu-se la sărutul lui Iuda.

— Da, pentru că dacă te apropii de el, ca să se răzbune pe dumneata şi să-şi bată joc de Părintele Berenice şi de invitaţii lui, ceea ce ar „o batjocură pentru. Papă, Guvern şi Comite

lui împotriva comunismului, te poate răpi cu haine cu tot, şi adio ceremoniile… Râse Tizonelli.

— Ai totală dreptate, aprobă Tamagis încruntându-şi sprâncenele, nu mă gândisem că m-ar putea răpi… Şi simţi o ciudată gâdilătură ca o sonerie de alarmă în hemoroizi.

— Şi cum *a* evita nu înseamnă laşitate, dacă nu te apropii de el, totul e în regulă…

— Ţi-am jurat…

— Ca să te ajut să îi ţii jurământul şi să nu în ispitit să te apropii de Carne Crudă, când te vei simţi singur, am să viu să-ţi ţin de urât în zilele care ne mai rămân până la ceremonie.

— E mai bine, pentru că o să putem căuta pe îndelete colţişorul unde să te ascunzi…

— Şi pentru că fiind aici am să te fac să tnănânci. De zile întregi, cel clare-ţi aduce mâncarea se întoarce aşa cum a venit…

— Cu blestematul ăsta de Diavol în casă nil pot să înghit un dumicat…

— Dar cu mine o să mănânci, nu trebuie ca Văzându-te atât de slăbit, să se spună că Diavolul te face trist, iar seara n-o să-ţi lipsească miezul de portocală concentrat ca să dormi imediat ce pui capul jos, ca astă noapte. Noroc că zidul ne permite să comunicăm în secret fără a avea nevoie să trecem prin stradă.

Torotumbo îşi făcu intrarea în capitală. Tarafuri, *marimbe*,

sirene, clopote, rachete şi ceremonii ale întâlnirii, salutul, prezentarea şi în Tnioarea cheilor între mascaţii din oraş – pen

316

Tru care toate acestea nu erau decât o veselă sărbătoare de carnaval suplimentară – şi dansatorii care soseau în şuvoi de oameni uniţi prin Sânge, idei şi sentimente. Erau departe de a şti că printre acele măşti vesele se ascundeau partizani gata de luptă. Pătrundeau în oraş travestiţi, fără să trezească bănuieli, în pas cu muzica şi cu veselia populară.

(Sub pretextul ceremoniilor s-a dat primul cuvânt de ordine: ocuparea locurilor strategice semnalate, din gură în gură, de către dansatorii cu pielea băşicată de urzici, cu iatagane de agave şi cu lănci din trestii de zahăr, esea-droane de războinici vegetali care-i făceau să râdă pe oamenii din capitală, urmaţi în formaţie stârnisă de dansatori cu măşti din pământ ars, din nuci de cocos, din piatră poroasă mai uşoară ca apa, cu panaşele în trei culori, roşu, verde, negru şi încălţaţi cu un râu de oglinzi care, în dansul lor sclipitor, ridicau un praf de vis sub ploaia metalică de zurgălăi adormiţi.

Monotonă, apropiată, categorică, inima de Torotumbo bătea în cele patru colţuri ale oraşului aurit de soare rece, ritm al unui dans de război lovind într-o pădure de copaci cu trunchiuri scobite creştetele taurilor săi negri, ale taurilor săi torovopsiţi, ale taurilor săi toromulatri, ale taurilor torotauri, pentru a susţine înaintarea dansatorilor care puneau stăpânire pe locurile semnalate, dainsând cu mişcări de somnambuli „eli sub măştile lor.

Instrumente din foc de lemn, din foc de me-Jial. Din foc de piele, din foc de carapace, din *°e de piatră le ardeau mâinile celor ce cântau

Din ele ca în afara timpului, cenuşă de vulcan transformată în muzica în oare balerinii lui To-rotumbo, dansând, deveneau un popor cu geografia a ceea ce e profund sub talpa picioarelor şi cu viaţa cerului pe umeri.

Dar omul care devine popor mugeşte ca marea şi acesta era mugetul ce se auzea în ghiocul oraşului şi pe care nu-l ascultau oamenii îmbrăcaţi pentru carnaval oare dansau dansuri străine, se plimbau în maşini împodobite şi în trăsuri cu cai măreţi, lansau baloane din *patio* sau, din oroare pentru mulţime, se postau în balcoanele ce – dădeau în stradă ca să-şi arate surâzătoairde danturi false, mulţumiţi de serbare şi de persoana lor căci, timpurile

schimbându-se, ei trecuseră de la privilegiul de odinioară la bunăstarea pe care o dă banul. Nicio alterare a ordinii, totul cu măsură. Niciun semn de luptă, totul doar haz şi veselie strălucitoare. De culoarea fructului, cetele de mesageri care. Înlocuindu-i pe cei ce se prăbuşeau de oboseală, ocupau locurile strategice şi alergau dintr-un punct într-altul, purtând cuvântul de ordine de a semăna dezordinea printre cei ce reprezentau sau nu autorităţile, în momentul în care ar apărea, în locurile cele mai vizibile ale oraşului, şefi militari, poliţişti, magistraţi, clerici, străini, atât de bine travestiţi că-i puteai lua drept autentici, îndoindu-te de cei care cu adevărat îşi împlineau funcţiile, pentru simplul motiv că purtau haina respectivă. Care erau militari? Care poli; ţişti?… Acum nimeni nu mai ştia, mulţi partizani şi revoluţionari purtau uniforme asemănătoare cu cele ale adevăraţilor miliţieni şi jandarmi.

Un şuvoi de măşti îl smulse pe Tizonelli din casa lui, asalt şi captură pe care italianul, surprins de strigăte, râsete, fluierături şi lovituri de ciomege, le luă drept glumă până ce se văzu afară din casă, purtat aproape pe sus spre un *jeep* care porni repede. Prin perdelele de pânză pe care vântul le ridica, încercă să se orienteze încotro îl duceau, dar nu i-a fost cu putinţă să stabilească ruta pe care-o urmau, văzând cum treceau pe lângă fragmente de edificii, arbori, stâlpi, cu atât mai mult cu cât însoţitorii lui, care nu încetau să se mişte, îl ameţeau cu râsetele, strigătele şi vorbele lor înăbuşite de măşti. Muzica de Torotumbo se făcea auzită tot mai departe, ceea ce dovedea că se îndepărtau de oraş, de tot ce forma acea masă solidă, compactă, lansată prin străzi împietrite. *Pierdut-o*, îşi spuse într-o răsuflare, agăţat de unul din drugii îngheţaţi ai spetezei, cu dinţii strânşi ca să nu-şi muşte limba, în numeroasele salturi mortale ale vehiculului şi, ca şi cum nu era de ajuns, îşi mai spuse încă o dată *pierdut-o* atunci când unul dintre cei mascaţi îi dădu să înţeleagă că-l duceau acolo unde se găsea şeful. Într-o tară care numără mai multe efective de poliţie decât degete la mână, de la cel al copiilor până la cel al jaguarilor care-i goneau pe ţărani cu lovituri de colţi de dine, nu încăpea îndoiala că-l duceau în faţa unuia dintre acei numeroşi călăi ai poliţiei, îşi puse o ţigară în gură, profitând de faptul că *jeep-vA* îşi stabiliza mersul pe un drum în pantă, dar departe de a-l linişti, fumul îi raidiogr-afle în cerul gurii cele mai negre bănu

Ieli, umezindu-i ca o umbră ou gust amar gândul că se

descoperise atentatul. *Pierdut-o*, ou pentru el, ce importanţă avea un om mai mult sau mai puţin într-o lume în oare toţi se jucau cu disperarea, ci pentru munca pe care o depusese ca să arunce în aer casa negustorului de măşti. Alungă ideea asta, căci dacă s-ar fi descoperit ceva i-ar fi pus cătuşe şi, arestându-l, l-ar fi percheziţionat. Se consola cu gândul că-l duceau ca să-l interogheze în legătură cu listele de denunţuri ale comuniştilor sau de suspecţi de idei roşii pe care i le transmisese Tamagis. Îşi drămui repede capacităţile sale de om dârz ca să suporte orice tortură, deoarece pentru ăştia a interoga şi a tortura era totuna. Orice, numai să nu mărturisească, şi dovada că sfida orice tortură era indiferenţa şi chiar aparenţa de jovialitate cu care le ţinea tovărăşie mascaţilor, râzând ou ei, ca să apere cu dinţii, în râsete muşcătoare, ceea ce cu atâta greutate şi speranţă pusese în capul lui Carne Crudă, o bombă de fabricaţie casnică şi care, înflăcărată de focul purificator al părintelui Berenice, va exploda cu o asemenea violenţă, încât va face să sară în aer odată cu dracul şi la dracul pe Prea Ilustrul, foarte palidul, foarte slabul Preşedinte eliberator, pe manechinul Papei, pe Rat studentul, pe Tamagis, pe avocatul gras şi abulic, pe Berenice însuşi, pe Milico Chacal şi pe necunoscutul yankeu, omul cu gluga şi cu tăcerea, adjutantul acelui ambasador american oare fusese temnicer la Nurfiberg. Şi dacă cumva Carne Crudă se comporta rău şi nu sfârşea cu ei, prăpădul exploziei ar face să se trezească din somn nitroglicerina în

Gropată în temelia casei, care va sări în aer cu tot ce conţine, chiar şi cu aceste eminente personaje. Aa, dar nimic n-avea să explodeze, nici măcar să sară în aer!… *Pierdut-o*!… *Pierdut-o*! după ce l-au arestat, sigur că demontează acum maşinile infernale pe care le-a aşezat cu riscul vieţii, profitând de somnul adânc al lui Tamagis, supus acţiunii miezurilor de portocale cu somnifer. Numai că se gândea şi totul îi părea groaznic, groaznic. Nu va mai întâlni ocazia de a-i avea reuniţi pe membrii Comitetului, pe Arhiepiscop, pe Preşedinte şi pe Nunţiu. Gura i se usca, dinţii îi erau ca nişte şuruburi gata să iasă şi pe care nu-i va putea înfunda cu şurubelniţa limbii, şi o sudoare clănţănitoare, îngheţată, aproape un giulgiu, îl înfăşură în mijlocul acelei zile pline de o căldură grea. Nu numai ruşinea că atentatul a fost descoperit, ci şi consecinţele: îi vor persecuta pe-ai lui, îi vor lua grădina, îi vor arde casă, deşi toate astea nu mai aveau importanţă acum, de când îl prădaseră de singurul lucru valoros pe care-l avea,

cămaşa lui de voluntar garibaldian care-i aparţinuse bunicului, relicvă roşie ce-l dusese la cea mai neagră din temniţele închisorii când id arestaseră, în urma unui denunţ făcut la Comitet, relicvă care-l şi eliberase atunci când dovedise că era o amintire de familie şi nu un cadou de la Moscova. Îi dăduseră drumul, dar cămaşa n-o mai revăzuse. Se îndreptau spre sud, spre mare, spre port. Îl vor arunca în primul vapor care va trece sau, cum există mai puţini deportaţi şi mai mulţi dispăruţi, îl vor arunca rechinilor. De asta erau mascaţi. De asta aşteptaseră

21-1001

Pentru a-l aresta, ca să fie singur acasă. Nevastă-sa şi fata se duseseră să petreacă ziua la băiatul cel mare. Câtă osteneală şi-a dat să le facă să plece fără ca ele să-şi dea seama că le gonea, înainte ca acoperişul casei să le cadă în cap odată cu explozia. Jeepul vira aproape în unghi drept când părăsi strada principală pentru a o apuca pe un drum de pământ şerpuitor şi pietros, mai mult săltând decât rostogolindu-se pe genţi solide care, dacă nu devorau ca rechinii, te striveau într-atât încât atunci când ajungeai la destinaţie, doar eu greu îţi mai regăseai mişcările braţelor şi ale mijlocului. Îl coborâră în faţa unui coridor, într-un mare *patio*, şi-l auzi bătând milităreşte din călcâie pe cel care înainta spre o încăpere în al cărei prag se opri cu ceilalţi, fără să poată vedea nimic din ce se întâmpla înăuntru, într-atât ena de puternică luminozitatea de diamant a zilei. Intrară. Făcu câţiva paşi într-o încăpere fără mobilă, un fel de hangar cu storurile trase, lăsând să treacă numai prin crăpături o lumină însângerată, şi nu credea ce vedea, punea mâna în faţa ochilor pentru a risipi ceea ce i se părea un vis. Fără mască şi costum, îl aştepta într-o atitudine de şef un muncitor progresist, din cei mulţi pe care-i salvase să nu cadă în mâinile poliţiei, servindu-se de listele lui Tamagis. Şi toţi, cel puţin majoritatea celor care-l înconjurau, scăpaseră de închisoare şi de Dumnezeu ştie ce torturi datorită preţioaselor liste.

Şeful întrerupse efuziunile şi îmbrăţişările ca să-i spună calabrezului;

— Domnule Tizonelli, v-am adus…

— Şi mie căruia mi se lipise cămaşa de corp…

— A fost o glumă cam proastă, nu ştiu de ce tinerii n-au vrut să fie recunoscuţi…

— În sfârşit, sunt aici, despre ce e vorba?

— Să vă cerem ajutorul. Efectivele noastre travestite în dansatori ocupă punotele-cheie care le-au fost semnalate şi o să dăm asaltul; dar în ultimul minut am fost informaţi prin serviciile noastre speciale că la negustorul de măşti se vor reuni membrii Comitetului anticomunist, Arhiepiscopul, Preşedintele, Nunţiul, şi noi trebuie să punem mâna pe ei.

— Să punem mâna pe ei?

— Da, să punem mâna pe ei, repetă şeful cu o voce muşcătoare şi energică, luând mirarea lui Tizonelli drept laşitate sau simplă dorinţă de a nu se amesteca într-o afacere atât de importantă. Dacă parvenim să punem mâna pe aceste persoane, domnule Tizonelli – încerca să-l convingă – vom cruţa multe vieţi omeneşti, multe suferinţe, şi cum sunteţi vecin cu Tamagis şi puteţi intra la el fără să treziţi bănuieli…

— N-o să aveţi decât să le adunaţi resturile… Inutil să puneţi mâna pe ei! întrerupse Tizonelli care avea, în sfârşit, cui să-i dezvăluie secretul lui.

— Nu înţeleg… Strigă şeful revoltei partizanilor, un muncitor din sindicatul căilor ferate a cărui ţigară, aprinzându-i-se şi stingându-t-se Pe buze, părea un al treilea ochi pe faţa albă a i tallianului.

„— Da, 4 a, să le adunaţi resturile, dacă mai rămâne ceva din ei, dar cred că n-o să rămână nimic!

Şeful îşi scoase ţigara din gură şi îşi înghiţi saliva, înainte de a vorbi. Toţi urmăreau scena într-o tăcere palpitantă, cu răsuflarea tăiată în faţa teribilei revelaţii a oalabrezului.

— Explicaţi-vă, domnule Tizonelli, e foarte grav ceea ce ne daţi să înţelegem…

Benujon îşi umflă pieptul şi privind în sus, îi puse la curent cu maşinile infernale montate în capul lui Carne Crudă şi sub casa lui Tama-gâs. O ocazie unică. Arzându-l pe Diavol la focul purificator, creierul lui se va – aprinde şi bomba va face să sară în aer casă, căci dina-l mita e o mătuşă foarte delicată…

— O să avem nevoie de ajutorul dumneavoastră ca să punem mâna pe ei, întrerupse şeful, căci o să demontăm imediat aceste maşini ale morţii.

— *Ma*, nu înţeleg ce spuneţi!

— V-am spus, să le demontăm!

— Cum, să le demontaţi, să irosiţi roadele muncii mele şi să rataţi ocazia asta tocmai când sunt toţi laolaltă!

— Să nu mai pierdem timpul!

— Dar dacă o să fie acolo Preşedintele, Arhiepiscopul, Nunţiul şi cei din Comitet, toţi oameni unu' şi unu'!...

— Trebuie prinşi!

— De ce să-i prindeţi dacă vă puteţi scăpa de ei acuma, chiar acuma?

— Ordinele nu se discută! Cu explozia asta n-o să facem decât să dăm alarma cazărmilor şi totul o să fie pierdut. O să ni-i măcelărească pe dansatori... Pentru vieţile astea, domnule Tizonelli, pentru tinerii ăştia, pentru femeile astea.

Pentru mulţi dintre cei care se prefac că dansează şi n-au încă douăzeci de ani!... În numele lor v-o cer...

— Haidem... Spuse Tizonelli coborând capul după o scurtă tăcere, dar mă tem că nu vom ajunge la timp; când am ieşit din casa negustorului de măşti, înainte ca prietenii noştri să mă fi răpit, începuseră să sosească invitaţii. Cei de la Comitetul secret anticomunist se şi aflau acolo şi se anunţa, dintr-o clipă în alta, sosirea Arhiepiscopului...

— În orice caz vom da ordin să se treacă la atac dacă se produce explozia.

Reveniră spre capitallă, înghiţind drumul «nu cu *jeep-n*\ ci cu un automobil împodobit ca pentru o paradă de carnaval. Aveau ordinul să evite atentatul şi să-i prindă de vii pe cei din Comitet şi pe invitaţi.

Tizonelli nu se dădea învins şi-şi spunea: Nu-i înţeleg pe revoluţionarii ăştia care vor să-l aibă pe inamic viu şi nu mort şi care preferă justiţia răzbunării... R*ivoluzioni sportive*, să învingă în lupta dreaptă, într-un mod cavaleresc, ha, ha... R*ivoluzioni sportive*!...

S-au deplasat cu toată viteza pe şosea, căile de acces spre capitală fiind aproape pustii, ca în zilele de sărbătoare, dar când au ajuns în oraş au trebuit să încetinească şi curând au fost opriţi, la un colţ, de dansatorii mândri, îndrăzneţi şi răzbunători care se îndreptau spre Piaza de Ar-mas dansând Torotumbo în ritmul *tum-ilor* tobelor, sub o ploaie torenţială de confeti, serpentine, rumeguşuri colorate, printre şiruri interminabile de sute, de mii de capete şi de piepturi aliniate

Pe trotuare, valuri omeneşti care clocoteau în aplauze, în strigăte, în spuma cheiului de a-i urma, molipsindu-se de la ritmul antrenant, flux care pe măsură ce creştea, mărea uşoara disproporţie dintre picioarele dansatorilor cu glezne de colibri şi mulţimea ce se mişca odată cu ei, ca un taur pe copitele lui.

Rivoluzioni sportive! îşi repeta neîncetat Tizonelli, *ma che* inamicul viu… Inamicul mort! spunea el clătinând din cap, duşmanul viu e periculos, duşmanul mort e perfect, şi-şi împietrea protestul în imobilitatea cea mai arţăgoasă faţă de agitaţia însoţitorilor săi care-şi mişcau spatele şi fundurile pe locurile şi spătarele lor, disperaţi că nu ajung înainte de a se produce în casa negustorului de măşti explozia, căci ştiau că asta ar fi imposibil dacă continuau să mai rămână blocaţi în mulţime, şi dansatorii apăreau din toate părţile ca nişte bule de apă albastră, de apă verde, de apă roşie, de apă galbenă, dansând în ritmul tobelor uriaşe fabricate din piei de tauri de luptă, de tauri-tobe care aruncau fulgere în faţa lor, lovituri de tunet în spate şi o ploaie de sunete de sânge pe lături, tauri-tobe cu pielea de argint furată tăbăcarilor din lună, unde se îngrămădeau în pete şi în umbre coarnele şi perii animalelor moarte.

De două, trei ori, cel care-i comanda, aşezat lângă şofer, îşi duse o mână la încheietura celeilalte, după ce se uitase la ceas, strângând-o cu ceasul ca pentru a opri timpul care-i trecea printre degete, îi trecea, îi trecea, puls în vinele lui, mers de insectă pe secundar, piele şi lemn al tobelor, trunchiuri de arbori scobiţi vibrând ca nişte scorburi de soiuri vegetale golite de mă-duve şi sonore prin absenţa a ceea ce redevenea prezent: în ritm de Torotumbo.

Automobilul continua să stea în acelaşi loc, cu Tizonelli împietrit, *rivoluzioni sportive*! şi însoţitorii lui mişcându-se, tot mai neliniştiţi, controlându-se mai puţin, ceea ce nu înceta de a fi periculos, căci nu lipseau din public spioni care, dacă i-ar fi văzut pradă acestei nervozităţi, i-ar fi urmărit pentru ia-i afla cauza. Cu capetele întoarse, ca să vadă prin geam dacă era vreo speranţă ca această mare omenească să înceteze de a trece, cu capetele înainte, cu ochii lipiţi de parbriz, cu o uşoară încreţire a cefei, aplecându-se ca să-i privească pe dansatori, cu feţele la ferestre, cu picioarele lipite, cu picioarele desfăcute, un picior peste celălalt, un picior departe de celălalt, cu mâinile strânse între genunchi şi exasperare, cu unghiile în dinţi, cu unghiile în unghii, cu unghiile în piept, scărpinându-se în partea inimii

care, în momentele de spaimă, arde ca o veche cicatrice.

În cele din urmă, trecerea dansatorilor încetă şi automobilul se puse în mişcare încercând să-şi facă drum, claxonând în mijlocul masei omeneşti care părăsea strada compactă, lipicioasă, cu un miros de unt cald, dar înainta atât de încet că însoţitorii lui Tizonelli, disperaţi că nu mai se sculau de pe locurile lor, ca şi cum, ei avansau, vehiculul ar fi trebuit să şi el mai repede, când de fapt se încontrariul, puţin câte puţin devenea nemişcat, oprit de o avalanşă de oameni care stir şi prin a-l acoperi, asalt de figuranţi ce se

Urcau pe scări ca să înainteze în mod imaginar, căci nu părăseau locul, perdele omeneşti care, de o parte şi de alta, de ascundeau spectacolul bufonilor murdari de funingine, al vrăjitoarelor, *3 l* toreadorilor, al paiaţelor, al uriaşilor, tot carnavalul oraşului însoţindu-i pe dansatorii tauri-negri, tauri-brunt, tauri-mulatri, tauri-roşii, tauri-tauri-tauri-tauri care frământau pământ'ul ca şi cum ar fi vrut să-l spintece, să-l străbată şi să se regăsească la antipozi, dansând mai departe Torotumbo.

O să ajungă sau n-o să ajungă?... Se întrebau la tot pasul cala brezul şi neliniştiţii lui însoţitori. Aceleaşi cuvinte erau pentru Tizonelli nevoie de a ghici, întrebându-se dacă invitaţii părintelui Berenice erau sau nu adunaţi în casa lui Ta-magis, dacă sosiseră sau nu Arhiepiscopul, Preşedintele eliberator şi Nunţiul, iar pentru însoţitorii lui, îndoiala dacă în ritmul în care mergeau, vor ajunge la timp ca să evite explozia şi să-i captureze de vii, singurul lucru care zise mai aştepta pentru a se da ordinul de atacare a *cazărmilor*, telefoanelor, poştei şi palatului, deja înconjurate în mod strategic de dansatori în ritm de Torotumbo. Vor ajunge sau nu vor ajunge invitaţii? Vor sosi sau nu la timp ca să evite explozia bombei din capul lui Carne Crudă şi a dinamitei de sub casa negustorului de măşti?

Dar nu era oare ea şi o catastrofă, aceasta înaintare metru de metru, cu preţul unor lungi aşteptări?...

Şi-au spus că trebuia să părăsească maşina şi să continue pe jos în mijlocul acestei mulţimi de culoarea tulbure a apei fără, fund. Apăsară clan

Tele uşilor, gata să iasă, figuranţii de pe scări săriră jos ca să le lase drum liber, dar în acel moment, maşina reuşi să se strecoare spre o ulicioară plină cu noroi de la revărsarea unui spălător public. Încercau să ajungă în Bulevardul al 12-lea, care avea poate să fie mai

puţin frecventat, şi să urmeze apoi spre nord cu toată viteza. Sosiră sau nu invitaţii?… Vor ajunge la timp sau nu?

Pe Bulevard ui al 12-lea mişcarea dansatorilor şi a măştilor nu era atât de mare ca numărul de bărbaţi, femei şi copii care se deplasau pe trotuare şi în mijlocul şoselei ca să ajungă la un colţ de unde să vadă trecând Torotumbo.

Automobilul ocolea pietonii. Soarele de după-amiază se revărsa oblic şi maiestuos.

— Părintele Berenice, îşi spuse Tizonelli, trebuie să fie la capătul filipicei lui în contra comunismului reprezentat de Carne Crudă, siluitor al Patriei prin corpul micuţei indience Nativ Mad Quintuche… Curând, în curtea lui Tamagis, unde se strânsese o mare grămadă de lemne, va arde focul purificator… Şi dintr-un moment într-altul, îl vor scoate pe Diavol ca să-l arunce în foc!

Închise ochii, terorizat doar la gândul a ceea ce avea să se întâmple când îl vor arunca pe Carne Crudă în foc, dar nu-şi putu alunga viziunea şi, cu nările fremătânde, cu degetele dure în mâinile crispate care-i atârnau ca nişte ciocane pe genunchi, cu ochii închişi, în timp ce automobilul înainta, continua să şi-i închipuie pe membrii Comitetului apărării contra comunismului, ca pe nişte furnici care se apropiau de rug cu un scorpion de sânge în spinare. Şi-l re

Prezenta pe Tamagis, pe părintele Berenice, pe Rat, pe Teotimo, pe Alilico Chacal, pe yankeul cu glugă, pe cei doi invitaţi în robe liliachii arhiepiscopale şi pe marioneta preşedinţială, tristă, intestinală, cu genele lungi şi cearcănele copacului de care se spânzurase Iuda. Dar nu-şi putu reţine pupilele şi, în clipa în care văzu sau crezu că-i vede aruncându-l în foc pe enormul Carne Crudă, manechin cu coarne galbene, cu ochi verzi şi cu dinţi albi ca şinele de cale ferată ale lunii, îşi ridică pleoapele frânte de oboseală şi-l văzu pe însoţitorii lui mulţumiţi de a se găsi la câteva sute de metri de casa negusi torului de măşti, făcându-şi planul să pornească asaltul pe la zidul care dădea în grădină, deoarece erau foarte puţini şi trebuiau să opereze prin surprindere.

Fără să se îi ascuns în spatele unui tablou găurit, ce reprezenta un Hristos, loc pe care Tamagis îl pregătise pentru el, nu numai ca să nu fie văzut, deoarece oricine ar fi fost cu ochii pe Hristos şi nu pe ochiul ascunsului, ci ca să-l elibereze de vrăji pe bunul său amic şi complice al atâtor lucruri – violul, listele de evadaţi, cultul său pentru

Demon – Tizonelli urmărise din automobil autodafe-ul, departe de gândul că ceea ce-şi închipuia avea chiar loc într-adevăr. Deschise ochii cu câteva clipe mai înainte de-a fi încredinţat flăcărilor Carne Crudă şi, o clipă mai târziu, în timp ce treceau prin piaţeta bisericii Santo Domingo, o violentă zdruncinătură zgudui automobilul de jos în sus, caroseria, geamurile, aerul, totul tună, şi la o anumită distanţă în faţa lor înspre nord, vă

Zură ridicându-se în azurul pe care vâlvătaia, bubuitura şi ecourile succesive ale prăpădului îl făcuseră mai adânc, limba pământului ce se lipea de cer, pulbere şi fum – parcă ar fi fost un pluton de execuţie care împuşca îngeri. Tizonelli simţi cum carnea i se face bucăţi de spaimă pe haine, ca şi cum şi el ar fi fost atins de explozie… Dacă din vina lui eşua complotul pregătit de popor… Dacă nu se putea da asaltul, dacă-i vor măcelări pe dansatori… Dacă atentatul nu reuşise… Dacă… Dacă… Dacă… Totul era câştigat sau pierdut… Totul… Totul… Automobilul acceleră, dar la cererea cuiva oare propusese să se întoarcă – de ce să continue dacă nu mai rămăsese nimeni de capturat – Tizonelli, deşi prăbuşit, reacţiona: trebuia să se ştie dacă eminenţele invitate sosiseră într-adevăr şi dacă mai rămăsese ceva din persoanele lor şi din costumele pe care le purtau. Monoton, profund, se auzea în depărtare, distilat în tăcerea care-i urmase exploziei, ecoul marelui Torotumbo, ca şi cum loveau pe case părăsite, pe case scobite, pe scoarţe de case, cu frunţile lor, taurii toro-negri, taurii toro-bravi, taurii toro-tumbo, taurii toro-toro… Al dansului oare continua în centrul şi în sudul oraşului, înflăcărat tot de amurg şi de ceva care semăna cu focurile de artificii, deşi detunătura se auzea mai seacă, mai trosnitoare, în direcţia bazelor aeriene.

În faţa teatrului Colon, maşina începu să înainteze la Pas, oprită de mulţimea care alerga la locul catastrofei, revărsându-se din toate părţile, din toate ungherele străzii, ţâşnind din pământ, plouând din cer, cu părul în ciucuri, cu

Hainele vraişte, eu faţa descompusă, cu picioarele şi mâinile agitându-se ca zdrenţele impulsului lor, ca peticele fricii lor… Să se salveze… Să se salveze… Mulţime pe care automobilul o despica până ce devenea o plută în undele unui imens fluviu omenesc… Să se salveze… Să se salveze… Pe acolo!… Pe acolo!… Era singurul lucru pe care reuşeau să-l articuleze în fuga lor… Să se salveze… Să se salveze… Pe-acok>, pe la casa negustorului de măşti… Da… Da… Pe-aeolo,

pe-acolo! Şi în întâmpinarea celor care fugeau fragmentând monologul asfixiei iar... I

Da, da, stat mulţi morţi... A sărit în aer un bloc întreg... Pe-acolo... Pe la casa negustorului de măşti... Da, sunt mulţi morţi, mulţi morţi! spuneau cu disperare cei ce încercau să se apropie care cum putea de locul exploziei, majoritatea din curiozitate, fără să lipsească pungaşii care profitau şi nici rudele persoanelor care locuiau prin partea locului şi alergau înnebunite să dea ajutor familiilor lor. Ciocniri, înghiontişi, lovituri, ciomăgeli, haine sfâşiate sau pierdute, vaietele celor care se jeluiau pe pământ fără să găsească milă, călcaţi în picioare când cădeau, târâţi imediat, morţi, dacă nu se ridicau prin mijloace proprii. Nimeni nu ştia ce se întâmplase... Unii fugeau. Alţii veneau. Automobilul fu părăsit în mijlocul unui vârtej de trupuri şi de capete iar ocupanţii lui, zbătându-se să ajungă la locul catastrofei, începură să se lupte din răsputeri împotriva avalanşelor omeneşti care le tăiau drumul prin străzi cu porţi închise, lungi ca nişte coşciuge. Uneori se rărea coloana de transfugi, goluri prin care se năpusteau Tizo

Nelli şi însoţitorii lui. Trebuiau să profite în pas de curse, în trap, cu piaşi mari, de spaţiile acelea care dispăreau când soseau valurile de vecini ce locuiau lângă casa lui Tamagis. Reuşiseră să iasă afară cu ce aveau pe ei, după explozia oare prăbuşise ziduri şi acoperişuri, şi înaintau fără să ştie cum, dezorientaţi, gesticulând, căutând să găsească o legătură între faptul că erau vii dar fără avutul lor, în timp ce alţii izbutiseră să-şi salveze uneltele, bijuteriile, jucăriile, coliviile, papagalii, clinii, pisicile, găinile...

Tizonelli se informă în dreapta şi în stânga cine murise, dar pe oamenii pe care explozia i-a atins, i-a zgâlţâit şi i-a scuturat nu-i interesa cine murise, le era de ajuns că nu erau ei, înfriguraţi, animalizaţi, trăind în zdrenţele lor, fără să întoarcă ochii de teamă să nu mai vadă acoperişurile caselor prăbuşindu-se în tăcerea celor care nu reuşiseră să iasă şi în strigătele răniţilor.

În punctele strategice, ocupate mai dinainte, se luptau muncitori şi ţărani, cu măştile încă pe faţă. Tragică sărbătoare de carnaval. Se dădea asaltul. Se auzeau canonada şi împuşcăturile în centrul şi în sudul oraşului care-şi îngrămădea casele ca să nu rămână în umbra străzilor lui stinse, cât timp avea să mai fie lumină în cerul de plumb nocturn şi nori cărbunoşi ce se dezagregau la trecerea reflectoarelor şi

a păsărilor fugare. Tizonelli se pierdu de tovarăşii lui. Continua să se îndrepte spre casa negustorului de ăşti. Dar cum să înainteze prin mulţime, prin învălmăşeală, prin tumult. Înainta şi era silit să rea înapoi. Mut, cu un văl de lacrimi fierbinţi pe

Pupilele-i de plumb, începu să-i fie teamă că nu veniseră invitaţii. Dacă săriseră în aer odată cu casa negustorului de măşti nu s-ar mai îi dat nicio bătălie. De ce nu-l auzea nimeni? De ce treceau pe lângă el fără să-i răspundă? Doar el avea cheia victoriei şi totuşi nu-l ascultau. Bazele şi cărămizile ar înceta să reziste, numai de l-ar auzi cineva, de l-ar auzi. În zadar se înălţa şi striga. Trebuia să ştie dacă sosiseră invitaţii. Renunţă la pretenţia de a se face auzit de mulţime. Intră sub un portal să-şi tragă sufletul. Alte persoane se opriră alături de el. Le simţi prezenta şi-i întrebă la întâmplare: Spuneţi-mi, doamnă, nu ştiţi dacă Monseniorul sosise?… Tinere, nu ştii dacă Nunţiul era deja acolo?… Ar putea să-mi spună domnul dacă preşedintele se afla în casa negustorului de măşti?… Nu-l vedeau, dar o luau la fugă de pe pragul porţii, temându-se că au dat peste un nebun. Şi într-adevăr avea o fată de nebun, palidă, albă, osoasă, cu părul zburlit sub şapcă, cu pantalonii tirbuşon, cu pantofii cu talpă dublă, cu cămaşa descheiată descoperindu-i părul nisipos de pe piept şi cu un soi de râs îngheţat când întreba dacă sosiseră invitaţii. Cineva îl trase de braţi puţin a lipsit să nu-i smulgă mâneca hainei de pânză, şi-l întrebă ce serbare dădea şi cine-i erau invitaţii…

— Serbarea mea, bolborosi Tizonelli, este arderea lui Carne Crudă şi a invitaţilor, domnul Arhiepiscop, domnul Nunţiu, domnul Preşedinte şi un necunoscut yankeu cu glugă… Cel care-l ţinea de mânecă îi dădu drumul, dar când nu-i mai fu la îndemână şi se pierdu în noapte, îşi

Dădu seama că nu era chiar atât de nebun. Cineva trecu povestind şi curând se răspândi zvonul că în casa negustorului de măşti se aflau printre dărâmături corpurile mai multor persoane deghizate în arhiepiscopi, şi că printre ei era unul care, în dorinţa de ia nu-i lipsi niciun detaliu de la costumul lui de Preşedinte al Republicii, îşi pusese până şi marea panglică albastru cu alb de-a curmezişul pieptului.

Dar mulţimii, pe care spaima o împingea să se pună la adăpost, îi urmă trecerea celor care, fără să mai danseze acum, urmau totuşi ritmul de Torotumbo în cucerirea poziţiilor ce le erau indicate, şi

vocoa lui Tizonelli anunţând că cei care muriseră în explozie nu erau travestiţi. Vestea slăbi rezistenta. Agenţii de poliţie îşi smulgeau uniformele şi le lăsau să cadă ca pe nişte măşti. Prin Bulevardul al 12-lea înainta un tanc care trăgea pe la colţuri, străzile deveneau pustii şi se apropie în mijlocul cutremurării caselor care trepidau la trecerea lui, până la locul atentatului, îndreptă un reflector asupra dărâmăturilor, îl stinse când lumina lovi rămăşiţele celor ce păreau într-adevăr nişte travestiţi, îşi amuţi focurile şi dispăru. Mai târziu a fost văzut prin împrejurimile Comandamentului Armelor, părăsit lângă uniformele pe care oamenii oare-l conduceau reuşiseră să le scoată şi să le arunce în stradă, ca şi atâtea alte măşti. Ecouri de mor-tiere. Câte un bubuit de artilerie. Noaptea clăn-tănitoare. Şi strigătele lui Tizonelli: Nu erau Mascaţi, erau chiar ei!... Nu erau travestiţi, erau chiar ei!... Eu am pus bomba în capul Dracu'

Lui!... Eu am pus dinamită la picioarele lui Ta-magis!...

Muncitorii şi ţăranii au doborât toate punctele de rezistenţă. Mulţi cădeau, dar şi mai mulţi continuau. În câteva locuri din centrul oraşului lupta s-a dus din casă în casă. În fiecare casă, în fiecare bloc, poporul dărâma rezistenţa duşmanului. Tancuri părăsite, carapace de fier mort pe străzile deşarte, dădeau imlaginea înfrângerii opresorilor, a celor care smulseseră ţăranilor. pământul, muncitorilor legile de muncă şi dăduseră străinătăţii bogăţiile ţării.

Poporul urca în ritm de Torotunxbo spre cucerirea munţilor, a munţilor săi. Pe cap, penele pe care uraganul nu le domesticise. În picioare, încălţările pe care cutremurul de pământ nu le stricase. În ochi, ou umbra nopţii, ci lumina zilei noi. Şi pe spetele negre şi goale, o miantie de sudoare seculară. Mersul lui de piatră, de rădăcină de arbore, de şuvoi ide apă, lăsa în urmă – ca nişte gunoaie – toate măştile ou care se îmbrăcase oraşul ca să-il înşele. Poporul urca spre munţi, sub drapelele de pene albastre de *quetzal*, dansând Torotutribo.

CUPRINS

Pag.

Agrarienii…
Torotumbo…
11 69 108 135 155 164 195 266